

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

در سپهر سیاست خارجی:
روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان

دکتر عبدالغفور آرزو

«روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان» را به روان همکاران شهیدم شادروان
محمدعالم خوشیوال، شادروان امان‌الله سلیم، شادروان اسدالله رحمانی،
شادروان عبدالواسع سراج و شادروان ظفرخان عربزی تقدیم می‌کنم.
یادشان گرامی و روان‌شان مینوی باد!

شناسه

نام کتاب: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان

نویسنده: دکتر عبدالغفور آرزو

ویراستار: نویسنده

طرح جلد و برگ آرابی: عصمت الله احراری

ناشر: جنرال قونسلگری افغانستان در بن (جرمنی)

شمارگان: محدود

سال چاپ: بهار ۱۴۰۳

قیمت:

حق چاپ کتاب برای نویسنده محفوظ است.

فهرست مطالب

- سرسخن..... ۱۳
- نگاهی به تاریخ روابط سیاسی افغانستان و ترکمنستان ۱۷
- روابط دیپلماتیک دو کشور
- اسناد دو جانبه و چند جانبه
- پروتوکول تأسیس روابط دیپلماتیک میان جمهوری افغانستان و ترکمنستان. ۵۹
- موافقت‌نامه‌ی بین حکومت ترکمنستان و اداره مؤقت افغانستان در مورد همکاری در ساحه انرژی برق (به تاریخ ۷ مارچ سال ۲۰۰۲)..... ۶۱
- موافقت‌نامه میان اداره‌ی مؤقت افغانستان و حکومت ترکمنستان در مورد همکاری در عرصه‌ی تحصیلات (تاریخ ۷ مارچ سال ۲۰۰۲)..... ۶۷
- چارچوب موافقت‌نامه‌ی پایپ‌لاین گاز میان حکومت افغانستان، حکومت جمهوری اسلامی پاکستان و حکومت ترکمنستان (۲۷ ماه دسامبر (بیطرفلیق) سال ۲۰۰۲)..... ۷۱
- اعلامیه مشترک رؤسای جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان (۰۵/۰۷/۲۰۰۷ ۱۳۸۶/۴/۱۴)..... ۸۱
- موافقت‌نامه‌ی همکاری‌های اقتصادی و تجارتی میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان (۴/۱۴/۱۳۸۶ هجری شمسی مطابق ۲۰۰۷/۰۷/۰۵ میلادی)..... ۸۵

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۸

پروتوکول میان وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان پیرامون مشورت‌های متقابل عشق آباد. (در تاریخ ۱۴/۱۳۸۶ هجری شمسی، مطابق ۲۰۰۷/۰۷/۰۵ میلادی)..... ۹۱

یادداشت تفاهم همکاری در بخش تأسیسات مواد سوخت و انرژی میان دولت جمهوری اسلامی افغانستان و دولت ترکمنستان (تاریخ ۹/ثور/۱۳۸۷ خورشیدی برابر با ۲۸ قربان سلطان (اپریل) ۲۰۰۸ میلادی)..... ۹۵

موافقت‌نامه‌ی عملی، فرهنگی و هنری میان دولت جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان (به تاریخ ۹/ثور/۱۳۸۷ خورشیدی برابر با ۲۸/قربان سلطان (اپریل) ۲۰۰۸ میلادی)..... ۹۹

پروتوکول اجلاس گروه کاری مشترک وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت انرژی و صنایع جمهوری ترکمنستان (مورخ ۱۸ جولای سال ۲۰۰۸)..... ۱۰۳

نخستین پروتوکول همکاری‌های اقتصادی، تجارتي و تخنیکي بين الحكومتی جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان..... ۱۰۹

مسوده‌ی یادداشت تفاهم میان جمهوری اسلامی افغانستان، جمهوری اسلامی پاکستان و ترکمنستان (تاریخ ۲۴/۰۴/۱۳۸۷ هجری شمسی مطابق ۱۴/۰۷/۲۰۰۸ میلادی)..... ۱۲۱

پروتوکول دومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی - تجارتي بين الحكومتی جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان (تاریخ ۳۰ اگست سال ۲۰۱۰)..... ۱۲۳

موافقت‌نامه بین‌الدولتی بین دولت جمهوری اسلامی پاکستان، دولت جمهوری اسلامی افغانستان، دولت جمهوری هند و دولت ترکمنستان در رابطه به تطبیق پروژه پایپ‌لاین گاز طبیعی ترکمنستان - افغانستان - پاکستان - هند (۱۱ ماه دسمبر سال ۲۰۱۰)..... ۱۳۳

- پروتوکول مذاکرات هیأت‌های جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان در مورد مسایل آب مورخ: ۲۶-۲۷ دلو سال ۱۳۹۱ هجری شمسی مطابق ۱۴-۱۵ فبروری سال ۲۰۱۳ م شهر عشق‌آباد..... ۱۳۹
- گزارشی از مذاکرات نشست هیأت جمهوری اسلامی افغانستان با هیأت کشور ترکمنستان در مورد مسایل آب مورخ: ۲۶-۲۷ دلو سال ۱۳۹۱ هجری شمسی مطابق ۱۴-۱۵ فبروری سال ۲۰۱۳ میلادی، شهر عشق‌آباد..... ۱۴۳
- برنامه همکاری میان وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان سال‌های ۲۰۱۵-۲۰۱۴ (تاریخ ۱۲/۱۲/۱۳۹۲ مطابق ۲۰۱۴/۰۳/۰۳)..... ۱۵۳
- یادداشت تفاهم میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت ترکمنستان به ارتباط مسایل انکشاف بعدی همکاری در عرصه انرژی برق (تاریخ ۲۱ جنوری سال ۲۰۱۵)..... ۱۵۷
- برنامه همکاری میان وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان برای سال‌های ۶۱۰۲-۷۱۰۲ (تاریخ ۱۲ جنوری سال ۵۱۰۲)..... ۱۶۱
- یادداشت تفاهم میان انستیتوت دیپلوماسی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و انستیتوت روابط بین‌المللی وزارت امور خارجه ترکمنستان (تاریخ ۲۱ جنوری سال ۲۰۱۵)..... ۱۶۵
- اعلامیه مشترک جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان (۲۷ اگست ۲۰۱۵)..... ۱۶۹
- موافقت‌نامه میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت ترکمنستان در مورد کمیسیون مشترک بین‌الحکومتی افغانستان-ترکمنستان روی همکاری‌های تجارتي و اقتصادی (۵/ سنبله/ ۱۳۹۴ هجری شمسی مطابق به ۲۷/ اگست/ ۲۰۱۵ میلادی)..... ۱۷۳

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۰

قرارداد خرید و فروش برق نمبر قرارداد: KEN-۰۲/۰۵ فی مابین شرکت ملی ترکمن انرگو (Turkmenenergo) مربوط وزارت انرژی ترکمنستان و دافغانستان برشنا شرکت (DABS)، مربوط جمهوری اسلامی افغانستان، ۶ November ۲۰۱۵ - ۱۵ عقرب ۱۳۹۴

موافقت نامه میان وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت انرژی ترکمنستان در مورد عرضه برق ترکمنستان به ولایت بادغیس و جوزجان جمهوری اسلامی افغانستان (تاریخ ۳ جولای ۲۰۱۷ مطابق ۱۲ سرطان ۱۳۹۶) ... ۲۲۵ پروتوکول فی مابین وزارت انرژی جمهوری ترکمنستان و وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان در زمینه ساختمان لین انتقال آتامراد-خام آب-قرقین و اعمار دوباب سب ستیشن (توافق نامه تاریخی ۳ جولای ۲۰۱۷). ۲۲۹ موافقت نامه ی همکاری های علمی-تعلیمی میان پوهنتون جوزجان جمهوری اسلامی افغانستان و پوهنتون دولتی مخدوم قلی ترکمنستان (به تاریخ ۱۲/۴/۱۳۹۶ مطابق ۳ جولای ۲۰۱۷)

۲۳۳ موافقت نامه میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت ترکمنستان در مورد ترانسپورت بین المللی جاده یی (تاریخ ۳ جولای ۲۰۱۷ مطابق ۱۲ سرطان ۱۳۹۶)

۲۳۷ موافقت نامه ی همکاری های ترانزیتی و ترانسپورتی (موافقت نامه ی راه لاجورد) (۱۵ نوامبر ۲۰۱۷)

۲۴۹ یادداشت تفاهم میان اداره خط آهن افغانستان و وزارت ترانسپورت خط آهن ترکمنستان پیرامون ساختمان خطوط آهن جهت انکشاف استیشن آقینه (تاریخ ۲ نومبر ۲۰۱۸)

۲۶۱ یادداشت تفاهم میان حکومت جمعهوری اسلامی افغانستان و حکومت ترکمنستان در مورد همکاری در عرصه صنعت قالین

۲۶۵ پروتوکول هفتمین اجلاس کمیسیون بین الحکومتی میان جمهوری اسلامی

افغانستان و ترکمنستان در عرصه‌ی همکاری‌های اقتصادی و تجارتنی (۲ نوامبر ۲۰۱۸)	۲۶۹
پروتوکول پنجمین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری‌های امنیتی میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان (۷ نوامبر ۲۰۱۸ معادل با ۱۶ عقرب ۱۳۹۷)	۲۸۱
موافقت‌نامه همکاری میان کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی افغانستان و کمیته ملی المپیک ترکمنستان (شهر عشق آباد ۲۱ فبروری ۲۰۱۹)	۲۸۵
موافقت‌نامه میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت جمهوری ترکمنستان (تاریخ ۲۰۱۹/۰۲/۲۱ میلادی مطابق به ۱۲/۲ ۱۳۹۷ هجری شمسی)	۲۸۹
اعلامیه مشترک جلالتمآب محمد اشرف غنی رئیس جمهور جمهوری اسلامی افغانستان و جلالتمآب قربانقلی بیردی محمدوف رئیس جمهوری ترکمنستان	۲۹۵
پروتوکول در مورد تبادل اسناد تصویب معاهده مشارکت استراتژیک میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان، تاریخ ۲ حوت ۱۳۹۷ هجری شمسی مطابق ۲۱ فبروری ۲۰۱۹ میلادی)	۲۹۹
یادداشت تفاهم میان اداره‌ی خط آهن وزارت ترانسپورت جمهوری اسلامی افغانستان و نماینده‌گی (تیمیر یولری خط آهن) وزارت صنعت و ارتباطات ترکمنستان در مورد جلب سرمایه‌گذاری جهت اعمار تأسیسات خط آهن در افغانستان (تاریخ ۱۳۹۸/۳/۲۶ مطابق ۱۶/۶/۲۰۱۹ میلادی)	۳۰۱
یادداشت تفاهم میان اداره خط آهن وزارت ترانسپورت جمهوری اسلامی افغانستان و نماینده‌گی خط آهن (ترکمن تیمیر یولری) وزارت صنعت و ارتباطات ترکمنستان در مورد سروی، دیزاین و ساخت خط آهن تورغندی - هرات (تاریخ ۱۳۹۸/۰۳/۲۶ مطابق ۱۶/۰۶/۲۰۱۹ میلادی)	۳۰۵

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۲

یادداشت تفاهم همکاری میان وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی جمهوری اسلامی افغانستان و اداره ترکمن آراگتنشیک (Turkmenaragatnashyk) کشور ترکمنستان در عرصه مخابرات و اطلاع‌رسانی (تاریخ ۲۰۲۰/۹/۳۰ میلادی مطابق / / ۱۳۹۹ هجری شمسی).....	۳۰۹
برنامه همکاری میان وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان برای سال‌های (۲۰۲۱-۲۰۲۲) (تاریخ ۱۳۹۹/۱۰/۲۰).....	۳۱۳
سرچشمه‌ها.....	۳۱۵
آثار چاپ‌شده.....	۳۱۹

سرسخن

کتاب و کتاب‌آرایی نشان‌دهنده‌ی فرهنگ پویای یک جامعه است. در جامعه‌ی که تولید فکر و فرهنگ رونق داشته باشد، آن جامعه در مسیر توسعه قرار دارد. به همان تناسب هر ساختار سیاسی و فرهنگی که به تحلیل و تحقیق بهای ارزشی بدهد، آن ساختار ارزشمند است؛ ارزشش در گرو ارزش‌آفرینی است. منظورم از ارزش، تولید فکر و گردش اندیشه است.

یکی از ساختارهای سیاسی که به فرهنگ نگارش و پژوهش ارزش والا قایل است، وزارت امور خارجه است. «روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان» دال بر چنین حقیقتی است. این مجموعه به طبقه‌بندی^۱ اسناد می‌پردازد. جمع‌آوری و شیرازه‌کردن پروتوکول‌ها، توافق‌نامه‌ها، تفاهم‌نامه‌ها، بیانیه‌ها، قراردادها و اعلامیه‌هایی که با جمهوری ترکمنستان امضا شده، گنجینه‌ای است که صرافان گوهرشناس عرصه‌ی روابط بین‌الملل را یاری می‌کند تا با نگاه نو و نگرش تازه چگونگی روابط سیاسی افغانستان و ترکمنستان را واکاوی کنند.

به هر روی، نزدیک به پنج سال است که مسئولیت «ریاست آرشیف دیپلوماتیک» بر دوش من است.^۲ این ریاست دارای دو مخزن از اسناد تاریخی است. با تدوین، طبقه‌بندی و بازتاب این اسناد می‌توان تاریخ سیاست خارجی

1. Classification

۲. با سقوط جمهوری اسلامی به اجبار ترک یار و دیار کردم.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۴

را نوشت؛ می‌توان با دست‌یابی به اسناد نادر فهم تاریخی را تغییر داد؛ می‌توان زمینه‌ی پژوهش را فراهم ساخت. نگارنده با چنین اندیشه و انگیزه‌ای نشر اسناد سیاست خارجی را به صورت کتاب یا سال‌نامه جزء لایحه‌ی وظایف این ریاست کرده است.

هنگامی که در تدوین «مقرره‌ی آرشیف اسناد سیاست خارجی» با کارشناسان وزارت عدلیه گفتمان حقوقی داشتم، به‌سختی توانستم حقوقدانان فرهیخته را متقاعد کنم که کتاب‌آرایی و چاپ کتاب از وظایف «ریاست آرشیف دیپلماتیک» است. در همین جا از حقوقدانان وزارت محترم عدلیه صمیمانه سپاس‌گزاری می‌کنم.

ماده‌ی ششم «مقرره‌ی آرشیف اسناد سیاست خارجی» - که تبیین‌کننده‌ی وظایف ریاست آرشیف دیپلماتیک است - در بند نهم «نشر اسناد سیاست خارجی» را «به شکل کتاب یا سال‌نامه» از وظایف این ریاست می‌داند.

بر مبنای پیشنهاد شماره ۳۶۴، ۲۹ / ۱ / ۱۴۰۰ خورشیدی ریاست آرشیف دیپلماتیک (شماره حکم: ۳۲۹، ۶ / ۲ / ۱۴۰۰)، کتاب «روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکیه» در دوره‌ی حاکمیت جمهوری اسلامی افغانستان چاپ گردید. چون سفارت‌ها و جنرال قونسلگری‌ها هنوز از جمهوری اسلامی نمایندگی می‌کنند، «روابط دیپلماتیک افغانستان و تاجیکستان» به‌اهتمام جنرال قونسلگری افغانستان در بن (جرمنی) اقبال چاپ یافت. امیدوارم سایر نمایندگی‌های سیاسی و قونسلی از این کارکرد فرهنگی و سیاسی جناب سید لطف‌الله سادات پیروی کنند.

فرایند کتاب‌آرایی

پژوهشگران و کتاب‌آرایان می‌دانند که تدوین و چاپ اسناد تاریخی افزون بر روش تحقیق، نیازمند دقت و تمرکز است. امانت‌داری و بازتاب متن - چنان‌که

هست- از مسئولیت‌های اساسی مؤلف است. بنا بر چنین مسئولیتی، اسناد این مجموعه مطابق به اصل است.

چگونگی اسناد این مجموعه

در این مجموعه، اسنادی بازتاب می‌یابد که ترسیم‌کننده‌ی نمودار رابطه‌ی سیاسی، فرهنگی و اقتصادی افغانستان و ترکمنستان در سی سال اخیر است. هیچ سندی که دال بر رابطه‌ی نظامی دو کشور باشد، در این کتاب وجود ندارد.

روش ترتیب اسناد

با توجه به هدف اساسی کتاب، اسناد بر مبنای زمان مرتب شده است. نخستین سند متعلق به ۲۱ فبروری ۱۹۹۲م است. این پروتوکول بیانگر تأسیس روابط دیپلماتیک میان جمهوری افغانستان و ترکمنستان است. آخرین سند نشان‌دهنده‌ی ۱۳۹۹/۱۰/۲۰ خورشیدی است.

با توجه به اسنادی که در این مجموعه گرد آمده است، پژوهشگران و دانشجویان به راحتی می‌توانند فراز و فرود رابطه‌ی سیاسی، اقتصادی و فرهنگی دو کشور را تحلیل و ترسیم کنند. از این چشم‌انداز، «کتاب روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان» سرچشمه‌ی ستواری است برای تحقیقات علمی و اکادمیک.

بدیع بودن کتاب

در چارچوب طرح کلی تحقیق، مهم‌ترین محور «جنبه‌های جدید بودن و نوآوری تحقیق» است. این متن به دلیل تدوین اسنادی که دال بر روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان در گذر سه دهه است، نو و نوآیین می‌باشد. ارزش ملی و علمی چنین پژوهشی بر محققان و سیاست‌پژوهان پوشیده نیست.

به هر روی، «روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان» چهارمین کتاب در دستگاه سیاست خارجی است که به طبقه‌بندی اسناد می‌پردازد. خوش‌بختانه نخستین کتاب طبقه‌بندی اسناد یعنی «افغانستان و جامعه‌ی جهانی»^۳ نیز از نوشته‌های من است. البته از وجه اختصاصی «روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان» سومین کتابی است که در سپهر سیاست خارجی افغانستان روشنگری می‌کند.

ویرایش اسناد

ویرایش (Edit) اسناد دولتی سخت دشوار است. این دشواری مبتنی بر چند محور است:

۱. چون اسناد ماهیت حقوقی دارند و دال بر رابطه‌ی دو جانبه و چند جانبه اند، نویسنده‌ی این متن حق هیچ‌گونه دخل و تصرفی ندارد؛

۲. اسناد این مجموعه متعلق به وزارتخانه‌های متفاوت است. طبیعی است که توافق‌نامه‌ها، تفاهم‌نامه‌ها و سایر اسناد این مجموعه با نگارش و سلیقه‌های نگارشی متفاوت نوشته شده است. بنا بر این، ویرایش چنین متونی آسان نیست. با توجه به اصل هم‌سانی متن با متن اصلی، نویسنده صرف غلط‌های واضح را اصلاح می‌کند و با نشانه‌گذاری، حذف نشانه‌های مخلّ خوانش و جدانویسی معتدل می‌کوشد تا خواننده را در خوانش متن یاری کند.

اگر این مجموعه بتواند زمینه‌ی نوشتن تاریخ سیاست خارجی را مساعد سازد؛ و بتواند پژوهشگران و دانشجویان را یاری کند، نویسنده را پاداشی است وصف‌ناپذیر. چنین بادا!

۳. عبدالغفور، آرزو (۱۳۸۹)، افغانستان و جامعه‌ی جهانی، ناشر: وزارت امور خارجه

نگاهی به تاریخ روابط سیاسی افغانستان و ترکمنستان

رابطه‌ی دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان در آستانه‌ی سی سالگی است.^۱ هر چند از استقلال این جمهوری بیش از سی سال نمی‌گذرد اما زادگاه قوم جلیل ترکمن بخشی از جغرافیای فرهنگ و تمدن مشترک است.

بررسی روابط دیپلماتیک دو کشور از چشم‌انداز رابطه‌ی دیرینه‌سال فرهنگی و تمدنی، نشان‌دهنده‌ی پیوندی است که ریشه‌های آن در ژرفای تاریخ فرو رفته است. این پیوند بر رابطه‌ی دولت به دولت، مشروعیتی می‌بخشد که اراده‌ی مردمان دو کشور پشتوانه‌ی آن است. برای روشن شدن پیوند فرهنگی و تمدنی و چگونگی روابط دیپلماتیک، اندکی درنگ می‌کنم.

زیست‌بوم ترکمن‌ها

یکی از اقوام بزرگ جغرافیای فرهنگ و تمدن مشترک، قوم جلیل ترکمن است. «ترکمن‌ها از شش هزار سال پیش در منتهالیه منطقه‌ی شمالی سواحل دریاچه‌ی اشیق‌گل، در کنار سیردریا و رود جیحون اقامت داشته‌اند.»^۲ برخی باور دارند که «تاریخ باستانی محدود‌دهی جغرافیایی ترکمنستان امروزی از حدود ۲۰۰۰ سال

۱. این متن بنا بود در سی‌ساله شدن روابط دیپلماتیک دو کشور چاپ شود.

۲. ابوالقاضی بهادرخان، شجره‌ترکمن‌ها، رشیدالدین فضل‌الله، جمع‌التواریخ، بوگولیویف، فرشهای ترکمن، (تهران: موزه فرش ایران)

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۸

پیش از میلاد با ورود اقوام ایرانی از تبار هند و اروپایی به منطقه آغاز می‌شود.^۳ و «در قرن هفتم میلادی دسته‌های اغوز^۴ از ناحیه‌ی اورخون به سوی نواحی آرال و سیردریا کوچ^۵ می‌کنند و در سواحل جیحون و قره‌قوم مسکن می‌گزینند. اراز محمد سارلی می‌نگارد: «قوم ترکمن با ویژگی‌های اساسی خویش در سده‌های ۱۴-۱۵ میلادی شکل گرفت و اساس آن را قبیله‌های ترکمن پدید آوردند که دیری بود در ترکمنستان شمالی، اوست یورت و من قشلاق کوچیده بودند. در سده‌های ۱۴-۱۳ میلادی این قبیله‌ها با هم درآمیختند و وابستگی‌های خونی پیشین، جای خود را به وابستگی‌های جدید معیشتی داد که به از بین رفتن تدریجی تفاوت‌ها و ویژگی‌های عشیرتی گذشته یاری کرد.^۶ و این به هنگامی مربوط می‌شود که بزرگ‌ترین حکومت ترکمن‌ها توسط سلجوقیان و مصادف با اضمحلال و نابودی غزنویان پدید آمده بود.^۷»^۸

تلاقی فرهنگ‌ها

قوم جلیل ترکمن یکی از اقوام بزرگ جغرافیای فرهنگ و تمدن مشترک است. یکی از شاخصه‌های مهم این حوزه‌ی بزرگ فرهنگی و تمدنی^۹ مهاجرت مستمر

۳. ر.ک: احمد علامه فلسفی، جمهوری ترکمنستان، انتشارات فراروان‌شناسی.

۴. ترکمن‌ها که از نوادگان اغوز اند

۵. سارلی، اراز محمد (۱۳۷۳)، تاریخ ترکمنستان، جلد اول، ص ۹، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران.

۶. بی بی رابعه لوگاشوا، ترکمن‌های ایران، (تهران: دانشگاه فردوسی، ۱۳۵۶)، ص ۹۳۰

۷. بیهقی، ابوالفضل (۱۳۵۶)، تاریخ بیهقی، ص ۹۳۰، ناشر: دانشگاه فردوسی، مشهد.

۸. سارلی، اراز محمد (۱۳۷۳)، تاریخ ترکمنستان، جلد اول، ص ۱۰، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران.

۹. «وقتی که افغانستان تاریخی {آریانا} گفته می‌شود ما تمام سرزمین‌هایی را در نظر می‌گیریم که در وقایع تاریخی و جریان حوادث سیاسی و مدنی و فرهنگی با افغانستان اشتراک داشته و در تحت عوامل مشترک و تاریخی اوضاع مشابهی را دار بوده اند.

در این ساحه‌ی جغرافیایی قسمت شرقی فلات ایران از دریای سند تا آخر خراسان (دامغان)

از ماورای فرارودان و فرارودان به این طرف آمودریا و هجرت مستمر به سمت جنوب و غرب است. از آن جایی که هجرت مقدمه‌ی تمدن است، شکل‌گیری مدنیت‌های با شکوه وابسته به چنین عبور و مروری است. هجرت فرایند تلاقی فرهنگ‌ها و تمدن‌هاست.

در آن برهه از تاریخ که آمودریا خروشان و متلاطم است و عبور از آن دشوار، مسیر مهاجرت و تهاجم، گذرگاه خاکی مرو است. آریاییان از آن سوی فرارودان به سرزمینی متوطن می‌شوند که دارای آب‌های شیرین خروشان، فضای سبز و زمین‌های حاصل‌خیز است. نام زیستگاه خود را آریا می‌گذارند. آریا نخستین خطه‌یی است که با هویت آریایی پیوند ناگسستنی دارد. در گذار زمان آریا تبدیل به آری و هری می‌شود و عرب‌ها به ذوق و ذایقه‌ی زبانی‌شان هرات می‌نامند. هرات یعنی آریا/آریامتروپولیس.

«در کتاب سوم اوستا و نندیدا از شانزده قطعه سرزمین معلوم آن وقت ذکر رفته که برخی از آن سرزمین‌ها در افغانستان کنونی یا خراسان واقع شده اند.»^{۱۰} آریا یکی از این ۱۶ قطعه است که گستره‌ی آریاناویچ را می‌سازد. با توجه به کاهش‌ها و افزایش‌های جغرافیایی، این جغرافیای بزرگ فرهنگی و تمدنی در قلمرو خراسان بزرگ دارای چهار مرکز است: «هرات، مرو، بلخ و نیشاپور»^{۱۱}

در ۱۸۸۴م روسیه‌ی تزاری مرو را اشغال می‌کند و مردم مرو و پنجده خانه

شرقاً و غرباً شامل است؛ و در شمال هم وادی‌های شمال آمو را تا سمرقند و دامنه‌های کوهسار پامیر فرامی‌گیرد؛ و در جنوب به بحیره‌ی عرب منتهی می‌گردد. این سرزمین عموماً دارای تاریخ مشترک است.» حبیبی، عبدالحی (۱۳۶۸)، تاریخ مختصر افغانستان، ص ۷، سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان. بی‌تا.

۱۰. حبیبی، عبدالحی (۱۳۶۸/۱۹۸۹م) تاریخ مختصر افغانستان از زمانه‌های قدیم تا استقلال، ص ۲۵، ناشر: سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان، آمریکا.

۱۱. ابرو، حافظ (۱۳۴۹)، جغرافیای حافظ ابرو (قسمت ربع خراسان: هرات)، به کوشش مایل هروی، ص ۶، انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، تهران.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۰

و کاشانه‌ی خود را ترک می‌کنند و به سایر بخش‌های خراسان بزرگ سکنانگزمین می‌شوند و سیطره‌ی روسیه‌ی تزاری و سلطه‌ی بلشویسم بر زیست‌بوم ترکمن‌ها نمی‌تواند حس همدلی و پیوند فرهنگی، تمدنی و آیینی ترکمن‌ها را با سایر هم‌وطنان و هم‌دینان‌شان در گستره‌ی جغرافیای تمدن مشترک قطع کند.

زادگاه و خیزش‌گاه ترکمن‌ها در سیر تاریخ

به باور محققان زادگاه و خیزش‌گاه ترکمن‌ها در سیر تاریخ بخشی از قلمرو قدرت‌های گوناگون بوده است؛ بخشی از امپراتوری‌های هخامنشی، اشکانیان و ساسانیان،^{۱۲} هیاطله،^{۱۳} عباسیان،^{۱۴} طاهریان، سامانیان،^{۱۵} خوارزمشاهیان،^{۱۶} ایلخانان مغول،^{۱۷} تیموریان،^{۱۸} ازبک‌ها و خانان خیوه و بخارا^{۱۹} بوده است. در اواسط سده‌ی یازدهم، سلجوقیان با مرکزیت مرو و قدرت بزرگی را پی می‌افکنند^{۲۰} و در قرن پانزدهم میلادی ترکمن‌های قره‌قویونلو و آق‌قویونلو «دولت قابل

۱۲. در هزاره اول (بیش از هزارسال) اقوام باختری‌ها، سغدی‌ها، خوارزمی‌ها و مردم نیمه‌عشایر سکاها و داهان‌ها در آسیای میانه (توران‌زمین) ساکن بودند. از حدود سال هزار میلادی به بعد توسط عشایر مختلط ترک‌زبان چون قزاق‌ها، ازبک‌ها، تاتارها، ترکمن‌ها، قرغیزها و اوغورها بر آن مسلط می‌شوند: Encyclopædia Iranica, "CENTRAL ASIA"

۱۳. بین سده‌های پنجم تا هشتم.

۱۴. سده‌های ششم تا هشتم میلادی.

۱۵. سده‌های نهم و دهم.

۱۶. پایان سده‌ی دوازدهم.

۱۷. ر.ک: محمدمامیر شیخ‌نوری، تاریخ اسلام در آسیای مرکزی تا حمله مغول، ناشر: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران.

۱۸. ۱۳۷۰ تا ۱۵۰۷، زبان حکومت فارسی است و زبان پادشاه ترکی چغتای: Curtis, Glenn E, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Turkmenistan, and Uzbekistan: country studies, Washington, D.C: Federal Research Division, Library congress, 1997

۱۹. از سده‌ی شانزدهم تا هجدهم میلادی

۲۰. بیهقی، ابوالفضل (۱۳۵۶)، تاریخ بیهقی، ص ۹۳۰، ناشر: دانشگاه فردوسی، مشهد.

ملاحظه‌ای را در خارج از آسیای میانه، در آذربایجان تشکیل می‌دهند.»^{۲۱} و به تحریک ترخانیان، امیرحسن بیک آق قوینلو - در ناحیه‌ی آذربایجان (۸۸۲ق) - سلطان ابوسعید را می‌کشد و انتقام گوهرشادگرفته می‌شود.^{۲۲}

به هر روی، حاکمیت سلسله‌های گوناگون نشان‌دهنده‌ی تلاقی فرهنگ‌های متفاوت در زیست‌بوم ترکمن‌هاست. تمدن آنو مظهر مادی این تلاقی است. سارلی می‌نگارد:

«در جنوب ترکمنستان آثار تاریخی و باستانی زیادی وجود دارد. در بین سرزمین‌های آسیای مرکزی، بیش از هر جای دیگر در ترکمنستان جنوبی می‌توان شاهد وجود مناسب‌ترین شرایط طبیعی برای بروز دوران نوسنگی و مفرغ (برنز) بود. تمدن آنو با حفاری در دو تپه‌ی نزدیک روستای آنو شناخته شد و آن را قدیمی‌ترین فرهنگ دوران کشاورزی دنیا می‌دانند. باستان‌شناسی غار جبل در نزدیکی کراسنودسک آثار مربوط به میانه‌سنگی تا نوسنگی را نمایان می‌کند. جدیدترین دوران این محل، بین هزاره‌ی پنجم و ششم ق.م معین گردیده است. آثار جیتون با تمدن جامعه‌ی نخستین کشاورزان آسیای مرکزی با تأسیسات کشاورزی کامل شناسایی گشت. تمدن جیتون با ۳۵ واحد مسکونی با ابزار و آلات کشاورزی (تیغه، داس، سنگ‌های خردکننده و ...) و استخوان‌های جانوران - که نشان‌دهنده‌ی آغاز اهلی ساختن جانوران در این دوره می‌باشد - ثبت گردید. کاوش‌های انجام شده بر آثار نمازگاه تپه، قره تپه، ژاوکسپور - که مربوط به پیش از تاریخ است - نتایج قابل ملاحظه‌ای را عرضه داشت.^{۲۳}

در مورد تمدن قره‌قوم لازم به توضیح است که تعداد زیادی از محل‌های

۲۱ . هینتس، والتر (۱۳۶۹)، تشکیل دولت ملی در ایران، ترجمه‌ی وهاب ولی، ص ۹۱، ناشر: مؤسسه‌ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی، تهران.

۲۲ . ر. ک: سمرقندی، دولتشاه (بی تا)، تذکره‌الشعرا، تصحیح محمد عباسی، ص ۵۴۱، کتاب‌فروشی بارانی، تهران.

۲۳ . آ. بلینتسکی (۱۳۶۴)، خراسان و ماوراءالنهر (آسیای میانه)، ترجمه‌ی پرویز ورجاوند، صص ۶۶-۶۴، نشر گفتار، تهران.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۲

باستانی تمدن دوران مفرغ، در ساحل چپ سیردریا در مرز غربی فرغانه به دست آمده است. تمدن مزبور در طی سال‌های ۵۶-۱۹۵۵ به وسیله‌ی لیتوینسکی، اوکلادنیکف و رانو مورد بررسی قرار گرفت. ساکنان این محل‌ها از راه کشاورزی و گله‌داری روزگار می‌گذراندند ولی شکار و صید نیز در اقتصاد و معیشت آن‌ها نقش خاصی را بر عهده داشت. ۲۴) «۲۵ جمهوری مستقل ترکمنستان وارث چنین تمدن درخشانی است.

فرایند مبارزه تا استقلال

از چشم‌انداز جامعه‌شناختی با تکوین و تکامل قبایل، قوم به وجود می‌آید یعنی قوم امتداد درهم آمیختگی قبایل است. «تیره‌های مشهور ترکمن چون تکه، ارساری، یموت، سالر (سالار)، ساریق (سارق) ...»^{۲۶} در سده‌های ۱۴-۱۳ میلادی «با هم درمی‌آمیزند و در نتیجه‌ی این آمیزش «وابستگی‌های خونی پیشین، جای خود را به وابستگی‌های جدید معیشتی می‌دهد و به تدریج تفاوت‌ها و ویژگی‌های عشیرتی زایل می‌شود و هویت مشترک قومی جای خُرده هویت‌های قبیله و تبار را می‌گیرد.»^{۲۷} و در سده‌های چهاردهم و پانزدهم «قبایل اغوز ساکن ترکمنستان به عنوان یک قوم واحد شناخته می‌شوند.»^{۲۸}

مبارزه قوم آزاده‌ی ترکمن با تهاجم‌های رنگارنگ در سیر تاریخ و ایجاد حاکمیت با اقتدار سلجوقیان و اقتدار دودمان قره‌قویونلو و آق قویونلو و افت و

۲۴. همان: ص ۶۷

۲۵. سارلی، اراز محمد (۱۳۷۳)، تاریخ ترکمنستان، جلد اول، صص ۱۸ و ۱۹، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران.

۲۶. ظهیر، نادر (۲۰۰۶)، نگاهی به ترکمنستان، ص ۱۲، ناشر: مرکز مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه افغانستان، آرایش: انتشارات میوند، کابل.

۲۷. ر.ک: لوگاشوا، بی بی رابعه (۱۳۵۸۶)، ترکمن‌های ایران، انتشارات آگاه، تهران.

۲۸. سارلی، اراز محمد (۱۳۷۳)، تاریخ ترکمنستان، جلد اول، ص ۱۰، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران.

۲۳ ● نگاهی به تاریخ روابط سیاسی افغانستان و ترکمنستان

خیزهای فراوان، سرانجام با سیطره‌ی نیروهای روسیه‌ی تزاری مواجه می‌شوند. روسیه‌ی تزاری با اشغال تاشکند (۱۸۶۵م) و خجند (۱۸۶۶م) «فرمانداری نظامی ترکستان»^{۲۹} را به عنوان بخشی از امپراتوری روسیه ایجاد می‌کند. با اشغال سمرقند (۱۸۶۸م) امارات بخارا «تحت‌الحمايه»^{۳۰}ی روسیه می‌شود و «خان‌نشین خیوه به رهبری رحیم خان حاکمیت روسیه را می‌پذیرد.»^{۳۱} و متحد با روس‌ها با ترکمن‌های آزاده می‌جنگند. این رویداد دردناک را پارسیدس چنین روایت می‌کند:

«در دهه‌ی ۶۰ و ۷۰ سده‌ی نهم اقدامات تهاجمی روسیه در آسیای مرکزی ادامه داشته سرزمین‌های پهناوری از دریای اورال تا پامیر و از دریای خزر تا کوه‌های تیان‌شان را به روسیه ملحق ساختند. در این هنگام تاجیک‌ها، قزاق‌ها، ترکمن‌ها و قرغزها دولت نداشتند و در آسیای مرکزی تنها سه دولت فنودالی فرمان‌روایی می‌کرد:

خان‌نشین خیوا {خیوه}؛

خان‌نشین خوقند؛

وامیرنشین بخارا.

روس‌ها به سرعت شهرهای ترکستان را گرفتند و در ماه جون ۱۸۶۵ بزرگ‌ترین شهر آسیای مرکزی تاشکند را اشغال و در ماه جنوری ۱۸۶۸ با خان‌نشین خوقند قرارداد تجارتي را امضا؛ و در ماه بعد خدایارخان حاکم خوقند، خود را زیر فرمان امپراتور روسیه اعلام کرد. در ماه می همین سال جنرال کاوفمن سمرقند را گرفته به طرف بخارا نزدیک می‌شد که امیر بخارا ناگزیر به جنگ خاتمه داده و

۲۹. بیات، کاوه (آبان ۱۳۷۰)، نبرد گوگ تپه، نگاه نو، ش: ۲

۳۰. همان

۳۱. همان، ص ۱۲

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۴

تحت الحمایگی روسیه را قبول کرد.)^{۳۲}

با تسلیم شدن خان نشین خیوه، خان نشین خوقند و امارت بخارا، فقط ترکمن هاست که سلطه‌ی روس‌ها را نمی‌پذیرند و به مبارزه ادامه می‌دهند. مقاومت ترکمن‌ها در برابر سپاه نیرومند روسیه‌ی تزاری شگفتی‌زاست. فرهنگ می‌نگارد:

«در جون ۱۸۷۹ یعنی در بحبوحه‌ی جنگ دوم افغان و انگلیس، جنرال لوماخین که از خیوه به استقامت جنوب حرکت کرده بود، در ضمن تعقیب ترکمن‌های بادیه‌نشین به مراکز ایشان (گوک‌تپه) مواصلت کرد اما از آن جا به علت قلت آب و آذوقه و جنگ و گریز ترکمن‌ها - که در پیکار صحرائی مهارت داشتند - با دادن تلفات سنگین مجبور به عقب‌نشینی شد.»^{۳۳}

با آن که روس‌ها در گذار چند دهه نمی‌توانند خیزش‌گاه ترکمن‌ها را تسخیر کنند، بلاخره ترکمن‌های آزاده در سال ۱۸۸۱م در نبرد گوک‌تپه شکسته می‌خورند. عوامل شکست عبارت اند از:

۱. اختلاف و چند دستگی طوایف ترکمن؛

۲. خیانت دولت انگلیس؛

۳. تکنولوژی مرگبار نظامی روس.

به هر روی، گرچه امپراتوری روسیه بر آسیای میانه مسلط می‌شود، اما هرگز ترکمن‌ها سیطره‌ی روسیه را نمی‌پذیرند و پیوسته سرکشی می‌کنند و از ۱۸۱۸م تا ۱۹۱۷م این مبارزه به اشکال گوناگون ادامه می‌یابد. سارلی می‌نگارد:

۳۲. پارسیدس، موسی (۲۰۰۱)، تجاوز بی‌آزرمانه: پیرامون تجاوز شوروی بر ایران و بخارا در سال‌های ۱۹۲۱-۱۹۲۰، ترجمه عزیز آریانفر، صص ۱۸-۱۶، مرکز نشراتی میوند، چاپ دوم، پشاور. (به نقل از: زمانی، عبدالرحمن (۲۰۱۱/۱۳۹۱)، بازنگری دوره امانی و توطئه‌های انگلیس، صص ۲۴۵، ناشر: مؤسسه انتشارات مُسکا، جلال آباد، افغانستان.)

۳۳. فرهنگ، میرمحمد صدیق (۱۳۷۱)، افغانستان در پنج قرن اخیر، جلد اول، چاپ اول، صص ۴۰۵، ناشر: مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، قم {ایران}

«بلشویک‌ها در سال ۱۹۱۷م تلاش کردند تا قدرت را در ترکمنستان قبضه کنند اما نتوانستند مدت زیادی آن را نگاه دارند. در ۳۰ آوریل ۱۹۱۸ جمهوری خودمختار ترکستان (جزء جمهوری فدرا تیو روسیه) که ماورای خزر را هم در بر می‌گرفت، اعلام موجودیت کرد. اما در ماه جولای همان سال، قدرت بلشویک‌ها در عشق‌آباد به وسیله‌ی عناصر ملی‌گرا و یاری هیأت انگلیسی از میان برداشته شد و دولت مستقلی بر جای آن نشست و به دعوت این دولت، قوای انگلیس زیر فرمان ژنرال مالسن در عشق‌آباد مستقر گردید. هرچند دولت تازه، برای حکومت تاشکند تهدیدی محسوب می‌شد، اما دوام چندانی نیاورد؛ زیرا پس از آن که قوای انگلیس این منطقه را تخلیه کرد، ترکمنستان هم تا اوایل سال ۱۹۲۰ در چنگال ارتش سرخ به فرماندهی فرونزه و کوبیشف افتاد.

در سال ۱۹۱۸ نهضت استعمارزدایی با چهره‌ی ملی - مذهبی نمایان شد. در آسیای مرکزی حرکت استقلال طلبانه پیش از هر چیز رنگ دینی داشت. نهضت باسماچیان در ترکمنستان توسط جنیدخان - حاکم سابق خیوه و از مشایخ نقشبندی - رهبری می‌شد. ترکمن‌ها تحت فرمان جنیدخان مبارزه می‌کردند و حکومت خیوه در کنار روس‌ها با آن‌ها می‌جنگید. ترکمن‌ها روستاهای ازبک‌ها و قره‌قالپاق‌ها را ویران می‌کردند. روس‌ها که دشمنی ازبک - ترکمن را سودمند می‌دیدند، از طرفی به آن دامن می‌زدند و از طرف دیگر، سافونوف فرمانده نیروهای روسی را به عنوان نماینده به خوارزم فرستادند. این حکومت با ترکمن‌ها قرارداد صلح بست. با این اوصاف قدرت خان جنید (جنیدخان) هم‌چنان رو به تزاید بود و در نوامبر ۱۹۲۰م چهار پنجم خوارزم در دست خان جنید بود. در ماه‌های آخر ۱۹۲۱ جنیدخان با جمعیت ملی ترکستان رابطه برقرار کرد و خواستار اعزام مربی شد و عده‌ای از روشنفکران به قرارگاه او - که در خارج شهر بود - آمدند.

خان جنید که حدود هفتاد سال سن داشت، د رنواحی چهارجوی (لباب)

کرکی و اندخوی اقتدار یافت. مؤمن صوفی و دوستانش و نیز عده‌ای دیگر در حدود مرو و سرخس دسته‌های کوچک پارتیزانی تشکیل داده بودند. کمیته‌ی ملی مخفی ترکمن نیز که در آن زمان مرکزش در چهارجوی بود، در اثنای ۱۹۲۱ توانست ادارات پست را تصرف کند. فرماندهان خان جنید علی‌رضا بیگ، حاجی سامی و عثمان خواجه در نواحی افغانستان ترکمانان اندخوی و کرکی را سازماندهی می‌کردند؛ و نیز قل محمدوف از روشنفکران ترکمن، ملانوبت رئیس سابق حکومت چهارجوی و مؤمن صوفی در مقابل قوای روس جنگیدند. بسیاری از زنان از جمله دختر خان جنید در این نبردها به طور فعال شرکت داشتند.

خان جنید تا ۳۱ ژانویه ۱۹۲۳ در خیوه حکومت می‌کرد. اما جنگ‌های او با قوای بلشویک تا ۱۹۲۷ برای حفظ اقتدارش در خیوه ادامه یافت. عده‌ی زیادی از ازبک‌های خیوه تحت تأثیر افکار ناسیونالیستی به جنگ خان جنید (که از ترکمنان سلاق بود) رفتند. سرانجام او رضایت داد تا در برابر روس‌ها دست به اقدامات نظامی نزند، اما وقتی پی برد که بلشویک‌ها در صدد دستگیری‌اش هستند، دوباره مسلح شد و با چریک‌های احمدبیگ و شالتای باطر متحد شد و تمام ترکمن‌های قره قوم را به قیام واداشت. بلشویک‌ها به ریاست آخوندوف، شورای جنگی انقلاب تشکیل دادند و در سرکوبی قیام، به طور جدی کوشیدند و خیلی از ترکمن‌ها را بی‌هیچ گناهی کشتند.

خان جنید یک سال بعد در سپتامبر ۱۹۲۸م ادامه‌ی مبارزه را بی‌ثمر یافت و با حدود ششصد تن سرباز به ترکمن صحرای ایران وارد شد و به ایران پناه برد ولی از تسلیم اسلحه‌ی خود به ایرانیان خودداری کرد^{۳۴} او یکی دو سال در ایران و در نوار مرزی با قوای رضاشاه پهلوی در حال زد و خورد بود. به پیشنهاد نماینده‌ی دشت گرگان عده‌ای از ترکمنان ایران مسلح شده، تحت فرماندهی سرتیپ زاهدی و سرهنگ حکیمی به جنگ جنیدخان رفتند اما کاری از پیش نبردند. بناچار در

۳۴ معینی، اسدالله (۱۳۴۴)، گرگان و دشت، ص ۷۷، شرکت سهامی طبع کتاب، تهران.

- سال ۱۹۲۹ با اعطای اعانه، او راهی افغانستان گشت. «۳۵
- از این متن تحلیلی، چند نکته‌ی مهم را می‌توان برجسته ساخت:
۱. مبارزه ترکمن‌ها علیه بلشویک‌ها تا سال ۱۹۲۸ ادامه دارد؛
 ۲. جنیدخان رهبر این قیام استقلال طلبانه است؛
 ۳. جنیدخان از مشایخ طریقت نقشبندیه است یعنی با معرفت عارفانه‌ی دینی علیه بلشویسم و بلشویک‌ها مبارزه می‌کند؛
 ۴. با پیوستن ازبک‌های خپوه به بلشویک‌ها و آمدن به میدان جنگ، جنیدخان از مبارزه دست می‌کشد و با ششصد تن از یاران مبارزش به ترکمن صحرای ایران پناه می‌آورد و در نواحی مرزی ایران مستقر می‌شود. گویا رؤیای بازگشت به زادگاهش دارد. به همین دلیل اسلحه‌اش را به دولت ایران تسلیم نمی‌کند؛
 ۵. دولت ایران مسلح بودن جنیدخان و یارانش را مخلّ امنیت کشور می‌داند و اقدام مسلحانه می‌کند. برای این که عصبیت قومی ترکمن‌های ایرانی و اهل سنت ایران را تحریک نکرده باشد، عده‌ای از ترکمن‌های ایران را به جنگ جنیدخان می‌فرستد اما کاری از پیش نمی‌برند؛
 ۶. دولت ایران که می‌داند عرق قومی مانع جنگ فیصله‌کن ترکمن‌های ایرانی با جنیدخان است و تداوم جنگ عامل بی‌ثباتی، به جای جنگ دیپلوماسی را برمی‌گزیند و «در سال ۱۹۲۹ با اعطای اعانه»، زمینه را مساعد می‌سازد تا جنیدخان با نیروی مسلح اش راهی افغانستان شود؛
 ۷. جنیدخان با مشرب نقشبندیه در زادگاه مولانا جامی (رح) یعنی هرات احساس آرامش می‌کند و متوطن می‌شود؛
 ۸. به روایت ترکمن‌های هراتی، جنیدخان بارها مورد سوء قصد (ترور) دشمنانش قرار می‌گیرد اما حصار قومی و حمایت مردم هرات از مهاجرین ترکمن، توطئه‌های دشمنان را ناکام می‌سازد؛

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۸

۹. جنیدخان و یارانش صادقانه و صمیمانه در راستای امنیت شهر هرات می‌کوشند، قالی‌بافی و صنعت روغن‌کشی از دانه‌های روغنی را رونق می‌دهند و کارآفرین می‌شوند. به همین دلیل مهاجرین ترکمن با عزت‌ترین مهاجرین تاریخ اند؛

۱۰. جنیدخان پس از چند سال زندگی آبرومندانه در روستای ماهیان هرات جان به جان‌آفرین می‌سپارد و در همین روستا دفن می‌شود. روستای ماهیان در جنوب غرب ولسوالی گذره موقعیت دارد. از یک جهت متصل به ده‌گوپک و ده‌منار است^{۳۶} و از جهت دیگر متصل به ولسوالی زنده جان (فوشنج)

۱۱. پیشنهاد

بی‌گمان جنیدخان از مبارزین راه آزادی و استقلال ترکمنستان است. اسطوره‌ی مقاومت و آزادگی است. اگر جمهوری ترکمنستان چنین نگاهی به جنیدخان داشته باشد، از جنیدخان می‌توان به عنوان نماد هم‌دلی و هم‌گرایی افغانستان و ترکمنستان تجلیل کرد.

بازی بزرگ

با مسلط شدن روس‌ها بر بیش‌ترین بخش‌های آسیای مرکزی، مقاومت ترکمن‌ها را در سال ۱۸۸۱م درهم می‌شکنند. هر چند جنیدخان و یارانش تا سال ۱۹۲۸ میلادی با روسیه‌ی تزاری و بلشویک‌ها مبارزه می‌کنند.

به باور این قلم، بزنگاه تاریخی سال ۱۸۸۱م است. در این سال روس‌ها نواحی مرکزی و شمالی قلمرو ترکمن‌ها را اشغال می‌کنند و در نواحی جنوبی - متصل به مرزهای افغانستان - با نیروهای انگلیسی رو به رو می‌شوند و بازی

۳۶. حافظ ابرو هر چند از ماهیان یادی نمی‌کند اما ده‌منار و ده‌نورازیر مجموعه‌ی بلوک ادوان و تیزان می‌آورد. ر.ک: حافظ ابرو (جغرافیای حافظ ابرو/ قسمت ربع خراسان هرات(۱۳۴۹)، به کوشش مایل هروی، ص ۸۲، انتشارات بنیاد فرهنگ ایران (ش ۹۱)، تهران.

بزرگ شکل می‌گیرد.

انگلیس‌ها می‌دانند که رسیدن به آب‌های گرم هند از اهداف استراتژیک امپراتوری روسیه است، با تمام نیرو می‌کوشند از گسترش نفوذ روسیه در آسیای میانه پیش‌گیری کنند. دو امپراتوری، دو نیروی استعماری با خویش‌داری نظامی دریچه‌ی پنهان گفت و گوی سیاسی را می‌گشایند، در حالی که انگلیس‌ها به عنوان حامی و متحد پایدار، ترکمن‌ها و افغانستانی‌ها را تشویق به مبارزه با امپراتوری روسیه می‌کنند. روسیه می‌داند که آمودریا برای انگلیس‌ها خط سرخ است. از ترکمن‌ها و افغان‌ها حمایت نظامی می‌کنند تا سلطه‌ی روسیه را در آسیای میانه به چالش بکشند. موسی پارسیدس از همین چشم‌انداز می‌نویسد: «توجه حکومت روسیه هم به آرزوی برپایی مانع بر سر راه رخنه‌ی انگلیس در آسیای مرکزی، به افغانستان به عنوان طبیعی‌ترین مانع موجود برای جدا نگه‌داشتن هند از آسیای میانه جلب گردید.»^{۳۷}

دو امپراتوری استعماری با تعامل منافع بر حایل بودن افغانستان توافق می‌کنند تا از هرگونه درگیری ناخواسته‌ی نظامی پیش‌گیری شود.

در چارچوب این بازی بزرگ (The Great Game) افغانستان برای امپراتوری روسیه و امپراتوری بریتانیا هم فرصت است و هم تهدید. روسیه تزاری نگران منافعش در آسیای میانه است و امپراتوری بریتانیا نگران منافعش در شبه قاره‌ی هند. تباری دو قدرت استعماری، افغانستان را تبدیل به سپر امنیتی روسیه و انگلیس می‌سازد. حایل ساختن افغانستان نتیجه‌ی چنین سازشی است.

برای این که مرز سرزمین حایل در شمال مشخص شود، دولت روس و دولت انگلیس «خط سرحدی را که از دریاچه‌ی ویکتوریا (زورکول یا زور قُل) تا خم آب امتداد دارد، تعیین و تثبیت می‌کنند. با تثبیت این خط سرحدی که

۳۷. ر.ک: ولودارسکی، میخائیل (۲۰۰۱)، شوروی‌ها و همسایه‌های جنوبی شان، ترجمه‌ی عزیز آریانفر، ص ۳۵، مرکز انتشاراتی میوند، پشاور. (به نقل از: زمانی: ص ۲۴۵)

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۰

طول آن ۱۸۰۰ کیلومتر می‌باشد و دریای آمورا در بر می‌گیرد، دولت روس با دولت انگلیس، بدون آن که مدعیان اصلی یعنی دولت افغانستان و امارت بخارا از موضوع تعیین سرحدات آگاه باشند، موافقه می‌کنند که افغانستان از روشن و شغنان و بخارا از بدخشان و واخان صرف نظر نماید و مرو و اراضی ترکمن‌نشین اطراف آن خارج از خاک افغانستان باشد؛ و {دولت روسیه} افغانستان را خارج منطقه‌ی نفوذ خود بشمارد. «^{۳۸}

بر مبنای چنین زد و بند پنهانی است که روس‌ها با آرامش خاطر در ۱۴ فروری ۱۸۸۴ مرو؛ و در ۱۸۸۵ پنجاه را را تصرف می‌کنند، تا «مرو و اراضی ترکمن‌نشین اطراف آن خارج از خاک افغانستان باشد.»^{۳۹}

با پیش‌روی روسیه‌ی تزاری به سمت مرو و پنجاه، منافع ترکمن‌ها و افغانستان با هم گره می‌خورد. غبار می‌نگارد: «دولت روس بعد از اشغال عشق‌آباد به توجن استحکام گرفت و بر طوایف ترکمن‌هایی که چشم امداد از افغانستان داشتند، عسکر کشید و ناگهانی مرو را - که یک ولایت تاریخی افغانستان بود - گرفت. چون این حمله‌ی روس ناگهانی بود، مردم شکستند و قجرخان رئیس ترکمن‌ها به افغانستان پناهنده شد. زیرا ترکمنان مرو از نظر تاریخ و مذهب و غیره مایل به پیوستن به افغانستان بودند نه به ایران و روس.»^{۴۰}

به هر روی، روسیه بدون تبنانی با انگلیس هرگز جرأت تصرف مرو را ندارد. انگلیس با گرفتن امتیاز در مصر، مرو را به روسیه وامی‌گذارد. قوای روس در اوایل سال ۱۸۸۴م داخل مرو می‌شوند و اعلان می‌کنند که «این کار را به خواهش ترکمن‌ها انجام داده است.»^{۴۱} در حالی ترکمن‌ها با پیش‌روی روس‌ها مخالف اند

۳۸. زمانی، عبدالرحمن (۱۳۹۱/۲۰۱)، بازنگری دوره‌ی امانی و توطئه‌های انگلیس، ص ۲۴۶، ناشر: مؤسسه انتشارات مُسکا، جلال‌آباد، افغانستان.

۳۹. همان.

۴۰. غبار، میرغلام محمد (۱۳۷۴)، افغانستان در مسیر تاریخ، ص ۶۷۴، انتشارات جمهوری، تهران.

۴۱. فرهنگ، میرمحمدصدیق (۱۳۷۱)، افغانستان در پنج قرن اخیر، جلد اول، چاپ اول، صص

و افغان‌ها تهاجم روس‌ها را به مرو، تجاوز به خاک افغانستان می‌دانند. شوربختانه ترکمن‌ها و افغان‌ها با خوش‌باوری به انگلیس می‌نگرند و به وعده‌های میان‌تهی آن خوش‌اند و با اراده‌ی آهنین با قوای روس مبارزه می‌کنند. جنگ ترکمن‌ها و افغان‌ها در مرو و پنجده جنگ تدافعی است. دفاع از میهن، جانمایه‌ی این مبارزه است. بی‌خبر از این که امپراتوری بریتانیا و امپراتوری روسیه با زد و بند سیاسی داد و ستد کرده‌اند. پنجده خونین نماد خیانت بی‌چون‌چرای انگلیس نسبت به افغانستان است. این رویداد خونین و خیانت مضحک را فرهنگ چنین بر ملا می‌کند:

«به تاریخ ۳۰ مارچ ۱۸۸۵م کلایل کوماروف روسی که با چهار هزار نفر در برابر پنجده موضع گرفته بود، به جنرال غوث‌الدین خان قوماندان قوای افغانستان - که در حدود یک هزار نفر در اختیار خود داشت - اولتیماتوم داد که نیرویش را در ۲۴ ساعت از پنجده بیرون و ساحل غربی رودخانه‌ی کشک را تخلیه نماید. جنرال افغان از قبول این سر باز زد. افسران انگلیس جزء هیأت لمسدن - که در محل حاضر بودند - به جنرال افغان اطمینان دادند که روس‌ها اقدام به حمله نخواهند کرد، معذالک در پایان مدت موعود روس‌ها حمله آوردند و پس از یک برخورد خونین و غیر مساوی - که در آن اکثر افراد نیروی افغانی از جمله کرنیل شاه‌مردخان به قتل رسیدند - روس‌ها بر پنجده دست یافتند. به قول امیر {امیر عبدالرحمن خان}، صاحب‌منصبان انگلیس - که در مرحله‌ی نخست افغان‌ها را به مقابله تشویق کرده بودند - بعد از حمله‌ی نیروی روس با شتاب و بی‌نظمی به هرات فرار نمودند.»^{۴۲} اسناد تاریخی نشان می‌دهد که انگلیس‌ها به خاطر جلب حمایت روسیه و تصرف مصر «یک قطعه خاک افغانستان {پنجده}

۴۰۶-۴۰۵. ناشر: مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، قم.

۴۲. فرهنگ، میرمحمدصدیق (۱۳۷۱)، افغانستان در پنج قرن اخیر، جلد اول، چاپ اول، ص

۴۰۷، ناشر: مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، قم

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۲

را به روسیه تزاری می‌بخشند.»^{۴۳} امیر عبدالرحمن خان که با «از بین رفتن ساختاری افغانی»^{۴۴} ناراحت است و از دست دادن پنجاه برایش تلخ، در مذاکرات راولپندی از میزبان انگلیسی‌اش گله می‌کند. دیورند بدون آن که خم به ابرو بیاورد در جواب امیر عبدالرحمن خان می‌گوید: «تلفات جانی اهمیت ندارد، زیرا افغانستان افسر و افراد به قدر کافی دارد.»^{۴۵} وابستگی و ناتوانی، امیر را به سکوت وامی‌دارد و با گرفتن «ده لک روپیه با بیست هزار تفنگ»^{۴۶} اعلان می‌کند که «افغانستان متحد بر تانیه» است.^{۴۷}

امیر عبدالرحمن خان با همه‌ی وابستگی انسان عاقلی است، می‌داند که در آن برهه راه برون‌شد از این پرتگاه وجود ندارد. تصمیم می‌گیرد در میدان بازی بزرگ، منفعلانه بازی کند. غبار می‌نویسد:

«امیر عبدالرحمن خان که خودش از افغانستان دور بود و ضعف انگلیس‌ها را در مقابل روسیه احساس کرد در طی مذاکرات خود توسط وایسرا به هیأت سرحدی انگلیس اعلام کرد که برای جلوگیری از جنگ با روسیه حاضر است که در بدل ذوالفقار، پنجاه را به روسیه واگذارد. همین که کابینه‌ی لیبرال گلدستون سقوط کرد و کابینه‌ی محافظه‌کار سالسبری اقتدار را در لندن گرفت، در ۱۰ سپتمبر ۱۸۸۵ پروتوکولی بین انگلیس و روس امضا گردید و طبق آن کلنل رجوی انگلیسی و کلنل کولبرگ روسی در موضع ذوالفقار به تاریخ ۱۰ نوامبر ۱۸۸۵ ملاقات کرده به تعیین خط سرحدی پرداختند.»^{۴۸} و هیأت مختلط دو کشور متجاوز، بی‌حضور افغانستان مرز افغانستان و روسیه را «از دریای آمو تا دریای

۴۳. همان، ص ۴۰۸

۴۴. همان

۴۵. همان

۴۶. همان

۴۷. همان

۴۸. غبار، میرغلام محمد (۱۳۷۴)، افغانستان در مسیر تاریخ، صص ۶۷۹-۶۷۸، انتشارات

جمهوری، تهران.

تجن تعیین و علامت گذاری.» می‌کنند^{۴۹} و برای همیشه مرو و پنجده از پیکر مادر وطن جدا می‌شود.^{۵۰}

با استرداد استقلال افغانستان (۱۹۱۹م) و پیروزی انقلاب اکتبر (۱۹۱۷م) رابطه‌ی افغانستان و روسیه شوروی وارد مرحله‌ی نوین می‌شود.^{۵۱} دو کشور در ۲۸ فبروری ۱۹۲۱م نخستین معاهده را امضا می‌کنند. «در این معاهده دولت روسیه متعهد می‌شود که سرزمین‌هایی را که در منطقه‌ی مرزی در قرن گذشته متعلق به افغانستان بوده است به این کشور بازگرداند و به دولت افغانستان کمک نقدی و مادی نماید.»^{۵۲} جمهوری فدراتیف شوروی سوسیالیستی روسیه نه تنها سرزمین‌های متعلق به افغانستان را باز نگرداند، بل سیاست سیطره و تصرف آسیای میانه، رکن اساسی استراتژی امنیتی کشور شوراهای بود.

از چشم‌انداز تاریخ

به روایت تاریخ‌پژوهان، احمدشاه ابدالی با پادشاه سلسله‌ی جنیدی بخارا قرارداد را امضا می‌کند که بر مبنای آن «رود آموکمافی السابق، حد فاصل افغانستان و بخارا تعیین می‌شود.»^{۵۳}

۴۹. فرهنگ، میرمحمدصدیق (۱۳۷۱)، افغانستان در پنج قرن اخیر، جلد اول، چاپ اول، ص ۴۰۶،

ناشر: مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، قم.

۵۰. «در دوره‌ی امیرشیرعلی خان روس و انگلیس پس از یک سلسله اختلافات بلاخره راجع به این سرحد به یک موافقه‌ی عمومی رسیدند که به موجب آن رودخانه‌ی تجن یا هریرود- که حد فاصلی چون رود آمو نداشت، به دقت تعیین نشده مایه‌ی نزاع گردید.» فرهنگ، میرمحمدصدیق (۱۳۷۱)، افغانستان در پنج قرن اخیر، جلد اول، چاپ اول، ص ۴۰۵، ناشر: مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، قم.

۵۱. در این زمینه در کتاب «روابط دیپلماتیک افغانستان و ازبکستان» به تفصیل خواهم نوشت.

۵۲. زمانی، عبدالرحمن (۱۳۹۱/۲۰۱)، با زنگری دوره‌ی امانی و توطئه‌های انگلیس، ص ۲۵۵، ناشر: مؤسسه انتشارات مُسکا، جلال آباد، افغانستان.

۵۳. غبار، میرغلام محمد (۱۳۷۴)، افغانستان در مسیر تاریخ، ص ۴۹۸، انتشارات جمهوری، تهران؛ و نیز ر.ک: فرهنگ، میرمحمدصدیق (۱۳۷۱)، افغانستان در پنج قرن اخیر، جلد اول، چاپ

در سال ۱۸۷۹م شاه مرادبای - پادشاه بخارا - بر مرو تجاوز می کند. مردم تحت ستم مرو از تیمورشاه می خواهند که دست ستم را از سر شان کوتاه کند. تیمورشاه به دادخواست مردم مرو پاسخ مثبت می دهد و با دیپلوماسی خویشتن دارانه از شاه مراد می خواهد که به قلمروش بازگردد. شاه مراد اولیتماتوم سیاسی را بر نمی تابد. تیمورشاه برای سرکوب شاه مراد به سمت شمال حرکت می کند. غبار می نویسد:

«سپاه تیمورشاه در هر جایی که با دشمن مقابل شدند، آن ها را به سختی درهم کوفتند. شاه مراد آن قدر متزلزل شده بود که توسط فرستادن هیأتی از علمای مذهبی خواهش تحریم جنگ و عقد عهدنامه ای مبنی بر تحدید حدود مملکتین نموده و مثل گذشته دریای آمو را حد فاصل افغانستان و بخارا قبول کرد. تیمورشاه پذیرفت و هر دو از هم جدا شدند.»^{۵۴}

فرهنگ نیز باور دارد که قوای شاه مرادبیگ در این جنگ شکست خورد و «جنگ با شکست بخاراییان پایان یافت»^{۵۵} اما الفنستون پیروزی تیمورشاه را تأیید نمی کند و می نویسد که شاه مراد «همه ی جاهایی را که فتح کرده بود از آن خود نگه داشت و تیمورشاه و سپاهش در همه ی اهداف ناکام شدند و تیمور تنها توانست با این کار مناطق باقی مانده ی قلمروش را ایمن سازد.»^{۵۶}

به هر روی، در چارچوب بازی های بزرگ روسیه ی تزاری و بریتانیای کبیر در ۱۸۶۷م مرز افغانستان را از رود آمو تا آب تجن و از دهنه ی ذوالفقار تا خواجه سیاه تعیین می کنند.^{۵۷} و در دوره ی شوروی سوسیالیستی مرز رسمی چنین هویتی

اول، ص ۱۳۳، ناشر: مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، قم.

۵۴. غبار، میرغلام محمد (۱۳۷۴)، افغانستان در مسیر تاریخ، ص ۳۷۶، انتشارات جمهوری، تهران.

۵۵. فرهنگ، میرمحمدصدیق (۱۳۷۱)، افغانستان در پنج قرن اخیر، جلد اول، چاپ اول، ص ۱۶۲،

ناشر: مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، قم.

۵۶. الفنستون، مونت استوارت (۱۳۷۶)، افغانان (گزارش سلطنت کابل)، ترجمه محمد آصف

فکرت، ص ۵۰۲، انتشارات آستان قدس رضوی، چاپ اول، مشهد.

۵۷. ر.ک: آرزو، عبدالغفور، درون کاوی جامعه شناسیک دوره ی ابدالیان، ناشر: مرکز

مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه، چاپ: انتشارات پرند، کابل: تابستان ۱۴۰۰

دارد.

تعیین مرز و مقدرات افغانستان توسط روسیه و انگلیس یکی از دردهای جانکاه شاه امان‌الله است:

«برای سالیان درازی افغانستان بین این دو حکومت به پریشانی و زحمت دچار بود. یکی از این دو حکومت، روسیه بود و آن دیگری حکومت دوست من بود. مقدرات افغانستان همیشه توسط این دو حکومت رقیب فیصله می‌شد با این نتیجه که در مرحله‌ی نخست زمین‌های پنجه‌ده و کشک از دست ما بدر رفت و بدان‌گرگ تیزدندان {روسیه} اجازه داده شد که آن را بلع نماید و به همین طریق حتی اراضی بیش‌تر افغانستان توسط حکومت شما در سرحدات شرقی و جنوبی از دست ما بیرون کشیده شد. بالاخره وقتی دوستی‌شان محکم‌تر گردید، عزم نمودند مملکت ما را برادرانه بین خود تقسیم نمایند.

در هر صورت دوستی ایشان به خصومت و دشمنی کشید و فرصتی به دست آن‌ها نیامد تا بدان اندیشه‌ی خودشان جامه‌ی عمل بپوشانند.^{۵۸}

آنچه از مستندات تاریخی استنتاج می‌شود، چند نکته‌ی مهم است:

۱. اگر در نتیجه‌ی بازی بزرگ، روسیه‌ی تزاری بر مرو و پنجه‌ده مسلط می‌شود و این سلطه ادامه می‌یابد، خون ترکمن‌ها در مرو و افغان‌ها در پنجه‌ده در هم می‌آمیزد؛ و تاریخ این دو حلقه‌ی مبارزاتی را در یک سلسله قرار می‌دهد و هویت یگانه می‌بخشد؛

۲. شکست ترکمن‌های آزاده در زیست‌بوم‌شان و سکنا‌گزینی در بخش‌هایی از افغانستان امروزی دال بر هم‌دلی و هم‌گرایی است که با خون نوشته شده، این ارزش تاریخی که منبث از مبارزه‌ی مشترک است، پشتوانه‌ای است برای

۵۸. آدمک، لودویک، دلبلیو (۱۳۴۹)، تاریخ روابط سیاسی افغانستان از زمان امیر عبدالرحمن تا استقلال، ترجمه: علی محمد زهما، ص ۱۸۷ ناشر: مؤسسه نشراتی افغان کتاب، کابل.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۶

رابطه‌ی امروز، فردا و فرداهای دو کشور؛^{۵۹}

۳. رابطه‌ی دو کشور هم اینک هم‌گرایانه است و تعامل منافع ملی دو کشور
پشتوانه‌ی همکاری گسترده؛

۴. با همه‌ی پیچیدگی‌های تاریخی و سرنوشت دردناک مرو و پنجده، دو
کشور هیچ‌گونه اختلاف مرزی ندارند.

۵۹. «ترکمانان مرو از نظر تاریخ و مذهب و غیره مایل به پیوستن به افغانستان بودند نه به ایران و روس.»، میرغلام محمد (۱۳۷۴)، افغانستان در مسیر تاریخ، ص ۶۷۴، انتشارات جمهوری، تهران.

جمهوری ترکمنستان

فرایند شکل‌گیری جغرافیای ترکمنستان

یکی از پنج جمهوری آسیای میانه، جمهوری ترکمنستان است.^۱ «ترکمنستان در جنوب باختری آسیای میانه موقعیت دارد.»^۲ فرایند شکل‌گیری جغرافیای ترکمنستان بر مبنای رویدادهای تاریخی چنین است:

فتح مرو توسط روسیه: ۱۸۸۴م؛

رسیدن به مرز افغانستان: ۱۸۸۵م

تعیین مرز روسیه و افغانستان توسط کنفرانس روسیه و بریتانیا با استفاده از

کمیسیون مشترک مرزی انگلستان - روسیه: ۱۸۸۸-۱۸۸۶م

سقوط روسیه و به قدرت آمدن شوروی: ۱۹۱۷م؛

تشکیل جمهوری خودمختار شوروی سوسیالیستی ترکستان: ۳۰ اپریل

۱. الکساندر فون هومبولت (Alexander von Humboldt) در ۱۷۶۹م در آلمان متولد شد و در ۱۸۵۹م درگذشت. او بنیان‌گذار جغرافیای مدرن و یکی از بزرگ‌ترین دانشمندان و ماجراجویان سده‌های ۱۸ و ۱۹ میلادی است. آسیای میانه یا آسیای مرکزی از ابداعات اوست. به باور فون هومبولت «آسیای میانه به آن بخش از قاره‌ی آسیا اطلاق می‌شود که بین ۵ درجه‌ی شمالی و ۵ درجه‌ی جنوبی و ۴۴/۵ درجه‌ی عرض جغرافیایی واقع شده‌است.»

wiki.org.wikipedia.org

۲. ظهیر، نادر (۲۰۰۶)، نگاهی به ترکمنستان، ص ۶، ناشر: مرکز مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه افغانستان، آرایش: انتشارات میوند، کابل.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۸

۱۹۱۸م؛

تشکیل منطقه‌ی ترکمن‌نشین در جمهوری خودمختار شوروی سوسیالیستی
ترکستان: ۷ اگست ۱۹۲۱م؛

نابودی شوروی خودمختار سوسیالیستی ترکستان: ۲۷ اکتبر ۱۹۴۲م؛
تشکیل جمهوری سوسیالیستی ترکمنستان شوروی یا ترکمنستان شوروی:
۱۳ می ۱۹۲۵م؛

اعلام جمهوری ترکمنستان: ۲۲ اگست ۱۹۹۰م؛

اعلام استقلال: ۲۷ اکتبر ۱۹۹۱م؛

به رسمیت شناختن ترکمنستان توسط جامعه‌ی بین‌المللی: ۲۶ دسمبر
۱۹۹۱م^۳

روابط دیپلماتیک دو کشور

«افغانستان در جنوب‌شرقی ترکمنستان واقع شده و مرز مشترک دو کشور ۷۴۴
کیلومتر است.»^۴ تا کنون هیچ اختلاف مرزی بین دو کشور وجود ندارد.

«بر مبنای اعلامیه مورخ ۲۲ دسمبر ۱۹۹۱ دولت جمهوری افغانستان پیرامون
به رسمیت‌شناختن ترکمنستان به حیث دولت مستقل»، دو کشور «پروتوکول
تأسیس روابط دیپلماتیک را در ۲۱ فبروری ۱۹۹۲م» امضا می‌کنند. افغانستان
در عشق‌آباد و ترکمنستان در کابل سفارتش را می‌گشاید.

از هنگام استقلال ترکمنستان تا کنون، رابطه‌ی دو کشور رابطه‌ی صمیمانه‌ی
سیاسی است. گذشته‌ی تاریخی، پیوند فرهنگی و تمدنی، اعتقادات دینی و منافع

3 . Curtis, Glenn E, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Turkmenistan, and Uzbekistan: country studies, Washington, D.C: Federal Research Division, Library congress, 1997

۴ . ظهیر، نادر (۲۰۰۶)، نگاهی به ترکمنستان، ص ۶، ناشر: مرکز مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه افغانستان، آرایش: انتشارات میوند، کابل.

ملی همگون پشتوانه‌ی این رابطه‌ی صمیمانه است. TAPI و راه لاجورد نماد این تعامل منافع است. جمهوری ترکمنستان با سیاست بی‌طرفی مثبت^۵ توانسته است درگیر چالش‌های منطقی نشود. بر مبنای این سیاست با ساختارهای گوناگون سیاسی به آسانی تعامل می‌کند. تعامل با امارت اسلامی طالبان و تفاهم در راستای احداث خط لوله‌ی گاز ترکمنستان و انتقال منابع انرژی آسیای میانه به پاکستان از مسیر افغانستان در دهه‌ی نود میلادی، نتیجه‌ی چنین سیاستی است. با فروپاشی امارت اسلامی طالبان و استقرار جمهوری اسلامی فرایند منافع محور ترکمنستان تغییر نمی‌کند. امضای توافقنامه‌ی TAPI در سال ۲۰۱۰ میلادی از سوی رؤسای جمهوری افغانستان، ترکمنستان، پاکستان و هند، افتتاح خط آهن ترکمنستان - افغانستان در ۲۸ نوامبر ۲۰۰۱ م دال بر کارایی سیاست بی‌طرفی مثبت است. البته توسعه‌ی جمهوری ترکمنستان در گرو عملی شدن TAPI و راه لاجورد است سیاست بی‌طرفی مثبت به ترکمنستان امکان می‌دهد با هر ساختار سیاسی تعامل کند و منافع اش با چالش‌های داخلی کشورهای همسایه و فرامنطقه پیوند نخورد.

ترکمنستان با مساحت ۴۹۱۲۱۰ کیلومتر مربع، در سرخس با خط آهن ایران متصل است. از این طریق به آب‌های آزاد (بندرعباس) دسترسی پیدا می‌کند. احداث خط آهن آقینه - اندخوی نیز به معنای ارتباط ترکمنستان با شبکه خط آهن کشورهای منطقه و دست‌یابی به آب‌های آزاد در جنوب آسیاست. افغانستان برای ترکمنستان و ترکمنستان برای افغانستان زمینه‌ساز گسترده‌شدن روابط و تسریع روند توسعه‌ی منطقه‌ای است. این ارتباطات منطقه‌ای برای افغانستان و ترکمنستان حیاتی است. ترکمنستان از نظر داشتن ذخایر نفت و گاز، چهاردهمین کشور جهان است. ثبات افغانستان و منطقه، فرصت صدور نفت و گاز را برای

۵. جمهوری ترکمنستان با دوراندیشی سیاسی خط مشی اساس سیاست خارجی اش را در سال ۱۹۹۵ م ثبت سازمان ملل متحد می‌کند.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۴۰

ترکمنستان مساعد می‌سازد و برای افغانستان چالش‌ها را تبدیل به فرصت می‌کند. به سخن دیگر، گره‌خوردن منافع ملی کشورهای منطقه، متضمن امنیت و ثبات است. این فرایند می‌تواند منطقه‌ی متحد اقتصادی را ایجاد کند و هم‌گرایی سیاسی را وسعت بخشد. از این چشم‌انداز روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان سخت مهم و اساسی است.

چگونگی رابطه‌ی دو جانبه در سپهر سیاست خارجی

افغانستان و ترکمنستان به اضافه‌ی ۱۲ کشور دیگر در یک حوزه‌ی فرهنگی و تمدنی قرار دارند. ریشه‌ی هم‌دلی افغانستانی‌ها و ترکمن‌ها فرو رفته در ژرفای تاریخ است. این هم‌دلی پشتوانه‌ی مشروعیت سیاسی دو دولت مستقل است. با گسترش همکاری‌های اقتصادی و دیپلماتی پویای فرهنگی می‌توان این پشتوانه‌ی تاریخی را استوارتر ساخت.

به هر روی، ترکمنستان یکی از همسایگان افغانستان است و جایگاهش در پنج حلقه‌ی سیاست خارجی افغانستان - چون سایر همسایگان- حلقه‌ی نخستین است.

مرز مشترک بین دو کشور، ۷۴۴ کیلومتر است. نبود اختلاف مزمن تاریخی بین دو کشور، زمینه‌ی تعامل منافع دو کشور را به آسانی فراهم می‌کند؛ و هم‌اینک مدار رابطه‌ی سیاسی و اقتصادی دو کشور در سطح عالی است. زمینه‌ی هم‌گرایی سیاسی جمهوری سکولار ترکمنستان با جمهوری اسلامی افغانستان با دو مشخصه‌ی بارز:

- محتوای دموکراتیک؛

- سیاست خارجی مولتیلاترال

بیش‌تر از سایر کشورهای منطقه است. از این چشم‌انداز با ترسیم ستون‌های سقف هم‌گرایی سیاسی دو کشور، می‌توان نگاه راهبردی را شفاف‌تر ساخت.

می‌توان با بررسی و واکاوی عوامل هم‌گرایی و متغیرهای واگرایانه، روابط دیپلوماتیک رازرف و گسترده‌تر ساخت.

الف) هم‌گرایی سیاسی

با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، بسا از کشورها از جمله پنج کشور واقع در آسیای میانه صاحب استقلال می‌شوند. فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی آغاز دوره‌ی پساجنگ سرد است. در این دوره روابط بین‌الملل دچار تغییر بنیادین می‌شود. این دوره نیازمند تبیین و توضیح است. به همین دلیل نظریه‌های گوناگون‌گونی ارائه می‌شود. نبرد تمدن‌های ساموئل هانتینگتون، پایان تاریخ فرانسیس فوکویاما و چند فرهنگ‌گرایی (Multi Culturalism) از این جمله اند.

رویداد یازدهم سپتامبر ۲۰۰۱ م بحث تروریسم را جهانی می‌سازد و جبهه‌ی جهانی مبارزه با تروریسم بین‌المللی ایجاد می‌شود و افراط‌گرایی در اشکال متفاوت، جنگ کروات‌ها-بوسنیایی‌ها (Croat-Bosniak War) و غیره نظریه‌ی نبرد تمدن‌ها را فرجه می‌سازد. افغانستان به عنوان کانون کارکرد القاعده در سپهر بین‌المللی برجسته می‌شود.

با گذشت زمان جبهه‌ی جهانی مبارزه با تروریسم دچار گسست و گسل

۶. «جنگ در بوسنی و هرزگوین، جنگی مسلحانه و بین‌المللی بود که بین ۵ آوریل ۱۹۹۲ تا ۱۴ دسامبر ۱۹۹۵ بین بوسنی و هرزگوین و صربستان جریان داشت و با امضای توافقنامه‌ی دیتون در شهر دیتون ایالت اوهایو پایان یافت. باور عمده بر این است که عدم اختلاف نژادی تا پیش از سال ۱۹۸۰ به دلیل ملی‌گرایی مؤثری بود که مارشال یوسیپ بروز تیتو حکمفرما کرده بود.»

ر. ک:

Pelinka, Anton; Ronen, Dov (۱۹۹۷). The Challenge of Ethnic Conflict, Democracy and Self-determination in Central Europe. Routledge. , p. 101

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۴۲

می‌شود. چالش رو به گسترش در منطقه، زمینه‌ی نفوذ و فعالیت تروریسم، اکستریمیزم و مافیای مواد مخدر را مساعد می‌سازد. تروریسم، مافیای مواد مخدر، اکستریمیزم و اقتصاد سیاه، امنیت و ثبات آسیای میانه را تهدید می‌کند. از این چشم‌انداز افغانستان نقش سپر ثبات و امنیت ترکمنستان را داراست. هم‌گرایی سیاسی و هم‌کاری اقتصادی دو کشور، اولویت دو جانبه است.

فراموش نباید کرد که یکی از مهم‌ترین شاخصه‌های سیاست خارجی افغانستان، ایجاد مناطق متحد است. ترکمنستان ضلعي از اضلاع چنین منطقه‌ای است. پروسه‌ی ایجاد منطقه‌ی متحد در گرو تحقق پروژه‌های مهم منطقی چون پروژه پایپ‌لاین گاز (TAPI)، پروژه خط آهن (TAT) و انتقال برق ترکمنستان به پاکستان از طریق افغانستان (TAP)، راه لاجورد، کسا یک هزار و غیره است. تحقق چنین پروژه‌هایی می‌تواند فرایند ایجاد منطقه‌ی متحد را تسریع کند و تعامل منافع امنیت و ثبات منطقی را پی افکند.

ب) تعامل منافع

یکی از پیامدهای مهم جنگ سرد، گرایش به سوی ایجاد مناطق متحد است. ایجاد منطقه‌ی متحد از ارکان مهم استراتژی انکشاف ملی افغانستان است. سیاست خارجی مولتی‌لاترال و چند فرهنگ‌گرایی (Multi Culturalism) زمینه‌ساز تعامل منافع افغانستان و کشورهای واقع در آسیای میانه است. از این چشم‌انداز ژئوپولیتیک افغانستان و ژئواکونومیک آسیای میانه می‌تواند یکی از مناطق مهم ژئواستراتژیک در جهان را شکل دهد. افغانستان معبر اتصال آسیای میانه به جنوب و جنوب شرق آسیاست. تحقق تاپی به معنای گره‌خوردن منافع ملی ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند است. به همان تناسب راه ترانزیتی لاجورد منافع ملی افغانستان را با منافع ملی ترکمنستان، آذربایجان و گرجستان و ترکیه پیوند می‌دهد. راه لاجورد به معنای دست‌یابی افغانستان

به دریای سیاه است. دست‌رسی افغانستان محصور به خشکه به آب‌های آزاد از طریق بندر گوادر (پاکستان)، چابهار (ایران) و مسیر لاجورد ممکن است. پیشینه‌ی راه لاجورد به بیش از دو هزار سال می‌رسد. لاجورد بدخشان از چنین مسیری بازارهای اروپا و مزار فراعنه را لاجوردی می‌کند.

به هر روی، افغانستان به دلیل جغرافیای طبیعی اش محور اتصال شبکه راه آهن کشورهای منطقه است. افغانستان حلقه‌ی وصل ترکمنستان به جنوب و جنوب‌شرق آسیاست. کوتاه‌ترین راه ارتباطی ترکمنستان به تاجیکستان، افغانستان است.

بنا بر این واقعیت‌های انکارناپذیر، تعامل منافع ملی افغانستان و ترکمنستان عامل مهم در راستای ایجاد منطقه‌ی متحد اقتصادی است. ایجاد مناطق متحد در جهان، فرایند جهانی شدن را سرعت می‌بخشد. به همین دلیل هم‌گرایی و هم‌کاری‌های منطقه‌ی گوهر سیاست خارجی ج.ا. افغانستان است. بر مبنای چنین گوهری است که افغانستان هم‌کاری‌های منطقه‌ای را به عنوان بهترین چارچوب برای کاهش تنش، حل منازعه و کسب موفقیت در بازارهای رقابتی در دهکده‌ی جهانی می‌داند.^۷ حضور و عضویت افغانستان در سازمان‌های منطقه‌ی چون:

برنامه همکاری اقتصادی منطقه‌ای آسیای مرکزی (CAREC)

سازمان همکاری اقتصادی (ECO)

کنفرانس همکاری‌های اقتصادی منطقه‌ای راجع به افغانستان (RECCA)

سازمان همکاری‌های منطقه‌ای آسیای جنوبی (SAARC)

ممدّ این هدف استراتژی یک است.

از آن جایی که انتقال انرژی از آسیای مرکزی به جنوب و جنوب‌شرق آسیا (هند و پاکستان)، تأمین‌کننده‌ی منافع ملی افغانستان است، در استراتژی انرژی

۷. شوربختانه همه‌ی این طرح‌ها بر روی کاغذ ماند.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۴۴

کریک دو پروژه‌ی مهم برای افغانستان وجود دارد:

۱. پروژه‌ی انتقال گاز طبیعی از ترکمنستان به پاکستان و هند از طریق افغانستان (TAPI).

۲. پروژه‌ی انتقال برق از قرغیزستان و تاجیکستان به جنوب و جنوب شرق آسیا (CASA ۱۰۰۰)

بر این دو پروژه باید پروژه‌ی سوم را افزود، یعنی پروژه‌ی انتقال گاز از ترکمنستان به تاجیکستان و سپس چین از طریق افغانستان. به هر روی، توافق‌نامه‌ها، اعلامیه‌ها، بیانیه‌های امضاشده بین دو کشور، نشان‌دهنده‌ی اراده‌ی قوی در راستای تعامل منافع و گسترش هم‌کاری‌های دو جانبه و چند جانبه است.

ج) دیپلوماسی آب

مساحت جمهوری ترکمنستان ۴۹۱٬۲۱۰ کیلومتر مربع است. «دشت‌ها و ریگزارهای قراقروم {قره قروم} نزدیک چهارپنجم گستره‌ی این کشور را در قلمرو خویش داشته و تا کشور کازاخستان {قزاقستان} امتداد دارد.»^۸ «به علت کویری بودن این سرزمین، درجه‌ی گرما و برودت در تابستان و زمستان بسیار متفاوت است به گونه‌ای که گرمای تابستان سوزان آن تا ۵۰ درجه‌ی سانتی‌گراد به ثبت رسیده و سرمای زمستان آن متقارن به هوای سرد آلمانی کازاخستان در ماه نوامبر و دسامبر می‌باشد.»^۹

با آن که چهارپنجم این سرزمین گرم و سوزان است در عین زمان «در مجاورت دریای خزر واقع است و از این طریق با سایر جمهوری‌ها و کشورهای

۸. ظهیر، نادر (۲۰۰۶)، نگاهی به ترکمنستان، ص ۷، ناشر: مرکز مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه افغانستان، آرایش: انتشارات میوند، کابل.

۹. همان، ص ۸

حوزهی خزر ارتباط برقرار می‌کند. «^{۱۰} دریای خزر (کسپین) از حوضه‌هایی است که کشورهای متصل به آن تفاهم ندارند. در بحبوحه‌ی این چالش ترکمنستان مرزهای آبی‌اش را در دریای خزر «به میزان ۱۹٪ نشانه‌گذاری نموده که به اساس تقسیمات کنونی برای ایران»^{۱۱} قابل قبول نمی‌باشد.

«مهم‌ترین رودخانه‌ی ترکمنستان، آمودریا (جیحون) است که پس از عبور از مرزهای شمال‌شرقی این جمهوری، به دریاچه‌ی آرال وارد می‌شود. سایر رودخانه‌های این کشور تجن، مرغاب و اترک است که رودخانه‌ی اخیر بخشی از مرز طبیعی ایران و ترکمنستان را تشکیل می‌دهد.»^{۱۲}

ترکمنستان با آب‌های شیرین آمودریا، رود مرغاب و هری رود سیراب می‌شود. این واقعیت نشان‌دهنده‌ی مهم بودن دیپلوماسی آب در روابط دیپلوماتیک دو کشور است. پرسش این است: از چشم‌انداز منابع آب، چه فرصت‌ها و چالش‌هایی فراروی روابط دیپلوماتیک دو کشور می‌باشد؟

آمودریا

«بنا بر آمارهای بازتاب‌یافته آب آمو دریا از سه کشور تأمین می‌شود. این آمار چنین ارقامی را ارائه می‌کند:

تاجیکستان: ۵۰ تا ۶۰ درصد

قرغزستان: ۴۰ درصد

افغانستان: ۱۷ تا ۲۲ درصد.

در برخی منابع تأکید شده است که بیش از ۹۰ درصد منابع آب آمو از

۱۰. سارلی، اراز محمد (۱۳۷۳)، تاریخ ترکمنستان، جلد اول، ص ۷۸ مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران.

۱۱. ظهیر، نادر (۲۰۰۶)، نگاهی به ترکمنستان، ص ۷، ناشر: مرکز مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه افغانستان، آرایش: انتشارات میوند، کابل.

۱۲. سارلی، اراز محمد (۱۳۷۳)، تاریخ ترکمنستان، جلد اول، ص ۸، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۶۶

کوهستان‌های تاجیکستان و قرغزستان تأمین می‌شود، اما مقدار آبی که از افغانستان در آمودریا ریزش می‌نماید، دقیق محاسبه نشده است. ایجاب می‌کند با دستگاه‌های پیش‌رفته و با دقت کامل این آمار بازنگری شود تا در گفت و گوی آب با کشورهای آسیای میانه بتوان سخن مستدل گفت. برنامه‌ریزی بدون آمار دقیق ناممکن است.^{۱۳}

به هر روی، پنج کشور واقع در آسیای میانه پیمان آلماتی را در ۱۸ فوروری ۱۹۹۲ م امضا می‌کنند چون محور اساسی پیمان آلماتی سهمیه‌بندی آب در دوره‌ی اتحاد جماهیر شوروی است، کشورهای بالا آب- تاجیکستان و قرغزستان- آن را نمی‌پذیرند زیرا این سهمیه‌بندی به نفع کشورهای پایان‌آب است. بدین‌گونه بر تنش افزوده می‌شود.

برای پیش‌گیری از تنش در آسیای میانه، تاجیکستان؛ قرغزستان، ترکمنستان، ازبکستان و قزاقستان «در ۱۷ مارچ ۱۹۹۸ م توافقنامه‌ی دیگری را در بشکیک امضا می‌نمایند و بر محور استفاده‌ی مشترک از آب و منابع انرژی»^{۱۴} تفاهم می‌کنند.

نکته‌ی چالش برانگیز در پیمان آلماتی و توافق‌نامه‌ی بشکیک، عدم حضور افغانستان است. پنج کشور واقع در آسیای میانه عملاً افغانستان را از گردونه‌ی گفت‌مان آب خارج می‌کنند، در حالی که یکی از تأمین‌کنندگان آب آمودریا، افغانستان است.

با نهادینه‌شدن امنیت و ثبات در افغانستان و ایجاد ظرفیت، حضور جمهوری اسلامی افغانستان در گفت و گویی که محورش آمودریا باشد، الزامی است. چون ترکمنستان یکی از کشورهای پایان‌آب در حوضه‌ی آمودریاست و از امضاکنندگان پیمان آلماتی و توافق‌نامه‌ی بشکیک، باید دستگاه سیاست خارجی هر دو کشور با دوراندیشی بر دیپلوماسی آب تأکید کنند. منافع ملی

۱۳. آرزو، عبدالغفور (۱۳۹۷)، بحران آب و دیپلوماسی خاموش، ص ۱۵۶، نشر پرند، کابل.

۱۴. همان، ص ۱۵۷

ترکمنستان ایجاب می‌کند تا دوستی افغانستان را پیوسته در نظر گیرد. شاه‌رگ حیاتی ترکمنستان در گرو جاری بودن رود مرغاب، هریرود و آمودریاست. بهای آب فقط آب است. دیپلوماسی موفق آبروی دستگاه سیاست خارجی است و زمینه‌ساز تعامل منافع. در چارچوب نظریه‌ی «متعادل‌ساختن منافع ملی با منافع تمدنی»^{۱۵} می‌توان چالش‌های برخاسته از منابع آب را تبدیل به فرصت کرد.

هری‌رود

هریرود یکی از هژده رود بزرگ حوزه‌ی تمدنی آریایی است که در گذر تاریخ با

نام‌های چون:

۱- هرات‌رود،

۲- رود شهد،

۳- وهرود،

۴- رود هرات،

۵- رود سرخس،

۶- کاسه‌رود،

۷- تجن

خوانده شده است.^{۱۶}

هری‌رود از قلّه‌های بلند کوه بابا (۳۴۰۰ تا ۳۹۰۰ متر) سرچشمه می‌گیرد و ۱۱۳۰ کیلومتر درازای آن است. این آب‌های زلال و گوارا از ولسوالی لعل و سرجنگل تا مرز ایران ۸۵۰ کیلومتر در بستر طبیعی خود یعنی جغرافیای سیاسی افغانستان جریان دارد، آن‌گاه با شکل دهی ۹۵ کیلومتر مرز مشترک آبی افغانستان و ایران، از دهنه‌ی ذوالفقار بعد در ناحیه‌ی سرخس به طول ۱۲۰ کیلومتر مرز آبی

۱۵. این یکی از نظریه‌های من است. جهت معلومات بیشتر ر.ک: ژورنال مرکز مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان، صص ۶۲-۶۰، شماره ۵۱، کابل: ۱۴۰۰

۱۶. پاپلی یزدی، آب و تمدن در افغانستان/ نمونه: هریرود، در آستانه‌ی چاپ.

ایران و ترکمنستان را می‌سازد. یعنی هریرود تعیین‌کننده‌ی مرز سیاسی افغانستان و ایران، ایران و ترکمنستان است.^{۱۷}

جمهوری اسلامی ایران با استفاده از وضعیت افغانستان در دوره‌ی حاکمیت طالبان، بر روی هریرود («سدّ دوستی») را احداث می‌کند تا آب شرب شهر مشهد را فراهم سازد. ایران برای قوّت بخشیدن به این اقدام فرصت طلبانه، ترکمنستان را شریک منافع در سدّ دوستی می‌سازد تا در گفت و گو با افغانستان، دو در برابر یک قرار گیرد. این سد در ترکمنستان معروف به سد تجن است. ساختن سد بدون موافقه‌ی کشور بالاآب، «مغایرت صریح با اصول اساسی و مقررات بین‌المللی آب‌های مرزی دارد.»^{۱۸}

«فرهیختگان می‌دانند که هریرود در سیر تاریخ برای ترکمنستان چندان ارزشی نداشته، آب‌های شیرین هریرود در ریگزارهای قره قُروم محو می‌شده، اما بازی ایران، ترکمنستان را وارد میدانی می‌کند که برای افغانستان چالش‌آفرین است.»^{۱۹} ساختن سدّ دوستی (تجن) و شیرتپه بر روی هری‌رود به معنای گره‌خوردن بیشتر منافع ایران و ترکمنستان در حوضه‌ی آبی هری‌رود است. شوربختانه (ایران و ترکمنستان، که در آب سد دوستی بالمناصفه مشترک هستند، هیچ قرارداد و معاهده‌ای با افغانستان بر سر تقسیم آب هری‌رود ندارند.)^{۲۰} نبود معاهده در این زمینه به معنای ایجاد چالشی بحران‌آفرین است.^{۲۱} هنگامی این چالش داغ

۱۷. جهت معلومات بیشتر ر.ک: آرزو، عبدالغفور (۱۳۹۷)، بحران آب و دیپلوماسی خاموش، ص ۱۹۳، نشر پرند، کابل.

۱۸. محمودی، سلطان محمود (۱۳۹۶)، مدیریت جامع منابع آبی در حوزه‌های آبریز افغانستان، جلد اول، ص ۲۷۸، نشر پرند، کابل.

۱۹. آرزو، عبدالغفور (۱۳۹۷)، بحران آب و دیپلوماسی خاموش، ص ۱۹۳، نشر پرند، کابل.

۲۰. پاپلی یزدی، آب و تمدن در افغانستان/ نمونه: هریرود، در آستانه‌ی چاپ؛ و نیز ر.ک: آرزو، عبدالغفور (۱۳۹۷)، بحران آب و دیپلوماسی خاموش، ص ۱۸۱، نشر پرند، کابل.

۲۱. دکتر پاپلی یزدی به رهبری ج.ا. ایران چنین توصیه می‌کند:

«با وابسته‌شدن شهر مشهد به آب سد دوستی دولت جمهوری اسلامی ایران بیش از ترکمنستان نیاز به آب سد دوستی دارد لذا دولت جمهوری اسلامی ایران باید انگیزه‌ی بیشتری برای مذاکره با افغان‌ها

می‌شود که افغانستان با بازسازی شبکه‌های سنتی آبیاری، سدهای مدرن را بسازد. پاپلی یزدی می‌نویسد:

«- افغانستان بعد از سه دهه جنگ و خون‌ریزی با کمک سازمان‌های غیردولتی (NGO) و اعتبارات بین‌المللی در حال بازسازی است اگر امنیت عمومی اجازه دهد این کشور به سرعت خود را بازسازی می‌نماید. یکی از این بازسازی‌ها احداث و مرمت سیستم‌های آبی است (ساخت سد، گسترش شبکه‌های آبیاری؛ همچنین لای‌روبی جوی‌ها و انهار سنتی) که توانایی این کشور را در نگهداری و کنترل آب روز به روز افزایش می‌دهد. بازسازی حوضه‌ی هریرود - که در حال انجام است - نیز از نظر کشاورزی، دام‌داری و توسعه‌ی شهری، صنعت، خدمات و افزایش جمعیت موجب برداشت و مصرف بیشتر آب خواهد شد.

هم‌زمان با بازسازی شبکه‌ی سنتی هریرود، سد سلما نیز در حال اتمام است. لذا امکان استفاده از آب تنظیم شده در دشت هرات میسر می‌گردد. مجموع عوامل توسعه‌ی که موجب برداشت آب از هریرود می‌گردد، آورد پایه رودخانه‌ی هریرود به طرف ایران و سد دوستی را کاهش خواهد داد. مسلم است در سال‌های ترسالی - تا ساخت شبکه سدهای هریرود - دولت افغانستان نمی‌تواند جلو سیلاب‌ها را بگیرد و سد دوستی با سیلاب هریرود آبرگیری خواهد شد. ولی در سال‌های متوسط و خشک - که تعداد آن‌ها کم نیست - شبکه‌های جوی‌های سنتی بازسازی شده‌ی افغانستان و جوی‌های جدید می‌تواند ورود آب به سد دوستی را تا میزان زیادی کاهش دهد. «^{۲۲} این کاهش سبب واکنش

داشته باشد. حتی در صورت تعلل ترکمنستان در ورود به مذاکرات، دولت ایران می‌تواند به صورت دوجانبه وارد مذاکرات گردد. «ر.ک: آرزو، عبدالغفور (۱۳۹۷)، بحران آب و دیپلوماسی خاموش، ص ۱۷۵، نشر پرنده، کابل.

۲۲. پاپلی یزدی، آب و تمدن در افغانستان/ نمونه: هریرود، در آستانه‌ی چاپ؛ و نیز ر.ک: آرزو، عبدالغفور (۱۳۹۷)، بحران آب و دیپلوماسی خاموش، ص ۱۸۰، نشر پرنده، کابل.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۵۰

کشورهای پایان آب خواهد شد. کشورهای پایان آب به دلیل نابسامانی سیاسی و نظامی افغانستان - در سال‌های گذشته - بیش از سهم و حقه‌های خود آب برده اند و تأسیسات آبی را بر اساس چنین فزون‌خواهی احداث کرده اند. اینک که افغانستان مصمم به بازسازی شبکه‌های آبیاری سنتی و سدسازی مدرن است، به آسانی نمی‌تواند توانایی افغانستان را تحمل کند.

افغانستان بر مبنای نیاز کشور به توسعه و رشد اقتصاد ملی و به‌سازی محیط زیست، باید «سیاست‌ها و پالیسی‌های مؤثر و کارا در رابطه به مدیریت همه جانبه‌ی منابع آب و کنترل آب‌های مرزی در حوضه‌های آبریز مربوطه‌ی خویش اتخاذ کند تا از آن منحیث دستورالعمل کلی در چگونگی توسعه و مدیریت منابع آبی از جمله آب‌های مرزی استفاده نماید.»^{۲۳} در تحقق چنین نیازی، آب و منابع آب در چارچوب سیاست خارجی افغانستان ابزار ژئوپولیتیک نیست در عین زمان رهبری افغانستان نباید اجازه دهد تا کشورهای پایان آب با وزن ژئوپولیتیکی خویش خواست‌های ناعادلانه را تحمیل کنند.

«برای تعیین وزن ژئوپولیتیکی هر کشوری باید سطوح قدرت ملی آن مورد سنجش قرار گیرد. قدرت ملی هر کشور نیز مستلزم ارزیابی و محاسبه‌ی مؤلفه‌ها و عوامل مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، نظامی، فرهنگی، علمی و فرامرزی می‌باشد.»^{۲۴} «استفاده از وزن ژئوپولیتیکی در بهره‌برداری از منابع آبی بین کشورهای همسایه پدیده‌ای است که مارک زیتون از آن به عنوان هیدروهم‌ژمون یاد می‌کند.»^{۲۵}

«با توجه به مقوله‌هایی چون وزن ژئوپولیتیکی و هیدروهم‌ژمون و چگونگی

۲۳. محمودی، سلطان محمود (۱۳۹۶)، مدیریت جامع منابع آبی در حوزه‌های آبریز افغانستان، جلد اول، ص ۲۷۹، نشر پرند، کابل.

۲۴. اعظمی، هادی (۱۳۸۵)، وزن ژئوپولیتیکی و نظام قدرت منطقه‌ای (بررسی موردی جنوب غرب آسیا)، فصلنامه‌ی ژئوپولیتیک، سال دوم، شماره سوم و چهارم، تهران.

۲۵. متقی، افشین و صادقی، موسی (۱۳۹۳)، جغرافیای سیاسی آب‌ها با تأکید بر منابع آب ایران، سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، تهران.

وضعیت افغانستان می توان گفت که فقدان امنیت، ثبات و رفاه سبب شده است تا ج.ا. افغانستان نتواند ایجاد زیرساخت‌ها منابع آبی خود را در راستای توسعه مدیریت کند.^{۲۶}

به هر روی، بر اساس قوانین و مقررات بین‌المللی، حق مشروع افغانستان است که از منابع آبی اش «در جهت توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی کشور استفاده‌ی مناسب نماید.»^{۲۷} سیاست خارجی پویا و هم‌گرا می‌کوشد بر اساس قوانین و مقررات بین‌المللی از منابع آب استفاده‌ی عادلانه نماید. تردیدی نیست که آب و منابع آب افزایش‌دهنده‌ی قدرت کشورهاست و حتی ابزار و وسیله‌ی ژئوپولیتیک.^{۲۸} از همین چشم‌انداز «آب یک منبع قدرت است و کمبود آن یک معضل استراتژیک.»^{۲۹} برای مدیریت این معضل استراتژیک «آب همواره به عنوان یک عنصر کلیدی در سیاست خارجی کشورها بوده»^{۳۰} و هست.

افغانستان به دلیل ژئوپولیتیک ویژه اش، محور اتصال کشورهای منطقه است. بنا بر چنین واقعیتی، با سیاست برد-برد، بر توسعه‌ی منطوقی پایدار تأکید می‌کند.^{۳۱} گوهر چنین سیاستی، تبدیل کردن چالش‌ها به فرصت است. افغانستان

۲۶. آرزو، عبدالغفور، چکیده (مقاله‌های علمی پژوهشی)، مقاله‌ی: آسیب شناسی «صورت جلسه‌ی تفاهمات کمیته‌ی مذاکراتی آب به منظور درج سند جامع همکاری‌های راهبردی بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری اسلامی افغانستان»، در آستانه‌ی چاپ؛ کابل.

۲۷. محمودی، سلطان محمود (۱۳۹۶)، مدیریت جامع منابع آبی در حوزه‌های آبریز افغانستان، جلد اول، صص ۲۷۹-۲۷۸، نشر پرند، کابل.

۲۸. در این زمینه رجوع کنید: فروغی، پیام (۱۳۸۲)، استفاده از آب‌های فرامرزی، امنیتین المللی و مدیریت بحران در آسیای مرکزی، صص ۱۹۴-۱۶۷، فصلنامه مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، سال ۱۲، دره سوم، شماره ۴۳.

۲۹. پیلتن، صدیق، بطحایی اصل (۱۳۹۵)، مبانی و مکانیزم همکاری‌های زیست‌محیطی ایران و همسایگان در حوزه‌ی آب‌های رودخانه‌ای مشترک، فصلنامه‌ی راهبردی، صص ۱۲۲-۹۱، سال پنجم، شمار: ۲۱.

۳۰. (لطعلی‌زاده، ۱۳۹۶: ص ۱۶)؛ ر.ک: حسینی، سیدعلی (۱۳۹۷)، هری رود (مروری بر حوزه‌ی آبریز)، ص ۱۴۵، ناشر: انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان، کابل.

۳۱. شوربختانه بدون داشتن وزن ژئوپولیتیکی سیاست برد-برد در گفتمان آب نتیجه نمی‌دهد. باید

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۵۲

و ترکمنستان باید با سیاست برد-برد دیپلوماسی دو جانبه و چند جانبه‌ی آب را اجرایی کنند. این دیپلوماسی دوستی را نهادینه می‌سازد و فرایند هم‌گرایی معطوف به توسعه‌ی پایدار منطوقی و ایجاد منطقه‌ی متحد را سرعت می‌بخشد. افغانستان و کشورهای پایان‌آب هرگز نباید فراموش کنند که بر اساس «شاخص‌های جهانی از جمله شاخص فالکن، حوضه‌ی هررود چهارمین حوضه‌ی پر تنش آبی در جهان است.»^{۳۲}

رود مرغاب

یکی از حوضه‌های شش‌گانه‌ی افغانستان،^{۳۳} حوضه‌ی «آبریز هریرود - مرغاب» است. «حوضه‌ی آبریز هررود - مرغاب شامل ولایت هرات، غور و بادغیس بوده که رودخانه‌ی هریرود و مرغاب در ایجاد و شکل‌گیری تمدن ولایت‌های مذکور، توسعه‌ی اقتصادی و اجتماعی آن‌ها بی‌نهایت مهم و مؤثر بوده اند.»^{۳۴}

حوضه‌ی هریرود و مرغاب دو حوضه‌ی جداگانه می‌باشد «حوضه‌ی هررود بین سه کشور افغانستان، ایران و ترکمنستان؛ و حوضه‌ی مرغاب بین افغانستان و ترکمنستان مشترک می‌باشد. هیچ‌گونه پیوند هایدرو لوجیکی بین این دو حوضه وجود نداشته؛ و این تقسیم‌بندی صرفاً جهت تجمع مدیریت حوضه‌های این بخش از کشور در یک واحد انجام شده است.»^{۳۵}

با داشتن وزن ژئوپولیتیکی یا هیدروژئومون گفتمان خاموش آب را عادلانه گویا ساخت.

۳۲. حسینی، سیدعلی (۱۳۹۷)، هریرود (مروری بر حوزه‌ی آبریز)، ص ۱۴۸، ناشر: انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان، کابل.

۳۳. ر.ک: آرزو، عبدالغفور، بحران آب و راهکارهای مدیریتی (حوضه‌ی آبریز پنج-آمو)، ژورنال مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان، شماره مسلسل ۴۸-۴۷، بهار و تابستان ۱۳۹۹.

۳۴. محمودی، سلطان محمود (۱۳۹۶)، مدیریت جامع منابع آبی در حوزه‌های آبریز افغانستان، جلد دوم، ص ۲۸۵، نشر پرند، کابل.

۳۵. حسینی، سیدعلی (۱۳۹۷)، هریرود (مروری بر حوزه‌ی آبریز)، ص ۱۰، ناشر: انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان، کابل.

«ظرفیت آبی سالانه‌ی آن {آبریز هریرود - مرغاب} (منابع سطحی) حدود ۵۳، ۲ میلیارد متر مکعب است که از آن جمله حدود ۸۸، ۱ میلیارد متر مکعب آن به داخل کشور به مصرف رسیده و متباقی آن از دست‌رس خارج می‌گردد. مساحت این حوضه‌ی آبریز ۷۷۶۰۴ کیلومتر مربع بوده که ۸۸، ۱۱ درصد مجموع مساحت کشور را تشکیل می‌دهد...»^{۳۶}

شناسنامه‌ی رود مرغاب

«دومین رودخانه‌ی مهم این حوضه‌ی آبریز عبارت از رودخانه‌ی مرغاب است که از نقطه‌ی اتصال سفیدکوه و تیربند ترکستان منبع گرفته و به طرف غرب در وادی وسیع جریان نموده، در نزدیک بالا مرغاب رود قیصار به آن یک‌جا شده و بعد از عبور از علاقه‌ی پنجده و آق‌تپه، رود کشک به آن وصل شده؛ و سرانجام بعد از طی مسافت ۸۰۰ کیلومتر - که ۲۵۰ کیلومتر آن در افغانستان جریان دارد - داخل خاک ترکمنستان می‌گردد. قابل ذکر است که رودخانه‌ی مرغاب ۴۵ کیلومتر مرز مشترک آبی بین افغانستان و ترکمنستان را تشکیل می‌دهد...»^{۳۷}

استفاده‌ی تاریخی از آب رودخانه‌ی مرغاب

«در مورد استفاده‌ی تاریخی از آب رودخانه‌ی مرغاب باید متذکر شد که به اساس تداوم جنگ‌های تحمیلی در کشور ما - که زمینه‌ی استفاده‌ی آن را از ما گرفت - از جمله‌ی ۱۶۰۰ میلیون متر مکعب حجم سالانه‌ی حوضه‌ی رودخانه‌ی مرغاب حدود ۲۰۰ - ۱۵۰ میلیون متر مکعب آن توسط جانب افغانستان استفاده شده و متباقی به کشور ترکمنستان جریان نموده و آن کشور از آب این رودخانه در زرع و کشت پخته و سایر نیازمندی‌های خود استفاده به عمل می‌آورد.»

۳۶. همان، ص ۲۸۹

۳۷. . محمودی، سلطان محمود (۱۳۹۶)، مدیریت جامع منابع آبی در حوزه‌های آبریز افغانستان، جلد دوم، ص ۲۹۵، نشر پرند، کابل.

اکنون وقت آن رسیده است تا جانب افغانستان از این محرومیت خود را نجات داده و اقداماتی را روی دست گیرد تا حقایقه‌ی پایدار را برای خود تثبیت نموده و از آب این رودخانه‌ای که حق مشروعش می‌باشد، در توسعه‌ی اقتصادی و اجتماعی خویش طور عادلانه و معقولانه استفاده نماید.^{۳۸}

با سدسازی و استفاده‌ی بهینه از رود مرغاب در جهت تأمین آب آشامیدنی، گسترش زراعت، تسریع فرایند توسعه و شادابی محیط زیست در افغانستان، دیگر امواج خروشان مرغاب بدون حساب و کتاب به قلمرو ترکمنستان سرازیر نخواهد شد، واکنش ترکمنستان نسبت به کاهش آب چه خواهد بود؟ باید با این دوراندیشی چالش‌های فراروی را مدیریت کرد.

عوامل چالش آفرین

اگر حوضه‌ی هریرود و مرغاب پیوند هایدرولوجیکی ندارند، در پیوند سیاسی این دو حوضه تردیدی نیست. ایران و ترکمنستان بدون موافقه‌ی کشور بالاآب یعنی افغانستان و مغایر با قوانین و مقررات بین‌المللی سد دوستی و شیرتپه را بر روی هررود می‌سازند و چالش آفرین می‌شوند. برای رفع چالش ایجادشده، دستگاه سیاست خارجی سه کشور نیازمند دیپلوماسی فعال و هم‌گرایانه اند. واقعیت این است:

افغانستان کشور محاط به خشکه است؛

ترکمنستان و بخش بزرگی از ایران با منابع آب افغانستان مشبوع می‌شوند.
به دو دلیل، گفت و گوی سیاسی آب در حوضه‌ی هریرود و مرغاب با هم پیوند خورده است:

۱. ج.ا. ایران سد دوستی (تجن) را بدون موافقه‌ی افغانستان یعنی کشور بالا آب می‌سازد. می‌داند که ساختن چنین سدی مغایر با قوانین بین‌المللی است

و با سدسازی در افغانستان، کارآمدی سد دوستی به شدت کاهش می‌یابد و گفت و گوی آب میان افغانستان و ایران چالش آفرین می‌شود. ج.ا. ایران با این دوراندیشی، ترکمنستان را بدون هزینه در ساختن سد دوستی شریک می‌سازد تا در گفت و گوی آب دو در برابر یک باشد.^{۳۹}

برای وارونه ساختن این بازی، کافی است که ج.ا. افغانستان بر روی رود مرغاب سدسازی کند. «مرغاب با شاه‌رگ اقتصادی ترکمنستان پیوند مستحکم دارد. هرگونه اقدام مدیریت شده بر روی دریای مرغاب، سبب می‌شود تا بازی دو یک ایران وارونه شود.»^{۴۰}

۲. «با توجه به این حوضه‌ی گسترده و واقعیت خشک‌سالی، بحث مدیریت بحران آب، نیازمند راه‌برد و راه‌کارهای واقع‌بینانه است. بحث انتقال آب آمودریا و واریزکردن آن به سد دوستی یکی از این راه‌کارهاست. کارشناسان ایرانی برای حل معضل آب و تأمین آب شرب خراسان رضوی، به‌ویژه مشهد، گزینه‌های مختلفی را روی میز دولت مردان خود نهاده‌اند تا با تمسک به چنین راه‌کارهایی بتوانند کارایی سد دوستی را حفظ کنند. نیم‌نگاهی به این گزینه‌ها می‌تواند تحلیل معطوف به دیپلوماسی آب را فربه‌تر سازد.

گزینه‌ی اول) انتقال آب آمودریا از طریق افغانستان:

به باور کارشناسان ایرانی، دولت ایران می‌تواند بر دو منبع آب افغانستان تمرکز کند:

الف: سهمیه‌ی افغانستان از آمودریا،

ب: رود مرغاب.

انتقال آب از آمودریا به حوضه‌ی هری‌رود، نیازمند ساختن سد مخزنی در حدود منطقه‌ی شرسری است. از این مخزن جمهوری اسلامی ایران می‌تواند

۳۹. جهت معلومات بیشتر ر.ک: آرزو، عبدالغفور (۱۳۹۷)، بحران آب و دیپلوماسی خاموش، ص ۱۹۲، نشر پرند، کابل.

۴۰. همان، ۱۹۲.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۵۶

آب مورد نیاز تایباد، تربت جام، خواف، تربت حیدریه و مشهد را تأمین کند.^{۴۱}
گزینه‌ی دوم) خرید آب از رود مرغاب و معاوضه‌ی آن با سهمیه‌ی آب ترکمنستان از هریرود در سدّ دوستی.

گزینه‌ی سوم) مذاکره با تاجیکستان جهت خرید و انتقال آب آمودریا از طریق افغانستان به ایران.^{۴۲}

در این گزینه تمرکز بر روی کول سریز است. انتقال این آب بازمه دارای چالش‌های فراوان تخنیکی به ویژه حقوقی با کشورهای پایان آب است.

گزینه‌ی چهارم) انتقال آب آمودریا از طریق ترکمنستان:

«ترکمنستان سالانه حدود ۲۲ میلیارد مترمکعب سهم آب از آمودریا دارد.»^{۴۳}
انتقال آب آمودریا از طریق کانال قره قوم به سدّ دوستی، یکی دیگر از راه حل‌هایی است که محققان ایرانی ارائه کرده اند.^{۴۴}

با تحقق گزینه‌ی انتقال آب از رود مرغاب به سد دوستی، دیگر نمی‌توان گفت که «حوضه‌ی هریرود و مرغاب پیوند هایدرو لوجیکی ندارند.»^{۴۵}

واپسین سخن

قرن ۲۱م چالش بر سر منابع آب است. بحران رو به گسترش آب نیازمند مدیریت واقع بینانه و هم‌گراست. افغانستان با آن که محاط به خشکه است و ۷۵

۴۱. ر.ک: پاپلی یزدی، محمدحسین، وثوقی، فاطمه، دیپلماسی آب ایران (هیدرو ژئوپلیتیک)، انتشارات پاپلی، چاپ اول، مشهد، ۱۳۹۰

۴۲. این مذاکرات از سال ۱۳۸۹ ادامه دارد. انتقال آب آمودریا از طریق افغانستان حدود ۳/۲ میلیارد دالر هزینه دارد.

۴۳. پاپلی یزدی، محمدحسین (۱۳۹۰)، وثوقی، فاطمه، دیپلماسی آب ایران (هیدرو ژئوپلیتیک)، ص ۱۶۸، انتشارات پاپلی، چاپ اول، مشهد، ۱۳۹۰

۴۴. جهت معلومات بیشتر ر.ک: آرزو، عبدالغفور (۱۳۹۷)، بحران آب و دیپلماسی خاموش، صص ۱۹۵-۱۹۴، نشر پرند، کابل.

۴۵. حسینی، سیدعلی (۱۳۹۷)، هریرود (مروری بر حوزه‌ی آبریز)، ص ۱۰، ناشر: انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان، کابل.

درصد کوهستانی، باز هم سرمنشأ دریاچه‌ها و رودخانه‌های منطقه است. همه‌ی همسایگان افغانستان از آب‌های جاری کشور ما تازگی و طربناکی می‌گیرند. بسا از کشورهای همسایه از جمله ترکمنستان دارای منابع سرشار نفت و گاز اند و افغانستان افزون بر منابع نفت و گاز، دارای منابع سرشار آب می‌باشد. فراموش نباید کرد که آب، حیات‌بخش است و نفت و گاز عامل توسعه و ترقی. یعنی نفت و گاز بهای آب نیست. بهای آب فقط آب است.

جمهوری اسلامی افغانستان با گرایش هم‌گرایی منطقوی و ایجاد منطقه‌ی متحد، خواهان رابطه‌ی متعادل و متوازن با جمهوری ترکمنستان است. تحقق پروژه‌ی تاپی و راه لاجورد، اتصال شبکه‌ی راه آهن و غیره پشتوانه‌ی نیرومند دیپلوماسی آب است. هر قدر منافع ملی دو کشور تعامل داشته باشد به همان تناسب چالش‌ها تبدیل به فرصت می‌شود. تعامل منافع و چالش‌زدایی از خطوط برجسته‌ی سیاست خارجی افغانستان است.

اگر هم‌دلی فرهنگی و هم‌گرایی سیاسی - اقتصادی پای‌بست روابط دیپلوماتیک بین دو کشور باشد، با واقع‌گرایی سیاسی می‌توان چالش‌ها را تبدیل به فرصت کرد. موفقیت دیپلوماسی آب در گرو واقع‌گرایی سیاسی دو جانبه است.

پروتوکول تأسیس روابط دیپلماتیک میان جمهوری افغانستان و ترکمنستان

به تأسی از رشته‌های عمیق تاریخی - دینی - فرهنگی و علایق حسن همجواری
میان جمهوری افغانستان و ترکمنستان،

بر مبنای اعلامیه مورخ ۲۲ دسمبر ۱۹۹۱ دولت جمهوری افغانستان پیرامون
به رسمیت شناختن ترکمنستان به حیث دولت مستقل،
بدر نظر داشت اصل احترام متقابل به امر استقلال - حاکمیت ملی و تمامیت
ارضی و عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر،

حکومتین با وفاداری به اهداف و پرنسپ‌های منشور سازمان ملل متحد و
حقوق بین‌الدول موافقه نمودند تا به منظور توسعه و تحکیم بعدی مناسبات و
روابط دوستانه به نفع مردمان هر دو کشور و تحکیم مناسبات متقابلاً سودمند
در عرصه‌های سیاسی - اقتصادی تجارتي - علمی - تخنیکی و فرهنگی و در
مطابقت با کنوانسیون ۱۸ اپریل ۱۹۶۱ و یانا مناسبات دیپلماتیک را به سطح
سفارت بین دو کشور تأسیس و هیأت‌های دیپلوکاتیک را در هر دو کشور تبادل
نمایند.

جمهوری افغانستان و ترکمنستان اطمینان دارند که برقراری مناسبات
دیپلماتیک بین دو کشور به توسعه همکاری‌های بین‌المللی و صلح در تمام
جهان مساعدت خواهد کرد.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۶۰

این پروتوکول به تاریخ ۲۱ فبروری ۱۹۹۲ در شهر عشق آباد در دو نسخه به لسان‌های دری و ترکمنی که هر دو دارای اعتبار مساوی می‌باشد به امضاء رسید.

به نمایندگی ترکمنستان	به نمایندگی اداره مؤقت افغانستان
عبدی قلی یف	داود کاویان
وزیر امور خارجه ترکمنستان	معاون وزیر امور خارجه ج.ا.

موافقت‌نامه‌ی بین حکومت ترکمنستان و ادارهٔ مؤقت افغانستان در مورد همکاری در ساحه انرژی برق

دولت ترکمنستان که منبع طرف ترکمنی و اداره مؤقت افغانستان که منبع طرف افغانی و همچون مشترکاً طرفین نامیده می‌شوند:
با تأیید طرفداری انکشاف و تحکیم مناسبات دوستانه عنعنوی و همکاری‌های اقتصادی متقابلاً مفید طرفین،
با شناسایی پیوستگی به توافقات و قراردادهای موجوده قبلی در عرصه انرژی برق مبنی بر مقررات قرارداد منشور انرژی‌تیک سال ۱۹۹۴.
با ملاک عمل قراردادهای بین‌المللی منعقدہ قبلی و سایر توافقات به ارتباط طرح‌های تحویلی انرژی برق ترکمنستان و ساختمان پروژه‌های انرژی برق در افغانستان.
با دانستن لزوم ایجاد شرایط حقوقی، اقتصادی و مالی جهت طراحی ساختمان مالکیت و بهره‌برداری پروژه‌های انرژی برق جهت فروش و ترانزیت انرژی برق ترکمنستان به کشورهای ثالث؛ و همچنان با آرزوی تسریع عملی پروژه‌ها، ذیلاً به توافق رسیدند؛

ماده ۱

طرفین همکاری‌های متقابل طویل‌المدت را در ساحه انرژی برق در جهات

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۶۲

ذیل عملی خواهند نمود:

خریداری انرژی برق ترکمنستان با تضمین تحویل دهی آن و تادیه قیمت آن بر اساس قراردادهای طویل‌المدت.
تجهیز با برق ولایات افغانستان (در مرحله اول ولایات شمال و شمال-غرب افغانستان و در مرحله دوم شهرهای کابل و قندهار).
ساختمان و ساختار مجدد پروژه‌های برق افغانستان.
ایجاد پروژه‌های مشترک در جهت توسعه شبکه‌های انرژی برق افغانستان.
ایجاد پروژه‌های ساختمانی شبکه انرژی برق برای فروش برق ترکمنستان به کشورهای ثالث از قلمرو افغانستان.

ماده ۲

ارگان‌های با صلاحیت در جهت اجراء این موافقت‌نامه عبارت اند:

از طرف ترکمنستان:

وزارت انرژی و صنایع ترکمنستان

از طرف افغانستان:

وزارت آب و برق افغانستان.

طرفین به ارگان‌های با صلاحیت خود دستور می‌دهند که بر اساس شرایط مستدل اقتصادی و متقابلاً مفید، موافقت‌نامه در خصوص جهات اساسی همکاری‌های طویل‌المدت در ساحه انرژی برق؛ و همچنین قراردادهای مجدد در مورد تحویلی و خریداری انرژی برق ترکمنستان و ساختمان پروژه انرژی برق در قلمرو افغانستان را امضا نمایند.

طرفین به ارگان‌های با صلاحیت مکلفیت می‌دهند تا تبادل اطلاعات را در جریان اجرای این موافقت‌نامه و قراردادها در مورد نتیجه‌گیری هر شش ماه در مدت زمان فعالیت آن‌ها انجام دهند.

طرف ترکمنستان انرژی برق را تحویل می‌دهد و طرف افغانستان خریداری

۶۳ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

انرژی برق ترکمنستان را در حد تقسیم شبکه انرژی ترکمنستان و افغانستان با ظرفیت‌های ذیل تامین می‌نماید:

پس از انجام و تحقق مرحله اول ساختمان شبکه انتقال برق ۱۱۰ و ۱۲۰ کیلوولت

به سمت ماری-شبرغان- مزارشریف در صورت حجم تحویلی به طور اوسط در ظرف یک ساعت ۵۰ میگاوات، ۳۸۰ میلیون کیلووات در سال.

به سمت ماری-سرحدآباد- هرات در صورت حجم تحویلی به طور اوسط در ظرف یک ساعت ۵۰ میگاوات، ۳۸۰ میلیون کیلووات در سال.

پس از انجام و تحقق مرحله دوم ساختمان شبکه انتقال برق ۵۰۰ کیلووات به سمت ماری- شبرغان- مزارشریف- کابل در صورت حجم تحویلی به طور اوسط در ظرف یک ساعت ۲۰۰ میگاوات، ۱/۵ میلیارد کیلووات ساعت در سال.

به سمت ماری- سرحدآباد- هرات- قندهار در صورت حجم تحویلی به طور اوسط در ظرف یک ساعت ۲۰۰ میگاوات، ۱/۵ میلیارد کیلووات ساعت در سال.

به مقصد رسانیدن برق طرف ترکمنستان پروژه‌های برق را در افغانستان اعمار می‌نماید.

طرف افغانستان خرید و پرداخت قیمت انرژی برق ترکمنستان؛ و همچنین تادیه قیمت ساختمان و ساختار مجدد پروژه‌های برقی در افغانستان را طبق شرایط قراردادهای منعقد شده تضمین می‌نماید.

ماده ۳

طرف افغانستان موظف است تا مناطقی را در محدوده قلمرو دولت خود که در آن انجام امور در خصوص اعمار پروژه برق در نظر گرفته شده، بازرسی نموده و در صورت کشف ماین‌ها، مهمات منفجر نشده و سایر مواد انفجاری تلکها و

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۶۴

وسایل انفجاری به خنثی کردن و یا کشیدن آن‌ها اقدام نماید. طرف افغانی همه اقدامات لازم را جهت تأمین امنیت کلیه پرسونل خارجی که در قلمرو دولتش قرار داشته و مشغول اجرای امور ساختمانی پروژه‌های انرژی برق می‌باشند؛ و هم‌چنین سایر فعالین طرف ترکمنی که در قلمرو کشورش قرار دارند به عمل آورد.

ماده ۴

طرف افغانی بدین وسیله جهت تحقق موفقتانۀ موافقت‌نامه، ضرورت ایجاد و حفظ شرایط ثابت و مساعد اداری حقوقی و مالیاتی را به رسمیت می‌شناسد. به این لحاظ اداره موقت افغانستان مکلف است تا شرایط ذیل را برای مؤسسات ترکمنستان مهیا سازد:

تثبیت زمین جهت لین کشی شبکه انتقالی برق و ساختمان پروژه‌های برق مطابق استانداردهای بین‌المللی.

حق دسترسی جهت پیشبرد کار در زمین تعیین شده؛ و همین‌طور حق دور کردن هر نوع موانع از آن.

دادن اجازه‌ها، تصدیق، امتیازات و سایر توافقاتی که ضرورت باشد برای مؤسسات ترکمنستانی اجازه‌داران و اجازه‌داران کمکی آن‌ها.

به مؤسسات ترکمنی اجازه‌داران و اجازه‌داران کمکی مربوطه آن‌ها در خصوص هیچ.

یک بُعد پروژه انرژی برق هیچگونه مالیات نخواهد بست. معاف بودن کامل از پرداخت عوارض گمرکی، مالیات و اکسیزهای صادرات و واردات تجهیزات، میخانیزم، مواد خام و سایر اشیاء که به اکمال کار پروژه ارتباط می‌گیرد.

ارایه تسهیلات، استثنائات، معافیت که مربوط به رژیم تنظیم معاملات اسعاری می‌باشد، به مؤسسات ترکمنستانی اجازه‌داران و اجازه‌داران کمکی آن‌ها.

۶۵ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

دادن ویزا و کارت اقامت برای پرسونل مؤسسات ترکمنستانی، اجاره‌داران و اجاره‌داران کمکی آن‌ها، اجازه فعالیت‌های کاری و سایر مجوزات و توافقات به ارتباط اعمار پروژه‌ها (بدون پرداخت پول).

معافیت از کلیه انواع مالیات، منجمله مالیات گمرکی، آکسیزها و سایر مالیات و عوارض که از ترانزیت انرژی برق ترکمنستان در قلمرو افغانستان؛ و هم‌چنین ترانزیت آن از قلمرو افغانستان به کشور های ثالث اخذ می‌شوند.

ماده ۵

طرف ترکمنی به منظور فروش انرژی برق ترکمنستان به مصرف‌کننده‌گان افغانی حق ایجاد کمپنی‌های انرژی‌تیک ترکمنی در افغانستان را برای خود محفوظ می‌دارد و طرف افغانی نیز امکانات ایجاد آن‌ها را تضمین می‌نماید. کمپنی‌های ایجادشده در افغانستان از تسهیلاتی که در ماده ۴ این موافقت‌نامه در نظر گرفته شده است، بهره‌مند شده می‌توانند.

ماده ۶

طرفین آکتهای قانونی به فعالیت‌های بازرگانی منجمله تجاری "مالیات‌بندی" امور بانکی، بیمه، خدمات مالی، ترانسپورت و ارتباط کاری بین خودشان را به موقع تبادل خواهند نمود.

ماده ۷

طرفین می‌توانند در تفاهم با یکدیگر تغییرات و تزئیدات در پروتوکول‌ها را که جزء لاینفک این موافقت‌نامه می‌باشد به میان بیاورند.

ماده ۸

در ارتباط به این موافقت‌نامه و موافقت‌نامه‌های بعدی در خصوص انرژی برق، طرفین تضمین می‌نمایند که قوانین و آکتهای تحت قانون قابل استفاده به وسیله طرفین مستقیم و یا غیر مستقیم در پیش برد کار اشکالات و وقفه‌ها را ایجاد نکرده و یا اثر سوء در امر تحقق این موافقت‌نامه نداشته باشد.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۶۶

ماده ۹

اختلافات در مورد تفسیر و تطبیق این موافقت‌نامه از طریق مذاکرات و مشوره‌های طرفین حل و فصل خواهد شد.

ماده ۱۰

موافقت‌نامه هذا از تاریخ امضاء قابل اجراء بوده و تا سی روز از تاریخ دریافت اطلاع رسمی یک طرف توسط طرف مقابل در خصوص قصد قطع این موافقت‌نامه قابل اعتبار می‌باشد.

موافقت‌نامه هذا به تاریخ ۷ مارچ سال ۲۰۰۲ در دو نسخه اصلی هر کدام به زبان‌های ترکمنی، دری و انگلیسی تهیه و تنظیم گردیده و همه متون دارای اعتبار یکسان می‌باشد.

به منظور تفسیر این موافقت‌نامه متن انگلیسی آن به کار برده می‌شود.

به نمایندگی ادارهء مؤقت افغانستان به نمایندگی ترکمنستان

موافقت نامه

میان اداره‌ی مؤقت افغانستان و حکومت ترکمنستان در مورد همکاری در عرصه‌ی تحصیلات

حکومت ترکمنستان و اداره مؤقت افغانستان که منبهد طرفین نامیده می شوند،
- با توجه به روابط دوستانه عنعنوی میان خلق‌های دو دولت،
- با در نظر داشت تلاش‌ها در خصوص توسعه و تحکیم همکاری میان ترکمنستان
و افغانستان در ساحه تعلیم و تربیه در آینده
در موارد ذیل به موافقه رسیدند:

ماده ۱

طرفین زمینه‌ی توسعه همکاری‌ها در عرصه‌ی تعلیم و تربیه میان ارگان‌های
معارف دولتی و مؤسسات آموزشی هر دو کشور را بر اساس توافقات، قراردادهای
و موافقت‌نامه‌ها فراهم خواهند ساخت.

ماده ۲

هر یک از طرفین حقوق آموزش مساوی با اتباع خودشان را برای اتباع طرف
مقابل که در قلمرو آن‌ها بسر می‌برند، تضمین می‌نمایند.

ماده ۳

طرف ترکمنی در عرصه‌ی آماده نمودن کادرها اداری تخصص عالی با
تحصیلات متوسط حرفه‌ای و عالی به طرف افغانی همکاری نموده و اطلاعات

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۶۸

مربوطه به آموزش میتودیکي را در این عرصه ارائه می‌دارد.

ماده ۴

طرف ترکمنی به منظور آماده‌سازی متخصصین، سالانه ۱۰۰ از اتباع افغانستان را غرض تحصیل در مؤسسات تحصیلات عالی، متوسط و حرفه‌ای ترکمنستان در مدت زمان اعتبار این موافقت‌نامه می‌پذیرد.

ماده ۵

اشکال مشخص و شرایط همکاری در عرصه‌های آموزشی توسط موافقت‌نامه‌های جداگانه میان ارگان‌های ذیربط اداره‌ی آموزشی دولتی هر دو طرف تنظیم خواهد گردید.

ماده ۶

به منظور اجرای این موافقت‌نامه، جانبین می‌توانند کمیسیون مشترک متشکل از نماینده‌گان ارگان‌های اداره آموزشی دولتی طرفین را ایجاد نمایند.

ماده ۷

تغییرات و تزئیدات به این موافقت‌نامه با موافقه‌ی جانبین از طریق تهیه و تنظیم پروتوکول‌های مربوطه - که جزء لاینفک این موافقت‌نامه خواهد بود - وارد شده می‌توانند.

ماده ۸

این موافقت‌نامه به مدت زمان غیر معین انعقاد یافته و از تاریخ امضاء دارای اعتبار می‌باشد.

هر یکی از طرفین می‌توانند از طریق کانال‌های دیپلوماتیک به طور رسمی طرف مقابل را در خصوص عزم خود برای قطع اعتبار آن در جریان قرارداده و فعالیت این موافقت‌نامه را قطع نمایند. فعالیت موافقت‌نامه دوازده ماه پس از دریافت مکتوب رسمی جانب مقابل قطع می‌گردد.

این موافقت‌نامه در تاریخ ۷ مارچ سال ۲۰۰۲ در شهر عشق آباد در دو

● ٦٩ پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

نسخه‌ی اصلی به زبان‌های ترکمنی و دری تهیه و تنظیم گردیده و هر دو متن دارای اعتبار یکسان می‌باشد.

به نمایندگی اداره مؤقت افغانستان به نمایندگی حکومت ترکمنستان

چارچوب موافقت‌نامه‌ی پایپ‌لاین گاز میان حکومت افغانستان، حکومت جمهوری اسلامی پاکستان و حکومت ترکمنستان

این چارچوب موافقت‌نامه در باره ساختمان پایپ‌لاین گاز ترکمنستان-افغانستان - پاکستان که بعد از این "موافقت‌نامه" نامیده می‌شود، بین حکومت افغانستان، حکومت جمهوری اسلامی پاکستان و حکومت ترکمنستان که متحداً منبعده به نام "جوانب" و به صورت جداگانه به نام جانب افغانستان، جانب پاکستان و جانب ترکمنستان ("یکجانب") یاد می‌شوند، انعقاد یافته است.

از آن جایی که جوانب:

(الف) - اکمال پروژه‌ی ساختمان پایپ‌لاین گاز ترکمنستان-افغانستان-پاکستان و ضمائم زیربنا و دستگاه‌هایی که (در این جا و منبعده به حیث "پایپ‌لاین" و یا "پروژه" نامیده خواهد شد) برای این که انتقال گاز ترکمنستان را که اساساً به پاکستان، افغانستان، هندوستان و سایر مارکیت‌ها در مدت کوتاه صورت می‌گیرد، خواهانند.

(ب) - اظهار آماده‌گی و کمک در تحقق پروژه که مطابق قراردادی که در اسلام‌آباد بین حکومتات ترکمنستان، افغانستان و جمهوری اسلامی پاکستان به تاریخ ۳۰ ماه می (مخدوم قلی) سال ۲۰۰۲ امضاء گردید.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۷۲

(ج) - منابع بزرگ تخنیکي، مالي و ضروریات برای اكمال پروژه را تأیید نموده و بدین جهت برای حمایت در جلب و جذب سرمایه‌گزاران داخلی و خارجی آمادگی نشان می‌دهند.

(د) - پروژه‌های انتقال گاز طبیعی در داخل و یا در قلمرو شان را که دارای خصلت ترانزیتی می‌باشد، تأیید نموده و حاضر اند نورماتیف‌های حقوقی و مقررات واحد برای پروژه را بپذیرند.

(ه) - تمایلات و خواهشات هر یک از جوانب را جهت تأمین پرنسپ‌های ترانزیت بلامانع گاز طبیعی مطابق با نورم‌های حقوقی بین‌المللی تأیید نموده و خواهان فراهم‌آوری تسهیلات در ترانزیت بلامانع و زیربنای ترانسپورتی آن برای انتقال گاز طبیعی در داخل و یا بیرون قلمرو آنان در صورت ضرورت، دادن حقوق زمین برای پروژه و تأمین حفاظت ماحول و محیط زیست می‌باشند.
از این‌رو جوانب ذیلا توافق می‌نمایند:-

کنسرسیوم

۱- جوانب متحداً کنسرسیومی از جمله‌ی کمپنی‌های بین‌المللی را تشکیل می‌دهند که از نگاه تخنیکي با صلاحیت و از نگاه مالی توانا باشند. همچنان کمپنی‌های مذکور در امور اكمال پروژه‌های مشابه پایپ‌لاین گاز طبیعی، اداره و تشخیص ضرورت‌های مبرم برای دیزاین و ساختمان پروژه تجربه‌ی کافی داشته باشند. هر کدام از جوانب امکانات دسترسی به عضویت کنسرسیوم را خواهند داشت. جوانب باید امکان شامل کردن خریداران و تهیه‌کنندگان عمده‌ی گاز طبیعی که از طریق پایپ‌لاین انتقال می‌یابد در نظر داشته باشند.

۲- دعوت از کمپنی‌های علاقمند به اساس داوطلبی جهت شمول در کنسرسیوم باید از طرف جوانب مشترکاً صورت گیرد. کمپنی منتخب که رهبری کنسرسیوم را به عهده خواهد داشت باید اقلاداری معیار «Standard and poor»

BBB+ و یا «Moody's Investors, Inc.» باشد.

۳- جوانب موافقه نمودند تا به طور همه‌جانبه روی ساختار نهایی پروژه با هم مذاکره نموده، بعداً به طور جداگانه با کنسرسیوم موافقت‌نامه‌ی حکومت میزبان را به مقصد تثبیت قانون، مقرر و چوکات مالی که بر اساس آن کنسرسیوم می‌تواند در قلمرو ممالک جزئیات پروژه، سرمایه‌گذاری در ساختمان، فعالیت و خدمات تخنیکی را انجام دهد.

۴- جوانب تأیید می‌دارند که کنسرسیوم حق دارد تا پایپ‌لاین را انکشاف، دیزاین و اعمار نموده و دارای اکثریت آراء برای فعالیت، خدمات تخنیکی پروژه بوده و صلاحیت آن را دارد که ظرفیت پایپ‌لاین را در قلمروشان اضافه نماید.

۵- جوانب موافقه نمودند که به کنسرسیوم باید حق استثنایی داده شود تا گاز ترکمنستان را که برای پروژه تخصیص داده شده از طریق پایپ‌لاین به مارکیت‌های پاکستان، افغانستان، هندوستان و ممالک دیگر انتقال دهد.

۶- جوانب موافقه نمودند که پروسه را تسریع بخشیده و ایجاد کنسرسیوم را قبل از اكمال مطالعات فیزیبلتی آغاز نمایند تا به کمپنی‌هایی که به کنسرسیوم می‌پیوندند موقع شناسایی زودتر با پیشرفت کار داده شود. به این جهت جوانب باید از بانک انکشاف آسیایی تقاضای همکاری نمایند تا در پرتو اصول شناخته‌شده بین‌المللی در انکشاف پروسه کمک نمایند.

۷- جوانب موافقه نمودند که برای انتخاب رهبر کنسرسیوم در میان کمپنی‌های اشتراک‌کننده مسابقه به راه انداخته شود تا معلوم گردد که کدام کمپنی بهترین و مناسب‌ترین پیشنهاد را مبنی بر تحقق هر چه عاجل پروژه تقدیم می‌دارد.

۸- هر جانب موافقه دارد که به اساس قوانین خود تمام گام‌های ضروری را بردارد تا اسناد دستوری برای مؤثر ساختن تمام حقوقی که ضروری باشد در عمل به زودی و درستی پیاده کند تا در هر نوع الزامات و اجرائاتی که در پروژه‌ی مورد نظر به کار برده شود و با طرفین، سرمایه‌گزاران پروژه و یا به فروشندگان و یا

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۷۴

خریداران گاز ربط داشته باشد مؤثر واقع گردد.

۹- هر جانب باید برای مشاور در پروسه‌ی مطالعه فیزیلیتی، بهترین رژیم (روش) کار را فراهم نماید و تمام معلومات ضروری، تخنیکی، قوانین ملی، اعمال قانونی و معلومات دیگر را در مطابقت با شرایط پذیرفته شده اجراءات (TERMS OF REFERENNCE) مهیا سازد. اگر ضرورت باشد جوانب باید برای مشاور دسترسی به قلمروشان را فراهم آورند تا در صورت ضرورت تفتیش و آزمایش گردد. به همین سان جوانب توافق دارند که در زمان مسکونیت مشاور، مصوونیت او را در قلمروهای شان تأمین کنند.

۱۰- جوانب باید در قلمروهای شان تخصیص زمین مورد ضرورت را به خاطر اجرای پروژه مطابق به مسیری که جوانب از قبل در باره آن به توافق رسیدند یقینی سازند. قیمت زمینی که برای پروژه ضرورت است با ارزش مناسب به حیث مصرف پروژه توسط کنسرسیوم پراخته خواهد شد.

معیارهای تخنیکی

۱۱- جوانب به خاطر انکشاف معیارهای واحد تخنیکی فعالیت‌های شان را انجام داده و همکاری خواهند کرد و به همین سان معیارها را به خاطر محافظت محیط و مصوونیت برای دیزاین، اعمار، عملیات کاری و ارایه‌ی خدمات تخنیکی پایپ‌لاین و بنیاد مربوط آن وضع خواهند کرد. این معیارها باید با معیار و عملکردهای مربوط در رابطه با پایپ‌لاین گاز طبیعی در سطح بین‌المللی مطابقت داشته و سازگار باشد.

دسترسی به پایپ‌لاین:

۱۲- هر جانب این حق را دارد که پایپ‌لاین را به مقصد صدور گاز طبیعی، برای مصارف خود، ترانسپورت و یا صدور گاز طبیعی خود مطابق به شرایط روشن

تجارتی استفاده نماید. جوانب باید مقادیر مربوط شان را که برای پایپ‌لاین تخصیص داده می‌شود قبل از ۳۰ سپتامبر (روحنامه) سال ۲۰۰۳ تأیید کنند. جوانب از ظرفیت در پایپ‌لاین در هر زمان تحت شرایط روشن و غیر تبعیضی تجارتی می‌توانند استفاده کنند، اما مقداری که در قرارداد اول از گاز طبیعی ترکمن، افغان و پاکستان برای پروژه تخصیص داده شده بالای تدارکات دیگر گاز طبیعی توسط جوانب اولویت خواهد داشت.

۱۳- گاز طبیعی که از طریق پایپ‌لاین انتقال می‌یابد مربوط می‌شود به جانب (جوانب) که حق مالکیت آن را مطابق به قرارداد خرید و فروش و یا سایر موافقات تجاری دارا می‌باشد (می‌باشند).

آزادی ترانزیت:

۱۴- جوانب ترانزیت گاز طبیعی را که در امتداد، از طریق و یا ماورای قلمرو آن‌ها جریان پیدا می‌کند مختل نکرده و مانع آن نخواهند شد و تمام تدابیر ضروری و معیارهای قانونی را به کار خواهند گرفت که از چنین اخلاف، مانع شدن و یا از انقطاع چنین آزادی ترانزیت، تحویل‌گیری، ترانسپورت و یا تحویل‌دهی جلوگیری کنند.

۱۵- جوانب برای کنسرسيوم در چوکات قوانین خود حق انتقال و حرکت دادن آزاد اشیاء، مواد، تکنولوژی‌ها و پرسونل را در میان تسهیلات وابسته به پایپ‌لاین بدهد و همین‌سان در میان و در بین قلمروهای شان حق صدور، ورود و صدور دوباره‌ی وسایل، تکنولوژی، مواد، ماشین‌ها، ابزار، تسهیلات ترانسپورتی، اشیاء دیگر، خدمات و تکنولوژی‌هایی که مستقیماً به پروژه‌ی ارتباط دارد، به کنسرسيوم بدهد.

۱۶- هر جانب امنیت تمام پرسونل مربوط به پروژه و تسهیلات مربوطه دارایی‌های آن‌ها و عبور گاز طبیعی را در قلمرو خود تأمین خواهد کرد.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۷۶

۱۷- هر جانب در چوکات قوانین خود برای اهداف مربوط به پروژه حق غیر محدود دسترسی در داخل قلمرو خود (به شمول کمک به ویژه و دیگر جواز نامه‌های ضروری) به تسهیلات پروژه برای جوانب دیگر، سرمایه‌گذاران پروژه و افراد مربوط آن‌ها، شرکت‌های فعالیت‌کننده، قراردادکنندگان، تدارک‌کنندگان و دیگران که در پروژه دخیل باشند، فراهم خواهد کرد. بر علاوه آن هر جانب باید حق حرکت بدون ممانعت چنین افراد، دارایی شخصی آن‌ها را در داخل قلمرو خود بدهد و از هیچ‌گونه کمک در رابطه به پروژه دریغ نرزد.

۱۸- جانب پاکستان ترانزیت بلا مانع گاز طبیعی را از قلمرو خویش الی بندر گوآدار در پاکستان تأمین نموده و فعالیت و کمک مقتضی در ایجاد زیر بنا تصفیه‌ی گاز؛ و هم‌چنان در انتقال بلا مانع محصول آماده شده به بازارهای بین‌المللی بنماید.

تعرفه و حق العبور پایپ‌لاین

۱۹- جوانب تأکید می‌دارند تا تعرفه‌ای که توسط تهیه‌کنندگان به کنسرسیوم به خاطر ترانسپورت (انتقال) گاز طبیعی در داخل و یا از طریق قلمروهای‌شان پرداخته می‌شود، باید بر حسب قیمت خدمت (cost of service) که در سطح بین‌المللی قبول شده، باشد و بایست مفاد متحدالشکل، مناسب و مستدل بالای سرمایه‌گذاری پایپ‌لاین و تسهیلات مربوط بر اساس موافقت‌نامه حکومت میزبان باشد.

۲۰- جوانب مستحق حق العبور تنها بالای گاز طبیعی که از قلمروهای‌شان خارج می‌شود هستند، نه برای گاز طبیعی که در قلمروشان به مصرف و یا ضایع می‌شود. جوانب هم‌چنان تصدیق می‌دارند که حق العبور باید آن مقداری باشد که پروژه را غیر اقتصادی نسازد.

امنیت:

۲۱- جوانب باید امنیت آن‌بخش‌های پایپ‌لاین را که از قلمروهای‌شان عبور می‌کند در جریان اعمار و دوام کار آن تأمین نمایند.

۲۲- جانب افغان تمام تلاش‌ها را به کار خواهد انداخت که بعد از تثبیت نهایی مسیر پایپ‌لاین، ماین‌ها، تلک‌ها و سایر مواد انفجاری را از آن مسیر پاک کاری نماید.

محافظت سرمایه

۲۳- جوانب باید سرمایه پروژه را تضمین نماید هیچ‌یک از جوانب نباید مال، دارایی و حقوق هیچ‌کدام از اشتراک‌کننده‌گان پروژه را با تصویب، تعدیل، امضاء و یا بی اعتبار ساختن قوانین، توافق بین‌المللی، ملی بسازد و تغییر حالات، حق کاهش حقوق و منابع اشتراک‌کننده را که مطابق این موافقت‌نامه پروژه به وی داده شده است، ندارد.

کنترول و تبادله‌ی اسعار خارجی

۲۴- جوانب موافقه دارند که دالر امریکایی پول رایج تمام معاملات مربوط به وی و ناشی از این موافقت‌نامه می‌باشد به‌شمول توافقات حکومت میزبان، موافقت‌نامه فروش و خرید و توافقات ترانسپورت و تعرفه‌ها.

۲۵- جوانب موافق اند که مکانیزم مؤثری را برای تبادله اسعار ایجاد کنند که اجازه ورود، صدور و تبدیل آزاد به پول رایج محل و برای فعالیت‌های که به طور مستقیم به پروژه می‌باشند، دهد.

تثبیت مالیات

۲۶- تثبیت مالیات طبق قوانین ملی هر کشور یا توسط موافقت‌نامه‌های دوجانبه

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۷۸

صورت می‌گیرد. تخفیف خاص در تثبیت مالیات برای کنسرسیوم از طریق موافقت‌نامه حکومت میزبان عملی خواهد شد. جوانب توافق می‌دارند که مالیات مستقیم و یا غیر مستقیم حق الامتیاز، تکس مناسب به علت فروش زیاد گاز، مالیات بر عایدات، تادیات، محصولات و فعالیت‌های دیگر در رابطه با اجرای پروژه بر ترانسپورت و یا ترانزیت گاز طبیعی وضع نکند. جوانب حق آن را برای خود نگه می‌دارند که از فروشات گاز در قلمرو خویش مالیه اخذ نمایند. جوانب هم‌چنان موافقه دارند که اگر مالیات بر عایدات بالای مفاد کنسرسیوم در قلمرو شان وضع گردد، این مالیه به نرخ واحد - که با مشور جوانب دیگر هم‌آهنگ شده - اخذ گردد. جوانب موافقه دارند که حق اخذ مالیات عادلانه، علاقه و بدون تبعیض مطابق قوانین ملی خود برای ویزه و جوازنامه که دقیقاً در موافقت‌نامه حکومت میزبان تصریح گردیده است، وضع نمایند.

شرکت سایر کشورها

۲۷- جوانب موافقه دارند که بعد از تاریخ قبول این موافقت‌نامه، کشورهای دیگر مخصوصاً آن‌هایی که مارکیت‌های بالقوه برای گاز ترکمن، افغان و پاکستان - که توسط پایپ‌لاین انتقال می‌یابد - می‌توانند شامل این قرارداد شوند. شمول آن‌ها در این قرارداد بر اساس شرایط و قیوداتی که توسط جوانب متفقاً موافقه شده باشد، صورت می‌گیرد. اما جوانب باید اساساتی را که در این چارچوب موافقت‌نامه در نظر گرفته شده است نگه‌داشته و برای شمول دیگران شرایط و قیودات را وضع نمایند.

ایجاد تغییرات و تبادلات

۲۸- در صورت ضرورت، تغییرات و تبادلات در مقررات این موافقت‌نامه صورت گرفته می‌تواند و برای این منظور جوانب موافقه می‌نمایند تا پیرامون

۷۹ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

تغییرات و تبادلات پیشنهاد شده ملاقات بحث نمایند. تغییرات و تبادلات توافق شده توسط پروتوکول شکل رسمی را به خود گرفته و جزء این موافقت‌نامه می‌گردد.

این موافقت‌نامه بعد از امضاء نافذ گردیده و تاختم پروژه قابل اعتبار است. موافقت‌نامه‌ها به زبان‌های دری، انگلیسی و ترکمنی در سه نسخه‌ی اصلی ترتیب و امضاء شده و یک کاپی برای هر جانب ارائه می‌گردد. در صورت بروز اختلافات در تفسیر آن، متن انگلیسی اعتبار دارد.

قرارداد در شهر عشق آباد به تاریخ ۲۷ ماه دسامبر (بیطرفلیق) سال ۲۰۰۲ امضاء شده است.

● به نمایندگی حکومت افغانستان، رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان، حامد کرزی.

● به نمایندگی حکومت جمهوری اسلامی پاکستان، صدراعظم جمهوری اسلامی پاکستان میر ظفرالله خان جمالی.

● به نمایندگی حکومت ترکمنستان، رئیس جمهور ترکمنستان صفر مراد نیازوف.

اعلامیه مشترک رؤسای جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان

حامد کرزی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان، بنا به دعوت قربان قلی بردی محمدوف رئیس جمهوری ترکمنستان، از تاریخ (۵-۶ ماه غورقوت (جولای) سال ۲۰۰۷ برابر به ۱۴-۱۵/سرطان/۱۳۸۶ هجری شمسی) مسافرت رسمی و دوستانه به عشق آباد، پایتخت ترکمنستان، انجام دادند.

در جریان این مسافرت، بین سران دو کشور مذاکرات سودمند، در فضای دوستانه و تفاهم مشترک صورت گرفت.

رؤسای جمهوری ترکمنستان و جمهوری اسلامی افغانستان، پیرامون ابعاد وسیع روابط افغان- ترکمن و مسائل مبرم منطقی و بین المللی مورد علاقه جانین، تبادل نظر نمودند.

رهبران دو کشور، روابط موجود بین جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان را قناعت بخش خوانده و بر رشد و انکشاف هر چه بیشتر آن با روحیه برادری و دوستی و اجرای مؤثر قراردادها و موافقت نامه های دو جانبه، ارتقای ظرفیت های ممکنه جهت تحکیم همکاری های افغان- ترکمن، مبتنی بر مشترکات عمیق تاریخی و فرهنگی مردمان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان، تأکید

نمودند.

رئیس جمهور ترکمنستان از سیاست خارجی و داخلی جلالتمآب حامد کرزی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان که مبتنی بر استقرار صلح و ثبات در کشور و منطقه می‌باشد، پشتیبانی نموده و با تمجید از نقش فعال و سازنده افغانستان در امور بین‌المللی، از تلاش و حضور جامعه بین‌المللی در تأمین ثبات، امنیت و انکشاف اقتصادی جمهوری اسلامی افغانستان ابراز حمایت نمودند.

رئیس جمهوری اسلامی افغانستان تأکید کردند که حالت بی‌طرفی دایمی جمهوری ترکمنستان که از طرف جامعه بین‌المللی و سازمان ملل متحد به رسمیت شناخته شده و حمایت می‌گردد، در جهت تحکیم صلح و امنیت در براعظم آسیا، مؤثر و سازنده شمرده می‌شود.

رؤسای جمهور دو کشور با بحث روی مسائل روابط اقتصادی - تجارتي، بر اهمیت همکاری‌های مشترک در این عرصه تأکید نموده و تلاش در جهت تحکیم مشارکت اقتصادی را بر اساس پرنسپ تساوای حقوق، منافع مشترک و با در نظر داشت علاقه‌مندی هر دو جانب، اعلام داشتند.

رؤسای جمهور دو کشور بر اهمیت همکاری در عرصه‌های انرژی، تجارت، ترانسپورت، تهیه و تدارک مواد سوختی و پیگیری تطبیق قراردادها و موافقت‌نامه‌های دو جانبه، تأکید نمودند.

سران دو کشور با اشاره به سطح عالی مشارکت در عرصه انرژی برق و اهمیت انکشاف بعدی آن از طریق تهیه و تحقق طرح‌های دورنمایی متقابل مفید - که در آن تمديد لین جدید انتقال برق، اعمار تاسیسات تأمین انرژی، پیش‌بینی می‌گردد و ازدیاد ظرفیت‌های انتقال انرژی برق از ترکمنستان به افغانستان - تأکید نمودند. با تأکید بر معقولیت استفاده از ظرفیت‌ها در تجارت دو جانبه، رؤسای جمهور دو کشور موافقت‌شان را در رابطه به افزایش حجم مبادلات تجارتي بین

افغانستان و ترکمنستان اعلام و در مورد ایجاد مساعدترین شرایط جهت فعالیت تجارتي دو جانبه، توافق نمودند.

به مقصد فعال‌سازی روابط اقتصادی میان دو کشور، رؤسای جمهور در مورد تشکیل کمیسیون مشترک بین‌الحکومتی افغان-ترکمن جهت همکاری‌های اقتصادی، تخنیکي و تجارتي، به توافق رسیدند.

با اشاره به اهمیت انکشاف روابط متقابل در عرصه بشري، سران دو کشور علاقه‌مندی متقابل شان را در جهت گسترش و تعمیق روابط در عرصه‌های علوم، آموزش، فرهنگ، هنر، ورزش و ایجاد تماس‌ها میان اتحادیه‌های ورزشی، اعلام نموده و بر حفظ انکشاف و تحکیم روابط معنوی، فرهنگی و بشري میان مردمان دو کشور، تأکید نمودند.

رؤسای جمهور دو کشور توافق نمودند تا ارگان‌های ذیربط به کار توسعه زیربنای اساسات حقوقی همکاری میان دو کشور ادامه دهند، و بر معقولیت تهیه و تنظیم موافقت‌نامه در رابطه به امور قونسلې، مسایل فرهنگی و آموزشی، ایجاد خط هوائی میان عشق‌آباد و کابل و انتقال مسافری از طریق راه‌های مواصلاتی زمینی میان افغانستان و ترکمنستان، و همکاری ارگان‌های حراست حقوق، تأکید کردند.

سران دو کشور با تماس به مسائل مبرم بین‌المللی، تلاش مشترک جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان در جهت تحکیم صلح و ثبات، برقراری فضای اعتماد و حسن تفاهم در سطح منطقی و بین‌المللی را مثبت ارزیابی نمودند.

رؤسای جمهور دو کشور بر تحکیم نقش مرکزی سازمان ملل متحد در حل مسائل عمده و استراتژی یک امنیت جهانی و انکشاف پایدار، تحقق اهداف و وظایف مندرج در منشور سازمان ملل متحد، تأکید نمودند.

سران دو کشور در مسائل مربوط به انتشار سلاح کشتار جمعی، تروریسم جنایات سازمان‌یافته‌ی فراملیتی و قاچاق مواد مخدر - که تهدید عمده برای

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۸۴

صلح و ثبات در جهان می‌باشد- نظر یکسان داشته و بر ضرورت انکشاف همکاری‌های آینده در مبارزه با این تهدیدات در سطح ملی، منطقی و بین‌المللی، تأکید نمودند.

رؤسای جمهور دو کشور مشورت پیرامون مسائل دو جانبه و چند جانبه مورد علاقه‌ی طرفین را مفید پنداشتند، و بر ضرورت تماس‌های دو جانبه و تبادل هیئت‌های رسمی در سطوح مختلف تأکید نمودند.

جلالتمآب حامد کرزی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان از جلالتمآب قربان‌قلی بردی محمدوف رئیس جمهوری ترکمنستان نسبت پذیرایی گرم و مهمان‌نوازی دولت و مردم ترکمنستان، اظهار سپاس صمیمانه نموده و از جلالتمآب شان دعوت به عمل آوردند تا به جمهوری اسلامی افغانستان مسافرت رسمی و دوستانه انجام دهند. این دعوت با تشکر پذیرفته شد. زمان مسافرت از مجاری دیپلماتیک تعیین می‌گردد.

- حامد کرزی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان.
- قربان‌قلی بردی محمدوف رئیس جمهوری ترکمنستان

- عشق آباد، ترکمنستان ۱۴/۴/۱۳۸۶ مطابق ۵/۷/۲۰۰۷

موافقت‌نامه‌ی
همکاری‌های اقتصادی و تجارتي
میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان
و جمهوری ترکمنستان

حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت ترکمنستان که منبهدر این
موافقت‌نامه "طرفین" نامیده می‌شوند؛

به مقصد توسعه و تحکیم روابط دوستانه، انکشاف همکاری‌های همه‌جانبه
میان دو کشور؛

با بذل مساعی در جهت تعمیق روابط اقتصادی و تجارتي بر مبنای
پرنسیپ‌های تساوی حقوق، منافع متقابل؛

و با در نظر داشت علاقمندی مشترک؛

و با تأکید بر اهمیت تجربه مثبت مشارکت اقتصادی دو جانبه و موجودیت
ظرفیت‌های عظیم امکانات جهت انکشاف آن؛

با یادآوری ضرورت مکانیزم جدید فعالیت‌های مشترک در عرصه تجارت و
اقتصاد؛

با توجه به ضرورت ایجاد اساسات حقوقی که متضمن تامین سطح عالی
روابط اقتصادی میان دو کشور می‌باشد؛

حسب ذیل به توافق رسیدند:

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۸۶

ماده ۱

طرفین، در چوکات قوانین و مقررات نافذه، براساس نورم‌های حقوق بین‌المللی، تدابیر لازم را جهت تحکیم همکاری‌های اقتصادی و تجارتي بين جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان اتخاذ می‌نمایند.

ماده ۲

طرفین شرایط مساعد، جهت انکشاف روابط اقتصادی-تجارتي دو جانبه و متقابلاً مفید را فراهم و در تامین روابط اقتصادی و تجارتي، اصل رژیم کامله‌الوداد را رعایت می‌نمایند.

ماده ۳

طرفین بر مشارکت معقول در طرح و اجرای پروگرام‌های همکاری‌های اقتصادی در عرصه‌های دارای اولویت، مانند انرژی برق، تجارت و ترانسپورت، تاکید می‌ورزند.

ماده ۴

طرفین توافق دارند تا به خاطر انکشاف و تسهیلات همکاری‌های تجارتي و اقتصادی بین دو کشور، در سطح وزراء، یک کمیسیون اقتصادی مشترک افغان-ترکمن را تأسیس نمایند.

کمیسیون مشترک اقتصادی به منظور اجرای موفقانه این موافقت‌نامه، تدابیر لازم را اتخاذ نموده و ساحات جدید همکاری اقتصادی را جستجو و شناسایی می‌نمایند.

هرگاه کمیسیون اقتصادی مشترک لازم ببیند، کمیته‌های فرعی را تأسیس نموده و از کارشناسان و مشاورین جهت اشتراک در جلسات این کمیسیون دعوت می‌نماید. کمیته‌های فرعی در باره فعالیت‌هایشان به کمیسیون متذکره معلومات ارائه می‌دارد.

جلسات کمیسیون مشترک اقتصادی بنا به تقاضای هر یک از طرفین، به

شکل نوبتی در افغانستان و ترکمنستان دایر می‌گردد.

ماده ۵

هر یک از طرفین، متشبین و مؤسسات مربوط شان را جهت سهم‌گیری در نمایشگاه‌ها و سایر فعالیت‌های انکشافی تشویق می‌نمایند. هر یک از طرفین تا حد امکان تسهیلات در زمینه تدویر نمایشگاه‌های طرف مقابل را در قلمرو خویش فراهم می‌کند.

طرفین مطابق قوانین نافذه کشورهای شان توافق نمودند که اموال و ماشین آلاتی که به خاطر استفاده در فعالیت‌های انکشافی تجارتي؛ مانند نمایشگاه‌ها، بازدیدها و سمینارها به طور مؤقتی وارد می‌گردند، به شرط این‌که همچو اموال و تجهیزات، تجارتي و برای فروش نباشند، از مالیات و عوارض گمرکی معاف می‌باشند.

ماده ۶

همکاری اقتصادی- تجارتي میان طرفین و اشخاص فیزیکی و حقوقی دو کشور، در چوکات این موافقت‌نامه و مطابق قوانین نافذه هر یک از طرفین، صورت می‌گیرد.

ماده ۷

تصفیه حسابات قراردادهای امور اقتصادی- تجارتي منعقدہ میان هر دو طرف، اشخاص فیزیکی و حقوقی آن‌ها در مطابقت به قوانین نافذه کشورهای طرفین و موافقت‌نامه‌های دو جانبه بین‌الحکومتی تحقق می‌پذیرد.

ماده ۸

جانب ترکمنستان، جمهوری اسلامی افغانستان را در بخش‌های تخنیکي، از جمله استخراج معادن، نفت و گاز، اعمار راه‌آهن و راه موتر رو، انتقال انرژی برق و انکشاف زراعت، کمک همه جانبه می‌نماید.

ماده ۹

طرفین موافقت می‌نمایند تا معلومات لازم را مطابق قوانین نافذه در مورد طرح‌ها و پروگرام‌های اقتصادی، جهت تشویق شرکت‌ها و مؤسسات اقتصادی و تجارتي، تبادلہ نمایند.

ماده ۱۰

هر نوع اختلاف میان طرفین در ارتباط به تعبیر و تفسیر این موافقت‌نامه، از طریق مشوره و مذاکره حل و فصل می‌گردد.

ماده ۱۱

با توافق طرفین، تغییر و یا تعدیل در این موافقت‌نامه آورده شده می‌تواند. این تغییر و یا تعدیل به شکل پروتوکول‌های جداگانه - که جزء لاینفک این موافقت‌نامه محسوب می‌گردد - به ترتیبی که در ماده (۱۲) این موافقت‌نامه پیش‌بینی شده، تنظیم می‌گردد.

ماده ۱۲

این موافقت‌نامه از تاریخ آخرین اطلاعیه کتبی هر یک از طرفین به طرف دیگر مبنی بر این که اقدامات لازم را طبق قوانین و مقررات داخلی درباره لازم‌الاجرا شدن آن به عمل آورده است، برای مدت پنج سال مدار اعتبار می‌باشد. پس از مدت مذکور این موافقت‌نامه به طور اتوماتیک برای دوره‌های مشابه تمدید می‌شود، مگر این که یکی از طرفین شش ماه قبل از ختم دوره مربوطه، عدم تمدید آن را کتباً به اطلاع طرف دیگر برساند.

این موافقت‌نامه در یک مقدمه و (۱۲) ماده در شهر عشق‌آباد پایتخت ترکمنستان، در تاریخ ۱۳۸۶ / ۴ / ۱۴ هجری شمسی مطابق ۲۰۰۷ / ۰۷ / ۰۵ میلادی) در دو نسخه اصلی، به زبان‌های دری و ترکمنی ترتیب گردید که هر دو متن از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند.

● از طرف حکومت جمهوری اسلامی افغانستان

امضا

نام: رنگین دادفر سپینتا

وظیفه: وزیر امور خارجه

● از طرف حکومت جمهوری ترکمنستان

امضا

نام: خواجه مرادگلدی مرادوف

وظیفه: وزیر اقتصاد و مالیه

پروتوکول

میان

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت

امور خارجه ترکمنستان

پیرامون مشورت‌های متقابل

عشق آباد. ۱۴ سرطان ۱۳۸۶

مطابق جولای ۲۰۰۷

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان

که در این پروتوکول به نام "طرفین" یاد می‌گردند؛

به آرزوی تحکیم و توسعه روابط عنعنوی و حسن تفاهم مبتنی بر اهداف و

منشور سازمان ملل متحد؛

با درک این‌که اجرای مشورت‌های منظم و تبادل نظر میان هر دو کشور در

سطوح مختلف پیرامون مناسبات دو جانبه، مسایل منطقی و بین‌المللی، به

سود هر دو کشور خواهد بود؛

با در نظر داشت علاقمندی متقابل در توسعه و تعمیق همکاری‌ها میان دو

کشور در عرصه‌های مختلف، پروتوکول ذیل را امضاء نمودند:

ماده اول

طرفین پیرامون روابط دو جانبه، قضایای منطوقی و بین‌المللی که مورد علاقه دو کشور می‌باشد، به مذاکرات و مشورت‌های منظم می‌پردازند.

ماده دوم

طرفین در صورت لزوم، پیرامون مسایل مورد علاقه‌ی متقابل، در چوکات فعالیت سازمان ملل متحد، سازمان‌های منطوقی و بین‌المللی؛ و همچنان در نشست‌های بین‌المللی، به مشورت و تبادل نظر می‌پردازند.

ماده سوم

ملاقات وزرای امور خارجه طرفین و سایر اشخاص به‌نمایدگی از آن‌ها، حداقل یکبار در سال، به‌صورت متناوب در کابل و عشق‌آباد، صورت می‌گیرد. به همین ترتیب، مشورت‌ها در سطح رؤسای بخش‌های مربوط نیز صورت می‌پذیرد. به‌منظور مطالعه موضوعات مشخص، باموافقه جانبین، گروه کارشناسی و یا گروه کاری می‌تواند تشکیل گردد.

ماده چهارم

موضوع، زمان و مکان مشورت‌ها، از مجاری دیپلوماتیک تنظیم می‌شود.

ماده پنجم

اجرای مفاد مواد این پروتوکول، بر سایر موافقت‌نامه‌ها و قراردادهای میان طرفین لطمه وارد نمی‌کند.

ماده ششم

نتایج مشورت‌ها، تازمانی که طرفین در مورد آن به توافق نهائی نایل نشده‌اند، به اطلاع عامه رسانیده نمی‌شود.

ماده هفتم

در صورت بروز هر گونه اختلاف در مورد تفسیر و اجرای این پروتوکول، موضوع با مشوره و مذاکراه طرفین حل و فصل می‌گردد.

ماده هشتم

اصلاح، تعدیل و یا هر مطلب دیگری که بر این پروتوکول افزوده می‌شود، به موافقه طرفین صورت می‌گیرد و جزو لاینفک این پروتوکول شمرده می‌شود.

ماده نهم

این پروتوکول از تاریخ امضاء برای مدت پنج سال مدار اعتبار بوده، و در صورتی که یکی از طرفین شش ماه قبل از انقضای مدت متذکره فسخ آن را به جانب دیگر کتباً اطلاع ندهد، به مدت پنج سال دیگر تمدید می‌یابد.

ماده دهم

این پروتوکول در تاریخ (۱۴/سرطان/۱۳۸۶ هجری شمسی، مطابق ۰۵/۰۷/۲۰۰۷ میلادی) در شهر عشق آباد، پایتخت ترکمنستان، در دو نسخه اصلی به زبان‌های دری و ترکمنی، که هر دو متن از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند، به امضاء رسید.

از جانب وزارت امور خارجه از جانب وزارت امور خارجه

جمهوری اسلامی افغانستان وظیفه: معاون رئیس شورای وزیران

امضاء امضاء

اسم: رشید مردوف

وظیفه: معاون رئیس شورای وزیران

اسم: رنگین دادفر سپنتا

وظیفه: وزیر امور خارجه

یادداشت تفاهم
همکاری در بخش تأسیسات مواد سوخت و انرژی
میان
دولت جمهوری اسلامی افغانستان
و
دولت ترکمنستان

دولت جمهوری اسلامی افغانستان و دولت ترکمنستان که پس از این یادداشت تفاهم به نام طرفین نامیده میشوند. با درک اهمیت تقویه همکاری های مفید متقابل و طویل المدت اقتصادی، و علاقمندی طرفین به استفاده مؤثر از مواد خام زیرزمینی. با در نظر داشت لزوم ایجاد شرایط برای ترتیب و عملی ساختن پروگرام ها و پروژه های همکاری مشترک در بخش تأسیسات مواد سوخت و انرژی و استفاده از تجارب به دست آمده و تشریک مساعی متقابل در این راستا، ساختمان و استفاده از پروژه های انرژی برق، طرفین در موارد ذیل توافق کردند:

ماده اول

طرفین بر اساس نفع و احترام متقابل و با در نظر داشت منافع اقتصادی

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۹۶

یکدیگر، همکاری همه جانبه را در بخش های تاسیسات مواد سوخت و انرژی توسعه می دهند.

ماده دوم

طرفین توافق کردند که اعمار پروژه های مشترک مطابق در چوکات موافقت نامه های جداگانه توسط هر دو جانب و ارگان های با صلاحیت آنها عملی می گردد.

ماده سوم

طرفین در مسایل پیش برد تحقیقات مشترک در مطالعه و تشخیص ذخایر نفت و گاز در قلمرو مرزی با هم دیگر همکاری می نمایند.

ماده چهارم

طرفین در مورد ادامه ی مطالعه و امکانات استفاده در بخش انرژی برق از طریق تمدید لین های جدید برق میان هر دو کشور و صدور کشور و صدور انرژی برق از ترکمنستان به افغانستان توافق می کنند.

ماده پنجم

طرفین در قسمت عملی ساختن پروژه تمدید پایپ لاین گاز ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند همکاری می نمایند.

طرفین تأکید نمودند که پروژه سازی و تمدید پایپ لاین از طریق جلب سرمایه گذاران، سازمان ها و مؤسسات مالی بین المللی عملی می گردد.

ماده ششم

به منظور عملی ساختن این یادداشت تفاهم، طرفین تسهیلات لازم را جهت ایجاد مؤسسات مشترک دارای خصوصیات مختلف میان ادارات سکتوری هر دو دولت فراهم می سازند.

ماده هفتم

این یادداشت تفاهم از تاریخ امضاء قابل اعتبار می باشد و برای مدت پنج

سال منعقد می‌گردد.

این یادداشت تفاهم پس از تاریخ آخرین اطلاعیه رسمی هر یک از طرفین به طرف دیگر مبنی بر فسخ اعتبار این یادداشت تفاهم به مدت سی روز قابل اعتبار می‌باشد.

این یادداشت تفاهم در تاریخ ۹ / ثور / ۱۳۸۷ خورشیدی برابر با ۲۸ قربان سلطان (اپریل) ۲۰۰۸ میلادی در دو نسخه به زبان‌های دری و ترکمنی که از اعتبار یکسان برخوردار اند، به امضاء رسید.

- از طرف دولت جمهوری اسلامی افغانستان

- از طرف دولت ترکمنستان

موافقت‌نامه‌ی
عملی، فرهنگی و هنری
میان
دولت جمهوری اسلامی افغانستان
و ترکمنستان

دولت جمهوری اسلامی افغانستان و دولت ترکمنستان که پس ازین در این موافقت‌نامه به نام طرفین نامیده می‌شوند، با در نظر داشت روابط دوستانه، که بر بنیاد مشترکات تاریخی و کلتوری مردمان دو کشور استوار است.

با نظر داشت این که مصمم اند تا روابط علمی، کلتوری و بشری را بر مبنای تساوی حقوق و امتیازات متقابلاً مفید غرض تحکیم روابط مشترک بین ارگان‌ها و مؤسسات ذی‌ربط هر دو کشور انکشاف دهند:

و با درک این که همکاری‌های بشردوستانه میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان باعث نزدیکی مردمان هر دو کشور گردیده، شرایط را جهت تعمیق تفاهم، غنامندی مشترکات کلتوری، تبادل تجارب، سهم‌گیری در انکشاف مسایل اجتماعی و اقتصادی؛ و همچنان در زمینه ایجاد روابط مستقیم میان مؤسسات علمی، کلتوری و هنری را مهیا می‌سازد، به موارد آتی موافقت نمودند.

ماده اول

طرفین در قسمت تامین شرایط مناسب حقوقی و سازماندهی برای انواع فعالیت‌های کلتوری-اجتماعی با همدیگر همکاری می‌نمایند.

طرفین زمینه‌ی دید و بازدید شخصیت‌های مشهور علمی، کلتوری و هنری هر دو کشور را فراهم نموده و کنفرانس‌ها، تبادل نظرات و سمینارها پیرامون مسایل میراث تاریخی و فرهنگی مردمان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان را آماده می‌سازند.

ماده دوم

طرفین مطالعات مشترک علمی را در زمینه‌ی مسایل تاریخی، فیلولوژی و اتنوگرافی مردمان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان؛ و همچنین ترمیم و حفظ آبدات تاریخی و کلتوری را تشویق می‌نمایند.

طرفین معلومات تحقیقاتی در عرصه‌ی آمار، حفاظت، احیای مجدد و استفاده‌ی میراث تاریخی و فرهنگی را تبادل می‌نمایند. آن‌ها تدویر امور ترمیم و تداوم کار مشترک حفاظتی، علمی و تحقیقاتی باستان‌شناسی مرتبط به آن‌را مطالعه می‌کند.

ماده سوم

بادر نظر داشت این‌که همکاری کلتوری عامل مهم تفاهم، اعتماد و تائیدکننده‌ی ارزش‌های انسانی می‌باشد، طرفین در عرصه‌ی کلتوری و هنری همکاری بین ارگان‌های دولتی و سازمان‌های اجتماعی، من جمله جوانان، اتحادیه‌های هنری، نهادها، کتابخانه‌های علمی را توسعه و در ایجاد روابط مستقیم بین مؤسسات علمی تحقیقاتی، سایر ادارات؛ و همچنان اشخاصی که مصروف کارهای علمی و کلتوری و تبادل آثار علمی می‌باشند، را تامین می‌نمایند.

ماده چهارم

طرفین همکاری در عرصه آموزش زبان، ادبیات تاریخ و میراث‌های خطی

مردمان هر دو کشور را توسعه و استحکام می‌بخشند.

ماده پنجم

طرفین به منظور آشنایی به عنعنات فرهنگی مردمان هر دو کشور، مشترکات هنر نمایی گروه‌های هنری، موسیقی فکلور محلی، گروه‌های رقص و اطفال را در قلمرو هر دو کشور متقابلاً سازماندهی و نمایشگاه کارهای نقاشان، مجسمه‌سازان، ماهران حرفه زرگری و صنایع دستی ملی را برگزار و بالتوبه روزهای سینمای جمهوری اسلامی افغانستان را در ترکمنستان و روزهای سینمای ترکمنستان را در افغانستان با اشتراک فیلم‌سازان هر دو کشور دایر می‌نمایند.

ماده ششم

طرفین همکاری میان ارگان‌های رادیو-تلویزیون هر دو کشور را از طریق تبادل پروگرام‌های شبکه‌های تلویزیونی و فیلم‌ها به مقصد پخش در چینل‌های تلویزیون دولتی جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان در آستانه‌ی برگزاری جشن‌های ملی هر دو کشور؛ و همچنان تبادل‌ی گروه‌های هنری جهت ایجاد پروگرام‌های مشترک تلویزیونی و تبادل‌ی تجارب، سازماندهی می‌نمایند.

ماده هفتم

طرح‌های مشخص همکاری‌ها بر اساس موافقت‌نامه‌ی منعقدہ میان ارگان‌های دولتی علاقمند، موسسات علمی و سازمان‌های اجتماعی جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان در مطابقت به قوانین موضوعه‌ی داخلی جانبین و توافقات دو جانبه صورت گرفته می‌تواند.

ماده هشتم

طرفین در چوکات قوانین داخلی کشورهای شان در قسمت فراهم‌آوری تسهیلات در امور مربوط به آمادگی و اجرای همکاری در عرصه‌ی فرهنگی - اجتماعی تلاش می‌نمایند.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۰۲

ماده نهم

طرفین تغییرات در قوانین داخلی که بالای اجرای این موافقت‌نامه تاثیرگذار باشد، به وقت و زمان به اطلاع همدیگر می‌رسانند.

ماده دهم

بر اساس توافق طرفین، این موافقت‌نامه قابل درج تغییرات می‌باشد، تغییرات توسط پروتوکول‌های جداگانه که قسمت تفکیک‌ناپذیر این موافقت‌نامه می‌باشد، رسمیت پیدا خواهد کرد.

این موافقت‌نامه از تاریخ ارسال آخرین اطلاعیه کتبی هر یک، از طریق معجاری دیپلوماتیک، به طرف دیگر مبنی بر این که اقدامات لازم را طبق قوانین و مقررات خود درباره‌ی لازم‌الاجرا شدن این موافقت‌نامه به عمل آورده، نافذ می‌گردد.

این موافقت‌نامه برای مدت ۵ سال، مدار اعتبار می‌باشد. پس از مدت مذکور این موافقت‌نامه خود به خود برای دوره‌های مشابه، تمدید می‌شود. مگر این که یکی از طرفین متعاهد شش ماه قبل از ختم میعاد معینه، عدم تمدید آن را کتباً به اطلاع طرف دیگر برساند.

این موافقت‌نامه به تاریخ ۹/ثور/۱۳۸۷ خورشیدی برابر با ۲۸/قربان سلطان (اپریل) ۲۰۰۸ میلادی در شهر (کابل) در دو نسخه اصلی به زبان‌های دری و ترکمنی ترتیب و امضاء گردیده، هر دو نسخه از اعتبار حقوقی یکسان برخوردار می‌باشد.

از طرف دولت ترکمنستان

از طرف جمهوری اسلامی افغانستان

پروتوکول اجلاس گروپ کاری مشترک
وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان
و وزارت انرژی و صنایع جمهوری ترکمنستان

مورخ ۱۸ جولای سال ۲۰۰۸

عشق آباد، ترکمنستان

گروپ کاری مشترک وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت انرژی و صنایع جمهوری ترکمنستان که در این پروتوکول به نام "جوانب" یاد می گردند، نخستین جلسه خویش را مورخ ۱۶-۱۸ جولای ۲۰۰۸ در شهر عشق آباد به منظور بحث روی جزئیات تخنیکی تمديد لین ۵۰۰ کیلوولت بین افغانستان و ترکمنستان، تدویر نمود. هدف از این جلسات اكمال انرژی برق ابتدا به میزان ۳۰۰ میگاوات به افغانستان از ترکمنستان می باشد. همچنان ضمیمه ۱ این پروتوکول حاوی فهرست اسامی اشتراک کنندگان این جلسات است.

جوانب، پروتوکول، جلسه کارشناسان فنی را در ماه اپریل ۲۰۰۸ به تعقیب امضا پروتوکول تعمدی برج جون سال ۲۰۰۷، یادداشت تفاهم مورخ ۲۰ اپریل ۲۰۰۶ و موافقت نامه ی همکاری برج مارچ ۲۰۰۷؛ به منظور همکاری مشترک در جهت تحقق اهداف ذیل عقد نمودند:

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۰۴

الف. ترکمنستان انرژی برق را به افغانستان اكمال می نماید.

ب. افغانستان انرژی برق را از ترکمنستان خریداری می نماید.

اشتراک کنندگان جلسه‌ی گروه کاری مشترک به طور مشخص روی جزئیات تخنیکی، پارامتر عامل و انترفیس (Operating & Interface Parameters)، مشخصات دیزاین و تمديد لین ۵۰۰ کیلوولت؛ قرار شرح ذیل بحث نمودند:

الف. لین انتقال سرکیت منفرد ۵۰۰ کیلوولت از سب استیشن سردار (Serdar Substation) به سرحد افغانستان - ترکمنستان نزدیک محل رهایشی امام نظر در ترکمنستان.

ب. تأسیسات اضافی تولیدی در داخل خاک ترکمنستان غرض بهبود تصدیق برق، نخست به میزان ۳۰۰ میگاوات به افغانستان از طریق لین پیشنهاد شده ۵۰۰ کیلوولت، نیاز است.

ج. لین سرکیت منفرد ۵۰۰ کیلوولت از سرحد افغانستان ترکمنستان نزدیک محل رهایشی آقینه در افغانستان به سب استیشن پیشنهاد شده اندخوی در افغانستان.

د. سب استیشن ۲۲۰/۵۰۰ کیلوولت در اندخوی افغانستان.

ه. جزئیات اتصال فیزیکی لین های ۵۰۰ کیلوولت در هر دو طرف.

ذ. جزئیات تجهیزات مخابراتی PLC و وسایل ریموت کنترل SCADA گروه کاری مشترک به توافقات ذیل نائل گردیدند:

۱. دیزاین و همچنان پارامتر عامل و انترفیس سیستم‌ها مطابق به نیازمندی جوانب خواهد بود. جوانب معلومات تخنیکی مقدماتی را که ضمیمه این پروتوکول گردیده است، با هم تبادل نمودند.

۲. جوانب ترکمنستان و افغانستان دیزاین و طراحی سیستم لین های انتقال و تسیسات مربوطه آن را بر اساس پارامتر مورد توافق دیزاین نهایی می سازند. پارامتر مفصل در جلسه‌ی بعدی گروه کاری مشترک مورد بحث قرار خواهد گرفت.

۳. جانب ترکمنستان مسایل همزمان‌سازی سیستم‌های هر دو جانب را با مقامات بلندپایه غرض تأییدی، در میان می‌گذارد.

۴. وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان تأییدی به عمل می‌آورد که اداره بین‌المللی انکشافی ایالات متحده امریکا (USAID) تعهد مالی خویش را غرض تمویل تمديد لین ۵۰۰ کیلوولت و اعمار سب‌استیشن اندخوی ابراز داشته؛ و همچنان تصدیق می‌نماید که تمویل تمديد لین ۲۲۰ کیلوولت به نائب‌آباد در پروگرام تمویل ۲۰۰۹ برنامه ریزی شده است.

۵. جوانب توافق نمودند که برای جلسه‌ی مشترک بعدی گروه کاری مشترک، وزارت انرژی و صنایع جمهوری ترکمنستان با مرجع مربوطه در خصوص مسایل مالی مشوره نموده و معلومات ذی‌علاقه و برنامه اعمار لین برق مورد نظر را به جلسه‌ی بعدی ارائه خواهد نمود.

۶. اعضای گروه کاری مشترک با هم به منظور نظارت و تبادل معلومات در رابطه به پیشبرد حاصله‌ی دیزاین و اجرای فعالیت‌های ساختمانی در هر دو کشور، ارتباط نزدیک خواهند داشت.

۷. اعضای گروه کاری مشترک جلسات‌شان را طبق لزوم و به طور منظم حداقل در سه ماه یک بار نخست به منظور بحث روی پیشرفت و رسیدگی به موقع به مسایل بالقوه در زمینه، دایر خواهند نمود.

۸. جانب افغانستان طرح ضوابط‌نامه (Term sheet) مربوط به موافقت‌نامه خریداری برق را به جانب ترکمنستان فراهم می‌نماید.

۹. جانب ترکمنستان طرح ضوابط‌نامه را که از سوی جانب افغانستان در جریان جلسه‌ی مشترک بعدی گروه کاری مشترک فراهم می‌گردد، مرور نموده و نظریات‌شان را در زمینه ابراز خواهند نمود.

جوانب، این پروتوکول را به لسان‌های انگلیسی و روسی با عین اعتبار حقوقی عقد نمودند.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۰۶

به نمایندگی از وزارت انرژی و صنایع
به نمایندگی از وزارت انرژی و آب جمهوری ترکمنستان جمهوری
اسلامی افغانستان

اعضای گروه کاری مشترک اعضای گروه کاری مشترک

تیمور پتاروف (نماینده ترکمن انرگو، تصدی دولتی برق)
غلام ربانی (نماینده وزارت انرژی و آب)
قربان دویوف (نماینده وزارت انرژی و صنایع ترکمنستان) محمدهاشم (نماینده
وزارت انرژی و آب)
سردار گارایوف (نماینده ترکمن انرگو، تصدی دولتی برق) محمدفرید (نماینده
ریاست واپیکا)
دولت الله یاروف (نماینده ترکمن انرگو، تصدی دولتی برق)
پریم بابو (نماینده تصدی لویز برجر / بلک اند ویچ)
ایرکین استانوف (نماینده ترکمن انرگو، تصدی دولتی برق)
کرش کرشنان (نماینده تصدی لویز برجر / بلک اند
میشد انايوف (نماینده ترکمن انرگو، تصدی دولتی برق)
هوجامیرات بابویوف (نماینده وزارت انرژی و صنایع ترکمنستان)
ضمیمه ۱: فهرست اسامی اشتراک کنندگان جلسه

اعضای گروه کاری مشترک

اعضای ترکمنستان

- محترم تیمور پتاروف (نماینده ترکمن انرگو، تصدی دولتی برق)
محترم قربان دویوف (نماینده وزارت انرژی و صنایع ترکمنستان)
محترم سردار گاریوف (نماینده ترکمن انرگو، تصدی دولتی برق)
محترم دولت‌الله یاروف (نماینده ترکمن انرگو، تصدی دولتی برق)
محترم ایرکین استانوف (نماینده ترکمن انرگو، تصدی دولتی برق)
محترم میشد انایوف (نماینده ترکمن انرگو، تصدی دولتی برق)
محترم هوجامیرات بابویوف (نماینده وزارت انرژی و صنایع ترکمنستان)

اعضای افغانستان

- محترم غلام ربانی (نماینده وزارت انرژی و آب)
محترم محمد هاشم (نماینده وزارت انرژی و آب)
محترم محمد فرید (نماینده ریاست واپیکا)
محترم پریم بابو (نماینده لویز برجز/ بلک اندویج)
محترم کرش کرشنان (نماینده تصدی لویز برجز/ بلک اندویج)

نمایندگان USAID

- محترم اندریو می بروک (نماینده USAID در بخش منطقه آسیای مرکزی)
محترم کریگ اندرسن (نماینده USAID / افغانستان)
محترم سردار بگموروف (نماینده USAID / ترکمنستان)

نماینده سفارت افغانستان در ترکمنستان

- محترم سید منیر احمد، سکرتر اول

نخستین پروتوکول همکاری‌های اقتصادی، تجارتي و تخنيکی بين الحکومتی جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان

به اساس ماده (۴) موافقت‌نامه همکاری‌های اقتصادی و تجارتي ۱۴ جولای ۲۰۰۷ که بين حکومت هر دو کشور امضا شد و به موجب آن کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی تجارتي و تخنيکی بين الحکومتی جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان ایجاد گردید، - که منبهد بنام کمیسیون یاد می‌گردد - نخستین نشست کمیسیون از تاريخ ۱۱ الی ۱۲ جولای سال ۲۰۰۸ در شهر عشق‌آباد مرکز جمهوری ترکمنستان تدویر یافت.

طرفین روی آجندایی ملاقات (ضمیمه نمبر ۳) موافقه کردند.

ریاست هیأت جانب جمهوری اسلامی افغانستان را جلالتمآب دوکتور محمد جلیل شمس وزیر اقتصاد، و ریاست هیأت جانب جمهوری ترکمنستان را جلالتمآب ق. قربان مرادوف وزیر اقتصاد و انکشاف جمهوری ترکمنستان به عهده داشتند.

ترکیب اعضای هیأت هر دو جانب در ضمیمه های (۱) و (۲) ملاحظه می‌گردد.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۱۰

به منظور انکشاف همکاری‌های طویل‌مدت دو جانبه بین دو کشور مخصوصاً در ساحات تجارت، صنعت، معادن، انرژی، و سایر موضوعات بحث‌های طولانی صورت گرفت و در زمینه توافقات ذیل به عمل آمد:

۱- در ساحه رشد بنیاد حقوقی - قرارداد

جانبین روابط فعلی اقتصادی بین جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان را ارزیابی نموده و موافقه کردند تا تمام اسناد و قراردادهایی را که تا اکنون بین هر دو دولت، بین هر دو حکومت و میان ادارات آن‌ها صورت گرفته، بازرسی نمایند. ۱-۱. به این ارتباط کمیسیون به وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان پیشنهاد می‌نماید تا در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ وضع قراردادهایی عقد شده فوق‌الذکر را از نگاه طی مراحل قانونی بررسی و ارزیابی کرده و قدم‌های ضروری را برای تطبیق عملی و مؤثر آن‌ها پیشنهاد نمایند.

۲- در ساحه انکشاف همکاری تجاری - اقتصادی:

کمیسیون انکشاف مناسبات اقتصادی میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان را مثبت ارزیابی نموده در عین زمان به این عقیده است که مبادلات اجناس انعکاس دهنده کامل ظرفیت‌های اقتصادی دو کشور نمی‌باشد. طرفین جهت انکشاف همکاری‌های تجاری - اقتصادی ذیلاً به توافق رسیدند:

- انکشاف هرچه بیشتر سطح تجارت بین دو کشور با توجه به رشد موجود تجارت میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان.
- ایجاد شرایط لازم میان دو کشور جهت فروش مواد خوراکی، محصولات نساجی، قالین باب و سایر اجناس تولیدی طرف ضرورت در بازارهایی دو کشور.
- ایجاد شرایط لازم به منظور تأسیس مؤسسات تولیدی و کارخانه‌جات مشترک، نمایندگی‌های تجاری، مراکز معلوماتی و سایر ادارات که برای رشد

اقتصادی لازم می‌باشد.

- ایجاد بازارچه‌های مشترک به منظور حمایت از شرکت‌های خصوصی کوچک و متوسط در نوار مرزی دوکشور.

- ایجاد شرایط برای توسعه تجارت خارجی توسط متشبین و فعالین هر دو کشور، تشکیل جلسات بین مجموعه‌های متشبین و فراهم‌آوری تسهیلات بازدید و اشتراک در نمایشگاه‌های که در جمهوری اسلامی افغانستان و یا ترکمنستان دایر می‌گردد؛ و همچنان آماده‌سازی طرح موافقت‌نامه‌ها پیرامون همکاری میان اتاق‌های تجارت دوکشور.

به این ارتباط کمیسیون فیصله به عمل آورد که:

۱-۲. وزارت تجارت جمهوری اسلامی افغانستان (آیسا) و وزارت اقتصاد و انکشاف ترکمنستان مکلف اند در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ طرح موافقت‌نامه میان حکومت‌های دو کشور را در مورد حمایت و تشویق از سرمایه‌گذاری‌ها تهیه نمایند.

۲-۲. وزارت تجارت و صنایع جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت تجارت و روابط اقتصادی خارجی ترکمنستان مکلف اند در جریان ربع سوم سال ۲۰۰۸ جهت مطالعه و بررسی امکانات افزایش مقدار صادرات و واردات دوکشور گروه متخصصین را تشکیل نمایند.

۳-۲. اتاق‌های تجارت دو کشور مکلف اند در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ طرح موافقت‌نامه همکاری دو جانبه را ترتیب نمایند.

۴-۲. اداره نورم و استاندارد جمهوری اسلامی افغانستان و خدمات عمومی دولتی «ترکمن ستانداردرلی» ترکمنستان مکلف اند در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ طرح موافقت‌نامه همکاری دو جانبه ستاندارتیزیشن، سرتیفیکیت و مترولوژی را تهیه نمایند.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۱۲

۳- در ساحه گمرکات:

- طرفین در مورد مبارزه مشترک علیه تخلفات گمرکی و ترافیک مواد مخدر به موافقه رسیدند.

- طرفین در مورد توسعه همکاری در عرصه‌های مختلف گمرکی در آینده و سعی برای امضای تفاهم‌نامه جداگانه در ساحه گمرکات بین دو کشور به موافقه رسیدند.

۴- در ساحه صنعت:

- طرفین ضرورت استفاده از امکانات همکاری صنعتی را ملاحظه کردند. طرفین موضوع توسعه امکانات همکاری در ساحه ساختمان و مواد ساختمانی را مورد بحث قرار دادند، مخصوصاً موضوع فروش سمنت از ترکمنستان به افغانستان و خریداری سنگ مرمر از افغانستان توسط ترکمنستان. در این ارتباط کمیسیون فیصله کرد که:

۱-۴. وزارت ساختمان ترکمنستان و وزارت مواد ساختمانی ترکمنستان همراه با وزارت معادن افغانستان امکانات توسعه فروش سمنت را به افغانستان و خریداری سنگ مرمر را توسط ترکمنستان مورد مطالعه قرار داده و در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ ملاقات‌هایی را در این زمینه انجام دهند.

۵- انرژی و معادن:

- در جریان مجلس طرف افغانی پیشنهادی را مبنی بر تفحص و اکتشاف ساختمان‌های جیولوژیکی مشترک سرحدی طبق موازین و مقررات بین‌المللی ارائه نمودند.

- طرفین امکانات همکاری را در جهت تحقق پروژه پایپ‌لاین گاز ترکمنستان- افغانستان- پاکستان- هندوستان (TAPI) مورد بحث قرار دادند.

- جانبین بر طبق پروتوکول قبلاً امضا شده پیروامون انتقال برق از جمهوری ترکمنستان به جمهوری اسلامی افغانستان تاکید نمودند.

- جانبین بر پیش‌برد مذاکرات مبنی بر خریداری طولی‌مدت برق از ترکمنستان تاکید نمودند.

جانبین موارد آتی را تاکید نمودند:

- به منظور پیشبرد کارهای تفحصاتی - اکتشافی در مورد ساختمان‌های جیولوژیکی مشترک سرحدی مطابق به موازین و مقررات بین‌المللی در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ ملاقات‌ها را سازماندهی می‌نمایند.

- به منظور تطبیق عملی پروژه پایپ‌لاین گاز ترکمنستان - افغانستان - پاکستان - هندوستان (TAPI) از امکانات دست‌داشته استفاده گردد.

- وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت انرژی و صنایع ترکمنستان به مقصد بحث پیرامون همکاری در عرصه خریداری طولی‌مدت انرژی برق از ترکمنستان در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ ملاقات‌ها را سازماندهی می‌نمایند.

۶- در ساحه ترانسپورت و مخابرات:

طرفین به موافقه رسیدند که همکاری‌های خود را در مورد اتخاذ تدابیر مشترک در رابطه به انتقال مسافرین، محمولات و انجام خدمات ترانزیتی توسعه داده و سیستم‌های ترانسپورت و مخابراتی را برای استفاده بهتر از امکانات موجود روی دست گیرند.

۱-۶. طرفین موافقه کردند که فعال‌سازی مسیر سوم هوایی به ارتفاع (FL) ۲۹۰) از طرف جمهوری اسلامی افغانستان به ترکمنستان و تعدیل ساعات تثبیت‌شده قبلی به ساعت (۲۰-۱۶) و (۰۴-۲۴) در ملاقات که در نیمه سال ۲۰۰۸ انجام می‌گردد، مورد بحث قرار گیرد.

۲-۶. طرفین ضرورت مطالعه مسائل مربوط به سازماندهی انتقال هوایی مسافرین را از طرف ادارات هوانوردی دو کشور تاکید کردند.

۳-۶. وزارت ترانسپورت و هوانوردی جمهوری اسلامی افغانستان و

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۱۴

مدیریت «ترکمن دنگیز، دریا یول لری» به مقصد بحث روی مسائل مربوط به عبور ترانزیتی کشتی‌های اتحادیه تولیدی «دریا یول لری» ترکمنستان از حدود آبی جمهوری اسلامی افغانستان؛ و همچنان مسائل مربوط به انتقال محمولات از طریق دریائی بندر کلفت، در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ مذاکرات را سازماندهی نمایند.

۴-۶. وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت مخابرات ترکمنستان موضوع مخابره مستقیم بین‌المللی را از طریق تمديد لین فایبرنوری شبکه مخابراتی فراب- ترکمن آباد - عظامراد - معدنلی الی نقطه عبوری سرحدی افغانستان (امام نظر) مورد مطالعه قرار دهند.

۵-۶. وزارت فواید عامه و وزارت ترانسپورت و هوانوردی افغانستان با وزارت ترانسپورت راه آهن ترکمنستان موافقه کردند که در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ ملاقات کرده و موضوع احداث راه‌های آهن و مسئله انتقال اموال تاجران افغانی را توسط واگون‌های ترکمنستان در راه برگشت آن‌ها بعد از تخلیه در ستیشن تورغندی، مورد بررسی قرار دهند.

۶-۶. طرفین موافقه کردند که موضوع ایجاد شبکه مسافربری زمین بین دو کشور (افغانستان و ترکمنستان) را مورد مطالعه قرار دهند.

۷. در ساحه زراعت:

کمیسیون ضرورت همکاری در عرصه مبارزه علیه حشرات و آفات زراعتی را که به محصولات زرع شده و وحشی ضرر می‌رساند با اهمیت تلقی کرده، فیصله نمود که:

۱-۷. وزارت زراعت و محافظه طبیعت ترکمنستان و وزارت زراعت، آبیاری و مالداري جمهوری اسلامی افغانستان و دیگر مراجع مربوط، در مورد اتخاذ تدابیر لازم جهت مبارزه علیه آفات زراعتی و حشرات مضره که به محصولات زرع شده و وحشی صدمه می‌رساند، با هم ملاقات و مذاکره نمایند.

۸- استفاده مشترک از منابع آبی.

جانب ترکمنستان پیشنهاد کرد که مسوده قرارداد بین‌المللی را در مورد استفاده مشترک از منابع آبی دریا‌های سرحدی تهیه کند.

جانب افغانستان از بحث درباره این موضوع در حال حاضر معذرت خواست.

۹- در ساحات معارف، فرهنگ، سپورت و مسائل بشری:

کمیسیون علاقه‌مندی جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان را جهت معرفت به تاریخ میراث مدنی و کتیبه‌های دست‌نویس، ادبیات و توسعه همکاری در عرصه‌های علم، فرهنگ، سپورت و بشری تاکید نمود.

تحکیم روابط دوستانه بین ملت‌ها و دولتین اساس تفاهم طرفین محسوب می‌گردد.

وزارت اطلاعات و فرهنگ جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت فرهنگ و رادیو تلوویزیون ترکمنستان:

- ایجاد شرایط لازم برای توسعه همکاری‌های دوجانبه در ساحات فرهنگی؛
- فراهم‌آوری دیدار استادان مشهور هنر و فرهنگ طرفین.
- ایجاد تدابیر لازم برای حفظ آبدات تاریخی دو کشور؛
- نمایش فلم‌های سینماگران افغانی در سال ۲۰۰۹ در ترکمنستان و نمایش فلم‌های سینماگران ترکمنی در سال ۲۰۱۰ در افغانستان.

ریاست عمومی تربیت‌بدنی و سپورت و کمیته ملی اولمپیک جمهوری اسلامی افغانستان و کمیته دولتی سپورت و توریزم ترکمنستان:

- تدابیر لازم را جهت تامین روابط متقابل و همکاری‌های فدراسیون‌ها و سازمان‌های ملی سپورت اتخاذ نمایند.

وزارت‌های معارف و تحصیلات عالی جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت معارف ترکمنستان:

- مطابق به موافقت‌نامه امضا شده مورخ ۷ مارچ سال ۲۰۰۲ در باره همکاری

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۱۶

در عرصه معارف میان اداره مؤقت افغانستان و حکومت ترکمنستان، سالانه سی تن از اتباع افغانستان به مؤسسات تحصیلات عالی و مکاتب مسلکی ترکمنستان پذیرفته می‌شود.

بنأ در قسمت اعزام بدون تأخیر محصلین مذکور الی اول ماه اکتوبر جهت آموزش لسان به ترکمنستان، توافق نمودند.

ادارات عالی علمی ذیربط افغانستان و شورای عالی علمی - تخنیکی مربوط به ریاست جمهوری ترکمنستان:

- آموزش زبان، ادبیات، تاریخ و کتیه‌های دست‌نویس مردمان هر دو کشور؛
- مطالعات مشترک طرح و تهیه نقشه‌های مناطق زلزله‌خیز ج.ا.ا. که در ساحات نزدیک به سرحدات ترکمنستان قرار دارد؛

- مطالعه و بررسی تاثیرات فاکتورهای طبیعی به محیط زیست در مناطق پیشبرد امورات تحکیمی ریگزارها و حفاظت تأسیسات اقتصادی از هجوم و پوشش ریگ؛

طرفین هم‌چنان موافقه نمودند که در سایر عرصه‌های مورد علاقه جانبین، به‌خصوص:

- ترجمه آثار ادبیات کلاسیک و هنرمندان و نویسندگان جوان هر دو کشور به زبان‌های یکدیگر باهم همکاری نمایند.

۱۰- تاریخ و محل نشست دوم کمیسیون مشترک افغانستان و ترکمنستان در مورد همکاری‌های تجارتي - اقتصادی:

طرفین موافقه نمودند که جلسه دوم کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی اجتماعی و تخنیکی بین جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان در سال (۲۰۰۹) در کابل برگزار گردد.

تاریخ دقیق برگزاری جلسه از مجرای دیپلوماتیک معین خواهد شد.

این پروتوکول به تاریخ ۱۳۸۷/۰۴/۲۴ هجری شمسی مطابق ۲۰۰۸/۰۷/۱۴

میلادی در شهر عشق‌آباد کشور ترکمنستان در دونسخه اصلی که دارای اعتبار یکسان می‌باشد، به زبان‌های دری، ترکمنی و انگلیسی به امضأ رسید. در صورت بروز اختلافات نظر به متن انگلیسی ترجیح داده می‌شود.

دوکتور محمد جلیل شمس وزیر اقتصاد جمهوری اسلامی افغانستان	قربان مراد قربان مرادوف وزیر اقتصاد و انکشاف جمهوری ترکمنستان
--	---

ضمیمه (۱)

فهرست ترکیب هیأت ترکمنی، نخستین پروتوکول کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی، اجتماعی و تخنیکی جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان

- ۱- جلال‌تآب ق. قربان مرادوف وزیر اقتصاد و انکشاف به حیث رئیس هیأت
- ۲- محترم چ. چارلی اف معین اول وزارت زراعت عضو
- ۳- محترم گ. د. بایرم مرادوف معین وزارت ساختمان عضو
- ۴- محترم ب. ندیروف معین وزیر صنایع نفت و گاز و معادن عضو
- ۵- محترم ی. ار از دور دی اف معین وزارت انرژی و صنایع عضو
- ۶- محترم م. او. بر دی اف معاون رئیس خدمات گمرکی عضو
- ۷- محترم آشیروف آمر مرکز میراث فرهنگی عضو
- ۸- ن. س. بایر اموف مسؤل دفتر همکاری بین‌المللی وزارت معارف عضو
- ۹- محترم ج. خانمدوف مسؤل دفتر آب و وزارت صنایع آب عضو
- ۱۰- ب. آ. کاکالی اف مسؤل تنظیم تولید خارجی و روابط اقتصادی خارجی خدمات دولتی { ترکمن هواپول لری } عضو

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۱۸

- ۱۱- ب. مامدوف مسئول دفتر روابط اقتصاد خارجی وزارت ترانسپورت عضو
۱۲- ا.ر. ولی اف مسئول دفتر روابط اقتصاد خارجی وزارت تجارت
و روابط اقتصاد خارجی.
۱۳- ا.ا. عطایف معاون فعالیت اقتصاد خارجی وزارت اقتصاد و انکشاف عضو
۱۴- م.س. نظروف مسئول دفتر شرق میانه وزارت امور خارجه عضو

ضمیمه (۲)

فهرست ترکیب هیأت افغانی نخستین پروتوکول کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی، تجارتي و تخنیکي جمهوری اسلامی افغانستان

و جمهوری ترکمنستان

- ۱- جلالتمآب دوکتور محمد جلیل شمس وزیر اقتصاد به حیث رئیس هیأت
۲- محترم پوهاند دوکتور نذیر احمد شهیدی معین مسلکی وزارت اقتصاد
عضو.
۳- محترم عبدالکریم خدام سفیر کبیر و نماینده فوق العاده ج.ا.ا. در ترکمنستان
عضو.
۴- محترم دیپلوم انجنیر محمد صدیق ایشان معین انرژی وزارت انرژی
و آب عضو.
۵- محترم دیپلوم انجنیر محمد اکرم غیاثی معین معدن وزارت معادن عضو.
۶- محترم الحاج نصیر احمد انصاف معین پالیسی و پلان وزارت ترانسپورت
و هوانوردی عضو.
۷- محترم احمد وحید شکیب رئیس تشکیلات ریاست عمومی اداره امور و
دارالنشای شورای وزیران ج.ا.ا. عضو.
۸- محترم دوکتور محمد فاضل سیفی مدیر سوم سیاسی وزارت امور خارجه
عضو.

- ۹- محترم محمد آصف حرمت "رئیس ارتباط خارجه و رازت اقتصاد عضو.
۱۰- محترم سيد مزمل شاه سادات نماينده گمرکات و عوايد وزارت ماليه عضو

ضمیمه شماره- (۳)

آجندای

- نخستین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی بین‌الحکومتی ترکمن-افغان
- ۱- در باره انکشافات اقتصادی ترکمنستان و ج.ا. افغانستان
 - ۲- در باره رشد زیربنای حقوقی- قرارداد؛
 - ۳- در باره همکاری در عرصه گمرکات؛
 - ۴- در باره رشد و انکشاف همکاری در عرصه تجارت- اقتصاد؛
 - ۵- در باره همکاری در عرصه صنایع؛
 - ۶- در باره همکاری در عرصه سوخت- انرژی؛
 - ۷- در باره همکاری در عرصه ترانسپورت و مخابرات؛
 - ۸- در باره همکاری در عرصه زراعت؛
 - ۹- در باره همکاری در عرصه استفاده مشترک از منابع آب؛
 - ۱۰- در باره همکاری در عرصه‌های بشری، علم، فرهنگ و سپورت؛
 - ۱۱- در باره تثبیت زمان و مکان برگزاری دومین نشست کمیسیون مشترک اقتصادی بین‌الحکومتی ترکمن افغان.

مسوده‌ی یادداشت تفاهم میان جمهوری اسلامی افغانستان، جمهوری اسلامی پاکستان و ترکمنستان

جمهوری اسلامی افغانستان، جمهوری اسلامی پاکستان و ترکمنستان (منبع‌ده به نام طرفین یاد می‌گردند) توافق نمودند تا زمینه‌ی صدور، ترانزیت و توريد برق توليداتی ترکمنستان را از طريق افغانستان به جمهوری اسلامی پاکستان فراهم نمایند.

هر سه کشور موافقت کردند تا به اسرع وقت گروپ‌های تخنیکي شان را برای انجام مذاکرات تعیین و مذاکرات سه جانبه را آغاز نمایند.

این یادداشت تفاهم از تاریخ امضاء مرعی الاجراء بوده و تا پایان موافقت‌نامه مذاکرات سه جانبه قابل اعتبار می‌باشد.

این یادداشت تفاهم به تاریخ ۱۳ دسامبر سال ۲۰۱۵ میلادی (۲۲ قوس ۱۳۹۴) در سه نسخه به زبان‌های ترکمنی، دری و انگلیسی - که هر کدام دارای اعتبار مساوی می‌باشند - به امضاء رسید.

- جلالتمآب اشرف غنی رئیس جهوری اسلامی افغانستان.
- جلالتمآب میان محمد نواز شریف صدراعظم جمهوری اسلامی پاکستان.
- جلالتمآب قربانقلی بیردی محمدوف رئیس جمهوری ترکمنستان

بسم الله الرحمن الرحيم
پروتوکول
دومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی - تجارتي
بین الحکومتی
جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان

بر اساس ماده ۴ اولین پروتوکول همکاری های تجارتي - اقتصادی منعقدہ ۱۴ جولای سال ۲۰۰۸ میان حکومتات جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان، دومین اجلاس کمیسیون مشترک بین الحکومتی درباره همکاری های تجارتي - اقتصادی (منبعد «کمیسیون») به تاریخ ۸۷ سنبله سال ۱۳۸۹ معادل ۲۹-۳۰ اگست ۲۰۱۰ در شهر کابل تدویر یافت.

در این اجلاس ریاست هیأت جانب جمهوری اسلامی افغانستان را جلالتمآب عبدالهادی (ارغندیوال) وزیر اقتصاد و ریاست جانب جمهوری ترکمنستان را جلالتمآب انا محمد گوچیف وزیر مالیه جمهوری ترکمنستان به عهده داشتند. ترکیب هیئات هر دو جانب افغانی و ترکمنی (منبعد - طرفین) در ضمایم شماره ۱ و ۲ پروتوکول هذا درج گردیده است.
طرفین در ارتباط به آجدای دومین اجلاس ذیلاً به توافق رسیدند.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۲۴

۱. در مورد چگونگی پروسه تحقق مصوبات نخستین اجلاس کمیسیون مشترک

- طرفین چگونگی تطبیق تحقق مصوبات نخستین اجلاس - که توسط ادارات و مؤسسات مختلف به اساس نخستین ملاقاتی که در ۱۴ جولای ۲۰۰۸ در شهر عشق آباد میان هر دو کشور به امضاء رسیده است - مورد بحث قرار دادند.
- طرفین در تقویه همگرایی دوجانبه اقتصادی میان در دو کشور موافقه نمودند.

۲. توسعه، در مورد موضوعات قانونی و قراردادهای دوجانبه

به منظور توسعه موضوعات حقوقی و قراردادهای بین ترکمنستان و جمهوری اسلامی افغانستان، طرفین ضرورت اجراءات را با در نظر داشت قرارداد ۱،۱ نخستین جلسه پروتوکول متذکر گردیدند.
با در نظر داشت این، طرفین پیشنهاد می نمایند:
۲،۱ به منظور ادامه مذاکرات روی موضوعات مربوطه در نیمه دوم ۲۰۱۰ وزارت خارجه ترکمنستان و وزارت خارجه افغانستان در مورد اجراءات نمایند.

۳. همکاری در عرصه های اقتصادی - تجارتي

۳،۱ طرفین در جریان جلسه کمیسیون به انکشاف هر چه بیشتر روابطه تجارتي - اقتصادی دو کشور تاکید کردند. مقدار تبادلات کنونی اموال تجارتي میان دو کشور مطابق به امکانات اقتصادی آنها نمی باشند، از این جهت طرفین بر ضرورت فراهم آوری شرایط لازم مراودات ذات البینی فعالین اقتصادی جستجوی شیوه های جدید همکاری های تجارتي - اقتصادی مشترک، فعال سازی روابط تجارتي - اقتصادی در عمل و ایجاد سهولت ها در زمینه تاکید نمودند.
۲،۳ طرفین به منظور توسعه تجارتي بین دو کشور از طریق اتاق های تجارتي

و صنایع دو کشور همکاری می‌نمایند.

۳،۳ طرفین به منظور توسعه روابط تجارتي میان دو کشور، مشوره‌های دوامدار گروه‌های ایجاد شده متخصصین و کارشناسان وزارتخانه‌ها و ادارات مربوطه دو کشور را -که مطابق بند ۲-۲ نخستین اجلاس کمیسیون ایجاد گردیده- تاکید نمودند.

طرفین بر توازن بخشی تجارت بین دو کشور تاکید نمودند.

۴،۳ طرفین به فراهم نمودن تسهیلات تجارتي و ترانزیتی و رفع مشکلات تجار موافقه نمودند.

۵،۳ طرفین به تدویر و سازماندهی نمایشگاه‌ها، گردهمائی‌ها، سیمینارها و ملاقات‌ها در کشورهای یکدیگر تاکید نمودند.

۶،۳ برای انکشاف همکاری تجارتي هر دو کشور در مطابقت با بند ۲-۲ تصامیم ملاقات اول گروه -که قبلاً دایر شده بود- طرفین با طرح مشخص را برای تبادل کالاها آماده نموده و به مسئول گروه اطلاع دهند.

۷،۳ برای هماهنگ ساختن طرح مسوده قراردادهای بین‌المللی ذیل توسط ادارات مربوطه جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان الی ختم سال ۲۰۱۰ طرفین باید بالای آن کار کنند:

- طرح مسوده موافقت‌نامه در مورد جلب و حمایت از سرمایه‌گذاری میان دولت جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان.

- طرح مسوده در مورد ستندرد ساختن میترولوژی، اطمینان و اعتبار بخشیدن موضوعات بین دولت جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان.

۴. همکاری در عرصه انرژی (نفت و گاز)

در جریان اجلاس جانب افغانستان بررسی امکانات پیشبرد امور اکتشافی - تفحصی مشترک ساختمانی جیولوژیکی را در نوار مرزی ترکمنستان و جمهوری

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۲۶

اسلامی افغانستان مطابق به نورم‌های بین‌المللی پیشنهاد نمود.

طرفین امکانات همکاری جدی در عرصه تحقق عملی پروژه پایپ‌لاین گاز ترکمنستان - افغانستان - پاکستان - هندوستان را مورد بحث قرار دادند.

جریان مذاکرات پیرامون مسایل تخنیکی مربوط به طرح ساختمان لین انتقال برق ۵۰۰ KW بین جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان؛ و همچنان عقد پروتوکول میان هیأت‌های کاری افغانستان - ترکمنستان و ادامه مذاکرات روی دست گرفته شده پیرامون کار اعمار این لین انتقال برق را به بررسی گرفتند. به این ارتباط طرفین نکات ذیل را تاکید نمودند:

۱،۴ همکاری در عرصه امکانات اجرای ساختمان‌های جیولوژیکی مشترک و امور اکتشافی و تفحص مشترک در نوار مرز مشترک جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان مطابق نورم‌های بین‌المللی.

۲،۴ استفاده از کلیه امکانات دست‌داشته در تحقق و عملی نمودن پروژه پایپ‌لاین گاز ترکمنستان - افغانستان - پاکستان - هندوستان.

۳،۴ به خاطر ازدیاد صادرات برق از ترکمنستان به افغانستان یک گروه کاری مشکل از متخصصین وزارت‌های مربوطه دوکشور - که کار پلان‌گذاری ساختمان لین انتقال ماری عطامراد - اندخوی به ظرفیت ۵۰۰ kv را شروع کنند - دایر گردد. گروه کاری از فعالیت‌های خود ادارات ذیربط جانبین را در مورد شرایط و نوعیت ساختمانی لین انتقال ۵۰۰ kv، مقدار برق که طرف ترکمنستان انتقال داده می‌تواند و افغانستان استفاده کرده می‌تواند، قیمت فی واحد کیلووات برق (kw/h) و مقدار خرید و فروش برق برای چند سال آگاه نماید.

۴،۴ طرفین موافقه نمودند تا مواد پروتوکول تاریخی ۲۵-۲۰۱۰-۲۰۱۰ که قبلاً توسط وزارت‌های انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت انرژی و صنایع جمهوری ترکمنستان عقد گردیده بود، عملی نماید.

۵. همکاری‌ها در عرصه ترانسپورت و مخابرات

طرفین در رابط به ترانزیت مسافری، اموال و خدمات، انکشاف سیستم‌های ترانسپورتی و مخابراتی، فعالیت‌ها و ارتقای مشمریت استفاده از آن‌ها، تدابیر مشترک، اتخاذ و عملی نمودن درباره توسعه همکاری در عرصه‌های مذکور به توافق رسیدند.

۱،۵ طرفین در رابطه به سازمان‌دهی ملاقات در جریان سال ۲۰۰۹ به مقصد بحث پیرامون اجرای پرواز سوم (FL۲۹۰) از جانب جمهوری اسلامی افغانستان به جمهوری ترکمنستان و اعلان زمان تثبیت شده آن (۴:۰۰، ۲۴:۰۰ و ۲۰:۰۰ و ۱۶:۰۰ UTC) به توافق رسیدند.

طرفین توافق نمودند تا موضوع سازمان‌دهی انتقال مسافری از جانب ادارات خطوط هوایی دو کشور مورد مطالعه قرار گیرد.

۲،۵ وزارت‌های ترانسپورت و هوانوردی، قواید عامه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت ترانسپورت و راه آهن جمهوری ترکمنستان به خاطر بحث پیرامون مسایل مربوط به راه آهن و موضوعات مربوطه به انتقال اموال تجارتي تاجران افغانی توسط واگون‌های جانب ترکمنستان بالترتیب با طرح طرزالعمل مشترک به توافق رسیدند.

۳،۵ طرفین در ارتباط به پیشنهادات انتقال مسافری و رفت و آمد وسایل موتوری میان افغانستان و ترکمنستان با هم موافقه نمودند.

۴،۵ وزارت ترانسپورت و هوانوردی جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت خدمات ترانسپورت دریائی ترکمنستان به مقصد بحث روی مسایل مربوط به عبور ترانزیتی کشتی‌های اتحادیه تولیدی (دریالوری) ترکمنستان از حدود آبی جمهوری اسلامی افغانستان؛ و همچنان مسایل مربوط به انتقال محمولات از طریق دریای بندر کلفت در نیمه دوم سال ۲۰۱۰ مذاکرات را سازمان‌دهی خواهند کرد.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۲۸

۵،۵ طرفین با تمدید لین شبکه مخابراتی فایبر نوری از طریق همکاری‌های مشترک وزارت‌های مخابرات و تکنالوژی معلوماتی جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان با ایجاد چینل‌های مخابراتی بین‌المللی مستقیم میان شبکه‌های مخابراتی هر دو کشور تاکید نموده و در تمدید و رسانیدن شبکه فایبر نوری فاراب، ترکمن آباد، آتا مراد، معدنلی الی نقطه عبور و کنترل به سرحدات بنادر آقینه (امام نظر) و تورغندی (ماری- سرحد آباد) موافقه نمودند.

۶،۵ طرفین به منظور ایجاد سهولت‌ها و انکشاف هر چه بیشتر روابط در عرصه ترانسپورت و مخابرات به امضاء توافق‌نامه جداگانه میان ادارات مربوط جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان موافقه نمودند.

۶. همکاری در بخش‌های تعلیم و تربیه، منابع انسانی، فرهنگی، سیاحتی و سپورت

جانبن حسب موافقت‌نامه همکاری در عرصه تعلیم و تربیه بین حکومت ترکمنستان و جمهوری اسلامی افغانستان، ۶۴ نفر از محصلین افغانستان تحصیلات خویش را در مکاتب عالی، متوسط و حرفوی در سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ در ترکمنستان به پایان رساند.

جانبن موافقه نمودند که به تعداد ۳۰ نفر از محصلین افغانی برای آموزش زبان الی نوامبر سال‌های تحصیلی ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ برای مدت یکسال در کورس‌های آموزشی انستیتوت پیداگوژی سید نظر سیدی تحصیل کند. محصلین به روز اول ماه نوامبر سال ۲۰۱۰ به جاهای تحصیلی ترکمنستان حاضر گردند.

کمیسیون در قسمت آشنائی و معرفت با تاریخ، فرهنگ، میراث‌ها، خط، ادبیات تاکید نمودند؛ و همچنان ابراز علاقمندی و انکشاف در عرصه علوم و سپورت را مهم دانسته و تائید نمودند.

۱،۶ وزارت اطلاعات و فرهنگ، توریسم و جوانان افغانستان و وزارت‌خانه‌های

ترکمنستان در موارد ذیل نیز همکاری می‌نماید.

- ملاقات‌های منظم و دوامدار بین فرهنگیان و هنرمندان دو کشور.

- مطالعه و همکاری در عرصه حفظ آبدات تاریخی دو کشور.

- سینماگران ورزیده افغانستان در سال‌های ۲۰۱۱ روز سینما را در ترکمنستان

تجلیلی می‌نماید و سینماگران ترکمنستان روز سینما را در افغانستان تجلیل

می‌نماید.

- کمیته دولتی توریسم ترکمنستان یکجا با وزارت اطلاعات و فرهنگ و توریسم

جمهوری اسلامی افغانستان همکاری نمایند.

۲،۶ فدراسیون ملی سپورتی حکومت ترکمنستان و کمیته ملی المپیک

جمهوری اسلامی افغانستان با هم همکاری نماید.

۳،۶ اداره نشرات و خدمات ملی ترکمنستان و وزارت معارف جمهوری

اسلامی افغانستان جلسات خویش را در سالهای ۲۰۱۰-۲۰۱۱ برای اهداف

مشورتی در رابطه با انتشارات جمهوری اسلامی افغانستان در چاپ‌خانه‌های

کشور ترکمنستان برگزار می‌نماید.

حمایت و همکاری در بخش‌های دیگر - مخصوصاً آثار نشر شده و یا

چاپ‌شده باید به هر دو زبان ترجمه شود و ادامه یابد.

۷. موضوع تحکیم سواحل دریای مرغاب را طرف ترکمنستان پیشنهاد

نمود طرف افغانی پذیرفت که موضوع را مطالعه می‌کنند.

طرفین به برگزاری سومین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری‌های تجارتی

- اقتصادی بین‌الحکومتی افغانستان - ترکمنستان در سال ۲۰۱۱ در شهر عشق

آباد توافق نمودند. تاریخ دقیق برگزاری اجلاس از مجاری دیپلماتیک تثبیت

می‌گردد.

دومین اجلاس کمیسیون در فضای دوستانه و تفاهم خاتمه یافت.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۳۰

پروتوکول هذا به تاریخ ۳۰ اگست سال ۲۰۱۰ در سه نسخه اصلی به زبان‌های دری، ترکمنی و انگلیسی در شهر کابل ترتیب گردید. در اصلاح و تعبیر محتوای آن نسخه انگلیسی اساس قرار داده می‌شود.

- عبدالهادی ارغندیوال وزیر اقتصاد و رئیس کمیسیون مشترک بخش افغانی.

- انا محمد گوچیف وزیر مالیه و رئیس کمیسیون مشترک بخش ترکمنی

ضمیمه نمبر (۱)

ترکیب هیأت ترکمنی دومین پروتوکول کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی، تجارتی و تخنیکی بین جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان

شماره	اسم	وظیفه	هیئت
۱	انا محمد گوچیف	وزیر مالیه	رئیس هیأت
۲	اندجان مولاموف	سفیر کبیر جمهوری ترکمنستان	مقیم کابل عضو
۳	بایرام ندیروف	وزیر صنایع نفت و گاز و معادن و مواد خام	منرال //
۴	یار محمد اوراز گولیف	وزیر انرژی و صنایع	//
۵	کریم بردی قربانوف	معین وزارت تجارت و روابط اقتصادی	خارجی //
۶	گلدی مراد دوردیف	معین وزارت معارف	//
۷	احمد محمدوف	معین وزارت منابع آب	//
۸	گلدی مراد آمانجایف	معین وزارت ترانسپورت	راه آهن //
۹	اوراز خورتیف	معین وزارت ترانسپورت	اتومبیل //
۱۰	سردار ممد گاراجایف	سکر تراول ریاست کشورهای خاورمیانه	وزارت امور خارجه
۱۱	//	//	//
۱۲	//	//	//

ضمیمه نمبر (۲)

ترکیب هیأت افغانی دومین پروتوکول کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی، تجارتی و تخنیکی بین جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان:

۱. جلال‌تماع‌عبدالهادی «ارغندیوال» وزیر اقتصاد، رئیس هیئت
۲. محترم پوهاند دوکتور نذیر «احمد شهیدی» معین مسلکی وزارت اقتصاد، عضو هیئت
۳. محترم داکتر غلام محمد «ایلاقی» معین پالیسی و تجارت وزارت تجارت و صنایع عضو هیئت
۴. محترم انجنیر بریالی «حسام» معین تخنیکی وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی
۵. محترم غلام نبی «فراهی» معین توریزم مالی و اداری وزارت اطلاعات، فرهنگ و جوانان
۶. محترم انجنیر محمدالله «بتاش» معین پالیسی و پلان وزارت ترانسپورت و هوانوردی
۷. محترم سید مبین «شاه» معین عواید و گمرکات وزارت مالیه
۸. محترم انجنیر غلام فاروق «قاضی زاده» سرپرست معین انرژی وزارت انرژی و آب
۹. محترم نور احمد «بهین» رئیس اداره اقتصاد ملی و بازسازی اداره امور
۱۰. محترم عبدالرحیم «اوراز» سرپرست مدیریت سوم سیاسی وزارت امور خارجه
۱۱. محترم انجنیر عبدالله «پیوند» سرپرست ریاست پالیسی و انسجام وزارت معادن

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۳۲

۱۲ محترم پوهنپار دوکتور مجیب الرحمن «خطیر» معاون تخنیکي اداره ملي ستندرد "انسا"

۱۳ محترم دیپلوم انجنیر محمد سلیم «بیدیا» رئیس برنامه های وزارت فواید عامه

۱۴ محترم محمد آصف «حرمت» رئیس ارتباط خارجه وزارت اقتصاد

۱۵ سید عارف «نظیف» رئیس عمومی طرح و توحید

ضمیمه نمبر (۳)

فهرست موضوعات شامل پروتوکول کمیسیون مشترک دوم در مورد

توافقات روی موضوعات

اقتصادی-تجارتی و بین‌الحکومتی جمهوری اسلامی افغانستان و

جمهوری ترکمنستان

۱- در مورد چگونگی پروسه تحقق مصوبات نخستین کمیسیون مشترک.

۲- توسعه در مورد موضوعات قانونی و قراردادهای دو جانبه.

۳- در مورد همکاری اقتصادی-تجارتی.

۴- همکاری در مورد انرژی و مواد سوخت.

۵- همکاری در عرصه ترانسپورت و مخابرات.

۶- همکاری در عرصه فرهنگ، توریسم و سپورت.

۷- در مورد زمان و محل تدویر سومین اجلاس کمیسیون مشترک بین‌الحکومتی

افغانستان-ترکمنستان در امور همکاری های اقتصادی و تجارتی.

موافقت نامه بین الدولتی

بین دولت جمهوری اسلامی پاکستان، دولت جمهوری اسلامی افغانستان، دولت جمهوری هند و دولت ترکمنستان در رابطه به تطبیق پروژه پایپ لاین گاز طبیعی ترکمنستان - افغانستان - پاکستان - هند

این موافقت نامه بین الدولتی - که منبعت به نام ("موافقت نامه بین الدولتی") یاد می شود - بین دولت جمهوری اسلامی پاکستان، دولت جمهوری اسلامی افغانستان، دولت جمهوری هند و دولت ترکمنستان - که منبعت تماماً به نام ("جانبین") و به طور انفرادی به نام ("جانب") یاد می شود - در رابطه به تطبیق پروژه پایپ لاین گاز طبیعی ترکمنستان - افغانستان - پاکستان - هندوستان - که منبعت به نام ("پروژه") یاد می شود - عقد گردیده است.

در حالی که جانبین:

(۱) تلاش می ورزند تا روابط دوستی عنعنوی مان را تقویت بخشند و همکاری بین جانبین را در امور تجارتي، اقتصادی، اجتماعی و سایر عرصه ها انکشاف دهند.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۳۴

(۲) اهمیت همکاری را در انکشاف صنعت نفت و گاز منحصث یک اولویت عمده تلقی می نمایند.

(۳) منافع متقابل را در انتقال گاز از ترکمنستان به جمهوری اسلامی افغانستان، جمهوری اسلامی پاکستان و جمهوری هندوستان در نظر می گیرند.

(۴) اهمیت استراتژیک اعمار پایپ لاین گاز طبیعی ترکمنستان - افغانستان - پاکستان - هندوستان را (که منبهد به نام "پایپ لاین تاپی" یاد می شود) به منظور تأمین صلح و امنیت (به شمول تأمین انرژی) و انکشاف اقتصادی اجتماعی منطقه درک می نمایند.

(۵) درک می نمایند که تطبیق پروژه به کمک جانبین ذیدخل ضرورت دارد و آن‌ها را برای همکاری، تفاهم متقابل، اعتماد، کمک متقابل و اقدامات عملی بیشتر را می نماید.

(۶) علاوه بر فروش، خریداری و انتقال ترانزیتی گاز طبیعی ترکمنستان از طریق پایپ لاین تاپی، ضرورت تقویت بیشتر وضعیت حقوقی و سایر عرصه‌های مربوط به دیزاین، اعمار، مالکیت و عملیات پایپ لاین تاپی را، درک می نمایند.

(۷) موافقت نامه چارچوب پایپ لاین گاز (GPFA) را به تاریخ ۱۱ دسمبر ۲۰۱۰ عقد نموده اند.

(۸) یک "کمیته رهبری" را غرض نظارت از پیشرفت کار پروژه تحت ریاست وزیر صنایع نفت و گاز و منابع منرالی دولت ترکمنستان، وزیر معادن دولت جمهوری اسلامی افغانستان، وزیر پترولیم و منابع معدنی دولت جمهوری اسلامی پاکستان و وزیر پترولیم و گاز طبیعی دولت جمهوری هندوستان، تشکیل داده اند.

جانبین قرار ذیل توافق می نمایند:

ماده اول

جانبین کار ارگان‌های ذیربط و مؤسسات با صلاحیت دولتی شان را در

پیشرفت انکشاف پروژه تأیید می‌نماید و مکلف اند تا اطمینان حاصل نمایند که ارگان‌های ذیربط و مؤسسات با صلاحیت دولتی شان تمام کمک‌های لازم را غرض تطبیق عاجل و موفقانه پروژه فراهم آورند.

ماده دوم

به تاسی از موافقت‌نامه GPFA، جانبین مکلف اند یک کنسرسیونم (اتحادیه شرکت‌ها) را غرض تمویل، طراحی، اعمار و عملیات پایپ‌لاین تاپی مشترک تشکیل دهند و ارگان‌ها و مؤسسات با صلاحیت ذیربط دولتی شان را غرض تسوید و توافق روی اسناد نهایی تشکیل کنسرسیونم و تطبیق پروژه، توظیف نمایند.

ماده سوم

هر یک از جانبین مکلف است ارگان یا نهاد باصلاحیت دولتی مربوطه اش را در قسمت فروش یا خرید مقادیر ذیل گاز - که قرار است توسط شرکت دولتی "ترکمن‌گاز" به فروش رسد و از طریق پایپ‌لاین تاپی برای مدت سی (۳۰) سال بعد از آغاز تحویل دهی انتقال یابد - کمک نمایند:

(a) الی ۱۱، ۵ میلیارد متر مکعب توسط تصدی افغان‌گاز (افغانستان)

(b) الی ۸۷، ۱۳ میلیارد متر مکعب توسط شرکت دولتی سیستم‌گاز لمتد

(خصوصی) پاکستان

(c) الی ۸۷، ۱۳ میلیارد متر مکعب توسط شرکت GAIL هندوستان

مقادیر فوق‌الذکر گاز طبیعی و مدت فروش گاز ممکن به توافق جانبین

ذیربط افزایش یابد.

ماده چهارم

جانبین امنیت و مصونیت آن بخشی از پایپ‌لاین تاپی را که از قلمرو مربوط شان عبور می‌کند، تضمین می‌نمایند. جوانب افغانستان و پاکستان مکلف اند زمینه‌ی انتقال بدون وقفه گاز طبیعی ترکمنستان را از طریق ترانزیت فراهم سازند. جانبین تمام تدابیر لازمه را غرض تأمین امنیت و مصونیت کلیه پرسونل

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۳۶

خارجی که در رابطه به تطبیق و عملیات پروژه در قلمروهای مربوط شان حضور خواهند داشت، اتخاذ می نمایند.

جانبین مکلف اند ارگانها و مؤسسات با صلاحیت ذریبط دولتی تحت حاکمیت شان را دستور دهند تا چارچوب حقوقی مناسب و سایر شرایط لازم را غرض تحقق پروژه در قلمروهای مربوط شان ایجاد نمایند و بدین ترتیب در تحقق پروژه و فراهم آوری شرایط امن، انتقال بدون وقفه و منابع گاز طبیعی ترکمنستان از طریق قلمرو جوانب ذیدخل و قلمرو خودشان، کمک نمایند.

ماده پنجم

هر یک از جانبین معلوماتی را که در مورد مسایل مربوط به انکشاف پروژه دارد به سایر جوانب ذیدخل فراهم می سازد مشروط بر این که معلومات مذکور محرم نباشد و ارائه آن به سایر جوانب مغایر قوانین ملی جناح ارائه کننده نباشد. جانبین معلومات مربوط به قوانین تقنینی شان را که بالای فعالیت های تحت موافقت نامه بین الدولتی نافذ می باشد به شمول فعالیت های مربوط به تجارت، سرمایه گزاری، مالیات، بانکداری، بیمه، خدمات مالی، ترانسپورت و روابط قوای بشری، با همدیگر به موقع شریک می سازند.

ماده ششم

این موافقت نامه بین الدولتی حقوق و مکلفیت های جانبین را در تحت سایر موافقت نامه های بین المللی که منحیث امضاء کننده در آن الحاق شده اند، متأثر نمی سازد.

ماده هفتم

این نامه بین الدولتی می تواند با موافقه جانبین تعدیل و اصلاح گردد. چنین تعدیلات و اصلاحاتی از طریق پروتوکول هایی که جزء لاینفک این موافقت نامه بین الدولتی را تشکیل می دهد، تحت اجرا قرار می گیرند.

ماده هشتم

منازعات بین‌جانین در رابطه به تعبیر و تفسیر و تطبیق این موافقت‌نامه بین‌الدولتی باید از طریق انجام مذاکرات و مشورت‌های بین‌الطرفین حل و فصل گردد.

ماده نهم

جانین اهمیت تصویب معاهدات، کنوانسیون‌ها و سایر تشکیلات حقوقی بین‌المللی مربوطه را که جانین به آن ملحق باشند و حفاظت و انکشاف سیستم‌های پایپ‌لاین را تضمین نماید، درک نموده‌اند.

ماده دهم

این موافقت‌نامه بین‌الدولتی از تاریخ امضاء منعقد و الی (i) امضای نامه‌ای که جای‌گزین این موافقت‌نامه بین‌الدولتی می‌گردد و (ii) ۳۱ دسامبر سال ۲۰۴۵ نافذ باقی می‌ماند.

ماده یازدهم

این موافقت‌نامه بین‌الدولتی بروز ۱۱ ماه دسامبر سال ۲۰۱۰ به لسان‌های انگلیسی، دری، هندی و ترکمنی در شهر عشق‌آباد به امضاء رسیده و یک اصل آن در تمام لسان‌ها به هر یک از جانین توزیع می‌گردد. در صورت اختلاف در متن لسان‌های ترکمنی، انگلیسی، پشتو/دری و هندی این توافق‌نامه بین‌الدولتی، متن لسان انگلیسی آن مدار اعتبار می‌باشد.

به نمایندگی دولت جمهوری اسلامی افغانستان، حامد کرزی.

به نمایندگی دولت جمهوری اسلامی پاکستان، آصف علی زرداری.

به نمایندگی دولت جمهوری هند، موری دیورا.

به نمایندگی دولت جمهوری ترکمنستان، قربان‌قلی مالیک‌قولی ویچ بیری
محمد اوف.

بسم الله الرحمن الرحيم
پروتوکول
مذاکرات هیأت‌های جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان
در مورد مسایل آب
مورخ: ۲۶-۲۷ دلو سال ۱۳۹۱ هجری شمسی مطابق ۱۴-۱۵
فبروری سال ۲۰۱۳ م
شهر عشق آباد

هیأت جمهوری اسلامی افغانستان تحت ریاست انجنیر شجاع‌الدین ضیایی
معین بخش آب وزارت انرژی و آب ج.ا.ا و هیأت ترکمنستان تحت ریاست
احمد محمد اوف معین وزارت منابع آب ترکمنستان (منبعد طرفین) در فضای
دوستانه و صمیمانه در مورد مسایل آب با هم مذاکره نمودند.
ترکیب اعضای هیأت طرفین در ضمیمه شماره (۱) و شماره (۲) پروتوکول
هذا شامل می‌باشد.

در جریان مذاکرات، طرفین مسایل ذیل را مورد بحث و بررسی قرار دادند:
- استفاده مشترک از آب دریا‌های مرزی مطابق قوانین و مقررات بین‌المللی

آب.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۴۰

- تهیه و ترتیب طرح در مورد تحکیمات سواحل دریای مرغاب در محدوده مرز مشترک آبی.

- انجام تحکیمات سواحل دریای مرغاب در محدوده مرز مشترک آبی.
طرفین تاکید کردند که در نتیجه تغییر مسیر دریای مرغاب، محلات مسکونی، تاسیسات عام المنفعه، ساحات زراعتی در دو طرف تحت تحدید قرار داشته که متأسفانه دامنه این نوع تخریبات در سواحل دریای مذکور ادامه داشته که اگر جلوی آن گرفته نشود یقیناً در آینده خسارات هنگفتی به هر دو طرف وارد می‌گردد در نتیجه مذاکرات، طرفین در موارد ذیل به توافق رسیدند:

۱- طرفین طرح استحکامات سواحل دریای مرغاب را تهیه نموده و آن را در جلسات مذاکرات بعدی هیأت‌های هر دو کشور ارایه می‌دارند.

۲- استفاده مشترک از آب دریا‌های مرزی مطابق قوانین و مقررات بین‌المللی صورت گیرد.

۳- در مذاکرات بعدی نماینده‌گان ارگان‌های با صلاحیت جهت حل مسایل آب و سایر موضوعات ضروری پنداشته می‌شود.

۴- مذاکرات بعدی طرفین باید در نیمه اول سال ۱۳۹۲ مطابق نیمه اول سال ۲۰۱۳ انجام یابد محل و زمان آن از مجاری دیپلوماتیک تعیین می‌گردد.
این پروتوکول در دو نسخه اصلی به زبان‌های دری و روسی ترتیب گردیده که هر دو متن دارای اعتبار یکسان می‌باشد.

رئیس هیأت جمهوری اسلامی افغانستان انجنیر شجاع الدین ضیایی
معین بخش آب و وزارت انرژی.

رئیس هیأت جانب ترکمنستان احمد محمدوف معین وزارت منابع
آب ترکمنستان.

ضمیمه شماره (۱)

ترکیب هیأت جانب ترکمنستان

- ۱- محترم احمد محمدوف معین وزارت منابع آب ترکمنستان رئیس هیأت.
- ۲- محترم مراد آقمرادوف مدیر شعبه روابط همکاری‌های بین‌المللی وزارت منابع آب عضو.
- ۳- محترم محمد اورازقلی اوف معاون اتحادیه منابع آب ولایت ماری عضو.
- ۴- محترم یانو پاشی اوف میراب عمومی استفاده از آب وزارت منابع آب عضو.
- ۵- محترم و. گریگوریویچ رئیس بخش تخریبی ترکمن تاسلامه (انستیتوت طراحی ترکمنستان)
- ۶- محترم نییگاگاتوف سرانجنیر انستیتوت ترکمن تاسلامه (انستیتوت طراحی ترکمنستان)
- ۷- محترم د. ایه بره نوف ترجمان انستیتوت ترکمن تاسلامه (انستیتوت طراحی ترکمنستان)

ضمیمه شماره (۲)

ترکیب هیأت جانب جمهوری اسلامی افغانستان

- ۱- انجنیر شجاع‌الدین ضیایی معین بخش آب وزارت انرژی و آب رئیس هیأت.
- ۲- محترم محمد فاروق برکی رئیس عمومی امور سرحدی وزارت امور خارجه عضو.
- ۳- محترم انجنیر عبدالروف یاری رئیس عمومی جیودوزی و کارتوگرافی عضو.
- ۴- محترم عبدالفتاح فروغ رئیس ارکان قوای سرحدی وزارت امور داخله

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۴۲

عضو.

۵- محترم انجنیر سلطان محمود محمودی رئیس عمومی تنظیم آب وزارت انرژی و آب عضو.

۶- محترم عبدالمعبود صادقی مسؤول دسک آسیای میانه وزارت امور خارجه عضو.

۷- محترم دگروال محمد عظیم حمزه خیل کارشناس امور سرحدی عضو

۸- محترم انجنیر فضل احمد هدایت رئیس جیو دوزی ریاست عمومی کارتوگرافی عضو.

بسم الله الرحمن الرحيم
گزارشی از مذاکرات نشست هیأت جمهوری اسلامی افغانستان
با هیأت کشور ترکمنستان در مورد مسایل آب
مورخ: ۲۶-۲۷ دلو سال ۱۳۹۱ هجری شمسی
مطابق ۱۴-۱۵ فبروری سال ۲۰۱۳ میلادی
شهر عشق آباد

موضوع سفر: بحث و مذاکره با جانب کشور ترکمنستان در مورد استحکامات
سواحل دریای مرغاب و استفاده مشترک از آب دریاهاى مرزی
تفصیل گزارش: به اساس پیشنهاد شماره (۲۵۵) مورخ ۱۳۹۱/۲/۹ وزارت
محترم انرژی و آب و حکم شماره (۹۴۱) مورخ ۱۳۹۱/۲/۲۶ مقام عالی
ریاست جمهوری اسلامی افغانستان هیأت مرکب از نماینده گان وزارت های
انرژی و آب، امور خارجه، امور داخله، ریاست عمومی امنیت ملی و ریاست
عمومی جیو دیزی و کارتوگرافی تحت ریاست محترم انجنیر شجاع الدین ضیایی
معین آب وزارت انرژی و آب عازم کشور ترکمنستان گردیدند.

نشست بین طرفین یه روز پنجشنبه مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۶ به ساعت ۱۰ قبل از
ظهر به وقت محل در صالون کنفرانس های وزارت منابع آب ترکمنستان آغار به

کار نمود.

نخست محترم احمد محمّدوف معین وزارت منابع آب ترکمنستان - که ریاست هیأت جانب ترکمنستان را به عهده داشت - تشریف آوری هیأت جانب جمهوری اسلامی افغانستان را به کشور ترکمنستان خوش آمدید گفت و بعد از تعارفات معمول اعضای هیأت کشور متبوع خویش را معرفی نمود.

رئیس هیأت کشور ترکمنستان اظهار نمود که به اثر سعی و تلاش رؤسای جمهور هر دو کشور همکاری‌های در عرصه‌های مختلف بین دو کشور برادر توسعه یافته؛ و اظهار امیدواری نمود تا در آینده این نوع همکاری‌ها هر چه بیشتر گسترش یابد.

به تعقیب آن محترم انجنیر شجاع‌الدین ضیایی معین آب وزارت انرژی و آب - که ریاست هیأت جانب افغانستان را به دوش داشت - بعد از ابراز سپاس از مهمان‌نوازی و پذیرائی گرم جانب ترکمنستان، اعضای هیأت جانب کشور افغانستان را نیز به معرفی گرفت.

رئیس هیأت افغانستان اظهار نمود: بسیار خوشحال هستم که یک تیم به نمایندگی از دولت افغانستان بنا بر هدایت جلال‌تمآب محترم رئیس جمهور اسلامی افغانستان که علاقه‌مند توسعه و گسترش همکاری‌ها در عرصه‌های مختلف از جمله امور آب بین دو کشور می‌باشد، به کشور دوست و برادر ترکمنستان آمده ایم، ما دو کشور برادر هستیم، می‌خواهیم مسایل را منحصیث دو برادر حل و فصل نمایم. موصوف نیز توضیح نمود که ما در مسیر راه جریان آب دریای مرغاب و کانال قراقرم را مشاهده نمودیم که چقدر به سرسبزی کشور دوست و برادر افزوده است.

این در حالی است نه تنها کشور ما از اثر وقوع سیلاب‌ها و آب‌خیزی‌های دریای مرغاب و آمو همه ساله خسارات فراوان را متحمل می‌شود بلکه با وجود این‌که بیشترین آب این دریاها را تولید نموده اما کم‌ترین استفاده را از آن‌ها

می‌نماید.

رئیس هیأت جانب افغانستان اظهار امیدواری نمود تا مشترکاً روی این دریاها کار نمایم تا زمینه‌ی استفاده مشترک بین هر دو کشور مساعد شده و افغانستان - که تا اکنون به اساس تداوم جنگ‌های تحمیلی قادر به استفاده از آب این رودخانه‌ها نشده است - به کمک جانب کشور ترکمنستان موفق به استفاده مناسب از آن گردد. یقین کامل داریم اگر از آب این دریاها طور عادلانه استفاده صورت گیرد این خود نه تنها باعث انکشاف هر دو کشور می‌شود، بلکه این امر سبب توسعه و گسترش مناسبات هر چه بیشتر میان افغانستان و ترکمنستان نیز می‌گردد. بعداً معین وزارت منابع آب ترکمنستان اظهار نمود که با مفکوره‌ی شما موافق هستیم در استفاده مشترک از آب این دریاها باید این نوع همکاری‌ها در آینده ادامه یابد.

بحث روی مسایل اجنداً جلسه: هیأت جانب افغانستان مسایل ذیل را به عنوان آجندا نشست به هیأت کشور ترکمنستان پیشنهاد نمود:

بحث روی استحکامات سواحل دریای مرغاب و تثبیت خط صفری (مرزی) و پیلرهای سرحدی در محدوده‌ی مرز مشترک آبی و خشکه،
بحث و اتخاذ تصمیم در رابطه به نصب استیشن‌های هایدرولوجی در محدوده‌ی مرز مشترک آبی دریای آمو (اتیشن هایدرولوجیکی بندر کلفت) و بحث و مذاکره در مورد استفاده مشترک از آب دریای مرغاب.

جانب کشور ترکمنستان آجندای ذیل را به جانب هیأت افغانستان پیشنهاد نمود:

بحث روی استحکامات دریای مرغاب،

بحث و گفتگو روی استفاده مشترک از دریای مرغاب؛

و بحث روی نشست سه جانبه و استفاده مشترک سه جانبه از آب رودخانه هریرود (هدف از سه جانبه کشورهای ترکمنستان - افغانستان و ایران) می‌باشد.
هر دو طرف موافق بودند تا استحکامات سواحل دریای مرغاب صورت

گیرد اما در نحوه‌ی کار نظریات متفاوت وجود داشت. جانب کشور ترکمنستان خواستار توافق جانب کشور افغانستان در رابطه به استحکامات عاجل ساحل دریای مرغاب به طرف خاک ترکمنستان بودند. اما هیأت جانب کشور افغانستان اظهار نمودند که به منظور استحکامات اساسی دریای مرغاب به دو طرف ساحل آن اولاً باید یک طرح جامع آماده شده و نقطه صفری مرزی و پیلرهای سرحدی - که طی سال‌های گذشته تخریب گردیده اند - تثبیت و نقاط آسیب‌پذیر دریاهای مذکور نیز تعیین شده و بعداً استحکامات به هر دو طرف سواحل دریا هم‌زمان آغاز شود تا از خسارات به هر دو طرف جلوگیری به عمل آمده و هر دو طرف مصئون گردند.

بحث و گفتگو پیرامون نصب و تجهیز یک پایه استیشن هایدرولوژیکی در بندر کِلِفْت بالای دریای آمو صورت گرفت که در کلیت جانب کشور ترکمنستان به نصب آن موافق بودند. اما اظهار نمودند که این مسئله مربوط به وزارت منابع آب نبوده و مربوط اداره هایدرولوژی کشور ترکمنستان می‌باشد. بناً جانب افغانستان می‌توانند از مجاری دیپلوماتیک در تماس شده تا موافقه جانب کشور ترکمنستان در مورد نصب آن اخذ گردد.

بحث روی مسئله نشست سه جانبه و استفاده مشترک سه جانبه از آب دریایی هریرود بین افغانستان، ترکمنستان و ایران - که از طرف هیأت ترکمنستان ارائه گردیده بود، جانب هیأت افغانستان به این بند آجندا موافقه نکرده و بنابر دلایل موجه آن را از اجندای بحث خارج ساختند.

بناً با در نظر داشت آجندای مطروحه از طرف نمایندگان هر دو کشور، طرفین مسایل ذیل را به عنوان آجندای نشست قبول و روی آن‌ها مذاکرات را انجام داده اند:

- تهیه و ترتیب طرح در مورد تحکیمات سواحل دریای مرغاب در محدوده مرزی آبی مشترک.

- چگونگی انجام تحکیمات سواحل دریای مرغاب در محدوده آبی مشترک.
- استفاده مشترک از آب مرزی مطابق قوانین و مقررات بین‌المللی آب.
در رابطه به تحکیمات سواحل دریای مرغاب بعد از بحث و گفتگو - چنانچه قبلاً از آن تذکر به عمل آمد - طرفین تاکید نمودند که در نتیجه تغییر مسیر دریای مرغاب، محلات مسکونی، تاسیسات عام‌المنفعه، ساحات زراعتی در دو طرف تحت تهدید قرار داشته که اگر جلوی آن گرفته نشود یقیناً در آینده خسارات هنگفتی به هر دو طرف ساحل دریای مذکور وارد می‌گردد.

بنابراین موافقه نموده اند که طرح استحکامات سواحل دریای مرغاب را هر دو جانب تهیه نموده و آن را در مذاکرات بعدی - که قرار است در نیمه ۱۳۹۲ در یکی از کشورها دایر گردد - جهت تصمیم‌گیری ارائه نمایند.

همچنان روی استفاده مشترک از آب دریاها و مرزی بحث صورت گرفت، طرفین روی استفاده مشترک با در نظر داشت قوانین و مقررات بین‌المللی آب تاکید نمودند، شایان ذکر است که هدف قوانین و مقررات بین‌المللی آب‌های مرزی همانا استفاده عادلانه و مناسب از این نوع آب‌ها با در نظر گرفتن تامین منافع متقابل می‌باشد.

به همین ترتیب طرفین بر تداوم این نوع مذاکرات تاکید نموده و فیصله نمودند که نشست بعدی در نیمه اول سال ۱۳۹۲ انجام یافته، که محل و زمان از مجرای دیپلوماتیک تعیین گردیده و در مذاکرات بعدی اشتراک نمایندگان ارگان‌های با صلاحیت هر دو کشور جهت حل مسایل آب و سایر موضوعات ضروری می‌باشد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادات:

با وجود بحث‌های داغ در جریان مذاکرات با هیأت جانب ترکمنستان در رابطه به استحکامات سواحل دریای مرغاب و استفاده مشترک از آب دریاها و مرزی،

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۴۸

هیأت جانب افغانستان سفر خویش را با آن کشور مثبت ارزیابی می‌نماید. زیرا این نوع مذاکرات یک آغاز خوب برای توسعه و همکاری‌های بعدی به منظور استحکامات سواحل دریای مرغاب و سایر دریاها مرزی به دو طرف ساحل و همزمان و استفاده مشترک از آب دریاها مرزی طور عادلانه بین افغانستان و ترکمنستان بوده که بنا بر وقوع و تداوم جنگ‌های تحمیلی افغانستان تا کنون مؤفق به استفاده مناسب از این آب‌ها با وجودی که تولیدکننده‌ی اصلی آب این دریاها می‌باشد، نگریده است.

بنأ جهت رسیده‌گی به امور استحکامات دریای مرغاب و مسایل آب‌های مرزی و استفاده عادلانه از آن به منظور تأمین منافع افغانستان پیشنهادات ذیل به مقام عالی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان ارائه می‌گردد:

- به منظور انجام استحکامات سواحل دریای مرغاب، تأمین امنیت در محدوده مرز مشترک آبی یک مسئله مهم بوده، بنأ لازم است که ارگان‌های امنیتی در تأمین امنیت ساحات مورد نظر اقدام نموده تا زمینه‌ی انجام استحکامات بعدی به طرف خاک افغانستان مساعد گردد.

- به اثر وقوع سیلاب‌ها و آب‌خیزی‌ها، دریای مرغاب مسیر خود را تغییر داده که بعضی قسمت‌های خاک افغانستان به طرف ترکمنستان قرار گرفته است. همچنان پیلرهای سرحدی تثبیت؛ و همچنان نقاط آسیب‌پذیر در مسیر دریای مرغاب در محدوده‌ی مرز آبی مشترک تعیین گردد. از این جهت ضرور است تا قبل از تدویر جلسه‌ی بعدی با جانب کشور ترکمنستان، هیأتی از وزارت‌ها و ادارات ذیربط به منظور ارزیابی به ساحه مورد نظر اعزام گردند تا با در نظر داشت گزارش آن‌ها طرح استحکاماتی که قرار است به جلسه بعدی مذاکرات ارائه شود، صورت گیرد.

- طبق پروتوکول منعقدہ بین افغانستان و ترکمنستان لازم است تا وزارت محترم انرژی و آب در تفاهم با ادارات ذیربط طرح استحکامات سواحل دریای

مرغاب را انجام داده و در مذاکرات جلسه بعدی با جانب کشور ترکمنستان ارايه نماید.

- قراری که ملاحظه می‌گردد به اثر نبود بودجه به منظور استحکامات سواحل دریای مرغاب، خسارات فراوان به طرف خاک افغانستان عاید گردیده است. بناً احتراماً پیشنهاد می‌گردد که به وزارت محترم مالیه هدایت فرمائید تا بودجه کافی را جهت تحکیمات سواحل دریای مذکور به اختیار وزارت محترم انرژی و آب قرار بدهد.

با عرض حرمت

انجنیر شجاع‌الدین ضیایی معین آب وزارت انرژی آب رئیس هیأت محترم محمد فاروق برکی رئیس عمومی امور سرحدی و همکاری‌های امنیتی وزارت امور خارجه.
اعضا:

- محترم عبدالفتاح فروغ رئیس ارکان قوای سرحدی وزارت امور داخله عض

و.

- محترم انجنیر عبدالرؤف یاری رئیس عمومی جیودوزی و کارتوگرافی عضو.

- محترم انجنیر سلطان محمود محمودی رئیس عمومی تنظیم آب امور آب وزارت انرژی و آب، عضو.

- محترم عبدالمعبود صادقی مسؤل دسک آسیای میانه وزارت امور خارجه، عضو.

- محترم پوهنیال دگروال محمدعظیم حمزه خیل نماینده ریاست عمومی امنیت ملی و کارشناس امور سرحدی، عضو.

- محترم انجنیرفضل احمد هدایت رئیس جیودوزی ریاست عمومی

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۵۰

کارتوگرافی، عضو.

ضمیمه نمبر (۱)

ترکیب هیأت ترکمنی دومین پروتوکول کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی، تجارتی و تخنیکی بین جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان

شماره	اسم	وظیفه	هیأت
۱	انا محمد گوچیف	وزیر مالیه	رئیس هیأت
۲	اتدجان مولاموف	سفیر کبیر جمهوری ترکمنستان مقیم کابل	عضو
۳	بایرام ندیروف	وزیر صنایع نفت و گاز و معادن و مواد خام منرال	" "
۴	یارمحمد اوراز گولیف	وزیر انرژی و صنایع	" "
۵	کریم بردی قربانوف	معین وزارت تجارت و روابط اقتصادی خارجی	" "
۶	گلدی مراد دوردیف	معین وزارت معارف	" "
۷	احمد محمدوف	معین وزارت منابع اب	" "
۸	گلدی مراد آمانجایف	معین وزارت ترانسپورت راه آهن	" "
۹	اوراز خورتیف	معین وزارت ترانسپورت اتومبیل	" "
۱۰	سردار ممد گاراجایف	سکرتر اول ریاست کشورهای خاورمیانه وزارت امور خارجه	" "
۱۱			" "
۱۲			" "

ضمیمه نمبر (۲)

ترکیب هیأت افغانی دو مین پروتوکول کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی، تجارتي و تخنیکي بین جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان

شماره	اسم	وظیفه	هیئت
۱	جلالتمآب عبدالهادی «ارغندیوال»	وزیر اقتصاد	رئیس هیأت
۲	محترم پوهاند دوکتور نذیر احمد «شهیدی»	معین مسلکی وزارت اقتصاد	عضو هیئت
۳	محترم داکتر غلام محمد «ایلاقی»	معین پالیسی و تجارت وزارت تجارت و صنایع	//
۴	محترم انجنیر بریالی «حسام»	معین تخنیکي وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی	
۵	محترم غلام نبی «فراهی»	معین توریزم مالی و اداری وزارت اطلاعات، فرهنگ و جوانان	
۶	محترم انجنیر محمدالله «بتاش»	معین پالیسی و پلان وزارت ترانسپورت و هوانوردی	
۷	محترم سید مبین «شاه»	معین عواید و گمرکات وزارت مالیه	
۸	محترم انجنیر غلام فاروق «قاضی زاده»	سرپرست معین انرژی وزارت انرژی و آب	
۹	محترم نور احمد «بهین»	رئیس اداره اقتصاد ملی و بازسازی اداره امور	

۱۰	محترم عبدالرحیم «اوراز»	سرپرست مدیریت سوم سیاسی وزارت امور خارجه
۱۱	محترم انجنیر عبدالله «پیوند»	سرپرست ریاست پالیسی و انسجام وزارت معادن
۱۲	محترم پوهنیار دوکتور مجیب الرحمن «خطیر»	معاون تخنیکی اداره ملی ستندرد " انسا"
۱۳	محترم دیپلوم انجنیر محمد سلیم «بیدیا»	رئیس برنامه های وزارت فواید عامه
۱۴	محترم محمد آصف «حرمت»	رئیس ارتباط خارجه وزارت اقتصاد
۱۵	سید عارف «نظیف»	رئیس عمومی طرح و توحید

ضمیمه نمبر (۳)

فهرست موضوعات شامل پروتوکول کمیسیون مشترک دوم در مورد
توافقات روی موضوعات
اقتصادی- تجارتي و بین الحکومتي جمهوری اسلامی افغانستان و
جمهوری ترکمنستان

- ۱- در مورد چگونگی پروسه تحقق مصوبات نخستین کمیسیون مشترک.
- ۲- توسعه در مورد موضوعات قانونی و قراردادهای دو جانبه.
- ۳- در مورد همکاری اقتصادی- تجارتي.
- ۴- همکاری در مورد انرژی و مواد سوخت.
- ۵- همکاری در عرصه ترانسپورت و مخابرات.
- ۶- همکاری در عرصه فرهنگ، توریسم و سپورت.
- ۷- در مورد زمان و محل تدویر سومین اجلاس کمیسیون مشترک
بین الحکومتي افغانستان- ترکمنستان در امور همکاری های اقتصادی و تجارتي.

برنامه همکاری میان
وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و
وزارت امور خارجه ترکمنستان
برای سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۱۵

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان که منبعا در این سند به نام "طرفین" یاد می‌گردند؛ با پیروی از پروتوکول مشورت‌های دو جانبه مورخ ۵ جولای ۲۰۰۷ که در شهر عشق‌آباد میان وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان به امضاء رسیده است؛ به منظور تطبیق و عملی ساختن پروتوکول مذکور در جریان سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ میلادی؛ ذیلاً چنین به توافق رسیدند؛

ماده اول

مشورت‌های دو جانبه

طرفین مشورت‌ها در سطح وزرای خارجه و یا معینان وزارت‌های خارجه، ملاقات‌های مشورتی و کاری در مطابقت به آجنداء رادر سطح رؤسا و مسؤولین بخش‌های وزارت‌های امور خارجه بر گزار می‌نمایند؛

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۵۴

طرفین جهت تقویت همکاری‌های دو جانبه در عرصه‌های مختلف؛ و هم‌چنین برای صحبت روی مسایل مهم بین‌المللی موردعلاقه سالانه یک‌بار (در نیمه‌ی دوم سال ۲۰۱۴ در شهر عشق‌آباد) و (در نیمه‌ی دوم سال ۲۰۱۵ در شهر کابل) نشست می‌نمایند؛

طرفین برای همکاری روی مسایل قونسل‌ی، تهیه، ترتیب و بررسی یک موافقتنامه در زمینه‌ی قونسل‌ی و حقوق روابط دو جانبه (در ربع دوم سال ۲۰۱۴ در شهر عشق‌آباد) و (نیمه‌ی دوم سال ۲۰۱۵ در شهر کابل) با هم‌دیگر دیدار و مذاکره می‌نمایند؛

طرفین در باره‌ی مسایل فعالیت‌های متقابلاً هماهنگ، در حاشیه سازمان ملل متحد (ربع سوم سال ۲۰۱۴ در شهر عشق‌آباد) و (ربع سوم سال ۲۰۱۵ در شهر کابل) با هم گفتگو و تبادل نظر می‌نمایند؛

طرفین در باره همکاری‌های اقتصادی منطقی، (نیمه‌ی دوم سال ۲۰۱۴، در شهر عشق‌آباد) و (نیم‌ربع اول سال ۲۰۱۵ در شهر کابل) با هم دیدار و مذاکره می‌نمایند؛

طرفین در باره مسایل تأمین امنیت منطقی، حفظ محیط زیست، انرژی و آب در منطقه، در (ربع دوم سال ۲۰۱۴ در شهر عشق‌آباد) و در (ربع دوم سال ۲۰۱۵ در شهر کابل) با هم دیدار و مشوره می‌نمایند؛

ماده دوم

تبادل معلومات دو همکاری با هم‌دیگر در راستای گسترش بنیاد

معلومات رسانه‌ای

خدمات رسانه‌ای وزارت امور خارجه ترکمنستان و وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان در تبادل بروشورها، نشرات مطبوعاتی موردعلاقه و سایر نشرات آزاد با هم‌دیگر همکاری می‌نمایند.

این برنامه‌ی همکاری در شهر عشق‌آباد به تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۱۲ مطابق

۱۵۵ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

۲۰۱۴/۰۳/۰۳ به زبان‌های ترکمنی، دری در دو نسخه اصلی به امضاء رسید و هر دو نسخه از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند.

از جانب ترکمنستان
وزارت امور خارجه

از جانب جمهوری
اسلامی افغانستان وزارت امور خارجه

یادداشت تفاهم
میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت
ترکمنستان
به ارتباط مسایل انکشاف بعدی همکاری در عرصه انرژی برق

حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت ترکمنستان، منبهد موسوم به طرفین؛

با تصدیق تمایلات شان جهت انکشاف و تحکیم روابط دوستانه عنعنوی و همکاری اقتصادی متقابلاً مفید، با تمایل به فروش انرژی برق ترکمنستان و ترتیب طرح تأسیسات انرژی برق به منظور ترانزیت آن به کشورهای سومی، ساختمان این تأسیسات، حق مالکیت بر آن و استفاده از آن‌ها، پذیرفتن ضرورت ایجاد شرایط اقتصادی و مالی آن‌ها، هم‌چنان تسریع تحقق عملی آن‌ها، با اعتراف به این‌که انکشاف همکاری در عرصه انتقال انرژی برق متوجه ارتقای سطح زندگی مردمان دو کشور بوده و به مثابه مثال روشن همکاری مثمر اقتصادی و تخنیکی میان دو کشور عرضه خدمات می‌نماید، طرفین به توافقات ذیل نایل آمدند:

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۵۸

ماده - ۱

طرفین جهت صدور انرژی برق ترکمنستان به جمهوری اسلامی افغانستان و ترانزیت آن به کشورهای سومی در ساختمان تاسیسات انرژی در قلمرو دو کشور همکاری می نمایند.

جانب افغانستان از آغاز سال ۲۰۱۸، خواهش خریداری ۳۰۰ میگاوات انرژی برق ترکمنستان را دارد، و جانب ترکمنستان می خواهد همین مقدار انرژی برق را به فروش برساند.

ماده - ۲

به مقصد اتصال عرصه های انرژی دو کشور، جانب ترکمنستان از استیشن ۵۰۰ کیلوولت "آتامراد" ساختمان لین انتقال انرژی برق ۵۰۰ کیلوولت را به اتمام رسانیده است. جانب افغانستان از سرحد ترکمنستان الی اندخوی و از آن جا الی شبرغان لین انتقال برق ۵۰۰ کیلوولت، از شبرغان الی مزار شریف لین انتقال برق ۲۲۰ کیلوولت را احداث می نماید، کار ساختمانی جانب افغانستان در ماه جون سال ۲۰۱۷ به اتمام می رسد. لین های انتقال برق در ابتداء به شدت جریان ۲۲۰ کیلوولت به کار خواهد افتاد.

ماده - ۳

طرفین در مورد موافقت به مسیرهای اضافی لین های برق از ترکمنستان به جمهوری اسلامی افغانستان به توافق رسیدند؛
برای این منظور وزارت انرژی ترکمنستان و وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان در سال ۲۰۱۵ مذاکره می نمایند؛

ماده - ۴

در حال حاضر به مقصد صدور مقدار ۳۰۰ میگاوات انرژی برق ترکمنستان، میان کارپوریشن دولتی انرژی برق "ترکمن انرگو" وزارت انرژی ترکمنستان و ریاست "د افغانستان برشنا شرکت" وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی

افغانستان مذاکرات جریان دارد.

به مقصد تقویت تجارت انرژی برق میان دو کشور، به ادارات و سازمان‌های ذیربط طرفین وظیفه سپرده شود تا به اسرع زمان قرارداد درازمدت خرید-فروش مقدار انرژی برق قابل صدور به سال‌های ۲۰۱۸-۲۰۲۸ را با توافق قیمت آن جهت امضاء میان کارپوریشن دولتی انرژی برق "ترکمن انرگو" و کمپنی "دافغانستان برشنا شرکت" آماده نمایند.

"قرارداد درازمدت که در این ماده به آن اشاره شده جز لاینفک یادداشت تفاهم هذانمی باشد".

طرفین تصمیم گرفتند تا مسئله ازدیاد تدریجی انتقال انرژی برق را از ترکمنستان به جمهوری اسلامی افغانستان تا مقدار ۵۰۰ میگاوات و اضافه‌تر از آن را بررسی نمایند.

ماده -۵

طرفین خواستار افزایش مقدار انرژی قابل صدور در آینده می‌باشند. بدین منظور در جانب افغانستان لین انتقال برق دارای جریان ۵۰۰ کیلوولت از شبرغان الی پلخمیری به کابل احداث خواهد گردید؛

در مورد مقدار انتقال انرژی برق مطمئن از ترکمنستان به جمهوری اسلامی افغانستان و جهت تنظیم جریان انرژی برق ولایت هرات، طرفین در قسمت تبدیلی سیستم انتقال انرژی برق ولایت هرات از جریان ۱۱۰ کیلوولت به جریان ۲۲۰ کیلوولت توافق نمودند.

ماده -۶

این یادداشت تفاهم، همکاری‌های متقابلاً مفید طرفین در سایر عرصه‌های ممکنه را که می‌توان آن‌ها را توافقات جداگانه رسمی ساخت، محدود نمی‌سازد.

ماده -۷

این یادداشت تفاهم بعد از تبادل‌نامه رسمی و طی مراحل دولتی طرفین دارای

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۶۰

اعتبار قانونی می‌باشد.

این یادداشت تفاهم برای مدت سه سال اعتبار داشته و طور اتوماتیک برای سال بعدی تمدید می‌گردد. در صورتی که یکی از طرفین تصمیم فسخ آن را داشته باشد، باید شش ماه قبل از معیاد ختم آن جانب مقابل را اطلاع دهد.

این یادداشت تفاهم به زبان‌های دری، ترکمنی و انگلیسی در دو نسخه اصلی ترتیب یافته و به تاریخ ۲۱ جنوری سال ۲۰۱۵ در عشق آباد به امضاء رسید.

به نمایندگی از به نمایندگی از

حکومت جمهوری اسلامی افغانستان حکومت ترکمنستان

برنامه همکاری میان
وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان
و
وزارت امور خارجه ترکمنستان
برای سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۱۷

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان، با پیروی از پروتوکول مشورت‌های دو جانبه مورخ ۵ جولای ۲۰۰۷ که در شهر عشق آباد میان وزارت امور خارجه جمهور اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان در جریان سالهای ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ میلادی تدابیر ذیل را عملی می‌نمایند:

۱- مشورت‌های دو جانبه

مشورت‌ها در سطح وزرای امور خارجه و یا معینان وزارت‌های امور خارجه، ملاقات‌های مشورتی و کاری در مطابقت به آجندا در سطح رؤسا، کارشناسان و مسئولین بخش‌های وزارت‌های امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان به ارتباط مسایل ذیل با هم مشوره و تبادل نظر می‌نمایند:

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۶۲

— جهت تقویت همکاری‌های دو جانبه در عرصه‌های مختلف؛ و همچنان برای صحبت روی مسایل مهم بین‌المللی مورد علاقه سالانه یک بار (در نیمه دوم سال ۲۰۱۶ در شهر عشق آباد و در نیمه دوم سال ۲۰۱۷ در کابل)؛

— برای همکاری روی مسایل قونسل‌ی و بررسی بنیاد حقوقی-قراردادی روابط دو جانبه (در نیمه دوم سال ۲۰۱۶ در شهر کابل و در نیمه دوم سال ۲۰۱۷ در شهر عشق آباد)؛

— درباره مسایل فعالیت‌های متقابلاً هماهنگ، در حاشیه سازمان ملل متحد (ربع سوم سال ۲۰۱۶ در شهر عشق آباد) و (ربع سوم سال ۲۰۱۷ در شهر کابل)؛

— درباره همکاری‌های اقتصادی منطقه‌ای، (نیمه دوم سال ۲۰۱۶ در عشق آباد) و (نیمه اول سال ۲۰۱۷ در شهر کابل)؛

— درباره همکاری دو جانبه در حاشیه پروسه استانبول (در نیمه دوم سال ۲۰۱۶ در شهر عشق آباد و در نیمه دوم سال ۲۰۱۷ در شهر کابل)؛

— درباره مسایل تامین امنیت منطقه، حفاظت محیط زیست، مسایل انرژی و آب در منطقه، در (ربع دوم سال ۲۰۱۶ در شهر عشق آباد و در ربع دوم سال ۲۰۱۷ در شهر کابل)؛

— سازماندهی سایر مشورت‌ها و ملاقات‌های کاری مطابق ضرورت.

۲- همکاری متقابل در رابطه به تبادل اطلاعات و گسترش بنیاد معلومات و اخبار

خدمات اطلاعاتی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان در تبادل نشریه‌های مورد علاقه، اعلامیه‌های مطبوعاتی و سایر نشرات عرصه آزاد با همدیگر همکاری می‌نمایند؛

این برنامه به تاریخ ۲۱ جنوری سال ۲۰۱۵ در دو نسخه اصلی به زبان‌های

۱۶۳ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

دری و ترکمنی در شهر عشق آباد ترتیب و امضاء شده و هر دو نسخه از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند.

از جانب وزارت امور خارجه
ترکمنستان

از جانب وزارت امور خارجه
جمهوری اسلامی افغانستان

یادداشت تفاهم
میان انستیتوت دیپلوماسی وزارت امور خارجه جمهوری
اسلامی افغانستان
و انستیتوت روابط بین المللی وزارت امور خارجه ترکمنستان

انستیتوت دیپلوماسی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و
انستیتوت روابط بین المللی وزارت امور خارجه ترکمنستان، منبهد موسوم به
طرفین،

با تلاش به برقراری و انکشاف همکاری مثمر در عرصه تربیه کادرهای
دیپلوماتیک، تحکیم روابط میان خدمات دیپلوماتیک جمهوری اسلامی
افغانستان و ترکمنستان،
در موارد ذیل توافق نمودند:

ماده - ۱

هدف از این یادداشت تفاهم ایجاد شرایط مناسب جهت تماس های دوامدار
و همکاری در عرصه های آموزشی و علمی در چوکات طرح ها و برنامه های
طرفین می باشد.

ماده - ۲

همکاری‌های مثمر طرفین عبارت اند از:

الف) آموزش مسلکی دیپلومات‌ها در عرصه روابط بین‌المللی و دیپلوماسی، حقوق بین‌الملل، روابط اقتصادی بین‌المللی، ژورنالیزم بین‌المللی و سایر عرصه‌ها؛

ب) تبادل اطلاعات در امور تعلیمی - میتودیک و مسایل علمی.

ماده - ۳

طرفین در عرصه‌های ذیل همکاری خواهند نمود:

الف) سازماندهی کورس‌های دوامدار و جداگانه؛

ب) تبادل دیپلومات‌ها، آموزگاران، محققین و محصلین؛

ج) انجام تحقیقات مشترک، تدارک و انجام کارهای علمی و رساله‌ها؛

د) تبادل تجارب در عرصه آموزش لسان؛

ه) تبادل تجارب در فعالیت‌های آموزشی و میتودهای تدریسی؛

و) تبادل منابع آموزشی، کتب، مقالات و مواد ممد تدریسی - میتودیک.

ماده - ۴

اشکال، میعاد، شرایط مالی تبادل و آموزش کارمندان طرفین بر اساس

مساعی مشترک و مشوره‌های لازم میان ایشان صورت می‌گیرد.

ماده - ۵

طرفین در سازماندهی کنفرانس‌های مشترک و سیمپوزیم‌ها، تدویر تحقیقات

علمی و اجرای طرح‌های مورد علاقه جانبین همکاری خواهند نمود.

کارشناسان طرفین در کنفرانس‌ها، سیمپوزیم‌ها، سیمینارهای علمی، "

میزهای گرد" جانب مقابل، که شکل و شرایط آن‌ها به وقت مناسب توافق خواهد

شد، اشتراک می‌نمایند.

ماده -۶

طرفین زمینه‌ی سازماندهی لکچرها و بیان‌های متخصصین انستیتوت دیپلوماسی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و انستیتوت روابط بین‌المللی وزارت امور خارجه ترکمنستان و طرف‌های سوم را در برابر محصلین دو کشور در مسایل مورد علاقه فراهم خواهند نمود.

ماده -۷

طرفین، همکاری در مسایل تهیه و تدارک کتب، مواد درسی، تشرات و تبادل تجارب مورد علاقه جانبین تعهد خود را تأیید می‌دارند.

ماده -۸

مسایل مربوط به تفسیر و تطبیق این یادداشت تفاهم از طریق مشوره‌ها حل و فصل خواهد شد.

ماده -۹

مفاد این یادداشت تفاهم بر اساس نامه‌های طرفین قابل تغییر می‌باشد.

ماده -۱۰

این یادداشت تفاهم بعد از تبادل‌نامه کتبی رسمی و طی مراحل داخلی دولتی طرفین دارای اعتبار قانونی می‌باشد.

این یادداشت تفاهم برای مدت پنج سال اعتبار داشته و طور اتوماتیک برای دور بعدی تمدید می‌گردد. در صورتی که یکی از طرفین تصمیم فسخ آن را داشته باشد، باید سه ماه قبل از معیاد ختم آن جانب مقابل را طور کتبی اطلاع دهد.

این یادداشت تفاهم به زبان‌های دری، ترکمنی، روسی و انگلیسی در چهار نسخه اصلی ترتیب یافته و به تاریخ ۲۱ جنوری سال ۲۰۱۵ در شهر عشق آباد به امضاء رسید. در صورت اختلاف نظر در تفسیر آن به متن انگلیسی رجحان داده می‌شود.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۶۸

به نمایندگی
از انستیتوت روابط بین المللی
وزارت امور خارجه
ترکمنستان

به نمایندگی
از انستیتوت دیپلوماسی
وزارت امور خارجه
جمهوری اسلامی افغانستان

اعلامیه مشترک جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان

رئیس جمهوری ترکمنستان، قربانقلی بیردی محمدوف، بنا بر دعوت رسمی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان محمد اشرف غنی، به تاریخ ۲۷ اگست ۲۰۱۵، از جمهوری اسلامی افغانستان دیدار رسمی به عمل آوردند.

رئیس جمهوری اسلامی افغانستان و رئیس جمهوری ترکمنستان، روی مسایل منافع مشترک دو جانبه، منطقه‌ای، بین‌المللی، استحکام دوستی و مسایل منطقی و بین‌الملل تبادل نظر و گفتگوهای جامع نمودند.

هر دو جانب روی اهمیت همکاری‌های ترکمنستان-افغانستان، که نقش مهمی در تحکیم روابط دوستانه و همدیگرفهمی میان مردمان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان دارد، تأکید نمودند.

برای استفاده بهینه از امکانات بالقوه در روابط دو جانبه، هر دو جانب، روی بهبود تماس‌ها، مشوره و همکاری‌ها در سطوح مختلف، تبادل دیدگاه نموده و استفاده از چوکات کاری ملاقات‌های بین‌المللی، سازمان همکاری‌های اسلامی و سایر سازمان‌های معتبر بین‌المللی، تأکید ورزیدند.

روئسای جمهور، روی تأمین صلح و امنیت در افغانستان تأکید نموده و

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۷۰

جانب ترکمنستان، بر ادامه حمایت از روند صلح و ثبات در افغانستان تعهد نمود. با توجه بر این که اصل بی‌طرفی، اساس سیاست خارجی جمهوری ترکمنستان را تشکیل می‌دهد، رئیس جمهوری اسلامی افغانستان، بیستمین سالگرد اعلام بی‌طرفی ترکمنستان را تبریک گفت و اطمینان داد که افغانستان از این موقف ترکمنستان حمایت می‌کند.

هر دو جانب، اجرای توافقات و اسناد امضا شده گذشته را مثبت ارزیابی نموده و روی تعمیق همکاری‌های سیاسی، تجارتي و اقتصادی، علمی، فرهنگی، فنی و نیز در سایر عرصه‌ها، تأکید نمودند.

هر دو جانب موافقت نمودند که مشارکت اقتصادی میان ترکمنستان و جمهوری اسلامی افغانستان قابلیت زیادی دارد و هر دو کشور مایل‌اند که این مشارکت با توجه به اصل برابری و منافع مشترک، توسعه یابد. توافق گردید تا شرایط را در بخش‌های اقتصادی، مالی و سایر سکتورها، به منظور ترقی همکاری‌های بخش‌های اقتصادی دو کشور مساعد سازند.

هر دو جانب روی استحکام همکاری میان دو کشور، در ساحه انرژی و منابع مینرالی، تأکید ورزیدند و از همین رو، رؤسای جمهور، پروژه "ترکمنستان-افغانستان-پاکستان-هندوستان" (تاپی) را با اهمیت خواندند و تصمیم اتخاذ گردید که این پروژه منطقه‌ای، هرچه زودتر اجرا گردد.

هر دو جانب همچنان توافق نمودند تا زمینه را برای استحکام همکاری میان نهادهای علاقمند و شرکت‌های دو کشور، در عرصه ترانسپورت، برق، صنایع کیمیاوی، ارتباطات، مدیریت منابع طبیعی و حفظ محیط زیست، و سایر عرصه‌ها، مساعد سازند.

با تأکید روی ظرفیت ترانسپورتي-ترانزیتی دو کشور، رؤسای جمهور دو کشور، بر اهمیت ایجاد دهلیز ترانسپورتي «افغانستان-ترکمنستان-آذربایجان-گرجستان-ترکیه»، اظهار علاقه نمودند.

روسای جمهوری دو کشور به همکاری در عرصه تسریع انتقال انرژی برق از ترکمنستان به افغانستان و احداث خط آهن ترکمنستان-افغانستان و نقش ترانزیتی افغانستان در آن، تأکید ورزیدند.

هر دو جانب بر اهمیت همکاری‌های دو جانبه در عرصه فرهنگ، علم، تعلیم و تربیه، هنر، توریسم و ورزش موافقت داشتند.

طرف‌ها توافق کردند تا به همکاری نزدیک‌شان برای برگزاری موفقانه پنجمین دور بازی هنرهای رزمی زیر سقف آسیایی، که در سال ۲۰۱۷ در عشق‌آباد برگزار می‌گردد، ادامه دهند.

هر دو جانب تصدیق نمودند که به همکاری‌های بیشتر در زمینه امنیت، مبارزه در برابر تروریسم، همکاری برای مقابله با قاچاق مواد مخدر در مواد نشه‌آور، جنایات سازمان‌یافته و سایر تهدیدات و چالش‌های موجود، نیاز است.

رئیس جمهوری ترکمنستان، قربانقلی بیردی محمدوف، از محمد اشرف غنی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان و مردم جمهوری اسلامی افغانستان، به خاطر پذیرایی گرم از ایشان، قدردانی نمودند و از رئیس جمهوری اسلامی افغانستان دعوت نمودند تا در یک فرصت مناسب، از جمهوری ترکمنستان دیدار رسمی به عمل آورند که این دعوت با اظهار سپاس پذیرفته شد. تاریخ این دیدار از راه‌های دیپلماتیک تنظیم خواهد شد.

رئیس جمهوری ترکمنستان
ربانقلی بیردی محمدوف

رئیس جمهوری اسلامی افغانستان
محمد اشرف غنی

کابل ۲۷ اگست ۲۰۱۵

موافقت نامه
میان
حکومت جمهوری اسلامی افغانستان
و
حکومت ترکمنستان
در مورد کمیسیون مشترک بین الحکومتی افغانستان-ترکمنستان
روی همکاری های تجارتي و اقتصادي

دولت جمهوری اسلامی افغانستان و دولت ترکمنستان که منبَع در این موافقت نامه به نام طرفین یاد می گردند؛ با درک نیازمندی های طرفین مبنی بر تقویت و گسترش روابط میان هر دو کشور بر اساس اصول حقوق بین الملل، تساوی و منافع متقابل؛ و تلاش در راستای بهبود همکاری ها میان طرفین در عرصه های اقتصادی، تجارتي، فرهنگی، ساینس و تکنالوژی؛ ذیلاً به توافق رسیدند:

ماده ۱

طرفین کمیسیون مشترک بین الحکومتی افغانستان - ترکمنستان را در رابطه به همکاری های تجارتي و اقتصادي (که منبَع به نام "کمیسیون" یاد می گردد)،

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۷۴

غرض تبادل نظر پیرامون وضعیت و دورنمای توسعه همکاری‌ها در زمینه‌های اقتصادی، تجارتی، فرهنگی، ساینس، تکنالوژی و سایر عرصه‌های مورد علاقه ایجاد می‌نمایند.

ماده ۲

کمیسیون منعیث میکانیزم هماهنگ‌کننده همکاری‌ها میان افغانستان و ترکمنستان در عرصه‌های اقتصادی، تجارتی، فرهنگی، ساینس، تکنالوژی و به‌خصوص در موارد ذیل عمل می‌کند:

۱. نظارت از پیشرفت همکاری‌ها میان طرفین؛

۲. هماهنگی پلان‌ها و پیشنهادات در رابطه به شیوه‌های ممکنه افزایش همکاری‌های اقتصادی دو جانبه؛

۳. تقویت تبادل معلومات در مورد روند توسعه اقتصادی - اجتماعی میان طرفین، به‌خصوص در زمینه‌های سرمایه‌گذاری طویل‌المدت و مطلوب برای متشبین و شرکت‌های افغان و ترکمن با اشکال مختلف مالکیت؛

۴. اتخاذ تصامیم و ارایه پیشنهادات پیرامون نتایج جلسات گروپ کاری و جلسات ویژه کمیسیون طبق تذکر ماده (۴) این موافقتنامه.

ماده ۳

کمیسیون متشکل از دو بخش (جانب افغانستان و جانب ترکمنستان) می‌باشد؛ هر یک از طرفین در رابطه به تعیین رییس و اعضای کمیسیون خویش تصمیم می‌گیرند.

طرفین در مورد رؤسا و اعضای کمیسیون و هرگونه تغییرات وارده در آن، تبادل معلومات می‌نمایند.

ماده ۴

کمیسیون حد اقل هر دو سال یکبار جلسات خود را به طور متناوب در هر دو کشور دایر می‌نماید. در صورت لزوم رؤسای مشترک می‌توانند گروپ کاری را

۱۷۵ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

ایجاد یا جلسات ویژه کمیسیون را برگزار نمایند. رؤسای مشترک قبل از هر جلسه روی برنامه و اجندای آن توافق می‌نمایند.

ماده ۵

مخارج مربوط به اعزام و اقامت هیئت اشتراکی در نشست‌های کمیسیون مشترک، رؤسای کمیسیون و گروپ‌های کاری به عهده طرف اعزام‌کننده می‌باشد. مخارج مربوط به تدویر نشست‌های کمیسیون مشترک، رؤسای کمیسیون و گروپ‌های کاری توسط طرفی که چنین نشست‌ها در قلمروش تدویر می‌گردد، تحمیل می‌شود.

ماده ۶

این موافقت‌نامه، بر اساس توافق طرفین تعدیل می‌گردد. هرگونه تعدیل به شکل پروتوکول بوده و جز جداناپذیر این موافقت‌نامه را تشکیل می‌دهد.

ماده ۷

هرگونه اختلافات ناشی از تفسیر یا تطبیق این موافقت‌نامه، از طریق مشوره‌ها و مذاکرات میان طرفین حل و فصل می‌گردد.

ماده ۸

این موافقت‌نامه پس از طی مراحل قانونی برای مدت پنج سال نافذ بوده و به صورت اتوماتیک برای مدت پنج سال متوالی تمدید می‌گردد؛ مگر این که یکی از طرفین عزم خود را مبنی بر فسخ این موافقت‌نامه شش ماه قبل از انقضای آن کتباً به جانب مقابل اطلاع دهد.

این موافقت‌نامه در شهر کابل به تاریخ ۵/ سنبله/ ۱۳۹۴ هجری شمسی مطابق به ۲۷/ اگست/ ۲۰۱۵ میلادی در دو نسخه اصلی به لسان‌های دری، ترکمنی و انگلیسی - که تمامی متون از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند- به امضاء رسیده است. در صورت بروز اختلاف به متن انگلیسی آن رجوع می‌گردد.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۷۶

از جانب جمهوری اسلامی افغانستان

اکلیل حکیمی

وزیر مالیه

از جانب ترکمنستان

م. محمدوف

وزیر مالیه

قرارداد خرید و فروش برق
نمبر قرارداد: KEN-02/05
فی مابین
شرکت ملی ترکمن انرگو (Turkmenenergo) مربوط وزارت
انرژی
ترکمنستان
و
دافغانستان برشنا شرکت (DABS)، مربوط جمهوری اسلامی
افغانستان
November 6, 2015
۱۵ عقرب ۱۳۹۴

قرارداد خرید و فروش برق
نمبر قرارداد: KEN-02/05

فی مابین شرکت (Turkmenenergo) مربوط وزارت انرژی ترکمنستان و
دافغانستان برشنا شرکت، مربوط جمهوری اسلامی افغانستان

November 6, 2015

۱۵ عقرب ۱۳۹۴

فهرست:

مقدمه

ماده ۱ موضوع قرارداد

ماده ۲ تعریف‌ها

ماده ۳ مراحل قرارداد

ماده ۴ قیمت انرژی

ماده ۵ شرایط و قوانین برای انتقال انرژی

ماده ۶ پرداخت قیمت انرژی و حل موضوعات مربوط آن

ماده ۷ التزامات طرفین در تقاضا و عرضه

ماده ۸ واقعات غیر قابل کنترل

ماده ۹ واقعات دیفالت

ماده ۱۰ ترمیم/راه‌حل‌های مشکلات

ماده ۱۱ قانون قابل اجراء

ماده ۱۲ حل منازعات

ماده ۱۳ فسخ قرارداد

ماده ۱۴ زبان قرارداد

ماده ۱۵ تصحیح قرارداد

ماده ۱۶ اسناد و ریکاردها

ماده ۱۷ جانشین‌ها و واگذاری‌ها

ماده ۱۸ مصونیت مطلق

ماده ۱۹ ایفای مسؤلیت

ماده ۲۰ ارتباط و آگاهی‌ها

ماده ۲۱ تمامیت قرارداد

ضمایم

ضمیمه ۱	قیمت
ضمیمه ۲	مقدار انرژی، تقسیم اوقات انتقال و طرزالعمل‌ها
ضمیمه ۳	مشخصات میتر و طرزالعمل خواندن میتر
ضمیمه ۴	محاسبه ضایعات
ضمیمه ۵	فارمت انوایس/بل

مقدمه

شرکت ملی ترکمن انرژی (Turkmenenergo) مربوط وزارت انرژی کشور ترکمنستان که توسط رئیس این شرکت آقای رسول انایف نماینده‌گی از آن می‌گردد و درین قرارداد به حیث فروشنده از آن یاد می‌گردد، زیر منشور کمپنی خود و قوانین ترکمنستان اجرات می‌کند، و دافغانستان برشنا شرکت - که شرکت دولتی مربوط جمهوری اسلامی افغانستان است - توسط آقای عبدالرؤف صمدی نماینده‌گی از آن می‌گردد و در این قرارداد به حیث مشتری شناخته می‌شود، در روشنی منشور خود و قوانین جمهوری اسلامی افغانستان اجرات می‌نمایند/ به شکل تنهایی به حیث "طرف" و به شکل یک جایی به حیث "طرفین" شناخته می‌شوند.

طرفین توافق می‌کنند تا شبکه‌های برق خود را به هم وصل نمایند و بدین گونه فروشنده، انرژی برق را به مشتری صادر می‌کند. طرفین، قرارداد ذیل را با ضمیمه‌های آن منعقد می‌کنند:

ماده اول: موضوع قرارداد

۱.۱ فروشنده مکلف است تا برق را الی نقطه انتقال، انتقال دهد و مشتری مکلف است آن را دریافت نماید و قیمت آن را در جریان مدت قرارداد به طور

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۸۰

ماهانه پردازد. مگر در صورت انقطاع طبیعی یا انقطاع توسط کدام عامل غیر قابل کنترل، طوری که در متن قرارداد مشخص گردیده، خاتمه یافتن یا فسخ قرارداد با هم حالت دیگری که در متن قرارداد مشخص گردیده است.

۲.۱ انتقال انرژی از فروشنده به مشتری مطلق جنتری گریگوری از تاریخ اول ماه جنوری سال ۱۳۱۸ الی ۳۱ ماه دسمبر ۲۰۲۷ صورت می‌گیرد (به‌شمول هر دو تاریخ ذکر شده) این قرارداد ممکن است پس از ختم تاریخ آن با همین شرایط برای یک سال یا مدت زیاد تر، که به طور نوشتاری مشخص می‌گردد، تمدید می‌گردد.

۳.۱ طرفین توافق می‌کند که در اکثر تقاضای متری مطابق این قرار داد از ۳۰۰ میگاووات زیادتر نمی‌گردد؛ فروشنده متعهد است که مطابق تقاضای مشتری ۳۰۰ میگاووات انرژی برق را تهیه نماید.

۱.۳/۱ طرفین توافق دارد که تقسیم اوقات انتقال انرژی را سالانه در ماه نوامبر طوری آماده کند که انتقال انرژی را برای هر ماه سال مربوطه مطابق فارم ضمیمه دوم، مشخص نموده باشد.

۲.۳/۱ طرفین بر نرخ تعرفه پنج (۵) سنت دالر امریکایی فی کیلو وات ساعت با افزایش ۳ فیصد سالانه در طول مدت قرار داد توافق دارد که سر از سال ۲۰۱۵ قابل تطبیق است.

۳.۳/۱ طرفین توافق دارد انرژی که به اندازه ۲۰ فیصد از مقدار توافق شده انرژی، کم یا زیاد گردد به حیث "انرژی انتقال شده پلانی" شناخته می‌شود. انرژی که از این مقدار اضافه تر یا کمتر انتقال می‌یابد به حیث "انرژی غیر پلانی" شناخته می‌شود.

۴.۱ فروشنده به طوری منظم معلومات در باره حفظ و مراقبت انرژی انتقال یافته و انرژی آماده انتقال به مشتری، تقدیم می‌نماید

۵.۱ طرفین توافق دارد تا حفظ و مراقبت تأسیسات انتقال را طوری هم‌آهنگ

نماید تا در فراهم‌آوری انتقال انرژی مد نظر گرفته شده در این قرارداد را کمک نماید و در کاهش احتمال سکتگی انتقال برق در لین‌های انتقالی که با تأسیسات انتقال برق در هر دو طرف وصل گردیده، موثر واقع شود و مطابق به عملکرد محتاطانه کمپنی‌های انرژی برق می‌باشد.

۶.۱ تاریخ قابل اجرا شدن این قرارداد عبارت از تاریخی است که این قرارداد پس از تأیید متن قرارداد توسط رؤسای دافغانستان برشنا شرکت در اطاق‌های تجارت و اداره تبادل مواد خام ترکمنستان ثبت گردد.

۱.۱/۶ طرفین توافق دارند تا تمام اسناد تأییدی که به خاطر اجرا شدن کارهای این قرارداد ضروری می‌باشد، را از ادارات مربوطه دولت خود ب‌دست آورده و از تمام قوت و صلاحیت برخوردار می‌باشد.

۷.۱ تاریخ عملی شدن بخش تجارتي این قرارداد، تاریخ اول ماه جنوری سال ۲۰۱۸ می‌باشد.

۱/۶ در صورتی که شرایط ذکر شده در بند ۳-۲-۱ این قرارداد قبل از تاریخ ذکر شده آماده گردیده باشد، طرفین دیگری را قبل از تاریخ تعیین شده‌ی قبلی برای عملی شدن بخش تجاری این قرارداد تعیین نموده می‌تواند.

۱/۶ طرفین بر مدت یک ساله دوره امتحانی توافق دارند که متصل تاریخ اول ماه جنوری سال ۲۰۱۸ آغاز و الی تاریخ ۳۱ ماه دسمبر سال ۲۰۱۸ دوام دارد. با ختم دوره امتحانی و با در نظر داشت جریان اجرا شدن کار پروژه در افغانستان، دوره امتحانی برای یک سال دیگر تمدید می‌گردد که الی اول جنوری ۲۰۲۰ دوام پیدا کرده می‌تواند البته قبل از آغاز دوره امتحانی باید تمام شرایط برای آغاز عملی شدن بخش تجارتي قرارداد که در بند ۱/۲/۳ این قرارداد ذکر شده، باید فراهم آورده شده باشد.

ماده دوم: تعریف‌ها

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۸۲

۱ **قرارداد:** قرارداد عبارت از متن همین توافق برای خرید و فروش انرژی برق است که مشتمل بر همه ماده‌ها، ضمیمه‌ها و اصلاحات و تعدیلات بعدی است.

۲ **جدول انتقال انرژی سالانه:** عبارت اند از انتقال انرژی است که در جریان سال مشخص شده به‌طور ماهانه در نقطه انتقال از فروشنده با مشتری انتقال گردد.

۳ **انقطاع:** عبارت از کمبود انتقال یا انسداد انتقال انرژی است که به دلیل کمبود ظرفیت انتقال یا به خاطر اعمال حفظ و مراقبت از قبل تنظیم شده‌ی لین انتقالی به خاطر اطمینانیت آن به وجود می‌آید.

۴ **روز:** عبارت از زمان ۲۴ ساعت است که مطابق وقت ترکمنستان در ۰۰:۰۰ بجه شب آغاز گردیده و در ۰۰:۰۰ شب ختم می‌گردد.

۵ **نقطه انتقال:** عبارت از مکان فیزیکی است که در آنجا تأسیسات ترکمنستان، سرحد بین ترکمنستان و افغانستان را از هم جدا می‌سازد.

۶ **منازعه:** عبارت از عدم توافق یا مخالفت طرفین در باره معلومات غیر از همین قرارداد یا در باره همین قرارداد به شمول سوالات موجودیت، اعتبار و یا فسخ آن می‌باشد.

۷ **انرژی:** عبارت از برق است که توسط مشخصات و واحدهای تخنیکی MWH, GWH یا KWH اندازه می‌گردد.

۸ **GWH:** عبارت از میگاوات ساعت (Gigawatt hour) می‌باشد.

۹ **متخصص مستقل:** عبارت از فرد یا گروهی از افراد و یا کمپنی است که دارای افراد با تجربه و با تخصص لازم است که توانایی تصمیم‌گیری تخنیکی مناسب در باره موضوعات را داشته باشد.

۱۰ **KWH:** عبارت از کیلووات ساعت (kilowatt hour) می‌باشد.

۱۱ **نقاط میتر:** عبارت از مکان فیزیکی است که میترهای انرژی برق در آن انستال گردیده تا اندازه جریان انرژی را مطابق قرارداد اندازه نمایند.

۱۸۳ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

۱۲ ماه: عبارت از مدت زمان یک ماه مطابق جنتری گریگوری است که بعد از ختم ماه قبلی و بعد از آخرین شب آن به ۰۰:۰۰ بجه شب به وقت ترکمنستان آغاز گردیده و قبل از شروع ماه بعدی در ساعت ۲۴:۰۰ شب به پایان می‌رسد.

۱۳ تقسیم اوقات ماهانه انتقال انرژی: عبارت از انتقال مقدار انرژی به معیار ماهانه است که بین طرفین توافق گردیده تا فروشنده آن را در نقطه انتقال به مشتری در همان ماه مشخص انتقال نماید و نشان‌دهنده مقدار / ظرفیت انرژی است.

۱۴ MW: عبارت از میگاووات یا یک هزار کیلووات است.

MWH ۱۵ عبارت از میگاووات ساعت است.

۱۶ عملکرد محتاطانه کمپنی انرژی برق: عبارت از اقدامات، طرز کار یا عملکرد است که در باره یکی از موارد زیر این قرارداد، از طرف کمپنی‌ها و ادارات دیگری که یا در این پروژه دخالت دارد و یا همچون پروژه‌ها را زیر دست دارد وضع شده، و به خاطر به‌دست آوردن اهداف این پروژه با استخدام منابع کمتر و عملکرد تجارتي مناسب‌تر می‌باشد. این عملکرد به‌خاطر محدود کردن آن به عملکردهای مطلوب یا برای رد کردن میتودهای دیگری نیست.

۱۷ دارایی انتقال برق: عبارت از لین انتقال سرکت ۵۰۰ کیلو ولت است که سب استیشن فروشنده را در اتامورات {آتامراد} با سب استیشن مشتری در اندخوی وصل می‌نماید به‌شمول تمام میترها و سیستم وصل‌کننده مربوط به همین قرارداد است که اعمار گردیده یا در حالت اعمار شدن است.

۱۸ سال: سال عبارت از مدت زمان یک سال مطابق جنتری گریگوری است که بعد از ختم سال قبلی در اول ماه جنوری و در ۰۰:۰۰ بجه شب به وقت ترکمنستان آغاز گردیده و قبل از شروع سال بعدی در آخرین روز ماه دسمبر در ساعت ۲۴:۰۰ به پایان می‌رسد.

ماده سوم: مراحل قرارداد

این قرارداد از نگاه مدت و هدف آن به سه مرحله ذیل تقسیم بندی می گردد:
مرحله ۱، مرحله اعمار: قابل اجرا شدن این قرارداد تا تاریخ عملی شدن بخش تجاری آن.

مرحله ۲، مرحله تهیه و خرید: از تاریخ عملی شدن بخش تجاری آن الی ۳۱ دسمبر سال ۲۰۱۷

مرحله ۳، مرحله تهیه و خرید اضافی: از اول جنوری سال ۲۰۲۸ الی مدت که بعداً توافق می گردد.

مرحله اول: مدت زمان از قابل اجرا شدن این قرارداد الی عملی شدن بخش تجاری آن به حیث مرحله اول شناخته می شود.

۱۱/۳ کیفیت تأسیسات انتقال برق، بین طرفین به توافق رسیده که در جریان مرحله اول قرار داد، قسمی که مطابق قرارداد مطلوب است طرفین برای اعمار، به بهره سپردن و حفظ و مراقبت و پلان گذاری خوبتر تلاش به خرج می دهند. طرفین توافق دارد که سرمایه کافی را برای دیزاین، اعمار و تکمیل کردن تأسیسات لین انتقالی - که این قرار داد خواستار آن است - با استخدام بهترین کارگر و تنها با آلات و تجهیزات جدید و کیفیت معیاری طور اعمار نموده، و به حفظ و مراقبت آن توجه جدی می نماید، طوری که حد اقل برای مدت این قرارداد آن به طور احسن استفاده صورت گیرد.

۲۱/۳ ارتباط مرحله اول طرفین معلومات جدید در باره پیشرفت کار اعمال لین انتقال و مشکلاتی که در مرحله اول به وجود می آید و سبب تأخیر در کار اعمار لین انتقالی می گردد و یا سبب تغییر در شرایط قرارداد می گردد، را به طوری ماهانه و به شکل نوشتاری از طریق ایمیل تبادل می نمایند.

۱/۳ مرحله دوم: قسمی که در بند ۱-۶ ماده اول اشاره شد، مدت زمان فی مابین عملی شدن بخش تجاری و ۳۱ ماه دسمبر سال ۲۰۲۷ به حیث مرحله

دوم شناخته می‌شود.

۱۲/۳ طرفین توافق دارند تا قبل از عملی شدن بخش تجاری موارد ذیل را تهیه نمایند.

الف. اعمار لین انتقالی، امتحان و برای انتقال خوبتر انرژی برق به طور تخنیکی اجازه داده شده باشد.

ب. هر یک از طرفین معلومات امتحان و اجازه‌نامه انتقال انرژی برق در لین انتقالی که توسط فرد/کمپنی نظارت‌کننده صادر شده، را به طرف دیگر قرارداد ارائه نموده باشد. یک نفر نماینده هر یک از طرفین از پروسه امتحان و ارزیابی لین انتقالی نظارت نموده می‌تواند.

ج. تمامی اسناد تأییدی یا لایسنس که توسط ادارات دولتی صادر می‌گردد و برای چالان شدن لین انتقالی و اجراء شدن این قرارداد لازمی است، تهیه گردیده و از صلاحیت‌های کامل برخوردار است.

د. تمامی حسابات بانکی که در ضمیمه‌ی پنجم مشخص است آماده گردیده و در مدت کمتر از ۳۰ روز از عملی شدن بخش تجاری این قرارداد فعال اند.

ه. پیش پرداخت مشخص شده در ماده‌ی ششم پرداخت گردیده باشد.

و. هر یک از طرفین به طرف دیگر در یک سند رسمی اطمینان داده که لین انتقالی در زیر حدود کنترل آنها مطابق ستندردها و مشخصات تخنیکی ذکر شده در این قرارداد، برای انتقال برق مناسب بوده؛

ز. هر یک از طرفین به طرف دیگر در یک سند رسمی نوشتاری به شکل فسخ نشدنی تصدیق می‌نماید که تمام موارد این قرارداد مورد تأیید آنهاست.

۲۲/۳ پوره نمودن شرایط ذکر شده توسط یکی از طرفین - به استثنای حالاتی که بین طرفین بالای آن توافق صورت می‌گیرد- سبب تأخیر در تاریخ عملی شدن بخش تجاری این قرارداد و اعمال جریمه بر طرف مقصر می‌گردد.

۲۳ مرحله‌ی سوم: تمدید این قرارداد پس از ۳۱ دسمبر سال ۲۰۲۷ به حیث

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۸۶

مرحله‌ی سوم این قرارداد شناخته می‌شود که تمام موارد ذکر شده در این قرارداد به استثنای موارد که بعداً بالای آن توافق صورت می‌گیرد، بالای آن عملی می‌گردد.

ماده چهارم - قیمت انرژی:

۱۴ قیمت انرژی که از طرف فروشنده به مشتری انتقال می‌یابد مطابق ضمیمه‌ی اول می‌باشد و از تاریخ اجراء شدن این قرارداد الی اخیر مرحله‌ی دوم قابل اعتبار می‌باشد مطابق ضمیمه‌ی اول، قیمت برق به طور سالانه تنظیم گردیده است.

۲.۴ طرفین توافق دارند که قیمت تعیین شده بر همه هزینه‌های دیگر برای انرژی، هزینه‌ی سیستم، مالیات و تمام هزینه‌های دیگر طبیعی که توسط حکومت ترکمنستان قبل از نقطه‌ی اتصال بر آن اعمال می‌گردد، شامل می‌باشد. ۳.۴ تمام هزینه‌ها به شمول هزینه‌های بانکداری، مالیات و مصارف دیگری که قبل از نقطه انتقال در داخل ترکمنستان بالای انتقال برق وارد می‌گردد به عهده فروشنده می‌باشد و هر هزینه دیگری که بعد از نقطه اتصال در داخل حدود افغانستان وارد می‌گردد بر عهده مشتری می‌باشد.

۴.۴ تمام محاسبات مالی این قرارداد به دالر امریکای (USD) می‌باشد.

ماده پنجم - شرایط انتقال انرژی

۱.۵ انتقال انرژی

۱۱/۵ انتقال انرژی برق مطابق تقسیم اوقات و طرزالعمل مشخص شده در ضمیمه‌ی ۲-۱ صورت می‌گیرد.

۲۱/۵ فروشنده، انرژی برق را به نقطه انتقال در بین سرحد بین المللی ترکمنستان و افغانستان - جایی که لین انتقال ترکمنستان با لین انتقال افغانستان وصل می‌گردد- انتقال می‌دهد.

۳۱/۵ مشتری، انرژی برق را در نقطه انتقال دریافت می‌کند.

۲۵ اندازه‌گیری

۱۲/۵. میترها و وسایل مربوط دیگر، ترانسفارمرها و ملحقات آن در نقطه اندازه‌گیری - که در زیر مشخص شده - به مصرف هر یک از طرفین تهیه گردیده، نصب گردیده، حفظ و مراقبت می‌شود و طبق مشخصات تکنیکی که بین طرفین توافق گردیده، امتحان می‌گردد.

۲۲/۵ میترها طبق ضمیمه‌ی سوم حفظ و مراقبت می‌گردد و مطابق این قرارداد برای بل انرژی برق اساس می‌باشد میترها توسط طرفین چک و مهر و لاک می‌گردد و هیچ یک از طرفین در نبودن طرف دیگر یا نماینده با صلاحیت در آن مداخله کرده نمی‌تواند.

۳۲/۵ نقاط میتر عبارت از نقاط ذیل اند

ا. نقطه میتر فروشنده: سب استیشن ۵۰۰ کیلو ولت اتامورات {آتامراد}،

ترکمستان

ب. نقطه میتر مشتری: سب استیشن اندخوی، افغانستان

۳۵ ضایعات لین انتقال

۱۳/۵ طرفین برای کاهش ضایعات انرژی در لین انتقال فی مابین نقطه میتر و نقطه انتقال، تمام اقدامات لازم را روی دست می‌گیرد. انرژی دریافت شده در نقطه انتقال با ضایعات که در بین میتر و نقطه انتقال رخ می‌دهد در نظر گرفته شده و انرژی انتقال یافته از فروشنده به مشتری حساب می‌گردد. ضایعات در لین انتقال مطابق ضمیمه‌ی چهارم حساب می‌گردد.

۴۵ انقطاع عمدی در انقطاع غیر عمدی حساب نمی‌گردد، موارد ذیل

در انقطاع غیر عمدی حساب می‌گردد:

۱۴/۵ حفظ و مراقبت مطابق تقسیم اوقات حفظ و مراقبت لین انتقالی مطابق تقسیم اوقات که سبب تأخیر در انتقال انرژی برق می‌گردد و بعد از اخبار و توافق طرف دیگر در ده (۱۰) روز اجراء می‌گردد.

۱. انقطاع انتقال برق برای حفظ و مراقبت تنظیم شده از قبل، باید بشتر از دو بار در سال و بیشتر از شش روز در هر بار نباشد طوری که بیشتر از سه روز پی در پی قطع نباشد.

ب. انقطاع برق به منظور حفظ و مراقبت باید تنها و تنها در ساعات بین ۴ صبح الی ۶ شام به وقت ترکمنستان صورت بگیرد.

ج. در صورتی که یکی از طرفین محدودیت شش روز را زیر پای کرد در بدل هر روز انقطاع (تمام روز باشد یا بخشی از روز) ۸۰۰۰ (هشت هزار) دالر امریکای به طور جریمه می‌پردازد، طوری که بیشتر از ۹۰ روز نگردد که طبق ضمیمه‌ی نهم به حیث انقطاع حساب خواهد شد.

۲۴/۵. حالت اضطرار: حالت اضطرار عبارت از حالت یا شرایطی است که به نظر به واقعیت‌ها، یک یا هر دو طرف نتواند مسئولیت‌های خود را زیر این قرارداد به خاطر تهدید به افراد یا اموال یا به خاطر تهدید به مصونیت و امنیت شبکه، به شکل احسن به پیش برده نتواند.

۱. انقطاع ناشی از حالت اضطرار باید بیشتر از دو بار در سال نباشد و در هر بار بیشتر از ده (۱۰) روز نباشد، طوری که انقطاع بیشتر از پنج روز مسلسل نباشد.

ب. اگر هر طرف محدودیت ده روز را زیر پای نماید، به طرف دیگر برای هر روز اضافه‌تر (تمام روز باشد یا بخشی از روز) از ده روز، ۸۰۰۰ (هشت هزار) دالر امریکای به حیث جریمه می‌پردازد و باید بیشتر از (۹۰) روز نگردد که طبق ضمیمه‌ی نهم به حیث انقطاع حساب خواهد شد.

ج. طرفین ۹۰ روز قبل از انتقال برق باید برای ساختن پلان توافقی حالت اضطرار هم‌رای یکدیگر هم‌کاری نمایند تا از انقطاع برق یا کاهش ولتاژ که عامل قطع قسمتی بار می‌گردد، جلوگیری صورت گیرد.

د. به خاطر حادثه‌ای که به لین‌های انتقال ضربه برساند و یا اضافه بار شدن لین و یا تجهیزات دیگری که انتقال انرژی را ضربه می‌زند، انتقال انرژی زیر این قرارداد کم و یا قطع شده می‌تواند. طرف متضرر دفعتاً طرف دیگر را آگاهی می‌دهد و نوعیت حالت اضطرار و ضرر متوقع را مشخص می‌سازد.

ه. انقطاع برق باید به او اندازه وسعت نداشته باشد که خلاف عملکرد محتاطانه شرکت‌های برق و یا خلاف استانداردهای هر دو کشور در زمینه باشد طوری که اطمینانیت و مصونیت جریان برق در لین انتقال را پس به حالت عادی آورده نتواند.

ماده ششم: پرداخت پول و حل موضوعات مربوط آن

۱۶ پیش‌پرداخت: مشتری به خاطر تضمین پرداخت پول ماهانه زیر این قرارداد پول مشخصی را به حیث پیش‌پرداخت - که مقدار آن مساوی به پنجاه فیصد (۵۰٪) پول ماهانه انتقال انرژی است - به فروشنده می‌پردازد. پیش‌پرداخت بار اول باید ده (۱۰) روز قبل از آغاز عملی شدن بخش تجاری صورت گیرد پیش‌پرداخت‌های بعدی باید حد اقل پانزده (۱۵) روز قبل از ماه صورت گیرد که انرژی برق در آن انتقال می‌یابد.

۱۶/۱ پیش‌پرداخت توسط سافت کاپی انتقال یافته می‌تواند و ضرورت نیست توسط هارد کاپی اصلی صورت بگیرد هارد کاپی اصلی و دیگر اسناد، مطابق ماده ۱۶ این قرارداد در دفتر مشتری حفظ شده می‌تواند.

۲۶ تنظیم پرداخت

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۹۰

۱/۲/۶. با در نظر داشت انرژی تنظیم شده و غیر تنظیم شده، طرفین در پانزدهم هر ماه بعد از دوره ماه تصفیه شدنی (حساب شدنی) انرژی انتقال داده شده و باقی مانده را با هم تطبیق می نمایند.

۲/۲/۶. اگر پیش پرداخت از قیمت انرژی انتقال یافته در ماه معین بیشتر گردد، تفاوت مقدار پیش پرداخت و قیمت انرژی انتقال یافته در همان ماه به توافق طرفین برای دوره آینده به طور پیش پرداخت حساب می گردد.

۳/۲/۶. اگر قیمت انرژی انتقال یافته در ماه معین اضافه تر از پیش پرداخت گردید در آن صورت تفاوت قیمت انرژی انتقال یافته و پیش پرداخت، بعد از رسید بل از طرف مشتری به فروشنده پرداخت می گردد.

۴/۲/۶. با در نظر داشت انرژی غیر تنظیم شده، طرفین پرداخت های انجام شده و پرداخت های که باید صورت بگیرد یا به طور ماهانه با هم مطابقت می دهند ۳۰ روز بعد از تعداد "n" سال، طرفین انرژی غیر قابل تنظیم شدنی "n" سال را تصفیه می نماید. تفاوت در حسابات باید از طرف مسئول در مدت زمان پانزده (۱۵) روز بعد از رسید بل طرف دیگر پرداخت نماید.

۳۶. مقدار طرفین مطابق مطالعه میتر، مقدار انرژی انتقال داده شده زیر این قرارداد در هر ماه را مطابق طرز العمل ضمیمه ی سوم این قرار داد تصفیه می نمایند. بر اساس کار تصفیه حسابات، فروشنده باید بل خود را در مدت ده (۱۰) روز بعد از تصفیه به مشتری تسلیم نماید. بل فروشنده باید طبق فرمت ضمیمه ی پنجم تهیه گردیده باشد.

۴/۶. اگر یکی از طرفین یک حصه یا تمام مقدار ذکر شده در بل را که مطابق همین قرارداد تهیه گردیده باشد را انکار نماید و یا آن را قبول نداشته باشد، باید طرف دیگر را حل جریان ۳۰ روز بعد از رسید بل رسماً اطلاع دهد؛ و باید مقدار غیر قابل بل را با دیگر نوع غیر قبولیت خود اظهار بدارد. ۱/۴/۶ طرفین باید تمام کوشش های خود را به خاطر رفع منازعه خود در جریان مدت مناسب

به خرج دهد، که اضافه‌تر از ۶۰ روز از اطلاع رسمی منازعه نباشد اگر طرفین در جریان مدت ۶۰ روز قادر به حل منازعه بین طرفین نشدند، در آن صورت یکی از طرفین به خاطر حل منازعه مطابق ماده ۱۲ اقدام می‌نماید.

۲/۴/۶ اگر دریافت گردید که مقدار پول متنازع فیه قابل پرداخت است، پس همان مقدار پول با افزایش روزانه ۳/۰٪ برای تمام روزهای که بعد از مدت اصلی پرداخت، آغاز می‌گردد و باید در مدت پانزده (۱۵) روز بعد از تعیین شدن قابلیت پرداخت آن، پرداخت گردد.

۳/۴/۶ جریمه که زیر این بند تعمیم می‌گردد، نباید از پنج فیصد (۵٪) مقدار پول متنازع فیه اضافه گردد.

۵/۶ پرداخت جریمه اگر یکی از طرفین مقدار معین پول را که پرداخت آن زیر این قرارداد باید صورت می‌گرفت، در وقت معین خود نپرداخت، پول پرداخت‌شده به طوری سالانه-تازمانی که پرداخت نگردیده- هر روز به مقدار ۳/۰٪ همان مقدار افزایش می‌یابد.

۱/۵/۶ در صورتی که مشتری مقدار پول غیر متنازع فیه را در وقت معین به فروشنده نپرداخت، و اگر مشتری مقدار معین پرداخت‌نشده را در تاریخ پرداخت، دوره بعدی نپرداخت و طرفین برای پرداخت آن بالای کدام پلان هم توافق نکرده بودند. فروشنده می‌تواند که به صلاح‌دید خود و بدون محدود کردن تدابیر دیگری که قراردادی گرفته می‌تواند، انتقال انرژی را به مشتری تازمان تادیه نکردن پول معین به تعویق بیندازد.

۲/۵/۶ فروشنده، مشتری را به خاطر انقطاع انتقال لین - که ناشی از پرداخت نکردن پول معین از طرف مشتری است - حد اقل پنج (۵) روز قبل از انقطاع برق به شکل کتبی باخبر می‌سازد و از دلایل انقطاع لین مشتری آن را اطلاع می‌دهد.

۶/۶ طرفین توافق دارند که انرژی انتقال‌یافته و قسماً انتقال‌یافته مطابق شرایط

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۹۲

همین قرارداد محاسبه می‌گردد.

۶.۷. مشتری در وقت پرداخت قیمت انرژی، مسئول تمام مصارف کمیشن‌های بانکی است که به خاطر انتقال پول به اکونت فروشنده در بانک‌های وساطت‌کننده و نهادهای دیگر ضرورت می‌باشد. بدین‌گونه تضمین می‌گردد که فروشنده قیمت انرژی را به طور صد فیصد (۱۰۰٪) و بدون کمبود به دست آورده است.

ماده هفتم- شرایط و مسئولیت‌های اساسی طرفین

۱۷ شرایط و مسئولیت‌های اساسی.

۱۱/۷ مقدار انرژی

الف. تقاضای مشتری زیر این قرارداد از ۳۰۰ میگاوات بیشتر نمی‌گردد و فروشنده توافق می‌کند که به مقدار ۳۰۰ میگاوات انرژی را طبق تقاضای مشتری، تهیه نماید.

ب. فروشنده، انرژی را برای مشتری تهیه می‌نماید و مشتری هم آن را در غیر صورت انقطاع، دریافت می‌نماید.

ج. V_n عبارت از مقدار انرژی است که به واحد GWH در تعداد "N" سال در نقطه انتقال تهیه می‌گردد (مراجعه به ضمیمه‌ی دوم)

د. مقدار انرژی که در نقطه‌ی انتقال توسط فروشنده، شرکت ترکمن انرژی (Turkmenenergo) کشور ترکمنستان به دافغانستان برشنا شرکت مربوط جمهوری اسلامی افغانستان انتقال می‌یابد به حیث V_{act} شناخته می‌شود.

ه. جریان n سال می‌تواند هر قیمت بین $0.8vn$ الی $1.2vn$ باشد که بالای قیمت تاثیر ندارد.

و. در صورتی که به طوری نوشتاری توافق نشده باشد، انرژی انتقال یافته که کمتر از $0.8vn$ یا اضافه‌تر از $1.2vn$ باشد، انرژی غیر تنظیم شده است که به

حیث انرژی پاداشی یا تخفیف در قیمت شناخته می‌شود، البته به استثنای انرژی غیر تنظیم‌شده که نتیجه قوه غیر قابل کنترل یا انقطاع غیر عمدی که در ماده نهم و دهم این قرارداد ذکر گردیده.

ر. بالای مقدار انرژی قرارداد گردیده روزانه کدام محدودیت وضع نگردیده است البته به استثنای حالتی که مشتری در ساعات مصرف اعظمی برق که از ۱۸:۰۰ الی ۲۴:۰۰ بجه به وقت ترکمنستان می‌گردد، کمتر از ۳۵٪ انرژی تهیه شده را مصرف نماید.

۲۱/۷ قیمت انرژی

ا. قیمت مجموعی انرژی عبارت از حاصل ضرب قیمت واحد در مقدار انرژی است که تهیه و قبول گردیده p_n قیمت فی واحد (KWH) است که بالای تمام انرژی در محدوده $0/8V_N$ و $1/3VN$ تطبیق می‌گردد.

۳۱/۷ تقسیم اوقات انرژی و تطبیق آن:

الف. در ماه نوامبر سال قبل از سال تهیه و قبول انرژی برق زیر همین قرارداد (سال $n-1$) طرفین برای سال آینده (سال N) بر تقسیم اوقات سالانه و ماهانه انتقال انرژی توافق می‌نمایند. در صورتی که طرفین بر تقسیم اوقات سالانه و ماهانه انتقال انرژی توافق کرده نتوانند، در آن صورت مقدار سالانه در ضمیمه‌ی دوم این قرارداد و مقدار ماهانه در ضمیمه‌ی ۲/۱ مشخص گردیده است.

ب. طرفین حسابات انرژی انتقال داده‌شده و قبول‌شده را در جریان پنج (۵) روز آخر هر ماه و حسابات سالانه را در جریان بیست (۲۰) روز آخر هر سال تصفیه و ادیت می‌نمایند.

۲/۷ ضایعات و خطرات وقوع آن: فروشنده مسؤول تمام ضایعات انرژی

تا رسیدن به نقطه انتقال می‌باشد. تمام ضایعات که بعد از نقطه انتقال رخ می‌دهد به عهده مشتری انرژی برق می‌باشد و مسؤول هر نوع ضایعات در انتقال انرژی پنداشته می‌شود. انرژی انتقال‌یافته ملکیت مشتری است و در داخل کشور خود به

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۹۴

هر جایی که بخواهد انتقال داده می‌تواند.

۳۷ جریمه‌ها در مقابل ناکامی در تهیه یا دریافت.

۱۳/۷ کمبود تهیه سالانه: در صورتی که فروشنده از تهیه قسمتی و یا تمام

انرژی مورد تهیه قاصر بیاید ($v_{act} > v_n$)

ا. مشتری باید مقدار p_n را در بدل v_{act} طبق $(p_n * v_{act})$ بپردازد.

ب. فروشنده باید در مقابل انرژی تهیه‌نشده به مقدار تفاوت v_n و v_{act}

به طرف مشتری کریدیت بپردازد، کریدیت طبق فرمول ذیل محاسبه می‌گردد

$$\{0.2\} p_n * (v_n - v_{act})$$

۳۳/۷ مصرف زیادتر انرژی وقتی که مشتری بیشتر از انرژی تنظیم‌شده از

قبل را دریافت نمود به مصرف رسانده باشد ($v_n < v_{act}$)

ا. مشتری باید مقدار p_n را در بدل انرژی v_n طبق $(p_n * v_n)$ بپردازد.

ب. مشتری باید برای انرژی مصرف‌شده بین مقدار v_n و v_{act} مطابق

فرمول ذیل پرداخت نماید.

$$(1/2) * (v_{act} - p_n) * (1/2)$$

ج. در صورتی که مشتری انرژی بیشتر از مقدار انرژی تنظیم‌شده در سال

گذشته را به مصرف رسانده باشد، در آن صورت فروشنده می‌تواند انتقال انرژی

را تا زمانی که مشتری حسابات آن انرژی غیر تنظیم‌شده را تصفیه می‌نماید، به

تعویق بیندازد، فروشنده باید مشتری را در این صورت از انقطاع انتقال برق حد

اقل پنج (۵) روز قبل از انقطاع برق به شکل کتبی در جریان بگذارد طوری که

دلایل قطع برق را هم در بر داشته‌باشد.

۴۳/۷ کمبود تهیه روزانه در صورتی که فروشنده از انتقال تمام انرژی

تقسیم‌بندی شده و یا قسمتی آن (که تا اندازه ۳۵٪ انرژی مورد ضرورت در جریان

ساعات تقاضای بیشتر که از ۱۸:۰۰ الی ۲۴:۰۰ به وقت ترکمنستان می‌گردد)

برای یک روز را تهیه کرده نتواند در آن صورت فروشنده مکلف است تا در مقابل

انرژی عرضه نشده مورد ضرورت مشتری (که الا ۳۵٪ می‌گردد) به مشتری
کریدیت بدهد که مطابق فورمول ذیل محاسبه می‌گردد.

۱. تعداد روزها $*p_n*۲*$ ((انرژی عرضه‌شده در جریان ساعات بار زیاد) -
۳/۳۵ قسمت انرژی عرضه‌شده در جریان روز))

۵۳/۷ در صورتی که در جریان ساعاتی که بار بالای شبکه در نقطه اعظمی
است، انرژی تهیه‌شده از حدود ۳۵٪ بیشتر گردد (حاصل انرژی تهیه‌شده بین
ساعات ۱۸:۰۰ الی ۲۴:۰۰ تقسیم بر انرژی تهیه‌شده در جریان روز بیشتر از
۳۵/۰ باشد) در آن صورت مشتری باید قیمت انرژی مصرف شده اضافی را به
فروشنده تادیه نماید که توسط فورمول ذیل محاسبه می‌گردد.

۱. تعداد روزها $*p_n*۲*$ « انرژی انتقال‌یافته در ساعات که بار بالای شبکه در
حد اعظمی است) - ۳۵/۰ قسمت انرژی که در جریان روز به مصرف رسیده.»

ماده هشتم: وقایع غیر قابل کنترل

۱۸ طرفین باید در اجرای مسئولیت‌های مندرجه این قرارداد از کوشش‌های
صادقانه و مخلصانه کار گیرند، مگر در حالاتی که انجام موارد قرارداد با موانع
منطقی و خارج از دایره‌ی توانایی طرف رو به رو شده باشد از آن جمله می‌توان
حالات ذیل را چنین بر شمرد: سیلاب، زلزله، برهم خوردن شرایط جوی، تندر،
آتش‌سوزی، گردباد، طوفان، انفجار، مرض، موارد جنگ و تروریسم (خواه اعلان
شده باشد یا نا اعلان شده) آشوب، اضطراب‌مندی و اعتصابات، که یک طرف با
وجود پیش‌بینی و کوشش نتواند آن را دفع نماید.

۲۸ اگر یکی از طرفین بر بنیاد قوه‌های غیر قابل کنترل نتواند مسئولیت‌های
خویش را انجام دهد، باید به شکل عاجل، نه کمتر از ۷ روز بعد از بررسی واقعه،
طرف دیگر را آگاه سازد و معلومات قناعت‌بخش را در مورد واقعه ارایه نماید و
زمان مورد نیاز برای درمان حالت را تخمین نماید.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۱۹۶

جانب متأثر شده مکلف است تا خساره را تخفیف دهد و باید موقتاً از انجام مسئولیت‌های مندرج تحت این قرارداد تا الی ۹۰ روز از زمان آگاهی واقعه آزاد گردد تا شرایط را برای عمل در مان آماده نماید.

۱۲/۸ در جریان و یا هم به شکل عاجل بعد از واقعه قوه غیر قابل کنترل، طرفین ممکن است ارسال دارایی در رابطه به این قرارداد را به شکل آزمایش درخواست نماید.

۳۸ بعد از ختم واقعه قوه غیر قابل کنترل، جانب دعوادار واقعه باید جانب دیگر را در جریان ۳ روز از دوباره به دست آوردن و قصد داشتن انجام مسئولیت‌های تحت این قرارداد آگاه سازد.

۴/۸. وقوع حالت غیر قابل کنترل نباید سهل انگاری قصدی و یا غیر قصدی و یا هم خلاف ورزی یک جانب را شامل شود، به وقت نرسیدن ماشینری، وسایل، مواد، پرزه جات، تأخیر در عملکرد قراردادی، فرسوده گی یا نواقص بی مورد وسایل و یا هم خساره مند شدن وسایل.

ماده نهم: واقعات دیفالت

۱۹. واقعات دیفالت واقعات ذیل تحت این قرارداد در واقعات دیفالت به حساب می آیند.

۱۱/۹. جعل و تقلب: در صورتی که یک از طرفین اسناد غلط و یا اشتباه را ارایه دارد و برای طرف دیگر غلط و یا جعلی ثابت گردد و در مدت ده (۱۰) روز بعد از اطلاع رسمی از طرف جانب دیگر تصحیح و اسناد درست ارایه نگردهد، شامل جعل و تقلب می شود.

۲۱/۹ ناموفق شده در شروع مرحله ی عملی شدن بخش تجارتي قرارداد در وقت معین: در صورتی که یکی از طرفین نتوانست شرایط شروع مرحله ی دوم را تا اول ماه جنوری سال ۲۰۲۰ آماده سازد؛

۳۱/۹ تادیه نکردن پول: ناکامی جانبین در مسئله‌ی نپرداختن بی چون و چرای مبلغ به‌شمول پرداخت پیشکی قبل از زمان معینه تحت این قرارداد که در مدت سی (۳۰) روز بعد از آگهی از جانب متأثر شده معالجه نگردیده و بیان‌داشته بود که در پرداخت جعل شده دوام دارد و تشریح چنین نپرداختن قابل قبول است.

۴۱/۹ غفلت در ترمیم: ناکامی یک جانب در درست کردن و ترمیم دارایی فریکی مرتبط به این قرارداد که به جانب دیگری مربوط باشد و در جریان عملیات این حادثه رخ داده باشد.

جانب غفلت‌کننده، نماینده و یا قراردادی‌های آن اگر بعد از اطلاع کتبی جانب دیگر چنین ناکامی در مدت ۳۰ سی روز علاج نشد.

۵۱/۹ غفلت در بهبود دادن خسارت از اثر انقطاع و یا یک واقعه غیر قابل کنترل: غفلت که شامل انقطاع شود طبق ماده ۵/۴ این قرارداد یا هم بهبود دادن خسارت باعث شده و یا در صورت تطابق یکی از مسؤلیت‌ها در این قرارداد به اثر واقعه غیر قابل کنترل، طبق ماده ۸/۲/۱ این قرارداد، بعد از ۹۰ روز که جانب متضرر اطلاع را به جانب دیگر تحویل داده.

۶۱/۹ جلعکاری در متر: جلعکاری متر در سه مواقع جداگانه و یا بیشتر از آن توسط یک جانب و یا هم عمل نماینده که زیر دست آن در سیستم متر استخدام شده به‌شمول کاپی برداری کردن سیستم.

۷۱/۹ غفلت در اطلاع جایگزینی حقوق یا تغییرات در وضعیت یک جانب:

۱. جای‌گزینی هرگونه حقوق، مالیات و یا هم مسؤلیت‌ها توسط یک جانب بدون اطلاع کتبی جانب دیگر در تحت این قرارداد.

ب. درحالی که یک جانب پیش نهاد یکی ساختن، ادغام کردن و یا انتقال تمام و یا قسمتی اساسی مالیاتش را که مربوط این قرارداد است، به جانب سوم بکند، باید اطلاع کتبی را ۶۰ شصت روز قبل از وقوع چنین تغییر در وضعیت برای جانب دیگر تهیه نماید. جانب دیگر مکلف است در مدت ۳۰ سی روز از زمان وصول اطلاع کتبی پاسخ دهد که شاید (۱) تهیه رضایت نامه کتبی باشد یا (۲) هم ذکر انتقادات پیش نهادی در تغییر چنین وضعیت باشد و تهیه تعدیلات لازم در این قرارداد برای به کار برده شود از موافقت نباید بدون دلیل خودداری گردد.

ج. توانایی و غفلت جانب دیگر در ندادن پاسخ در مدت ۳۰ سی روز به تغییر وارد شده در وضعیت باید منحنی رضایت ان جانب قبول گردد.

۸۲/۹ عملکرد خلاف قانون و غفلت وظیفوی: هر عملکرد

سهل انگارگونه و یا خلاف کاری، خواه قصدی باشد یا غیر قصدی توسط یک جانب، و تأثیر بدی بالای جانب دیگر داشته باشد، مسئولیت هایش را تحت این قرارداد انجام می دهد و منحنی غفلت پنداشته می شود.

۹۱/۹ انرژی نامرتب: در حالتی است که تا سه دروه متواتر بل خوانی، فروشنده از ارسال یا خریدار از پذیرش تسلیمی مقدار انرژی توافق شده تحت این قرارداد با تفاوت +۲۰ فیصد یا -۲۰ فیصد، مگر این که توافق به شکل دیگری بین جوانب صورت گرفته باشد.

۱۰۱/۹ در برآورده ساختن موارد این قرارداد کوتاه بیاید: کوتاهی به این

معنی که یک جانب در انجام موارد اساسی از قبل جا به جا شده در قرارداد کوتاه بیاید، مگر این که موردی در این قرارداد مشخص شده باشد و چنین کوتاهی در مدت ۳۰ روز از جانب دیگر به شکل کتبی اصلاح نشده باشد.

۲۹ یادداشت موارد اشتباه: اگر یک جانب ادعا نماید که اشتباهی صورت

گرفته، باید اطلاع کتبی از جانب منتسب به اشتباه را به دست داشته باشد، ادعارا مشخص نماید، علت خساره و زمان متوقع برای علاج در مدت ۱۵ روز - نظر به

بصیرت و علم منتسب به اشتباه توسط جانب که اشتباه نکرده - مشخص شود.
۱۲/۹ جانب منتسب به اشتباه مکلف است ادعا را در مدت ۱۰ ده روز از
وصول ادعا پاسخ کتبی بدهد.

۲۲/۹ در مورد که جانب منتسب به اشتباه نتواند در مدت ۱۰ روز به ادعای
وارد شده پاسخ ارایه نماید و یا اشتباه را علاج نماید، ممکن جانب غیر منتسب به
اشتباه علاج را تحت شرایط این قرارداد جستجو نماید.

۳۹ هیچ چیز این ماده جانب منتسب به اشتباه را از مسئولیت هایش در
تحت این قرارداد خلاص نمی‌کند به‌شمول تدارک یا خریداری انرژی.

ماده دهم: ترمیم / راه حل های مشکلات

۱۱۰ معالجات که در تحت این قرارداد باید تکمیل شوند.

۱۱/۱۰ اگر یک اشتباهی رخ داد و جریان پیدا کرد، جانب غیر اشتباه‌کننده
ممکن برای حل منازعه در تحت ماده ۱۲ اقدام نماید.

۲۱/۱۰ جریمه‌های در پایان قرارداد تعیین شده و اگر اشتباهی رخ داد، آن
جریمه‌ها و کیفرها باید تطبیق شوند.

۳۱/۱۰ هیچ چیزی در این بند مانع توافق جوانب برای علاج یک واقعه
اشتباه در تحت این قرارداد شده نمی‌تواند.

۴۱/۱۰ معالجات که تحت این قرارداد قرار گرفته اند تجمعی اند و
انحصاری نمی‌باشند و ممکن جانبین یک علاج را تحت این قرارداد جستجو
کنند.

۵۱/۱۰ اگر جانبین در تاریخ اجرا شدن عملیه تجاری قبل از اول جنوری
۲۰۲۰ ناموفق شدند، باید روزانه ۸۰۰۰ (هشت هزار) دالر امریکای را به خاطر
انجام ندادن منعیث جرمانه به جانب دیگر الا ۳ سه ماه بپردازد.

۶۱/۱۰ ممکن موارد اشتباه ذیل برای حقوق جانب غیر اشتباه‌کننده به‌راه بیفتند

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۰۰

تا فسخ این قرارداد را مطالبه نماید، در حالی که ممکن جانب غیر اشتباه‌کننده به جانب اشتباه‌کننده اطلاع کتبی را برای فسخ قرارداد ارایه نماید.

۱. عدم موفقیت یک جانب در برآورده ساختن موعد عملیات تجاری (cod) قبل از اول فیروری سال ۲۰۲۰ (۳) سه ماه بعد از جنوری ۲۰۲۰.

A ارایه دادن از سوی یک جانب که پیاده کردن موارد این قرارداد را به شکل اساسی و بد متاثر می‌سازد.

ب انقطاع که از ۹۰ نروز اضافه گردد.

۷۱/۱۰ جبران خسارات اضافی ممکن جانین به استرداد و جبران مصارف مالیات و مبالغ از جانب منتسب به اشتباه ملقب شوند، جایی که عملکرد جانب اشتباه‌کننده از اجرای عمده تجاری ممانعت بکند، از این رو مانع تطبیق موارد این قرارداد می‌شود.

ماده یازدهم: قانون قابل اجراء

۱۱۱ قوانین کشور: با توجه به تمام مسایل که سازمان را شامل می‌شوند، تشکیل، و طرز حکومت کردن فروشنده و مشتری؛ و با توجه به تمام مسایل حکومت کردن و عملکرد مالک انتقال سرمایه در کشور هر جانب به شمول مسئولیت‌ها و اعتبارات به شخص سوم، قانون کشور جانب باید عملی گردد.

۲۱۱ قوانین حاکم اضافی: در نتیجه فرسوده شدن یک یا تمامی میکانیزم‌های حل منازعات که در این قرارداد مدنظر گرفته شده قوانین محکمه داوری اطاق‌های جهانی تجارت پاریس قابل تطبیق است.

۳۱۱ تغییر در قانون: وقتی اگر در نتیجه تطبیق این قرارداد در قانون اجرایی وی تغییر بیاید، مقررات، با فرمان‌های تقنینی دیگری قابل اجرا در ترکمنستان و افغانستان به وجود بیایند که عملکرد جانین قرارداد را در تطبیق موارد این قرارداد متاثر می‌سازد، و تأثر اساسی روی جای‌گاه اقتصادی جانین تحت این قرارداد

می‌گذارد، پس:

۱۳/۱۱ جانبی که از تغییرات ذکر شده در قانون متأثر می‌گردد باید جانب دیگر را به‌گونه‌ی کتبی همراه با پیش‌نهادات اصلاحی خویش در جریان بگذارد، ممکن برای این قرارداد درخواست شوند تا جانب متأثرشده را به عین حالت اولی اقتصادی که اگر تغییرات در قانون به میان نمی‌آمد برگردانند.

۲۳/۱۱ در حالتی که جوانب در رابطه به تعدیلات پیشنهادی در قرارداد در مدت نود روز بعد از وصول کتبی تعدیلات به توافق نرسند، ممکن جانبین موضوع را برای حل و فصل به موارد ماده ۱۲ این قرارداد واگذار نماید.

۴۱۱ هیچ چیزی در این ماده برا معاف کردن جوانب از مسئولیت تفسیر بهانه شود و باید جوانب با شرایط قوانین، مقررات، دساتیر، فرمان و احکام قابل اجراء و تنفیذی از یک وقت تا وقت دیگر مطابقت نمایند به شمول آن‌هایی که مربوط به حفظ سلامتی و حفظ محیط زیست می‌شوند.

ماده دوازدهم: حل منازعات

۱۱۲ توافق متقابل: هر گونه منازعه که تحت این قرارداد بروز نماید به شمول بعضی سوالات راجع به موجودیت، اعتبار یا ختم این قرارداد، ممکن به شکل متقابل میان جانبین حل گردد به شمول توافق جانبین روی داخل کردن جهت متخصص و مستقل سوم برای حل منازعه.

۲۱۲ اطلاع دادن منازعه: اگر جانبین به گونه متقابل به حل منازعه دست نیافتند، هر یک از دو جانب مکلف است اطلاع کتبی به جانب دیگر را بدهد، جزئیات جایگاه منازعه را بالای مسئله مشخص می‌سازند؛ همچنان اطلاع به نیت حل منازعه توسط یک جهت مستقل و متخصص را ارایه می‌نماید.

۳۱۲ تعیین جهت متخصص و مستقل: با در نظر داشت هرگونه منازعه در تحت این قرارداد میان جانبین ممکن هر یک از دو جانب برای تعیین جهت

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۰۲

مستقل و متخصص از طریق اطلاع کتبی به جانب دیگر اقدام کنند.
الف. این اطلاع کتبی باید شامل اظهارات باشد که وضعیت و مسائل مربوط به آن را به معنی تمام توضیح دهد.

ب. شخص مستقل و متخصص باید فرد و گروه بی طرف، موسسه باسویه و با صلاحیت‌های مربوطه بین‌المللی و با تجربه، که در نتیجه توافق جانبین به این کار گماشته شده باشد.

ج. شخص مستقل متخصص باید منحصراً یک متخصص عمل بکند و نباید مانند یک میانجی و فیصله‌دهنده عمل کند و باید هدایت شود تا تصمیم حرفه‌یی در مورد مسئله در مدت ۳۰ روز تقررش اتخاذ نماید. مگر این که میان جانبین توافق صورت گرفته باشد.

د. روی انتخاب متخصص مستقل، جانب دریافت‌کننده‌ی آگاهی باید معلومات دست‌داشته خویش را جمع به منازعه را، تسلیم نماید.

ه. اگر جوانب در مدت ۶۰ روز بعد از دریافت آگاهی ارجاع، روی انتخاب متخصص مستقل بین هم به توافق نرسیدند، درین حالت میکانیزم دیگری برای منازعات در نظر گرفته خواهد شد.

و. جوانب مکلف اند مصارف فیس و مخارج متخصص مستقل را به شکل مساویانه تأمین کنند.

ر. آغاز انتخاب و تعیین متخصص مستقل، نباید جوانب را از کوتاهی و انجام مسئولیت‌های مندرجه این قرارداد خلاص کند.

۴۱۲. میانجی بین‌المللی: اگر جانبی مستحق ثبت یک ادعا برای میانجیگری بین‌المللی بعد از این باشد که جانبین از طریق گفتگوی متقابل یا توسط انتخاب متخصص مستقل به توافق نرسیده باشند.

۱۲/۴/۱ به اساس کوتاهی در تفاهم متقابل یا انتخاب متخصص مستقل، هر یک از جوانب باید آگاهی کتبی را برای جانب دیگر به خاطر پرنمودن ادعا

۲۰۳ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

همراهی محکمه میانجیگر اطاق‌های تجارت بین‌المللی پاریس؛ فرانسه تهیه نماید.

۲۴/۱۲ خانه‌پری کردن فورم ادعا هر یک از جوانب را از کوتاهی و انجام مسئولیت‌ها مندرجه، این قرارداد خلاص نمی‌کند.

۵۱۲ رضایت برای اقدام. هر یکی از جوانب صادقانه موافق آن که تمام راه‌حل‌ها برای منازعه - که تحت این قرارداد بروز می‌کند- بر اساس ماده حل منازعات که این جا ذکر شده اطاعت خواهد کرد، که اجرای فیصله و رای را نیز شامل می‌شود.

ماده سیزدهم: فسخ و آگاهی فسخ کردن

۱۱۳ فسخ

۱۱/۱۳ تاریخ انقضاء: این قرارداد باید به تاریخ ۳۱ دسامبر ۲۰۲۷ میلادی به پایان برسد. جوانب قرارداد باید از صداقت، ایمان‌داری و کوشش کارگیرند تا تضمین نمایند که این قرارداد قبل از موعد ختم ان فسخ نخواهد شد و حق آن را کمایی کند تا قسمت یا تمام موارد مندرج این قرارداد الی ختم آن تمدید شود.

۲۱/۱۳. توافق متقابل برای فسخ کردن: هیچ چیزی در این قرارداد نباید حق فسخ قرارداد میان جانبن را در هر زمان دیگری قبل از موعد انقضای آن محدود سازد.

۳۱/۱۳. فسخ قبل از وقت: جوانب باید حق این را داشته باشند تا قرارداد را قبل از موعد ختم آن به شرح ذیل فسخ نمایند.

الف. توسط جانب غیر منتسب به اشتباه در یک واقعه اشتباه که انجام شده و دوام دارد و صریحاً از جانب غیر منتسب به اشتباه چشم‌پوشی نشده است.

ب توسط هر از جوانب به اثر واقعه دوامدار واقعه ماژوری به مدت بیشتر از ۹۰ روز متعاقب که یک جانب عملکرد و مسئولیت‌های خویش را تحت این

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۰۴

قرارداد معلق ساخته باشد.

۴۱/۱۳ در صورت نائل نشدن به تاریخ اجراء در مدت ۱۸۰ (یکصد و هشتاد) روز از امضای قرارداد میان جانبین، یا تاریخ عقب‌ترکه توسط جوانب بالای ان توافق صورت گیرد، این سند به تمامی معنایش باید جمعاً دو باره بی‌اعتبار شود.

۲۱۳ آگاهی نامه تمایل بر فسخ کردن و آگاهی برای فسخ:

۱۲/۱۳ هر طرف که فسخ این قرارداد را قبل از موعد ختم آن بخواهد مکلف است آگاهی کتبی تمایل برای فسخ کردن با جانب دیگر که تعیین‌کننده واقعه اشتباه تحت این قرارداد است را ترتیب نموده که توسط آن فسخ قرارداد را جستجو می‌کند و خلاصه موارد و پیش‌بینی‌های که برای بهبودی توسط جانبین در نظر گرفته شده بود و یا نشده بود نیز مشخص نماید.

۲۲/۱۳ در وضعی که جانب منتسب به اشتباه، بعد از دریافت آگاهی نامه تمایل به فسخ قرارداد، اشتباه خویش را قبل از موعد انقضاء علاج نکرد، ممکن جانب غیر منتسب به اشتباه از طریق ارسال آگاهی نامه فسخ این قرارداد را با جانب منتسب به اشتباه فسخ نماید این قرارداد باید در تاریخ مشخص شده در آگاهی نامه فسخ گردد و این تاریخ نباید قبل از ۹۰ نود روز بعد از تاریخ باشد که، آگاهی نامه فسخ قرارداد به جانب دیگر تحویل شده است.

۳۲/۱۳ جوانب باید انجام مسئولیت‌های مربوطه‌ی خویش در تحت این قرارداد را که معلق شده بودند ادامه دهند، معلق بودن امور به خاطر حل نهایی منازعه برخاسته از جانب دریافت‌کننده‌ی آگاهی نامه تمایل به فسخ کردن یا فسخ قرارداد به شرط آن که آگاهی نامه منازعه به جانب منتسب به اشتباه قبل از ختم دوره بهبودی آن تحویل شده باشد.

۴۲/۱۳ هر یک از آگاهی نامه‌ها تمایل فسخ کردن یا آگاهی فسخ باید توسط شخص نماینده، با صلاحیت و بر حال جانب اجراء گردد. این چنین آگاهی نامه

باید دلایل فسخ و اساس برای فسخ را با جزئیات مشخص نماید.

ماده چهاردهم: لسان قرارداد

۱۱۵ این قرارداد خرید و فروش انرژی همزمان به لسان‌های انگلیسی، ترکمنستانی و دری اجراء خواهد شد هر یک از این‌ها از قوت و تأثیر قانونی مساوی برخوردار خواهند بود. در صورتی که میان موارد این قرارداد تناقض وجود داشته باشد، متن لسان انگلیسی باید ترجمه را کنترل نماید.

ماده پانزدهم: تغییرات در قرارداد

۲۲۵ هر یک از بندهای این قرارداد بر اساس توافق متقابل کتبی میان طرفین تغییر شده می‌تواند. تمام تغییرات وارده در این قرارداد باید جزء لاینفک این قرارداد باشند هر تغییری در قرارداد بالای تاریخ تأثیر خواهد گذاشت که توسط اداره دولتی اجناس و تبادل مواد خام ترکمنستان، متعاقباً تصویب این چنین تغییرات در افغانستان توسط هیأت مدیره د افغانستان برشنا شرکت ثبت خواهد شد.

ماده شانزدهم: اسناد و ریکاردها

۱۱۶ **مراقبت اسناد و ریکاردها:** هر جانب باید به نحوه‌ای خوب کتب محاسبه، اسناد انرژی ارسال شده و دریافت شده، نتایج و راپورهای مربوط به امتحان نمودن وسایل میتر و کتب و اسناد دیگر که در کشور جانب مطلوب باشند و قسمی که در مطابقت به عملکرد محتاطانه کمپنی‌های برق سفارش داده می‌شوند.

۱ اسناد و ریکاردها که توسط یک جانب حفظ می‌گردند دارایی آن جانب شمرده می‌شود.

۱۶/۲ اسناد امتحان کردن وسایل میتر باید دارایی جانب باشد که مخارج

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۰۶

امتحان را به دوش داشته باشد.

۲۱۶ حق بررسی: هر جانب که راضی شد باید در مدت ۱۰ ده روز بعد از درخواست کتبی از جانب دیگر باید برای بررسی آماده باشد و تمام اسناد حفظ شده مربوط به انرژی ارسال شده و دریافت شده؛ و هم چنان اسناد امتحان وسایل میتر، معلومات مربوطه‌ی دیگر و محلی که معمولاً این اسناد آن جا نگهداری می‌شوند را آماده نمایند.

۱۶/۲.۱ در صورت وقوع منازعه، هر جانب باید در مدت ۱۵ (پانزده) روز بعد از درخواست کتبی از جانب دیگر، برای بررسی در دسترس باشد و تمام کتب و اسنادی که در درخواست مشخص شده و مربوط به منازعه می‌باشد را کاپی نماید.

۳۱۶ نگهداری کتب و اسناد: جوانب باید کتب و اسناد مربوط به این قرارداد را با خود حفظ نمایند، به شیوه‌ی درست، برای مدت ۵ پنج سال بعد از تاریخ ختم این قرارداد.

۱۶/۱۳ در جایی که یک منازعه تا حال حل نشده و لاینحل باقی مانده، جوانب موافق اند که تمام اسناد مربوط به منازعه را الی ۵ پنج سال بعد از حل این منازعه با خود نگهداری می‌نمایند.

ماده هفدهم: جانشین‌ها و واگذاری‌ها

۱۱۷ حقوق و مسئولیت‌هایی که توسط این قرارداد ایجاد شده، باید به جانشین‌های جوانب انتقال بالای آنان الزامی باشند به شرطی که یک جهت هم واگذار نمی‌کند چنین حق و مسئولیت را بدون رضایت کتبی جانب دیگر.

ماده هجدهم: مصونیت مطلق

۱۱۸ به حدی که هر دو جانب وسیله از دولت است که مصونیت ایشان وابسته به دولت می‌باشد، توافق شده که اجرات این قرارداد عمل تجارتي را

۲۰۷ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

تشکیل می‌دهد و جواب به صراحت و با بالاترین حد ممکن از قانون مستثنی نمی‌باشند یا به عنوان مصوئیت یا در غیر این صورت مشخص می‌شود که برای اجراء کردن و جمع‌آوری بالای این قرارداد موافقت شده و توافق شده که چنین حقوقی را در رابطه به این قرارداد ادعا نمی‌کند.

ماده نوزدهم: بقای مسئولیت‌ها

۱۱۹ بدون استثنا به صراحت در این قرارداد ارائه شده که، انقضاء و فسخ قبل از وقت این قرارداد به هر دلیلی که باشد نمی‌تواند جانبین قرارداد را از ختم مسئولیت‌ها، قبل از چنین انقضاء و فسخی تحت این قرارداد معاف نماید.

ماده بیستم: ارتباطات و آگاهی‌ها

۱۲۰ آگاهی‌ها: تمام آگاهی‌ها مطلوب در این قرارداد باید به شکل هارد تهیه شوند و توسط دست تحویل داده شوند.

۲۲۰ ارتباطات: به شکل ابتدای فکس، تیلیفون و مکتوب‌های نوشتاری باید منحیث ارتباطات میان جانبین برای پیش‌برد موارد مطلوب این قرارداد پذیرفته شوند ایمیل منحیث شیوه ثانوی برای ارتباطات پذیرفته خواهد شد هر جناح باید اشکال مختلف ارتباطات را حفظ نماید و یک کاپی و یا اصل دوسیه را در دسترس جانب دیگر از طریق فکس، ثبت تیلیفون یا ایمیل قرار دهد.

۳۲۰ تغییر آدرس: جوانب باید یکدیگر را به شکل مکتوبی در مدت ۵ روز بعد از تغییرات از تمام تغییرات آدرس‌های رسمی باخبر سازند، به شمول تغییرات در جزئیات بانکی که مربوط این قرارداد می‌شوند.

ماده بیست و یکم: تمامیت قرارداد

۱۲۱ این قرارداد با تمام ضمایم آن باید قرارداد داخلی را میان جوانب با توجه به فروش، انتقال، و خریدن انژی - قسمی که این جا توضیح شده - تشکیل دهد

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۰۸

و باید تمام قراردادها و تفاهمات میان جوانب لغو گردد.

جوانب شهادت می‌دهند که آن‌ها افراد داخل در این قرارداد با صلاحیت و بر حال بوده و این قرارداد توسط این‌ها اجراء می‌گردد چون آن‌ها افراد و نماینده‌های با صلاحیت ۶ ماه نوامبر ۲۰۱۵ میلادی می‌باشد.

۱ معلومات بانکی

۲ معلومات بانکی فروشنده. (Trukmenenergo state power corporation)

شرکت انرژی ترکمنستان (ترکمن انرگو)

مستفید شونده: وزارت انرژی ترکمنستان

۵۵/۲۰۲۲ (.A .nowayy Str)

بانک. SCBT ترکمنستان

عشق آباد، ترکمنستان

نمبر اکونت ۲۳۲۰۱۸۴۰۱۳۰۴۰۷۲۰۰۱۸۶۰۰۰

تکس کود ۱۰۱۱۶۱۰۰۰۱۱۰

نمبر اکونت مترادف ۲۱۱۰۱۹۳۴۱۱۰۱۰۰۳۰۰۰۰۷۰۰۰

از طریق Commerzbank

فرانکفورت، آلمان

سوئفت کود COBADEFF

۳. جزئیات بانکی خریدار: (دافغانستان برشنا شرکت)

دارنده اکونت نمبر دافغانستان برشنا شرکت

نوع اکونت: اکونت جاری

واحد پولی. اکونت پول خارجی (دالرامریکایی)

نمبر اکونت. ۱۰۰۱۳۶۵۰۰۰۶۶۴

سوئفت کود PIBAAFKXXX BANK

اسم بانک. پشتتی بانک

ایمیل info@pashtanybank.com

تیلیفون/فکس. ۰۰۹۳(۰)۰۲۹۰۵(۰)۲۱۰۲۱۰

آدرس: پشتتی بانک، دفتر مرکزی

محمد جان خان وات. کابل افغانستان

www.pashtanybank.com

فروشنده خریدار

شرکت ملی ترکمن انرگو، دافغانستان برشنا شرکت

وزارت انرژی ترکمنستان مقرر مرکزی چمن حضوری

۰۰۹۳۰۷۰۰۲۷۹۷۶۷ تیلیفون ترکمنستان ۷۴۴۰۰۰

عشق آباد، کوچه ۲۰۲۲، ۵۵ فکس: ۰۰۹۳۲۰۲۱۰۰۳۲۸

تیلیفون ۳۷۹۳۳۶، ۳۷۹۳۵۹ (۹۹۳۱۲) رییس عمومی و اجرایی

فکس. ۹۲۵۳۲۴/۹۲۵۳۲۴ (۹۹۳۱۲)

رئیس عمومی

----- آقای رسول انایف ----- آقای عبدالرازق صمدی

تایید شده توسط

د. رجیفوو انجنیر علی احمد عثمانی

وزیر انرژی وزیر انرژی و آب

ضمیمه اول: که جزء لازم قرارداد خرید و فروش برق DEN-۰۲/۰۵ می باشد

قیمت فی واحد برق (p_н) و تنظیم قیمت

قیمت فی واحد برق برای انرژی برق انتقال یافته از فروشنده به خریدار، باید در

وقت امضای این قرارداد، قرار ذیل باشد

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۱۰

i. قیمت فی واحد انرژی برق (p_n) به دالر فی kwh

5.0cent/kwh (در سال ۲۰۱۵)

ii. نرخ تعدیل قیمت سالانه به $\% ۳$.

تعرفه گمرکی p_n حاصله برای هر سال

۲۱۱ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

دوره ساختنمان														
دوره بهره برداری														
	سال #	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
سال	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۷	۲۰۱۸	۲۰۱۹	۲۰۲۰	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۳	۲۰۲۴	۲۰۲۵	۲۰۲۶	۲۰۲۷	
تعدیل (٪۳)			٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	
افزایش تعرفه			٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	
گسری بالای			٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	
سال قبلی			٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	٪۳	
تعرفه گسری (Scent/kwh)	500	5.15	5.30	5.46	5.80	5.97	6.15	6.33	6.52	6.72	6.92	7.13		
میلیون kwh (Gwh)		۰	۰	۸۹۹	۹۵۹	۱۰۲۱	۱۰۷۷	۱۱۵۰	۱۲۲۲	۱۲۹۲	۱۳۶۷	۱۴۳۹	۱۵۱۶	
مقدار به (USD)				۰.۴۹/۰۸۵	53,991	59,218	64,296	70,72	77,352	84,238	91,862	99,578	108,090	
				۱۴,۰۰۰/۰	700.00	000.00	900.00	5000.00	600.00	400.00	400.00	800.00	800.00	

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۱۲

یادداشت

در صورت انقطاع برق و یا وقوع حادثه غیر قابل پیشگیری، طرفین قرارداد توافق می کنند که:

i. V_n را توسط انرژی برنامه ریزی شده ذکر شده در تقسیم اوقات ماهانه انتقال انرژی برق، کاهش دهند تا دوره عملی انقطاع و یا وقوع سانحه را پوشش داده بتواند.

ii. اگر مقدار انرژی برنامه ریزی شده از تقسیم اوقات انتقال ماهانه انرژی برق دریافت شده نتواند، طرفین باید برسر کاهش یک مقدار معقول V_n به توافق برسند.

ضمیمه ۲: که جزء لازم قرارداد خرید و فروش برق KEN-02/05 می باشد

مقدار انرژی برق، تقسیم اوقات ها و طرز العمل های انتقال آن

I. مقدار انرژی برق

مقدار انرژی برق (V_n)، مقدار قبول شده انرژی برق (به Gwh) است که طی سال N به نقطه انتقال عرضه شود. مقدار v_n که در نقطه فروشنده محاسبه می شو، در جریان این قرارداد باید طور ذیل باشد:

سال ۲۰۱۸ ۲۰۱۹ ۲۰۲۰ ۲۰۲۱ ۲۰۲۲ ۲۰۲۳ ۲۰۲۴ ۲۰۲۵ ۲۰۲۶
۲۰۲۷

۱۵۱۶ ۱۴۳۹ ۱۳۶۷ ۱۲۹۲ ۱۲۲۲ ۱۱۵۰ ۱۰۷۷ ۱۰۲۱ ۹۵۸ ۸۹۹ Gwh

یادداشت: چون مقدار v_n در نقطه انتقال محاسبه شده است لذا باید ضایعات را نیز مطابق ضمیمه ۴ در نظر گرفت.

ii. طرز العمل ها و تقسیم اوقات های انتقال انرژی برق

قبل از تاریخ بهره برداری تجارتي، فروشنده باید انرژی برق را تهیه و در زمان و به مقدار توافق شده توسط طرفین، به نقطه انتقال مربوطه منتقل نماید، البته با در نظر داشت محدودیت‌های تخنیکي بودجوي انتقال این انرژی.

به تاریخ بهره برداری تجارتي و بعد از آن، فروشنده باید به شکل مسلسل انرژی برق را مطابق تقسیم اوقات‌های ذیل خریدار انتقال دهد.

۱. **تقسیم اوقات سالانه:** حد اقل ۶۰ روز قبل از ختم هر سال، دافغانستان برشنا شرکت باید یک تقسیم اوقات را به شرکت ملی برق ترکمن انرگو تهیه نماید که نشان دهنده مقدار مجموعی انرژی درخواستی (به Gwh) این شرکت در جریان هر ماه سال بعدی باشد.

۲. **تقسیم اوقات ماهانه:** حد اقل ۳۰ روز قبل از ختم هر سال، دافغانستان برشنا شرکت باید یک تقسیم اوقات را مطابق ضمیمه ۱/۲ به شرکت ملی برق ترکمن انرگو تهیه نماید که نشان دهنده مقدار مجموعی انرژی درخواستی (به Gwh) این شرکت در جریان هر ماه سال بعدی باشد.

انرژی که مطابق تقسیم اوقات نباشد، باید هر سال و هر ماه تصفیه شود و باید شامل تقسیم اوقاتی که جهت تصفیه ماهانه و سالانه فرستاده می شود، نیز باشد.

فورمه تقسیم اوقات انتقال انرژی برق

ضمیمه ۱/۲

که جزء لازم قرارداد خرید و فروش برق KEW-۰۲/۰۵ می باشد.

فورمه/ نمونه تقسیم اوقات ماهانه

تاریخ -----

مطابق قرارداد خرید و فروش برق KEN-۰۲/۰۵ که به تاریخ ___ سال ۲۰۱۵ بین شرکت ملی برق ترکمن انرگو ("فروشنده") و دافغانستان برشنا شرکت ("خریدار") صورت گرفته است، خریدار بدین وسیله تقسیم اوقات ذیل را به

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۱۴

فروشنده تقدیم می‌کند که مقدار مجموعی برق درخواستی مورد ضرورت را در هر ماه سال _____ نشان می‌دهد.

ماه انرژی برنامه‌ریزی شده

(سالانه به %)

[_____] جنوری

[_____] فبروری

[_____] مارچ

[_____] اپریل

[_____] می

[_____] جون

[_____] جولای

[_____] اگست

[_____] سبتمبر

[_____] اکتوبر

[_____] نوومبر

[_____] دسمبر

با احترام تقدیم است،

دافغانستان برشنا شرکت

توسط. _____

اسم.

عنوان

ضمیمه ۳

که جزء لازم قرارداد خرید و فروش برق KEN-۰۲/۰۵ می‌باشد

مشخصات میتر و طرزالعمل‌های خواندن میتر

۱. مشخصات میتر

۱/۱ میتر (فروشی) اصلی و میترخوان (که شامل ترانسفارمر اندازه گیری و ملحقات مربوطه‌ی آن می‌باشد) باید مالکیت یکی از طرفین بوده، توسط خود آن‌ها راه‌اندازی گردیده و مطابق ستندردها و هدایات موجود در همان کشور، نگه‌داری گردند. وسایل فوق‌الذکر باید توانایی خواندن ماهانه وساعت‌وار را داشته باشند و سهولت ذخیره و دانلود حد اقل ارقام ۴۵ روزه نیز باید در آن‌ها موجود باشد.

۱/۲ میترهای فروشنده و خریدار در هر سرکت (مدار) خطوط KV۵۰۰ موجود بوده و توسط هسته‌های ترانسفارمر و ولتاژ ترانسفارمرهای جداگانه تغذیه شوند. تمام میترها باید قابلیت کنترل و بررسی از راه دور توسط سیستم SCADA را داشته و نتایج را به‌شکل گرافیکی (PULSED) به پروسسورهای میترخوان این داده‌ها (معلومات) بدهد.

۱/۳ وسایل مناسب برای کنترل باید جهت خواندن تناوب توان و انرژی برق در مقاطع زمانی ۱۵ دقیقه‌یی، نصب گردند. شاخص توان و انرژی برق دریافت‌شده از لوازم کنترولی باید طوری تنظیم گردد که مقادیر مجموعی انرژی انتقال‌یافته را به نقطه انتقال تعیین کند.

۱/۴ یک اندازه‌گیری مسلسل جریان، ولتاژ، توان اکتیف و ری‌اکتیف در تمام ترانسفارمرها (به شمول ترانسفارمرهای کمکی در سبستیشن‌ها) و خطوط دخولی و خروجی ضروری است.

۱/۵ میترها باید الکترونیکی باشند، قابلیت تبدیل برای انرژی اکتیف (ACTIVE POWER) و ری‌اکتیف (Reactive) را داشته باشند، از مداخلات غیر قانونی در امان بوده و مطابق ستندردهای ۶۸۷-۹۲b

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۱۶

Mek ۱۰۳۶- ۹۰b Mek ۶۲۰۵۲- MEK- ۱۱۲۰۰۳b, ۲۱-۶۲۰۵۳
۲۰۰۳b بوده و وسیله ارتباطی برای وصل شدن به سیستم SCADA را داشته
باشد.

۱/۶ ساعت‌ها بالای تمام میترها باید مطابق ساعت ترکمنستان تنظیم شوند.
۱/۷ صنف دقت میتر. تمام میترهای (فروشی) اصل و میترخوان‌های
نصب‌شده در نقاط اندازه‌گیری باید از صنف دقت ۰/۵٪ باشند.

۲ طرزالعمل‌های مربوط میترها

۱/۲ طرزالعمل‌های میترخوانی

۱/۲۰ خوانش ماهوار: میترهای فروشنده و خریدار باید در روز آخر ماه،
مطابق وقت ترکمنستان تنظیم شوند تا مقدار و کیفیت انرژی برق انتقال یافته در
ماه گذشته را جهت پرداخت قیمت، اندازه نموده و آن را ثبت نماید. خواندن باید
در روز اول ماه بعد از ماه بل سازی صورت حساب سبستیشن‌های اندخوی و
اتامورت، ساعت ۸:۰۰ قبل از ظهر مطابق ساعت ترکمنستان صورت گیرد.
ا. خواند باید مطابق طرزالعمل‌های تعیین شده در این تقسیم اوقات صورت
گیرد. هر دو طرف باید حق حضور در محل در وقت تمام خواندن‌ها را داشته
باشند.

ب. اگر یکی از طرفین بخواهد میترها را در زمان دیگری غیر از ساعت
۸:۰۰ قبل از ظهر روز اول ماه بخواند، باید حد اقل پنج (۵) روز قبل به طرف
دیگر اطلاع بدهد.

ج. اگر طرفین نتوانستند بالای یک زمان مشخص برای خواندن میتر به توافق
برسند، خواندن باید مطابق تقسیم اوقات تعیین شده صورت گیرد.

د. اگر نماینده هر کدام از طرفین در وقت خواندن میتر مطابق تقسیم اوقات،
حضور نداشته باشد، طوری فرض می‌گردد که از حق حضور خود در وقت
خواندن میتر گذشته است و خوانش صورت گرفته برای پرداخت قیمت قابل قبول

تلقى می‌شوند. البته قابل اصلاحات ضروری می‌باشد.

۲.۱/۲ **خوانش ده روزه:** از آن جایی که ارسال نتایج خوانش مسلسل توسط سیستم خوانش از راه دور برای هر دو طرف فعال می‌باشد، در هر زمان که این سیستم از کار می‌افتد، اگر طرفین بخواهند، می‌توانند به شکل مستقلانه میترهای مربوطه خود را حداقل در هر ۱۰ روز یک بار خوانده و نتایج را به طرف دیگر قرارداد گزارش دهند.

ا. در این صورت، استفاده از نتایج این اندازه‌گیری جهت پرداخت قیمت الزامی نبوده اما باید برای نظارت از عملکرد میتر و دریافت عوارض احتمالی میترهای (فروشی) اصلی و میترخوان‌ها استفاده می‌شود.

ب. در صورت خرابی میتر فروشنده یا خریدار، نتایج فوق بر علاوه معلومات دیگر که در دست اند، می‌توانند جهت تصحیح و تنظیم مقدار و کیفیت انرژی انتقال یافته، استفاده شوند.

۲.۱/۳ **تصحیح برای ضایعات:** اندازه‌گیری به دست آمده جریان انرژی برق در نقاط میترخوانی، به واسطه در نظر گرفتن ضایعات بین نقطه انتقال و نقطه میترخوانی، جهت دریافت مقدار انرژی برق انتقال یافته توسط فروشنده به نقطه نهایی تصحیح خواهد شد.

۲.۱/۴ **میترهای غیرفعال:** در صورتی که وسیله اندازه‌گیری به علت آزمایش، ترمیم و یا در اثر شکستگی غیر فعال باشد، مقدار جریان توان و انرژی در این مرحله به اساس خوانش‌های وسایل اندازه‌گیری دیگر یا در صورت نبود آن‌ها توسط محاسبه، تعیین شده و طرفین باید در مورد آن توافق نمایند.

۲/۲ **درجه‌بندی و آزمایش میترها**

۲.۲/۱ **آزمایش:**

ا. هر یکی از طرفین باید میترهای مربوطه خود را مطابق قیمت مربوطه خود حداقل یک بار در هر سال آزمایش نماید. اولین نوع از این آزمایش‌ها باید قبل از

تاریخ بهره برداری انجام شود.

ب. بر علاوه آزمایش سالانه، هر کدم از طرفین می تواند جهت آزمایش و سایل میترخوانی خودشان و یا از طرف مقابل، درخواست بدهد و لذا طرفین باید همکاری کنند تا به شکل عاجل، بررسی این وسایل جهت حفظ دقت آنها صورت گیرد. اگر طرف قرارداد که مسئول حفظ این وسایل میترخوانی نیست، درخواست آزمایش آنها را می دهد، در صورتی که نتایج آزمایش نشان دهد که وسایل میترخوانی با دقت $\pm 0.5\%$ (یا مطابق معیارهای قبول شده محلی یا بین المللی قبول شده بین خریدار و فروشنده) کار می کنند، قیمت این آزمایش را باید طرف درخواست کننده بپردازد. اگر دیافت گردید که اشتباه بزرگتر از حدود فوق است، مصارف آزمایش به دوش طرف مسئول میتر می باشد.

۲.۲/۲ شخص مستقل: طرفین باید توافق کنند که یک شخص مستقل یا یک اداره رسمی دولت را برای آزمایش، درجه بندی، و یا تعمیر میترهای (فروش) اصلی و میترخوانها مقرر کنند.

۱. شخص مستقل نباید کارمند و مامور یکی از دولت ها و یا مربوط به آن باشد. اگر این شخص قراردادی یا قراردادی فرعی یکی از طرفین باشد، باید آن را به طرف مقابل آشکار سازد.

ب. طرفین قرارداد باید توافق کنند که شخص مستقل می توان میترها و تمام وسایل مربوط به آن و هر وسیله دیگر فروشنده و یا خریدار را که در آزمایش، درجه بندی و تنظیم میترها و وسایل مربوط آن به کار می روند، را آزمایش، پاک کاری، تبدیل، تعمیر، بررسی و تنظیم کند.

۲.۲/۳ آزمایش ها اول، آزمایش های سالانه:

۱. اولین آزمایش ها باید جدا اقل ۱۵ روز قبل از تاریخ شروع بهره برداری، توسط شخص مستقل صورت گیرد.

ب. هرکدام از طرفین باید میترهای خود را در مقاطع زمانی کمتر از ۱ سال

آزمایش کنند.

آزمایش تمام وسایل دیگر اندازه‌گیری باید مطابق توافق صورت گیرد.

۲/۴. ۲ شاهد بودن در وقت آزمایش‌ها: در تمام حالات، هر کدام از طرفین باید حد اقل پنج (۵) روز قبل از آزمایش هر کدام از وسایل اندازه‌گیری، اطلاع داده شوند. طرفین باید حق داشتن نماینده در محل در وقت آزمایش وسایل اندازه‌گیر را داشته باشند، در صورت نداشتن نماینده حاضر در وقت آزمایش، در حالی که قبلاً اطلاع داده شده باشد، نتایج آزمایش درست تلقی می‌گردند.

۲/۲/۵ تصحیح اندازه‌گیری:

۱. اگر در نتیجه آزمایش هر کدام از وسایل اندازه‌گیری، فیصدی اشتباه، در وقت خواند اندازه عملکرد وسطی از زمان آخرین آزمایش، بزرگترین مقدار ذکر شده در استانداردهای وسایل تخنیکی دریافت گردید، در این صورت باید آخرین خوانش ثبت شده این وسیله دقیق فرض شود. اما این وسیله باید توسط طرف مستقل به صورت عاجل، طوری تنظیم شود که معلومات را به شکل دقیق ثبت کند.

ب. اگر در نتیجه آزمایش، هر کدام از وسایل اندازه‌گیری، فیصدی اشتباه بزرگتر از مقدار ذکر شده، در استاندارد وسایل تخنیکی دریافت گردید، در این صورت این وسیله باید به صورت عال تنظیم شود و بل‌ها باید مطابق معلومات قبل برای زمان‌های ذیل تنظیم شوند:

i. دوره واقعی در مدتی که اندازه‌گیری غیر دقیق صورت گرفته است، اگر دوره بتواند به شکل معقول تعیین گردد، یا

ii. اگر دوره به شکل معقول نتواند تعیین گردد، یک و نیم حصه دوره از تاریخ آخرین آزمایش وسیله اندازه‌گیری، اما نه بیشتر از ۱۲ ماه.

۲/۴. ۲ مراقبت میترها: در وقت پاک‌کاری، تبدیل، تعمیر، بررسی، درجه‌بندی، یا تنظیم میترهای (فروشی) اصلی و یا میترخوان‌ها و وسایل مربوط

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۲۰

آن (یا هر وسیله‌ای که به‌خاطر اندازه‌گیری استفاده می‌شود) توسط یکی از طرفین و یا شخص مستقل، هر کدام از طرفین باید حق داشتن یک نماینده را در محل داشته باشند.

۷/۲.۲ درجه‌بندی

۱. میترها (فروشی) اصلی و میترخوان‌ها باید به‌خاطر دیدن دقت آن‌ها، هر سال در محل شان آزمایش شوند. اگر اندازه اشتباه به‌دست آمده در اثر بررسی کمتر از حدود $0/+0.5/0\%$ (یا مطابق هر معیار بین‌المللی و یا محلی قبول‌شده توسط طرفین) باشد، کارکرد میتر مذکور باید رضایت‌بخش تلقی گردد. اگر اشتباه به‌دست آمده کمتر از حدود تعیین‌شده باشد، مصرف ثبت شده توسط میتر فروشی به تنهایی می‌تواند برای ساختن بل‌ها استفاده گردد.

ب. اگر اشتباه هر کدام از میترهای اصلی (فروشی) در جریان آزمایش‌های سالانه، بین حدود تعیین‌شده تثبیت گردید، ولی اشتباه میترخوان متناظر آن از حدود تعیین‌شده بیرون بود، بل‌سازی طبق معمول مطابق میترهای (فروشی) اصلی صورت خواهد گرفت. در حالی که میترخوان باید به‌شکل عاجل درجه‌بندی شود.

ج. اگر اشتباه هر کدام از میترهای اصلی (فروشی) در جریان آزمایش‌های سالانه، بزرگتر از حدود تعیین‌شده تثبیت گردید، ولی اشتباه میترخوان متناظر آن بین حدود تعیین‌شده بود، بل‌سازی ماه جدید و زمان درجه‌بندی میتر (فروشی) اصلی مطابق میترخوان صورت خواهد گرفت، تجدید نظری در مورد بل ماه گذشته صورت نخواهد گرفت و میتر اصلی (فروشی) باید به‌شکل عاجل درجه‌بندی شود و بل‌سازی در ماه‌های بعدی باید مطابق میتر (فروشی) اصلی درجه‌بندی شده صورت گیرد.

د. اگر اشتباه هر کدام از میتر (فروشی) اصلی و میترخوان‌های متناظر آن‌ها در جریان آزمایش‌های سالانه، بزرگتر حدود تعیین‌شده تثبیت گردید، هر دو باید

به‌شکل عاجل درجه‌بندی شوند و تصحیح باید بالای مصرف انرژی برق برای بل‌سازی برای دوره ماه که در آن درجه‌بندی میتر (فروشی) اصلی صورت گرفت، تطبیق شود. بل‌سازی برای دوره‌ی پس از آن تا خوانش ماهانه بعدی میتر باید مطابق میتر درجه‌بندی شده اصلی (فروشی) باشد.

هـ اگر خوانش میتر (فروشی) اصلی اشتباه دریافت شد و یا نتایج آن از حدود تعیین شده خارج بودند، تا زمان جای‌گزین و یا تصحیح کردن آن، بل‌سازی برای این دوره مطابق میترخوان صورت می‌گیرد.

۲/۳ مهر و لاک کردن میتر، باز نمودن میتر و پس مهر و لاک کردن میتر ۲/۳/۱ بسته و مهر کردن میتر: تمام لوازم میترخوانی باید مشترکا و به‌شکل عاجل بعد از هر آزمایش، ترمیم و حل مشکل آن، بسته و مهر شوند. در تمام حالات، مهر باید توسط هر دو طرف به‌شکل کتبی تصدیق شده باشند.

۲/۳/۲ باز نمودن میتر: میترها فقط زمانی باز شده می‌توانند که یک نماینده رسمی خریدار و یا یک شخص مستقل رسمی تصدیق شده توسط طرفین، حضور داشته باشد و در صورتی که باز نمودن فقط جهت بررسی، آزمایش، و یا تنظیم مطابق طرزالعمل صورت گیرد.

ا. در صورت وجود ضرورت به بررسی، آزمایش، و تنظیم چنین وسایل، هر کدام از طرفین باید اجازه دسترسی به آن‌ها را به جانب مقابل و یا شخص مستقل بدهد و لی از این دسترسی نباید برای اخلال پروسه نورمال تجارت آن کشور سوء استفاده صورت گیرد.

۲/۳/۳ دوباره مهر و لاک کردن میترها: بعد از هر آزمایش و ترمیم، تمام وسایل میترخوانی باید به‌شکل عاجل و تحت نظارت نماینده‌گان هر دو طرف، دوباره بسته و مهر شوند. در تمام حالات، دوباره بسته و مهر کردن باید توسط هر دو طرف به‌شکل کتبی تصدیق شود.

۲/۴ مراقبت و ریکاردها

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۲۲

۲۰۴/۱ هر کدام از طرفین در زمان پاک‌کاری، ترمیم، تبدیل، بررسی، آزمایش، درجه‌بندی و یا تنظیم وسایل میترخوانی (و یا هر وسیله دیگر که برای آزمایش اندازه‌گیری به کار می‌رود) حق داشتن یک نماینده را دارند. هر کدام از طرفین باید حد اقل پنج (۵) روز قبل از چنین کاری به جانب مقابل به شکل تفصیلی اطلاع دهد.

۲۰۴/۲ ریکارد آزمایش هر وسیله میترخوانی ملکیت طرفی از قرارداد است که مصارف آن را پر داخته است. اما در صورت درخواست، هر کدام از طرفین باید ریکارد ها و جداول اصلی یا کاپی آن‌ها، یکجا با محاسبات مربوط آن، جهت بررسی و یا کاپی برداری، را به طرف مقابل تسلیم کند. اسناد فوق باید در خلال ده (۱۰) روز بر گردانده شوند.

ضمیمه ۴

محاسبه ضایعات

۵/۱ ضایعات انرژی برق در خطوط بین سبستیشن اتامورت {آتامراد} در ترکمنستان و سبستیشن اندخوی در افغانستان بر اساس فیصله انتقال (به کیلومتر) تعیین می‌شود. از آن جایی که فاصل بین سبستیشن اتامورت در ترکمنستان و سرحد ترکمنستان-افغانستان ۶۲/۰۵ کیلومتر و فاصله بین سرحد ترکمنستان-افغانستان و سبستیشن اندخوی ۳۶ کیلومتر است، لذا خط مجموعی انتقال ۹۸/۰۵ کیلومتر می‌باشد.

۱. ضایعات انرژی برق طوری ذیل محاسبه می‌شوند:

a. انتقال انرژی برق به دست آمده از خوانش میتر در نقطه میترخوانی در ترکمنستان، در جریان دوره مدّ نظر، منفی مقدار انرژی انتقال یافته برق در همان دوره که از خوانش میتر در نقطه میترخوانی در افغانستان به دست آمده است.

ب. ضایعات انرژی که به شرکت برق ملی ترکمنستان مربوط می‌شود، قرار

ذیل است:

{بعد از تکمیل شدن بخش ساختمانی پروژه، بر اساس مقاومت و طول لین‌های انتقالی تعیین خواهد گردید}
ج. ضایعات انرژی که به دافغانستان برشنا شرکت مربوط می‌شود، قرار ذیل است:

{بعد از تکمیل شدن بخش ساختمانی پروژه، بر اساس مقاومت و طول لین‌های انتقالی تعیین خواهد گردید}
د. صورت حساب برای انرژی انتقال یافته بر اساس خوانش میتر در سبستیشن اتامورت واقع ترکمنستان منفی ضایعات که به شرکت ملی برق ترکمنستان تعلق می‌گیرد.

۵/۲ محاسبه ضایعات به شکل یک ضمیمه شامل صورت حسابات ماهانه می‌گردد که توسط شرکت ملی برق ترکمنستان به دافغانستان برشنا شرکت فرستاده می‌شود.

ضمیمه ۵

فارمت بل

قرارداد: قرارداد خرید و فروش برق، شرکت ملی برق ترکمنستان انرگو ("فروشنده") و دافغانستان برشنا شرکت ("خریدار")
فروشنده: شرکت ملی برق ترکمن انرگو

آدرس: _____

تلیفون: _____

معلومات بانک

نام اکونت: _____

شماره اکونت: _____

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۲۴

شماره SWIFT _____

معلومات دیگر: _____

شماره بل _____

دوره بل: _____ (به طور مثال، ماهانه)

تاریخ بل _____

اقلام بل مقدار اندازه شده توسط ترکمن انرگو (KWH) ضایعات

(KWH) انرژی برق انتقال یافته (KWH) قیمت (USD/ KWH) مجموع

(USD)

انرژی واقعی

پیش پرداخت کمتر

مجموع

مقدار مجموعی پرداخت شدن _____

قابل پرداخت الی: _____ (تاریخ)

امضاء

نام، وظیفه

ترکمن انرگو

موافقت نامه
میان
وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان
و
وزارت انرژی ترکمنستان
در مورد عرضه برق ترکمنستان به ولایت بادغیس و جوزجان
جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت انرژی ترکمنستان از این پس به عنوان طرفین خطاب می گردند، طرفین، به هدف اجرای تفاهمنامه میان جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان در مورد انکشاف همکاری های مزید در عرصه انرژی برق؛

با آرزوی تأمین انرژی برق به مردم ولایت بادغیس، روستای موریچاق در ولسوالی بالامرغاب، ولسوالی های خم آب و قرقین ولایت جوزجان جمهوری اسلامی افغانستان؛

با هدف تهیه رهنمود در عرضه انرژی برق به مردم افغانستان در ولایت بادغیس، روستای موریچاق در ولسوالی بالامرغاب و ولسوالی های قرقین و خم آب ولایت جوزجان جمهوری اسلامی افغانستان؛
به شرح ذیل موافقت کردند:

ماده اول

طرفین با تأکید به همکاری در عرضه عرضه برق، آن را مثالی از روابط اقتصادی و تخنیکی مؤثر میان دو کشور قلمداد می‌کنند.

هدف طرفین، امضای قرارداد جدید در عرضه برق از ترکمنستان به ولایت بادغیس جمهوری اسلامی افغانستان می‌باشد.

انتظار می‌رود میزان عرضه برق از ۵۶۲۰۰۰۰۰ کیلو وات در ساعت به ۱۲۰۰۰۰۰۰ کیلووات در ساعت برسد.

طرفین همچنین قصد آن را دارند تا قرارداد جدیدی را در زمینه عرضه برق به قریه مورچیچاق از ولسوالی بالامرغاب در ولایت بادغیس امضاً نمایند. انتظار می‌رود میزان عرضه برق از ۱۶۲۰۰۰۰۰ کیلووات در ساعت به ۳۰۰۰۰۰۰۰ کیلووات در ساعت برسد.

علاوه بر این طرفین قصد آن را دارند تا قرارداد جدیدی را در زمینه عرضه برق به ولسوالی های خم آب و قرقرین در ولایت جوزجان در جمهوری اسلامی افغانستان امضاً نمایند. میزان پیش بینی شده برق ولسوالی های خم آب و قرقرین از ۳۲۰۰۰۰۰۰ کیلووات در ساعت الی ۴۵۰۰۰۰۰۰ کیلووات می‌باشد.

میزان و قیمت برق در موافقت نامه خرید و فروش برق تعیین خواهد شد.

ماده دوم

به منظور عرضه برق ترکمنستان به ولایت بادغیس، طرف ترکمنستان سب استیشن ۱۱۰/۲۲۰ کیلو ولت را در ولسوالی تخته بازار ولایت ماری ترکمنستان و لین هوئی انتقال برق ۱۱۰ کیلو ولت را از سب استیشن تخته بازار به سب استیشن ۱۰/۱۱۰ کیلو ولت ربات کاشان اعمار نموده است. کار دیزاین و طرح تمديد لین ۱۱۰ کیلو ولت از سب استیشن ۱۰/۱۱۰ کیلو ولت ربات کاشان الی سرحد تکمیل شده است.

به منظور عرضه برق ترکمنستان به ولایت بادغیس، طرف افغانی این

۲۲۷ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

موافقت‌نامه سب استیشن ۲۰/۱۱۰ کیلوولت را در شهر قلعه نو ولایت بادغیس اعمار کرده است. همین‌گونه کار اعمار شبکه توزیع واقع قلعه نو در آخرین مراحل خود می‌باشد. کار ساخت و ساز لاین هوایی ۱۱۰ کیلوولت انتقال برق از سب استیشن قلعه نو به سمت منطقه "توره شیخ" زیر کار می‌باشد که در مجموع ۵۴ کیلومتر طول دارد که از آن جمله ۴۲ کیلومتر قبلاً تکمیل گردیده است.

ساختمان نیروگاه برق دولتی "Vatan" و سب استیشن ۵۰۰ کیلوولت "Atamurat" امکانات تخنیکی را مهیا نموده است تا برق ترکمنستان به ولسوالی‌های خم آب و قرقین ولایت جوزجان طبق نیازمندی تأمین نماید. همچنین ساخت و ساز سب استیشن تخته‌بازار امکانات تخنیکی را جهت فراهم‌سازی برق به روستای موریچاق ولسوالی بالامرغاب در ولایت بادغیس، با ظرفیتی که قبلاً خاطر نشان شد، مهیا می‌سازد.

ماده سوم

به منظور ارائه برق ترکمنستان به ولایت بادغیس و ولسوالی‌های خم آب ولایت جوزجان جمهوری اسلامی افغانستان موارد زیر را بر عهده می‌گیرند:

- به منظور تأمین برق ترکمنستان به ولایت بادغیس، سب استیشن "رباط کاشان" تمدید لاین ۱۱۰ کیلوولت الی سرحد به طول ۶۰ کیلومتر الی اخیر سال ۲۰۱۷ ساخته می‌شود؛

- ساخت لاین ۱۱۰ کیلوولت از توره شیخ الی قلعه نو را جانب افغانی این موافقت‌نامه تا اخیر سال ۲۰۱۷ به پایان می‌رساند؛

- طرف ترکمنستان نقطه اتصال برق ۱۰ کیلوولت را به منظور تهیه برق در روستای موریچاق ولسوالی مرغاب در ولایت بادغیس مشخص می‌سازد؛

- طرف افغانستان، لاین انتقال برق ۱۰ کیلوولت را از سرحد ترکمنستان الی قریه موریچاق؛ و همچنین شبکه توزیع KV ۴/۰/۱۰ را در موریچاق احداث نماید؛

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۲۸

- برای عرضه برق ترکمنستان به ولسوالی های خم آب و قرقین ولاین جوزجان، لین انتقال برق ۱۱۰ کیلو ولت از سب استیشن آتامورات ۱۱۰ KV/۲۲۰/۵۰۰ الی سرحد ترکمنستان تا ماه جون ۲۰۱۸ احداث خواهد شد؛

- طرف افغانستان دو سب استیشن KV ۱۰/۲۰ را احداث خواهد نمود که یکی از آن ها در ولسوالی قرقین و دیگری در ولسوالی خم آب خواهد بود. همچنین این کشور لین برق ۱۱۰ کیلو ولت را به طول ۶ کیلو متر از سرحد ترکمنستان الی سب استیشن طرح ریزی شده KV ۱۱۰/۲۰ در خم آب و ۳۰ کیلو متر دیگر تا سب استیشن طراحی شده KV ۱۱۰/۲۰ در قرقین را نیز تا ماه جون ۲۰۱۸ احداث خواهد نمود.

ماده چهارم

این موافقت نامه سایر همکاری های دو جانبه میان طرفین که توسط توافقات متمم و اضافی اجرا خواهد شد را محدود نمی سازد.

ماده پنجم

این موافقت نامه از تاریخ امضاً نافذ می شود و تا مدت پنج سال دارای اعتبار است. پس از اتمام دوره پنج ساله به صورت خود به خود تا پنج سال دیگر تمدید می گردد. مگر این که یکی از طرفین طرف دیگر را به صورت کتبی از قصد خود مبنی بر اتمام آن حداقل شش ماه پیش از انقضای مدت پنج سال آگاه سازد.

این موافقت نامه در عشق آباد به تاریخ ۳ جولای ۲۰۱۷ مطابق ۱۲ سرطان ۱۳۹۶ به زبان های ترکمنی، دری و انگلیسی در دو نقل اصلی به زبان های دری، ترکمنی و انگلیسی به امضاً رسید. تمام متون از اعتبار یکسان برخوردار می باشند و در صورت بروز اختلاف در مفاد موافقت نامه به متن انگلیسی آن رجحان داده می شود.

وزارت انرژی
ترکمنستان

وزارت انرژی و آب
جمهوری اسلامی افغانستان

پروتوکول فی مابین وزارت انرژی جمهوری ترکمنستان
و وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان
در زمینه ساختمان لین انتقال آتامراد-خام آب-قرقین و اعمار
دوباب سب ستیشن

وزارت انرژی ترکمنستان و وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان، که
بعد از این به عنوان جوانب شناخته می شوند،

با توجه به مفاد توافق نامه تاریخی ۳ جولای ۲۰۱۷ همکاری با وزارت انرژی
ترکمنستان و وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان در مورد تامین برق
ترکمنستان به ولایات بادغیس و جوزجان جمهوری اسلامی افغانستان، تأیید
دوباره تمایل خود را برای تقویت و توسعه مناسبات دوستانه و همکاری دوجانبه
مفید و سودمند درازمدت اقتصادی، با هدف تامین برق به مردم دوست افغان که
در ولسوالی قرقین و خم آب ولایات جوزجان واقع شده اند، به توافق نامه هذا به
شرح ذیل توافق می دارند.

ماده اول

جوانب تاکید کردند که همکاری در زمینه تامین برق، ساختمان لین انتقال و
سب ستیشن، به عنوان مثالی از همکاری اقتصادی و تخنیکی در خور اهمیت

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۳۰

بین دو کشور است.

ماده دوم

جوانب توافق می نمایند تا با توجه به آمادگی ترکمنستان در بخش لین انتقال قرقین، خم آب، اتامراد، در زمینه ساختمان لین انتقال و سب ستیشن در قلمرو جمهوری اسلامی افغانستان همکاری کنند.

ماده سوم

هنگامی که قیمت قرارداد بین طرفین مطابق با قوانین افغانستان توافق می شود وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان به عنوان مشتری عمل خواهد کرد و کمپنی (Turkmenenergogurlushyk) از جانب وزارت انرژی ترکمنستان به عنوان قراردادی همه بخش ها برای ساختمان لین انتقال ۱۱۰ کیلو ولت از سرحد کشور ترکمنستان به منطقه خام آب و بعد از آن به منطقه قرقین و دو سب ستیشن ۲۰/۱۱۰ کیلو ولت، یکی در خام آب و یکی در ولسوالی قرقین جمهوری اسلامی افغانستان به اساس شرایط مندرج در قرارداد که پس از منظوری NPC (کمسیون تدارکات ملی) افغانستان امضاء خواهد شد، مشخص خواهد می گردد.

ماده چهارم

با هدف اجرای موفقیت آمیز این پروژه، جانب افغانی پشتیبانی لازم را برای حمایت کمپنی (Turkmenenergogurlushyk) در زمینه امنیت، اجرای ویزا و سایر مسائل در طول اجرای پروژه فراهم می کند.

ماده پنجم

با توافق دو جانبه طرفین، این پروتوکول می تواند اصلاح و تکمیل شود و تحت پروتوکول های جداگانه منحیث ضمیمه کورد اجرا قرار گیرد.

ماده ششم

منازعات و اختلافات بین طرفین که ممکن است در طول اجرای این

۲۳۱ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

پروتوکول به وجود آیند، از طریق مشاوره و مذاکرات متقابل حل خواهند شد.

ماده هفتم

این پروتوکول بعد از تاریخ امضاء در ماه جولای ۲۰۱۸ در قلعه نوبه منصفه اجرا قرار می‌گیرد و به سه لسان، به زبانهای ترکمنی، دری و انگلیسی، ترتیب گردیده است. به منظور تفسیر مفاد این پروتوکول، متن زبان انگلیسی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

از جانب وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان، انجنیر محمد
گل خلمی سرپرست وزارت انرژی و آب
از جانب وزارت انرژی ترکمنستان، پورجیکوف وزیر انرژی

موافقت‌نامه‌ی همکاری‌های علمی-تعلیمی
میان
پوهنتون جوزجان جمهوری اسلامی افغانستان
و
پوهنتون دولتی مخدوم‌قلی ترکمنستان

پوهنتون جوزجان جمهوری اسلامی افغانستان و پوهنتون دولتی مخدوم‌قلی ترکمنستان که منبع‌د به نام طرفین یاد می‌شوند، در جهت ارتقا و رفع نیازمندی‌های علمی و تعلیمی طرفین و فراهم کردن زمینه تبادل سودمند معلومات دو جانبه در عرصه‌های اجتماعی و فرهنگی دو کشور، به هدف توسعه و تقویت همکاری‌های بشری در زمینه تحصیلات عالی، ساینس و تکنولوژی، به تبادل تجارب و معلومات پرداخت و روی موارد ذیل توافق کردند:

ماده اول

طرفین روابط سودمند دو جانبه در بخش‌های مختلف را در چارچوب این موافقت‌نامه و بر اساس قوانین داخلی و اصول شناخته‌شده حقوق بین‌المللی انکشاف می‌دهند.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۳۴

این موافقت‌نامه به منظور تحکیم روابط مستقیم بین پوهنتون‌ها، پوهنحی‌ها و سایر رشته‌ها و بخش‌ها عقد گردید تا از توانایی و مهارت‌های یکدیگر در سایر موارد استفاده بهینه نمایند.

ماده دوم

همکاری میان طرفین به اساس موافقت‌نامه در عرصه‌های ذیل صورت می‌گیرد:

- تبادل منابع اکادمیک و تحقیقی،
- انجام تحقیقات علمی مشترک، به منظور تبادل تجارب استادان و پروفیسوران و کارمندان اداری، از طریق کورس‌ها در زمینه‌های تخصصی به خصوص شاگردان فاکولته ادبیات ترکمنی پوهنتون جوزجان.
- برگزاری برنامه‌های سودمند آموزشی مانند: کورس‌ها، کنفرانس‌ها، سمینارها، بحث‌های علمی، سمپوزیم‌ها، لکچرها و سایر زمینه‌های تبادل علمی مطابق برنامه‌های تعلیمی طرفین، البته توجه خاص در زمینه علوم طبیعی، معلومات تکنولوژیکی، زبان و ادبیات ترکمنی، علوم کیمیاوی، تاریخ و فرهنگی صورت می‌گیرد.

- برگزاری جلسات میان استادان، مدیران و شاگردان دو پوهنتون؛
- گسترش چارچوب‌های همکاری دو جانبه؛
- کمک در جهت گشایش مرکز تحقیقات علمی دو جانبه در زمینه زبان و ادبیات ترکمنی در پوهنتون جوزجان؛
- طرفین در زمینه اشتراک در برنامه‌های بین‌المللی و مسابقات ورزشی جهت ارتقای تبادل فرهنگی، اجتماعی و ورزشی دو جانبه همکاری می‌نمایند؛

ماده سوم

هزینه‌ی مالی در زمینه‌ی برگزاری برنامه‌ها و کنفرانس‌ها، به دوش طرف برگزارکننده می‌باشد. در حالاتی که بودجه موجود نباشد، هزینه‌ی سفر به دوش

اشتراک‌کننده است.

ماده چهارم

این موافقت‌نامه سایر همکاری‌های دو جانبه را که از جانب یکی از طرف‌ها پیش‌کش گردد، محدود نمی‌کند. هر نوع تعدیل از جانب طرفین مطرح شده می‌تواند، و زمانی تعدیل مدار اعتبار است که از جانب نمایندگان رسمی طرفین به امضا برسد.

ماده پنجم

این موافقت‌نامه بعد از امضاء نافذ، و برای مدت ۵ سال اعتبار دارد. هرگاه یکی از طرفین قصد خویش را مبنی بر فسخ این موافقت‌نامه ۶ ماه قبل از ختم آن به طرف مقابل طور کتبی اعلام ننماید، این یادداشت تفاهم خود به خود تا ۵ سال دیگر تمدید می‌گردد.

این موافقت‌نامه در شهر عشق‌آباد به تاریخ ۱۳۹۶/۴/۱۲ مطابق ۳ جولای ۲۰۱۷ در دو نسخه اصلی به زبان‌های دری، ترکمنی و انگلیسی ترتیب و امضاء گردید. همه نسخه‌ها دارای اعتبار یکسان است. در صورت بروز اختلاف میان متون، به متن انگلیسی آن ارجحیت داده می‌شود.

- از جانب جمهوری اسلامی افغانستان، پوهنتون جوزجان^۱

- از جانب پوهنتون دولتی ترکمنستان، مخدوم قلی

۱. شوربختانه نام نماینده افغانستان از تایپ بازمانده، چون به اسناد دسترسی ندارم نمی‌توان تصحیح کرد.

موافقت نامه
میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت
ترکمنستان
در مورد ترانسپورت بین المللی جاده‌یی

حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت ترکمنستان که منبهد به نام
طرفین یاد می‌شوند،

- با احترام و حمایت از موقف بی طرفی ترکمنستان؛
- با تمایل به همکاری در عرصه رشد روابط تجارتي و اقتصادی بر اساس
منافع مشترک؛

- به منظور تامین هماهنگی حمل و نقل مسافری و محموله‌های بین المللی
ترانسپورتي میان دو کشور و ترانزیت از قلمرو شان تحت شرایطی که منافع
مشترک دو کشور تامین گردد.
قرار ذیل توافق نمودند:

ماده اول

تعریفات

اصطلاحات مورد استفاده در این موافقت نامه، مفاهیم ذیل را افاده می‌نماید:

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۳۸

(۱) **انتقال دهنده:** هر شخص و یا شخص حقوقی که در ترکمنستان و یا در جمهوری اسلامی افغانستان ثبت شده و مطابق به قوانین موضوعه کشور خویش حق انتقال بین‌المللی مسافری و یا محموله‌ها بر اساس تجارت و یا حساب شخصی را دارا می‌باشد؛

(۲) وسیله نقلیه:

(الف) جهت انتقال مسافری: هر نوع وسیله ترانسپورتی دارای دستگاه انتقال حرکت میخانیکی که جهت انتقال حداقل نه نفر، شامل درپور اختصاص داده شده و در یکی از کشورهای طرفین توافق ثبت و راجستر شده باشد؛

(ب) جهت انتقال محموله‌ها: هر نوع وسیله نقلیه ثبت شده در قلمرو یکی از طرفین دارای دستگاه انتقال حرکت میخانیکی، که جهت انتقال محموله‌ها اختصاص داده شده؛ شامل ترکیب واسطه تیلر کش، تیلر و یا نیمه تیلر (صرف نظر از اینکه تیلر و یا نیمه تیلر ثبت شده است)

(۳) **اجازه‌نامه:** سند دارای شکل معینی که از طرف ارگان ذیصلاح جانب مقابل توافق در مطابقت به قوانین موضوعه کشور مربوطه اش و یا به ارتباط نوع آن که حق انتقال یک‌بار مسافر و یا انتقال محموله را برای رفت و برگشت به هر دو طرف، ترانزیت از قلمرو جانب مقابل توافق و یا از قلمرو آن به کشور سوم و بر عکس در زمان اعتبار اجازه‌نامه، داده شده است.

(۴) **جواز مخصوص:** سندی که برای انتقال دهنده حق انتقال محموله‌های دارای مقدار زیاد و وزن سنگ؛ هم‌چنان محموله‌های خطرناک را مطابق به قوانین کشورهای طرفین توافق، در ساحه انتقال می‌دهد.

(۵) کبوتاژ

انتقال مسافری و یا محموله‌ها با وسایط نقلیه‌ی ثبت شده در قلمرو یکی از کشورهای طرفین، بین دو نقطه‌ای که در قلمرو کشور جانب دیگر توافق شده است.

- قرارداد انتقالات مسافرین

ماده دوم

انتقالات غیر منظم

۱- انتقالات غیر منظم مسافرین در میان دو کشور و یا ترانزیت از قلمرو کشور جانب دیگر توافق صرف بر اساس اجازه‌نامه - که قبلاً از طرف ارگان ذی صلاح جانب مقابل صادر گردیده است - صورت گرفته می‌تواند. البته به استثنای موارد که در ماده ۴ این موافقت‌نامه تذکر یافته است.

۲- درخواست جهت صدور اجازه‌نامه مطابق به بند ۱ این ماده به شکل تحریری از طرف ارگان ذی صلاح جانب دیگر توافق به جانب مقابل داده شده، اسم و آدرس موسسه (شرکت)، هماهنگ‌کننده انتقالات، مسیر، زمان انجام انتقالات؛ هم‌چنان تعداد چوکی در وسیله نقلیه و نمبر راجستر واسطه در آن گنجاینده می‌شود.

ماده سوم

انتقالات بدون مجوز

۱- در موارد ذیل، جهت انتقال غیر منظم مسافرین با بس‌ها (منجمله ترانزیت) جواز مطالبه نمی‌گردد:

الف) در هنگام انتقال گروه مسافرین متشکل از یک ترکیب بس در طول سفر از آغاز تا انجام در قلمرو جانب توافق که بس در آن ثبت می‌باشد و یا در قلمرو جانب مقابل تحت شرایط برگشت بس خالی که در آن ثبت می‌باشد؛

ب) در حالتی که بس از قلمرو جانب توافق که در آن ثبت گردیده است خالی به قلمرو جانب مقابل حرکت می‌نماید، تا از آن جا گروه مسافرینی را که توسط همان راننده برده شده بود، واپس بیارد؛

ج) در حالتی که بس عارضه‌دار با بس دیگر تعویض می‌گردد.

۲- حین اجرای انتقالات در نظر گرفته شده در بند ۱ این ماده، در یور بس باید

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۴۰

ورقه جواز سیر و لست مسافرینی را که از طرف هماهنگ کنندگان سفر قبلاً تهیه و تأیید می‌گردد، با خود داشته باشد.

- حمل و نقل محموله‌ها

ماده چهارم

جواز

۱- حمل نقل محموله‌ها میان دو کشور و یا ترانزیت از قلمرو آن‌ها به کشور سومی بر عکس (شامل رفت و برگشت خالی) به استثنای حمل و نقل در نظر گرفته شده در ماده ۵ این موافقت‌نامه، توسط وسایل نقلیه باربری بر اساس جواز ارائه شده از ارگان‌های ذی‌صلاح طرفین توافق انجام داده می‌شود.

۲- برای هر یک از حمل و نقل محموله‌ها، در صورتی که توافق دیگری صورت نگرفته باشد، جواز جداگانه باید صادر گردد که طبق آن برای یک بار رفت و برگشت انجام داده می‌شود.

۳- حمل و نقل محموله‌های در نظر گرفته شده در این توافق‌نامه طبق بارنامه که شکل آن‌ها با نمونه‌های بین‌المللی مطابقت داشته باشد، صورت می‌گیرد.

۴- ادارات ذی‌صلاح طرفین توافق همه ساله موافقت تعداد فورمه‌های جواز حمل نقل محموله‌ها را به هم‌دیگر ارائه نمایند. در این فورمه‌ها باید مهر و امضای و امضای اداره ذی‌صلاح صادرکننده جواز موجود باشد.

ماده پنجم

حمل نقل بدون جواز

۱- در صورت موجودیت اسناد تصدیق‌شده، انتقالات ذیل بدون جواز صورت گرفته می‌تواند:

(الف) اموال منقول حین انتقال به محل اقامت دائمی؛

(ب) جسد و خاک جنازه وفات‌شدگان؛

(ج) اسباب و لوازم اختصاصی برای بازارها و نمایشگاه‌ها؛

د) وسایل و تجهیزات تخنیکي، پرزجات، حيوانات؛ هم‌چنان اثاثيه و لوازم مختلف، مختص برای برگذاری تدابیر در تياتر، سینما، سپورت و سرکس و وسایلی که جهت فلمبرداری، ثبت آواز و ثبت تیلویزونی به‌کار؛

ه) تجهیزات طبي و لوازم ضروري جهت کمک رسانی عاجل، منجمله حین وقوع حوادث ناگوار طبیعی؛ و هم‌چنان محموله‌های شامل کمک‌های بشري؛
(و) مراسلات پستی،

ز) باری که توسط وسایل ترانسپورتی باربری، که وزن مکمل آن‌ها یکجا با تیلر و یا نیمه تیلر از ۳/۵ تن تجاوز نکند؛

ح) رفت امد وسایل ترانسپورتی خالی جهت تعویض پرزه‌جاتی که از اثر عوارض صدمه دیده اند و وسیله‌ی نقلیه کمک تخنیکي جهت بکسل و یا ترمیم.
- مقررات عمومی

ماده ششم

شرایط خاص

۱- انتقالات پیش‌بینی شده در این موافقت‌نامه، صرف توسط انتقال‌دهندگان که طبق قوانین موضوعه‌ی کشور مربوطه اجازه حمل و نقل بین‌المللی را دارا می‌باشد، صورت می‌گیرد.

۲- وسایل ترانسپورتی که حمل و نقل بین‌المللی را انجام می‌دهند، باید دارای علایم راجستر و متفاوت کشور مربوطه باشد. تیلرها اگر علایم راجستر متفاوت کشور دیگر را داشته باشند، مشکل ندارد.

ماده هفتم

بیمه

ترانسپورت به اساس این موافقت‌نامه حتماً بیمه مکلفیت‌های حقوقی شهروندی مالکین وسایل ترانسپورتی، بیمه حفاظت زندگی، صحت مسافرین، بیمه محیط زیست در قلمرو طرف قرارداد حمل می‌کند. هم‌چنان بیمه زندگی،

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۴۲
صحت و ملکیت افراد متضرر ناشی از رفتار ترانسپورت نیز در نظر گرفته می‌شود.

ماده هشتم

کبوتاژ

انتقال دهندگان در صورتی که مجوز اداره ذی‌صلاح طرفین توافق را طبق قوانین موضوعه اخذ نکرده باشند، اجازه عملی نمودن حمل و نقل‌های کبوتاژ را ندارند.

ماده نهم

مجوز مخصوص انتقالات

۱- در صورتی که وزن، حجم و یا فشار بالای محور وسیله‌ی ترانسپورتی بدون محموله و یا با محموله بیشتر از نورم معینه تثبیت شده در قلمرو جانب مقابل باشد، انتقال‌دهنده باید جهت انجام حمل و نقل، مجوز مخصوص از ارگان ذی‌صلاح کشور مذکور به دست آورد.

۲- حمل و نقل محموله‌های خطرناک مطابق به قوانین موضوعه‌ی طرفین، با در نظر داشت موارد قانونی پیش‌بینی شده بر اساس جوازهای مخصوص ارائه شده از طرف اداره‌ی ذی‌صلاح آن کشور صورت می‌گیرد.

۳- در صورتی که جوازهای مخصوص حرکت وسایط نقلیه را در مسیر معین پیش‌بینی نموده باشد، در آن صورت حمل و نقل صرف از همان مسیر باید صورت گیرد.

۴- جوازهای مخصوص ضرورت اخذ اجازه‌نامه جهت انجام حمل و نقل را که در بند ۱ ماده ۵ این موافقت‌نامه به آن اشاره شده است، نقض نمی‌نماید.

ماده دهم

کنترول اسناد، کارگو و ثبت مسافرین

۱- در مورد کنترول اسناد، گمرکی و بهداشتی، طرفین از مقررات معاهدات بین‌المللی که دولتیین شامل آن می‌باشند، استفاده خواهند نمود و در حل و

- معضلات خارج این معاهدات، قوانین کشورهای شان استفاده خواهند کرد.
- ۲- در اثنای انتقال مریضان عاجل، حیوانات و محموله‌های‌های سریع‌الفساد، کنترل سرحدی، گمرکی و بهداشتی بدون نوبت صورت می‌گیرد.
- ۳- دریوران وسایل ترانسپورتی، مصروف در بخش انتقالات بین‌المللی، مطابق این موافقت‌نامه، باید لسنس دریوری ملی و یا بین‌المللی و اسناد راجستر شده وسیله نقلیه مربوط مطابق نمونه‌های پذیرفته‌شده بین‌المللی را با خود داشته باشند.
- ۴- جواز و سایر اسناد، مطابق به مقررات این موافقت‌نامه باید در وسیله ترانسپورتی موجود باشد. زیرا موجودیت اسناد مذکور جهت ارائه به نمایندگی ارگان‌های ذی‌صلاح ضروری می‌باشد.

ماده یازدهم

عملکردهای گمرکی

- ۱- بر اساس این موافقت‌نامه انتقالات اموال ذیل اصل معامله‌ی متقابل از پرداخت عوارض گمرکی، مالیات و مجوز ورود به قلمرو کشور جانب دیگر توافق، معاف می‌گردند:
- الف) مواد سوخت نگهداری شونده در ظروف، مورد ضرورت دستگاه محرکه و سردکننده که از نگاه تکنالوژی و ساخت به هم بوده و از طرف کارخانه تولیدی برای هر نوع وسیله ترانسپورتی در نظر گرفته شده است.
- ب) مقادیر ضروری ابزار تیزکننده جهت انجام حمل و نقل متذکره؛
- ج) پرزجات و لوازمی که جهت ترمیم وسیله نقلیه عارضه‌دار در حمل و نقل بین‌المللی مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- ۲- پرزجات غیر قابل استفاده واپس برده شده و پرزجات تعویض شده و یا واپس برده می‌شوند و یا هم با حضورداشت نماینده‌ی گمرک جانب توافق از بین

برده می‌شوند.

۳- در صورتی که جوازهای مخصوص حرکت و وسایط نقلیه را در مسیر معین پیش‌بینی نموده باشد، در آن صورت حمل و نقل صرف از همان مسیر باید صورت گیرد.

۴- جوازهای مخصوص ضرورت اخذ اجازه‌نامه جهت انجام حمل و نقل را که در بند ۱ ماده ۵ این موافقت‌نامه به آن اشاره شده است، نقض نمی‌نماید.

ماده دوازدهم

عوارض و پرداخت‌ها

۱- انتقال دهندگان طرفین توافق حین انتقال مسافرین و محموله‌ها بر اساس این موافقت‌نامه باید مالیات، عوارض و پرداخت‌ها را مطابق به قوانین هر یک از طرفین، منجمله عوارض و پرداخت‌ها به خاطر استفاده از جاده، جاده‌های موتوررواجرتی، پل‌ها و تونل‌ها را باید بپردازند.

۲- مکلفیت ذکر شده در بند ۱ این ماده ارتباطی به مالیات، عوارض و پرداخت مالکیت و استفاده از وسایل ترانسپورتی و هم‌چنان انجام عملیات ترانسپورتی در قلمرو جانب مقابل نمی‌گیرد.

ماده سیزدهم

ادارات ذی‌صلاح

ادارات ذی‌صلاح تامین‌کننده اجراءات مقرر این موافقت‌نامه، این‌ها اند:
- در ترکمنستان - وزارت ترانسپورت بخش موتر
- در جمهوری اسلامی افغانستان - وزارت ترانسپورت و هوانوردی ملکی
طرفین در مورد تغییرات ممکنه اسمای ادارات ذی‌صلاح، همدیگر را آگاه می‌سازند.

ماده چهاردهم کمیسیون مشترک

حصول اطمینان از تطبیق این موافقت‌نامه و حل اختلافات ادارات ذی‌ربط کشورهای متعاقد با معرفی نمایندگان خویش به شکل کمیسیون مشترک می‌پردازند.

ماده پانزدهم تطبیق قوانین داخلی

- ۱- در حالاتی که در این موافقت‌نامه و یا قراردادهای بین‌المللی که طرفین قرارداد عضو آن است، پیش‌بینی نشده باشد، قوانین داخلی طرفین نافذ است.
- ۲- در صورتی که تغییر قوانین داخلی که مفاد این موافقت‌نامه را تحت تأثیر قرار دهد، ادارات ذی‌صلاح طرفین به تبادل معلومات می‌پردازند.
- ۳- وسایط نقلیه و پرسونل خدماتی آن تمام قوانین و مقررات ترافیکی کشور که در حال عبور هستند را رعایت می‌کنند.

ماده شانزدهم تعزیرات

- ۱- در صورت عدم رعایت قوانین داخلی یکی از طرفین توافق و مقررات این موافقت‌نامه از طرف انتقال‌دهندگان و پرسونل خدماتی وسایل ترانسپورتی جانب دیگر توافق اداره ذی‌صلاح کشوری که در قلمرو آن تخلف صورت می‌گیرد تدابیر ذیل را اتخاذ کرده می‌تواند:

الف) دادن هشدار به انتقال‌دهنده به خاطر تخلف؛

- ب) محروم نمودن مؤقتی، قسمی و یا کلی انتقال‌دهنده از حقوق انجام

انتقالات در قلمرو کشور جانب توافق که در آن تخلف صورت گرفته است.

۱. اداره ذی‌صلاح، اتخاذ‌کننده همچو تدابیر، اداره ذی‌صلاح جانب مقابل را

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۴۶

در مورد اطلاع می‌دهد.

۲. مقررہ این مادہ، تدابیر اتخاذ شدہ از طرف محکمہ و یا ارگان‌های اداری کشوری را کہ در آن تخلف صورت گرفته است، منتفی نمی‌سازد.

مادہ ہفدہم

اختلافات

اختلافات میان طرفین توافق بہ ارتباط تعبیر و یا تطبیق عملی مقررات این موافقت‌نامہ از طریق مذاکرات حل و فصل می‌گردد.

مادہ ہجدہم

تغییرات و تعدیلات در موافقت‌نامہ

طرفین توافق با تصمیم مشترک می‌توانند تغییرات و تبدیلات را در این موافقت‌نامہ بیاورند. این تغییرات در پروتوکول جداگانہ درج گردیدہ و جزء لاینفک این موافقت‌نامہ محسوب و بہ ترتیبی کہ در مادہ ۲۰ این موافقت‌نامہ در نظر گرفته شدہ مرعی الاجرا قرار می‌گیرد.

مادہ نوزدہم

مرعی الاجراء و موعد اعتبار

۱- این موافقت‌نامہ بعد از سپری شدن ۲۰ روز از تاریخ دریافت آخرین ابلاغیہ کتبی از مجرای دیپلوماتیک طرفین توافق در مورد طی مراحل داخلی لازمی، مرعی الاجراء می‌گردد.

۲- موافقت‌نامہ ہذا برای مدت غیر معین منعقد گردیدہ است. ہر یک از جوانب توافق با ابلاغیہ کتبی تصمیم خویش بہ جانب دیگر، فعالیت این موافقت‌نامہ را متوقف ساختہ می‌تواند. فعالیت موافقت‌نامہ بعد از شش (۶) ماہ از تاریخ دریافت چنین ابلاغیہ متوقف می‌گردد.

بہ تاریخ ۳ جولای ۲۰۱۷ مطابق ۱۲ سرطان ۱۳۹۶ در شہر عشق‌آباد در دو نسخہ اصلی بہ زبان‌های ترکمنی، دری و انگلیسی کہ دارای اعتبار یکسان

۲۴۷ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

می‌باشند به امضاء رسید.

در صورت بروز اختلاف در تفسیر متن این موافقت‌نامه، به متن انگلیسی آن ترجیح داده می‌شود.

- به نمایندگی از حکومت جمهوری اسلامی افغانستان

- به نمایندگی از حکومت ترکمنستان

موافقت‌نامه‌ی همکاری‌های ترانزیتی و ترانسپورتی (موافقت‌نامه‌ی راه‌لاچورد)

مقدمه:

جمهوری اسلامی افغانستان، آذربایجان، گرجستان، جمهوری ترکیه و ترکمنستان که پس از این به عنوان "طرفین متعاقد" خطاب می‌گردند؛ با شناخت از منافع همه جانبه از موجودیت یک سیستم منسجم ترانزیتی و ترانسپورتی میان طرفین متعاقد در منطقه، با تأکید بر تعهد، غرض اطمینان از جریان بدون موانع اموال و مسافری از قلمرو طرفین متعاقد؛ با تمایل به بهبود اتصال منطقه‌ای، به ویژه جریان بدون موانع ترافیک و ترانزیت اموال میان طرفین متعاقد از طریق ساده‌سازی طرزالعمل‌های ترانسپورتی، گمرکی و عبور از مرزها؛ و با توجه به عضویت طرفین در سازمان‌های متعدد بین‌المللی و مشارکت در معاهدات بین‌المللی؛ بدین وسیله قرار ذیل به توافق رسیدند:

بخش اول

احکام عمومی

ماده ۱

اهداف و مقاصد

اهداف و مقاصد عمده‌ی این موافقت‌نامه قرار ذیل اند:

(الف) تسهیل بخشیدن حرکت و انتقال آسان اموال، مسافرین و وسایط نقلیه از طریق قلمرو طرفین متعاقد و فراهم‌سازی تمام کمک‌های لازم غرض ترانزیت اموال مطابق به مفاد این موافقت‌نامه؛

(ب) اطمینان از مؤنویت اموال، مسافرین و وسایط نقلیه از طریق قلمرو طرفین متعاقد؛

(ج) ساده‌سازی امور اداری و روند کاری در زمینه‌ی حمل و نقل ترانزیتی اموال با استفاده از فن‌آوری‌های پیشرفته؛

(د) اتخاذ تدابیر لازم غرض افزایش رقابت در این مسیر.

ماده ۲

تعاریف

جهت تطبیق این موافقت‌نامه:

(الف) "کنترول گمرکات" - اقدامات اتخاذ شده توسط ادارات گمرکی طرفین متعاقد به منظور اطمینان از انطباق با قوانین گمرکی؛

(ب) "اموال خطرناک" - هر نوع اموال که در هنگام انتقال یا ذخیره‌سازی خطر جدی برای صحت، محیط زیست، امنیت (به شمول امنیت کشور و مردم)، سلامت و دارایی ایجاد کنند؛

(ج) "حمل و نقل ترانزیتی" - حمل و نقل اموال یا انتقال مسافرین به شمول بکس‌های بدون همراه) یا انتقال و وسایط نقلیه غیر باربری در قلمرو یکی از طرفین متعاقد بدون بارگیری و تخلیه، ذخیره‌سازی، تقسیم اموال به قطعات، یا بدون

تغییر در نحوه‌ی حمل و نقل که صرف بخشی از یک سفر کامل، فراتر از مرزهای طرفین متعاقد که عبور و مرور از قلمرو ایشان صورت می‌گیرد، آغاز و ختم شود؛
د) "مجوز" - سندی که توسط مراجعین ذی‌صلاح یکی از طرفین متعاقد به منظور اجازه دادن به ورود و خروج و یا عبور ترانزیت از قلمرو کشوری که این مجوز را به وسایط نقلیه ثبت شده در قلمرو طرف دیگر صادر کرده باشد، صادر گردد؛

ه) "وسایط نقلیه" - هرگونه وسیله نقلیه که برای انتقال مسافری، اموال و بار مسافر استفاده شوند؛

و) "قوانین ملی" کلیه قوانین و مقررات نافذه در قلمرو هر یک از طرفین؛
ز) "حمل و نقل چندجانبه" - ترکیب از دو یا چند نوع وسایط نقلیه؛
ح) "وسیله‌ی نقلیه‌ی موتوردار" - وسیله‌ی نقلیه‌ی موتوردار که ساختار آن به منظور حمل و نقل اموال و مسافری از طریق جاده یا کشیدن تریلر/ نیمه تریلر/ بدون موتور و جهت انتقال اموال مورد استفاده قرار گیرد؛
ط) "مسافر" - هر شخص حقیقی که در یک مسیر سفر نماید.

ماده ۳

ساحه‌ی تطبیق موافقت‌نامه

مفاد این موافقت‌نامه در تمام عرصه‌های حمل و نقل ترانزیتی که در قلمروی یک طرف آغاز و خاتمه می‌یابد، قابل اعمال می‌باشد.

ماده ۴

چارچوب کاربرد موافقت‌نامه

هریک از طرفین متعاقد باید از هر گونه اقدام یک جانبه در قسمت نفع بردن از این موافقت‌نامه در رابطه به کشورهای ثالث و یا نقض حاکمیت دولت و تمامیت ارضی طرف دیگر امتناع ورزد.

بخش دوم تسهیلات ترانزیتی

ماده ۵

تسهیلات زیربنایی

طرفین متعهد به منظور فراهم‌سازی تسهیلات مورد نیاز برای جاده‌ها، خط‌آهن، هوانوردی ملکی، آبراه‌های داخلی، حمل و نقل دریایی؛ و برعلاوه‌ی ترانسپورت چند جانبه مانند ترمینل‌های حمل و نقل ترکیبی، نقاط عبوری سرحدی، ایستگاه‌های تبدیل سنج، خطوط کشتی، بنادر، ابزار کمکی برای جهت‌یابی و فن‌آوری معلومات، تدابیر لازمه را اتخاذ می‌نمایند.

ماده ۶

حمل نقل چند جانبه

فعالیت‌ها در عرصه‌ی حمل و نقل چند جانبه بر اساس اسناد، مدارک و طرزالعمل‌های شناخته شده بین‌المللی و همچنان اسناد و شیوه‌های اداری بین‌المللی موجود، که طرفین متعهد روی آن توافق کرده‌اند، صورت گیرد. طرفین متعهد اقداماتی را جهت ساده‌سازی طرزالعمل‌ها و شیوه‌های اداری، اسناد حمل و نقل و تسهیل ترانسپورت چند جانبه، اتخاذ خواهند نمود.

ماده ۷

مصونیت ترانزیت اموال

الف) طرفین متعهد تمامی اقدامات لازم برای مصونیت حمل و نقل و حفاظت محیط زیست را در سراسر مسیر ترانزیت، اتخاذ می‌نمایند.
ب) آن عده وسایط نقلیه طرفین متعهد که جهت حمل و نقل بین‌المللی به کار برده می‌شوند، باید در مطابقت با شرایط تخنیکی برای حفظ محیط زیست و مصونیت حمل و نقل و قوانین ملی آن‌ها باشد.
ج) طرفین متعهد در صورت وقوع حادثه ترافیکی در قلمرو آن‌ها که در آن

۲۵۳ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

وسایط ترانزیت، به خصوص زمانی که مسافرین، اموال و کالاهای خطرناک و مواد خوراکی فاسد شدنی، شامل آن باشند، تمام کمک‌های ممکنه را فراهم می‌نمایند.

ماده ۸

ویژه

الف) طرفین متعاقد موافق‌اند تا ویژه‌های مربوطه را در مطابقت با قوانین ملی خویش، برای راننده‌های وسایط و اشخاصی که مشغول حمل و نقل بین‌المللی بوده و برای اصدار ویژه واجد شرایط باشند، اعطا نمایند.

ب) بدین لحاظ، طرز‌العمل ساده‌سازی اعطای ویژه، طی پروتوکول جداگانه‌ای که توسط طرفین متعاقد مورد پذیرش قرار گرفت و جزء لاینفک این موافقت‌نامه می‌باشد، صورت می‌گیرد.

ماده ۹

مجوز وسایط حمل و نقل زمینی

طرفین متعاقد می‌توانند ایجاد یک سیستم مجوزهای مخصوص جاده‌ها را جهت تسهیل حمل و نقل زمینی، بدون تناقض با موافقت‌نامه‌های موجود دو جانبه، مد نظر گیرند.

ماده ۱۰

همکاری‌های متقابل

طرفین متعاقد در ساحات ذیل با هم همکاری می‌نمایند:

الف) شناخت متقابل تصدیق‌نامه‌های واجد شرایط بودن وسایط برای حمل و نقل زمینی و جوازهای رانندگی؛

ب) تصدیق‌نامه‌های تکنیکی وسایط توسط کشورهای بی که در آن ثبت گردیده‌اند، تطبیق آرایه اسناد به مرجع واحد (Application of Single Window) و سایر سیستم‌های هوشمند برقی حمل و نقل؛

ج) تبادل معلومات مرتبط.

ماده ۱۱

بنادر و تسهیلات بنادر

هر یک از طرفین متعاقد، با کشتی‌هایی که تحت پرچم کشورهای دیگر قرار دارد، طوری بر خود نمایند که با کشتی‌های خود، هنگام حمل و نقل بحری بین‌المللی برخورد می‌نماید. این برخورد شامل دسترسی آزاد به بنادر باز برای کشتی‌رانی بین‌المللی، واگذاری لنگرگاه و استفاده از امکانات بندری برای بارگیری و تخلیه محموله‌ها، انتقال اموال به کشتی‌ها، سوار و پیاده نمودن مسافری از کشتی، بهره‌برداری از خدمات کشتی‌رانی. جهت بهره‌برداری از خدمات بنادر خشکه، هر یک از طرفین متعاقد مطابق قوانین ملی خویش رفتار می‌نمایند.

ماده ۱۲

تسهیلات راه آهن

الف) طرفین متعاقد در ساحات مربوطه مسئولیت خویش با اسناد ترانسپورتی که در مطابقت با موافقت‌نامه‌های بین‌المللی نافذه در رابطه به انتقال اجناس و مسافری باشند، حمل و نقل می‌نمایند.

ب) طرز‌العمل‌های مربوطه، جهت حمل و نقل آسان خط‌آهن، به شمول اعتبار اجناس مفقودالاثرو یا تخریب شده، طی پروتوکول جداگانه که توسط طرفین متعاقد تصویب گردیده و جزء لاینفک این موافقت‌نامه می‌باشد، تنظیم می‌گردد.

بخش سوم
موضوعات مربوط به گمرکات
ماده ۱۳
محصولات گمرکی و مالیات

(الف) اموال ترانزیتی از محصولات گمرکی و مالیات معاف می‌باشند.

(ب) وسایطی که در مطابقت با این موافقت‌نامه مشغول حمل و نقل اند و پرزجات معیاری آن، به طور متقابل از محصولات گمرکی و مالیات معاف می‌باشد. البته به استثنای مالیات جاده، فیس‌های استفاده از زیربنای ترانسپورتی، مالیاتی که جهت عبور و مرور وسایط وضع می‌گردد؛ و همچنان هر نوع مصرف که توسط اداره گمرکات اعمال می‌گردد، به شمول مصارف عدم مطابقت با محدودهی زمانی تعیین شده و مقتضیات مسیر در جریان مدت ترانزیت.

(ج) پرزجات معیاری لازم برای ترمیم وسایط که قبلاً وارد گردیده‌اند، باید موقتاً تحت عنوان واردات موقت، بدون پرداخت محصول گمرکی و سایر مالیات و بدون ممانعت و قیود واردات آزاد، درج گردند. پرزجات تبدیل شده منوط به تصفیه گمرکاتی و اصدار مجدد می‌باشند.

(د) معافیت‌هایی که در پاراگراف ۱۱ این ماده ذکر گردیده است، بالای مصارف خدمات مشخصی که مطابق قوانین ملی طرفین متعاقد ارانه می‌گردد، قابل اجرام نمی‌باشد.

ماده ۱۴

سیستم ترانزیت گمرکی

(الف) طرفین متعاقد کنوانسیون‌های بین‌المللی و موافقت‌نامه‌هایی که عضو آن هستند، به منظور تسهیل انتقال اموال در قلمرو خویش تطبیق می‌نمایند.

(ب) طرفین متعاقد که قبلاً عضو کنوانسیون گمرکات در مورد حمل و نقل بین‌المللی اموال، تحت کنوانسیون تیر ۱۹۷۵، می‌باشند، احکام این کنوانسیون

را بالای خود تطبیق خواهند نمود.

ماده ۱۵

ساده‌سازی طرزالعمل گمرکات

الف) طرفین متعاهد اقداماتی را جهت ساده‌سازی مکانیزم کنترل گمرکات برای تمامی وسایط نقلیه‌ای که از قلمرو آن‌ها عبور می‌نمایند، در مطابقت با احکام این موافقت‌نامه، اتخاذ خواهد نمود.

ب) طرفین متعاهد توافق می‌نمایند که:

ب. الف. تمام محموله‌های که از قلمرو آن‌ها عبور می‌نمایند، توسط وسایط نقلیه‌ای که به طور مناسب بسته‌بندی گردیده و یا توسط انواع دیگر اقدامات امنیتی گمرکاتی که انعکاس دهنده نتایج کنترل و تصفیه گمرکاتی می‌باشد، منتقل می‌گردد؛

ب. ب. اطمینان می‌دهند که در مطابقت با قوانین ملی‌شان، شرایط برای حمل و نقل محموله‌های کلان، اضافه بار و یا از حد بزرگ، که در وسایط ترانسپورتی بسته‌بندی شده نمی‌تواند، به هدف کنترل گمرکی به صورت مناسب ترتیب می‌یابد.

ب. ج. در مطابقت به قوانین ملی، با در نظر داشت شیوه‌های تحلیل خطر بدون تعصب در نظارت گمرکی، در چاچوب صلاحیت‌های برخاسته از کنوانسیون‌ها و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی که آن‌ها پذیرفته‌اند، نظارت گمرکی را تطبیق می‌نمایند.

ب. د. ترتیبات همکاری و هماهنگی میان خدمات گمرکی طرفین متعاهد را جهت تامین خدمات گمرکی سریع با کمترین تأخیر فراهم می‌سازند.

ب. ه. در صورت امکان، از معیارها و پیشنهادات کنوانسیون بین‌المللی در مورد ساده‌سازی و هماهنگ‌سازی طرزالعمل‌های گمرکی (کنوانسیون کیوتو که روی آن تجدید نظر صورت گرفته است) استفاده می‌نمایند؛

۲۵۷ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

ب.و. وارد نمودن موقت کانتینرها بدون پرداخت مالیات (که دوباره صادر خواهند گردید)، و باقی شرایط در مورد آن به اساس کنوانسیون گمرکات روی کانتینرها (ژنو ۱۹۷۲) اجازه داده می‌شود.

بخش چهارم

احکام متفرقه

ماده ۱۶

گروه مشورتی مشترک

الف. جهت تطبیق و پیگیری این موافقت‌نامه، طرفین موافق‌اند تا یک گروه مشورتی مشترک را که متشکل از نمایندگان با صلاحیت طرفین متعاقد باشد، ایجاد نمایند.

ب. گروه مشورتی مشترک، مشوره‌های منظم را سال یک بار انجام می‌دهند، و در صورت نیاز با موافقت طرفین متعاقد جلسه در سطح مقامات عالی رتبه دایر می‌نماید.

ماده ۱۷

معاهدات بین‌المللی

احکام این موافقت‌نامه حقوق و وجایب طرفین متعاقد را در قسمت معاهدات بین‌المللی که طرفین متعاقد آن را پذیرفته‌اند، متأثر نمی‌سازد.

ماده ۱۸

حل و فصل منازعات

هر گونه اختلاف برخاسته از تفسیر یا تطبیق این موافقت‌نامه، از طریق مشوره‌هایی که در ماده شانزدهم این موافقت‌نامه تسجیل یافته است، حل و فصل می‌گردد.

ماده ۱۹

الحاق

هر کشور می‌تواند با رضایت همه طرفین متعاقد وارد این موافقت‌نامه شود.

ماده ۲۰

انفاذ

الف. این موافقت‌نامه سی روز (۳۰ روز) بعد از دریافت آخرین اطلاع کتبی مبنی بر تکمیل طی مراحل قوانین داخلی طرفین متعاقد از مجاری دیپلوماتیک به امانت‌دار نافذ می‌گردد.

ب. حکومت جمهوری اسلامی افغانستان امانت‌دار این موافقت‌نامه می‌باشد.

ج. اگر دو یا بیشتر از دو طرف موافق باشند، این موافقت‌نامه می‌تواند، در صورتی که ممکن باشد، میان آن طرفین متعاقد که امانت‌دار را در مورد طی مراحل قوانین داخلی شان و در مطابقت با این ماده آگاهی داده‌اند، عملی گردد.

د. برای کشوری که الحاق می‌کند، این موافقت‌نامه (۳۰) روز بعد از تاریخ دریافت اطلاع کتبی از طرف امانت‌دار پیرامون طی مراحل قوانین داخلی همان کشور (که برای نافذ شدن ضروری می‌باشد) نافذ می‌گردد.

ماده ۲۱

تعدیلات و اضافات

تعدیلات و اضافات در این موافقت‌نامه بر اساس رضایت متقابل طرفین متعاقد وارد گردیده، این تعدیلات و اضافات در یک سند جداگانه گنجانیده شده و در مطابقت با ماده بیستم (۲۰) این موافقت‌نامه نافذ می‌گردد. این اسناد جزء لاینفک این موافقت‌نامه را تشکیل خواهد داد.

ماده ۲۲

زمان و انصراف

- الف. این موافقت‌نامه برای مدت زمان نامحدودی منعقد می‌گردد.
- ب. هر یک از طرفین متعاقد در هر زمانی می‌تواند، به امانت‌دار از مجاری دیپلوماتیک به شکل کتبی از اراده خویش مبنی بر انصراف از این موافقت‌نامه اطلاع دهند. این انصراف تنها شش ماه بعد از دریافت اطلاع کتبی توسط امانت‌دار عملی می‌گردد.
- ج. انصراف یکی از طرفین متعاقد هیچ‌گونه پروژه جاری را در حیطه این موافقت‌نامه متأثر نمی‌سازد.

ماده ۲۳

آگهی

- حکومت جمهوری اسلامی افغانستان به عنوان امانت‌دار این موافقت‌نامه طرفین متعاقد را پیرامون نکات آتی آگاه می‌سازد:
- الف. تسلیم‌دهی هر گونه سند تصویب، پذیرش، تایید، یا الحاق؛
- ب. هر گونه تاریخ انفاذ این موافقت‌نامه در مطابقت با ماده بیستم؛
- ج. هر گونه تعدیل که در مطابقت با ماده بیست و یکم وارد می‌گردد و تاریخی که چنین تعدیلات نافذ می‌گردد؛
- د. هر گونه انصراف مطابق به احکام ماده بیست و دوم؛
- ه. هر گونه اقدام، اطلاع یا ارتباط دیگری که مربوط به این موافقت‌نامه گردد. در گواهی مراتب بالا که امضاءکنندگان با صلاحیتی که برایشان از جانب مقاماتشان اعطا شده است، این موافقت‌نامه را به تاریخی که در ذیل ذکر گردیده، به امضاء رسانیده‌اند.
- این سند در شهر عشق‌آباد به تاریخ ۱۵ نوامبر ۲۰۱۷ در یک نسخه اصلی و به زبان‌های دری، پشتو، آذربایجانی، گرجی، ترکی، ترکمنی و انگلیسی به امضاء رسیده است. تمام متون از اعتبار یکسان برخوردارند. در صورت بروز اختلاف، به متن انگلیسی رجحان داده می‌شود.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۶۰

امانت‌دار نسخه‌های این موافقت‌نامه را - که تصدیق شده باشند - به طرفین
متعهده می‌فرستد.

به نمایندگی جمهوری اسلامی افغانستان

.....

به نمایندگی جمهوری آذربایجان

.....

به نمایندگی جمهوری گرجستان

.....

به نمایندگی جمهوری ترکیه

.....

به نمایندگی جمهوری ترکمنستان

.....

یادداشت تفاهم میان اداره خط آهن افغانستان و وزارت ترانسپورت خط آهن ترکمنستان پیرامون ساختمان خطوط آهن جهت انکشاف استیشن آقینه

وزارت ترانسپورت خط آهن ترکمنستان منبعده (طرف ترکمنستان) یاد می شود؛
و اداره خط آهن افغانستان منبعده (طرف افغانستان) یاد می شود؛
و به طور کلی منبعده (طرفین) یاد می شوند.

با در نظر داشت تجارب نیک طرفین در عرصه همکاری های اقتصادی، تاریخی
و روابط فرهنگی؛ و همچنین تقویت همکاری های اقتصادی متقابل سودمند از
طریق تطبیق پروژه های ترانسپورت خط آهن،
با قناعت بخش خواندن ساختمان خط آهن تورغندی؛
و با در نظر داشت این که عملی شدن این پروژه ها در توسعه تجارت، ترانزیت
و اقتصاد میان جمهوری ترکمنستان و جمهوری اسلامی افغانستان، فرصت های
مناسب را برای رشد و توسعه حمل و نقل بین دو کشور و سایر کشورهای منطقه
فراهم نموده، قرار ذیل به تفاهم رسیدند:

ماده ۱

طرفین تفاهم نمودند خطوط آهن را در استیشن سرحدی آقینه که (منبعد به نام خطوط آهن یاد می شود) به هزینه طرف افغانستان طبق مقررات دولت های طرفین ساختمان می نمایند.

ماده ۲

طرفین تفاهم نمودند که امور انجینری، تدارک مواد ساختمانی و ساختمان خطوط آهن، توسط متخصصین، انجینران، با استفاده از وسایل و تجهیزات طرف ترکمنستان صورت می گیرد.

در جریان تطبیق این پروژه، طرف افغانستان شرایط ایمنی لازم را برای متخصصین، انجینران، امنیت تجهیزات، مواد و ماشینری، دسترسی پرسونل به ساحه پروژه، معلومات ممکن و ضروری ساحه (زمین شناسی، توپوگرافی و غیره) که برای دیزاین و تهیه مواد خام روسازی جهت ساختمان خط آهن نیاز است، فراهم می نماید.

طرف افغانستان، متعهد گردید تا شرایط ضروری مناسب و همکاری ممکنه را جهت ساختمان خطوط آهن انجام دهد.

ماده ۳

طرفین تفاهم نمودند ک مسایل مالی، اقتصادی و سایر موارد در پارامترهای تخنیکی مشخص، بل احجام کاری ساختمان خطوط آهن در یک قرارداد جداگانه گنجانیده خواهد شد که قابل قبول هر دو طرف باشد، بعد از امضای همین یادداشت تفاهم در فاصله ۹۰ روز به نتیجه خواهند رسید.

ماده ۴

طرف ترکمنستان امورات ساختمانی خطوط آهن متذکره را مطابق با نورم و استندردهای ترکمنستان انجام خواهد داد.

تمام پرداخت مالیات، فیس و سایر پرداخت های مربوط به ساختمان، نصب

۲۶۳ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

و غیره کار انجام شده - که تحت قرارداد صورت می‌گیرد- تمام این تادیات در قیمت مجموعی قرارداد افزوده خواهد شد.

طرف افغانستان تعهد نمود که پرداخت تکس، فیس و سایر پرداخت‌ها متحمل شده در قلمرو افغانستان را مطابق به قوانین جمهوری اسلامی افغانستان دقیق و به وقت و زمان محاسبه می‌نماید که توسط طرف ترکمنستان قابل پرداخت می‌باشد.

ماده ۵

در صورت بروز سوء تفاهم روی مواد این یادداشت تفاهم، موضوع از طریق مشوره و مذاکرات بین طرفین، حل و فصل خواهد شد.

ماده ۶

این یادداشت تفاهم از تاریخ امضای آن قابل اعتبار بوده و تازمانی که طرفین به طور کامل مواد این سند را تکمیل می‌نمایند، قابل اجراء خواهد بود.

این یادداشت تفاهم الزامیت قانونی بالای طرفین ندارد.

این یادداشت تفاهم به تاریخ ۲ نومبر ۲۰۱۸ در شهر عشق آباد در دو نسخه اصلی به زبان‌های دری، ترکمنی و انگلیسی به امضا رسید. تمام نسخه‌های آن دارای اعتبار یکسان می‌باشند.

در صورت بروز هر نوع سوء تفاهم در ترجمه متن این یادداشت، به نسخه انگلیسی ارجحیت داده خواهد شد.

از طرف اداره خط آهن جمهوری اسلامی افغانستان
از طرف وزارت ترانسپورت خط آهن جمهوری ترکمنستان

یادداشت تفاهم
میان
حکومت جمهوری اسلامی افغانستان
و حکومت ترکمنستان
در مورد همکاری در عرصه صنعت قالین

جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان، که منبعده عنوان طرفین یاد می گردد، با تمایل به ارتقای روابط اقتصادی از طریق گسترش کسب و کار و همکاری در زمینه صنعت قالین، سرمایه گذاری، و ارتقای مهارت های همسوبا موارد فوق، با درک این که، همکاری ها در راستای افزایش ارتباط دو جانبه سودمند میباشند،

طرفین به تفاهم نایل شدند:

ماده اول

طرفین در پرتو رهمود متقابل جهت انکشاف صنعت قالین در کشور های متحابه شان، در زمینه ارتقای روابط اقتصادی دو جانبه در زمینه صنعت قالین دست ساخت و صنعت قالین بافته شده در حوزه مربوطه همکاری می نمایند. این همکاری در مطابقت با قوانین ملی مربوطه و معاهدات بین المللی

طرفین عضو آن است، انجام می یابد.

ماده دوم

طرفین کلیه همکاری‌های اقتصادی لازم را جهت انکشاف صنعت قالین‌های دست‌ساخت و صنایع دستی و بافندگی صنعت قالین در بازارهای داخلی خود را با یکدیگر شریک ساخته؛ و همچنین طرفین مکلفیت دارند که تشویق تجارت مشترک را به اساس منافع متقابل غرض همکاری‌ها در اسن زمینه سازماندهی کنند.

ماده سوم

طرفین با توجه به قوانین نافذه در هر دو کشور، با یکدیگر جهت تحرک اشکال مختلف همکاری‌ها در سکتور تولید صنعت قالین به رنگ و دیزاین‌های گوناگون و ایجاد سرمایه‌گذاری‌های مشترک، همکاری‌های صنعتی، بازاریابی، اجازه مدیریت و موضوعات دیگر همکاری می نمایند.

ماده چهارم

طرفین در عرصه‌های صنعت قالین دست‌ساخت صنایع دستی در زمینه‌های ذیل با یکدیگر مساعدت خواهند کرد:

- ۱- تحقق و توسعه؛
- ۲- همکاری تخنیکی در توسعه محصول و تولید؛
- ۳- آزمایش و صدور تصدیق‌نامه مطابق با شرایط بین‌المللی و تنفیذ آن در کشوری که در آن پروژه تهیه گردیده است؛
- ۴- ارتقای مهارت؛
- ۵- آموزش پرسونل؛
- ۶- انجام مشترک نشست‌های علمی؛ صنعتی و سایر مبادلات در زمینه.

ماده پنجم

طرفین همکاری و تلاش‌های خود را جهت بهبود فعالیت‌ها مربوطه به

بخش صنعت قالبیت و محصولات دست‌بافت، که در بازارهای محلی و تسهیل مشارکت هیأت‌های کسب و کار، نمایش دهندگان و خریداران در نمایشگاه‌های تجارتي، توسعه و تدویر جلسات خریداران و فروشندگان، انجام‌های کسب و کار در قلمرو هر دو طرف را تنظیم می‌کنند.

ماده ششم

طرفین جهت سازماندهی سفر کارشناسان تخنیکي، متخصصین و دانشمندان به منظور بحث در مورد صنعت قالبین دست‌ساخت، ترکیب نخ‌های مقاوم که ترتیب اثر بهتر در مارکیت‌یابی، در منطقه و سطح جهانی باشد مطابق تقاضا و متکی به تکنالوژی عصری و بحث در مورد جزئیات همکاری و مساعدت‌ها، همکاری می‌نمایند.

ماده هفتم

طرفین در مورد هر گونه اختلاف نظر ناشی از تفسیر و تطبیق احکام این یادداشت تفاهم از طریق مشوره موضوع را حل و فصل می‌نمایند.

ماده هشتم

این تفاهم‌نامه حقوق و مکلفیت‌های طرفین را که ناشی از سایر موافقت‌نامه‌های بین‌المللی می‌باشد، متاثر نمی‌سازد.

ماده نهم

این یادداشت تفاهم، اعتبار از دریافت آخرین اطلاعیه طرفین مبنی بر تکمیل طی مراحل قانونی داخلی، نافذ می‌گردد.

این یادداشت تفاهم برای مدت ۵ (پنج) سال مدار اعتبار بوده، در صورتی که هیچ یک از طرفین تصمیم خود را به طرف دیگر از طریق مجاری دیپلوماتیک حد اقل ۳ (سه) ماه قبل از انقضای مدت پنج سال اطلاع ندهد، این یادداشت تفاهم برای مدت پنج سال دیگر بطور اتومات تمدید می‌گردد. تعدیل و یا اصلاح این یادداشت تفاهم با رضایت طرفین صورت می‌گیرد،

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۶۸

مشروط بر این که هر گونه تغییر و یا اصلاح این یادداشت تفاهم با رعایت عین طرز العمل انفاذ دنبال شود.

این یادداشت تفاهم به تاریخ ۱۲ سرطان ۱۳۹۶ مطابق به ۳ جولای ۲۰۱۷ در دو نسخه اصلی به زبان های دری، ترکمنی و انگلیسی به امضاء رسید، در صورت بروز اختلاف به متن انگلیسی آن رجحان داده می ود.

از جانب حکومت جمهوری اسلامی افغانستان

از جانب حکومت ترکمنستان

پروتوکول
هفتمین اجلاس کمیسیون بین‌الحکومتی
میان
جمهوری اسلامی افغانستان
و
ترکمنستان
در عرصه‌ی همکاری‌های اقتصادی و تجارتي

هفتمین اجلاس کمیسیون مشترک بین‌الحکومتی میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان در عرصه‌ی همکاری‌های اقتصادی و تجارتي که منبهد به نام (کمیسیون مشترک) یادمی شود، در یک فضای دوستانه و درک متقابل به تاریخ ۲ نوامبر ۲۰۱۸ در شهر عشق‌آباد ترکمنستان، برگزار گردید.

اعضای کمیسیون افغان-ترکمن که منبهد (طرفین) نامیده می شوند، مسئولین با صلاحیت وزارت خانه‌ها و ادارات در اجلاس اشتراک نمودند. لیست اعضای هیأت هفتمین اجلاس کمیسیون در ضمیمه شماره ۱ و ۲ این پروتوکول می باشد.

رهبری کمیسیون توسط رؤسای ذیل:

ریاست هیأت افغانستان را محترم داکتر همایون قیومی وزیر مالیه جمهوری

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۷۰

اسلامی افغانستان و ریاست هیأت ترکمنستان را محترم میریدوف میراتگیلدی رسولویچ معاون شورای وزیران ترکمنستان به عهده داشتند.

طرفین آجندای هفتمین اجلاس کمیسیون مشترک را مورد تأیید قرار دادند که در ضمیمه شماره ۳ می باشد.

۱. در رابطه به عملی سازی تصامیم ششمین اجلاس کمیسیون:

کمیسیون گزارش در مورد اجرای مفاد پروتوکول ششمین اجلاس کمیسیون را مورد بحث قرار داد.

کمیسیون از پیشرفت تطبیق تصامیم ششمین اجلاس اظهار رضایت نموده و روی اهمیت برقراری روابط منظم در آینده تأکید نمودند.

در ضمن، کمیسیون توافق نمود تا همکاری در عرصه‌ی زراعتی را در چوکات گروپ کاری همکاری‌های آب، شامل سازد.

طرفین بر اهمیت نشست جلالتمآب محمد اشرف غنی، رئیس جمهوری اسلامی افغانستان و جلالتمآب قربانقلی بیردی محمذوف رئیس جمهوری ترکمنستان در بهبود همکاری‌های دو جانبه اقتصادی و تجارتي، تأکید ورزیدند. ملاقات‌های متواتر رهبران دو کشور باعث مستحکم‌تر شدن روابط همکاری میان دو کشور می گردد.

۱. بنیاد حقوقی همکاری‌ها میان جمهوری اسلامی افغانستان و

ترکمنستان:

کمیسیون بر اهمیت نشست‌های عالی‌رتبه میان جلالتمآب محمد اشرف غنی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان و جلالتمآب قربانقلی بیردی محمذوف رئیس جمهور ترکمنستان تأکید ورزیده و امضای اسناد ذیل را بیانگر منافع مشترک در همکاری‌های دو جانبه میان دو کشور دانستند.

۱. موافقت‌نامه در خصوص محل عبور بین‌المللی راه آهن از طریق سرحد

افغانستان و ترکمنستان؛

۲. طرز‌العمل سازماندهی ارتباطات خط‌آهن از طریق سرحدات دولتی ترکمنستان و افغانستان در بین استیشن‌های امام‌نظر-آقینه؛
۳. تفاهم‌نامه‌ی ترمیم خط‌آهن استیشن سرحدی تورغندی میان وزارت خط‌آهن ترکمنستان و اداره‌ی خط‌آهن افغانستان؛
۴. موافقت‌نامه همکاری در عرصه‌ی ارتباطات بین‌المللی ترانسپورت زمینی میان دو کشور؛
۵. تفاهم‌نامه در عرصه صنعت قالین میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان؛
۶. موافقت‌نامه همکاری در عرصه صادرات برق ترکمنستان به ولایت‌های بادغیس و جوزجان افغانستان میان وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت انرژی ترکمنستان؛
۷. برنامه‌ی همکاری میان وزارت امور خارجهٔ جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان برای سالهای ۲۰۱۹-۲۰۱۸؛
۸. موافقت‌نامه‌ی همکاری‌های علمی و آموزشی میان پوهنتون دولتی مختومقلی ترکمنستان و پوهنتون جوزجان جمهوری اسلامی افغانستان که در ماه نومبر ۲۰۱۶ به امضاء رسید؛

۱. همکاری‌های اقتصادی و تجاری:

۱. کمیسیون در مورد روابط اقتصادی و تجاری میان ج.ا. افغانستان و ترکمنستان ابراز خرسندی نمودند. طرفین بر ضرورت داشتن گام‌های استوار در راستای همکاری‌های تجاری و اقتصادی به هدف بلندبردن سطح تجارت و تنوع آن تأکید ورزیدند. طرفین اذعان داشتند که جهت تشویق تجارت دو جانبه بین وزارت‌ها، نهادها و ادارات مربوطه کشور ارتباطات مستقیم ایجاد گردد و اعلام داشتند که اشتراک فعال تشبثات کوچک و متوسط و تجاران در چارچوب سرمایه‌گزاری‌های مشترک مفید و با اهمیت می‌باشد:

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۷۲

۲. طرفین در برگزاری حداقل یک نمایشگاه تجارتي الی ربع دوم سال ۲۰۱۹ اشاره کردند. اقدام وارداتی به منظور نمایشگاه اگر به فروش برسد، مشمول مالیات خواهد بود.

۳. طرفین توافق نمودند که مقررات و استانداردهای تخنیکي را برای تسهیل شرایط تجاری با یک دیگر به اشتراک بگذارند.

۴. طرفین توافق نمودند که اقدامات لازم برای افزایش حجم متقابل تجارت را با هدف افزایش صادرات کالاهای تولید شده در قلمرو هر دو کشور به خصوص صنایع فرش، نساجی و غذایی به منظور ارتقای همکاری تجارتي میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان انجام دهند.

۵. طرفین توافق نمودند که سمینارها، ورکشاپها، کنفرانسهای علمی را در عرصههای (تجارت اقتصاد زراعت و گمرکات) برای کارمندان وزارتخانههای صنعت و تجارت، اقتصاد، زراعت و آبیاری جمهوری اسلامی افغانستان را در ترکمنستان برگزار نمایند.

۶. طرفین روی امکانات حمایت دو جانبه در قسمت فراهم سازی تسهیلات و دسترسی به بازارهای خویش برای محصولات مورد علاقه تاکید ورزیدند.

۴. همکاری در سکتور نفت و انرژی

طرفین از همکاری در بخشهای نفت و گاز که یکی از بخشهای مهم و دارای اولویت در روابط تجاری و اقتصادی دو کشور می باشد، اشاره نمودند.

۷. ترکمنستان توافق نمود تا افغانستان را در قسمت تبادل معلومات و تجارب در عرصه ی طرز العمل های نفت و گاز و ایجاد تسهیلات برای بازدید نهادهای مربوطه ی دو کشور همکاری نمایند.

۸. کمیسیون با تاکید بر آغاز احداث خط لوله گاز ترکمنستان-افغانستان.

پاکستان- هند در ۱۳ دسمبر سال ۲۰۱۵

و در افغانستان در ۲۳ فبروری ۲۰۱۸ که مرحله ی دوم و سوم تحقق آن به

پروژه بزرگ انرژی تبدیل شده و هدف آن ایجاد رفاه برای مردم همه‌ی کشورهای شرکت‌کننده و منطقه است، تاکید نمودند. این پروژه یک تهداب برای همکاری متقابل خواهد بود. کمیسیون اشاره نمودند که هر دو کشور اقدامات لازم را برای تسریع ساخت و ساز آن انجام دهند.

۹. جانب ترکمنستان فراهم‌آوری دوره‌های تخنیکی و آموزشی کوتاه مدت و میان مدت را برای کارمندان اداره تنظیم نفت و گاز افغانستان در آموزشگاه‌های متوسطه نفت و گاز خویش مورد بررسی قرار می‌دهد.

۱۰. به منظور عرضه‌ی مقدار بیشتر برق از ترکمنستان به ج.ا. افغانستان طرفین موافقت نمودند؛ اقدامات لازم را در مطابقت با موافقت‌نامه میان وزارت‌خانه‌های انرژی هر دو کشور جهت انتقال برق از ترکمنستان به ولایت بادغیس، قریه‌جات خمآب و قرقین و ولایت جوزجان روی دست گیرند.

۱۱. طرفین از فعال‌سازی لین اضافی ۲۲۰ کیلوولت، مرو- تخته بازار که جهت ازدیاد مقدار برق برای جانب افغانستان در مسیر سرحدآباد- تورغندی- هرات می‌باشد. ابراز رضایت نمودند.

۱۲. طرفین از ایجاد گروپ کاری تخنیکی برای انتقال لین انرژی برق ترکمنستان به پاکستان از طریق افغانستان به اساس تفاهم‌نامه‌ی منعقد شده ۱۵ دسامبر ۲۰۱۵ ابراز رضایت نمودند.

۱۳. جانب افغانستان از قرارداد صادرات انرژی برق از طریق انتقال لین ۵۰۰ کیلوولت از آغاز فعالیت تجارته‌ی الی ۳۱ دسامبر ۲۰۲۷ از مسیر کرکی- اندخوی که به تاریخ ۶ نوامبر ۲۰۱۵ میان شرکت دولتی ترکمن انرگو و دافغانستان برشنا شرکت به امضاء رسیده بود، ابراز رضایت نمود.

جانب ترکمنستان از امضای توافق‌نامه میان دولت ترکمنستان و جمهوری اسلامی افغانستان در مورد انتقال لین ترکمنستان-افغانستان-پاکستان که به تاریخ ۱۱ اکتوبر ۲۰۱۸ به امضاء رسید، ابراز رضایت نمود.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۷۴

۱۴. کمیسیون موارد ذیل را در رابطه به سکتور انرژی پیشنهاد نمود:

الف- مطالعه‌ی مسایل هماهنگ‌سازی سیستم‌های انرژی ترکمنستان و جمهوری اسلامی افغانستان توسط نهادهای مربوطه‌ی دو کشور.

ب- با توجه به این‌که ساخت بخشی از لین برق کرکی و اندخوی که داری ظرفیت ۵۰۰ کیلوولت تکمیل شده و آماده عملیات است. برای تسریع کارهای ساخت و ساز در قلمرو افغانستان به منظور افزایش میزان عرضه‌ی برق از طریق این لین اقدامات مقتضی به عمل آید.

ج- طرفین به اساس تفاهم‌نامه‌ی منعقد شده میان افغانستان- ترکمنستان- پاکستان برای تسریع ساخت لین برق ۵۰۰ کیلوولت که در مسیر پروژه تاپی می‌باشد، تثبیت مقدار برق مورد ضرورت افغانستان، تعیین منابع مالی این پروژه، ترتیب توافق‌نامه که روند تامین مالی را تشخیص نماید و تعیین کمپنی جانب افغانی در مطابقت به اسناد ذیل کار نماید:

- یادداشت تفاهم‌نامه که میان ترکمنستان و جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری اسلامی پاکستان نهایی گردیده است؛
موافقت‌نامه‌ی بین‌الحکومتی در مورد انتقال لین ترکمنستان-افغانستان- پاکستان؛

_ موافقت‌نامه میان حکومت ترکمنستان و جمهوری اسلامی افغانستان در مورد انتقال لین ترکمنستان-افغانستان- پاکستان.

د- تعیین شرایط و ظرفیت‌های مورد ضرورت لین دوم انتقال ۲۲۰ کیلووات به منظور افزایش ظرفیت صادرات انرژی برق به ولایت هرات.

۱۵. با در نظر داشت اهمیت همکاری در عرصه‌ی مطالعات انکشافات و حفاظت منابع زیرزمینی در ساحات مرزی در فعالیت‌های استخراج منابع زیر زمینی منافع مشترک محیط زیستی دو کشور در نظر گرفته شود. در زمینه پیشنهاد گردید تا یک توافق‌نامه در عرصه‌ی منابع زیرزمینی مناطق مرزی میان

ترکمنستان و جمهوری اسلامی افغانستان به امضاء برسد.

۵. همکاری در سکتور ترانسپورت، ارتباطات و ساختمانی:

طرفین از اهمیت و تداوم کار میان شرکای افغانی و ترکمنی در عرصه‌ی ترانسپورت، ارتباطات و ساختمانی اظهار نمودند.

کمیسیون از ورود به فعالیت و بهره‌برداری از مرحله اول کرکی - امام نظر - آقینه جز " دهلیز ترانسپورتهی خط‌آهن بین‌المللی آسیا"؛ و همچنان دستیابی به نتایج خوب در توسعه همکاری مفید متقابل در عرصه حمل و نقل ابراز رضایت نمودند.

با توجه به این‌که ایجاد یک راه جدید خط‌آهن شرایط مناسب برای گسترش و حمل و نقل کالاها را ترویج می‌دهد، کمیسیون پیشنهاد نمود تا همکاری دو جانبه در حمل و نقل و ترانزیت را ذیلاً تقویت بخشد:

- وزارت ترانسپورت خط‌آهن ترکمنستان انتقالات به موقع کارگو از / به افغانستان را تضمین می‌نماید. به همین ترتیب اداره خط‌آهن افغانستان بارگیری و تخلیه به موقع واگون‌ها را تضمین می‌نماید.

- طرفین موافقت کردند که ترافیک خط‌آهن بین ایستگاه‌های امام نظر - آقینه در مرز ترکمنستان - افغانستان را طبق مقررات مندرج موافقت‌نامه‌ی منعقدہ میان ج.ا. افغانستان ایجاد می‌نماید.

- اداره خط‌آهن افغانستان و وزارت خط‌آهن و ترانسپورت ترکمنستان توافق نمودند تا قرارداد در عرصه صادرات و واردات کالا از طریق واگون‌ها را در مدت زمان سه ماه بعد از عقد این پروتوکول، نهایی و امضاء نمایند.

۱۶. اداره خط‌آهن افغانستان و وزارت خط‌آهن و ترانسپورت ترکمنستان توافق نمودند که یک پلان جامع را جهت افزایش حجم انتقالات اموال از طریق خط‌آهن، طرح کنند.

۱۷. طرفین موافقت نمودند که برای انتقال دارایی‌های تجارتهی از طریق

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۷۶

خط‌آهن میان دو کشور از کودهای دولتی برای خط‌آهن افغانستان استفاده نمایند.

۱۸. جانب ترکمنستان موافقت نمود تا در قسمت آموزشی ۳۰ تن از پرسونل خط‌آهن با فراهم‌سازی و تنظیم دوره‌های کوتاه‌مدت ساختمانی عملیات خط‌آهن، کنترل تکنیکی و خدمات آن همکاری می‌نماید.

۱۹. طرفین موافقت نمودند که جانب ترکمنستان در قسمت تعیین مبلغ کرایه انتقالات اموال صادراتی افغانستان با استفاده از واگون‌های خط‌آهن ترکمنستان از طریق بنادر آقینه و تورغندی همکاری می‌نماید.

۲۰. طرفین یادداشت تفاهم میان وزارت خط‌آهن و ترانسپورت ترکمنستان و اداره خط‌آهن افغانستان در مورد احداث خط جدید راه‌آهن به منظور انکشاف استیشن بندر آقینه در حاشیه هفتمین اجلاس کمیسیون بین‌الحکومتی اقتصادی-تجارتی میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان به امضاء رساندند.

کمیسیون موارد ذیل را در عرصه نشرات و فایبر نوری پیشنهاد نمود:

۲۱. طرفین از کار ساخت و ساز کانال ارتباطی میان شرکت ارتباطات دولتی الکترو "ترکمن تلیکام" و "افغان تلیکام" و تداوم کار ابراز رضایت نمودند.

۲۲. آغاز فعالیت کانال ارتباطی میان شرکت ارتباطات دولتی الکترو "ترکمن تلیکام" و "افغان تلیکام".

۲۳. تداوم کارهای مربوط به بخش کانال‌های تلویزیونی جمهوری اسلامی افغانستان از طریق ماهواره‌ی ملی مصنوعی ترکمنستان

"Turkmen Alem 52 °E"

۲۴. افزایش در ظرفیت ارتباط فایبری نوری میان دو کشور؛

۲۵. اقدامات لازم به منظور جلوگیری از انتقال سیگنال‌های مخابراتی شرکت‌های دو کشور در دو طرف سرحد؛

۲۶. طرفین توافق نمودند تا به منظور افزایش تسهیلات سرمایه‌گذاری تجارت میان دو کشور در مطابقت به قوانین یک دیگر، شرایط لازمه و یزه را فراهم

می‌نمایند؛

۲۷. جانب ترکمنستان می‌بایست دیدگاه خود را در مورد مسوده موافقت‌نامه‌ی ترانزیتی سه‌جانبه میان جمهوری اسلامی افغانستان، ترکمنستان و جمهوری قزاقستان نهایی سازد. مسوده تفاهم‌نامه قبلاً از طرف افغانستان شریک‌گردیده است؛

۶. همکاری در عرصه‌ی زراعت، آب و اقتصاد:

کمیسیون تصریح نمود که زراعت، آب و اقتصاد از عرصه‌های اداری اولویت در همکاری میان ترکمنستان و جمهوری اسلامی افغانستان می‌باشد. کمیسیون موارد ذیل توافق نمود:

۲۸. طرفین روی ایجاد گروه مشترک کاری میان وزارت زراعت، مالداري و آبیاری جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت زراعت و اقتصاد آب ترکمنستان تحت رهبری معینان دو طرف و تشکیل ترکیب این گروه کاری، توافق نمودند؛

۲۹. بررسی امکانات تبادل تجارب در زمینه تکنالوژی و میتودهای پیشرفته‌ی کشت محصولات زراعتی، باغداری و نباتات صنعتی توسط سفرهای علمی کوتاه مدت؛

۳۰. تبادل تجارب در مورد تدریج تکنالوژی‌های انکشاف، پروسس و بسته‌بندی سبزی‌جات در سیستم گل‌خانه‌ای؛

۳۱. تشریح معلومات در مورد تولیدات مدیریت مدرن زراعت؛

۳۲. مطالعه امکانات همکاری در عرصه‌ی مالداري به خصوص در جلوگیری از شیوع امراض حیوانی؛

۳۳. افزایش همکاری میان انستیتوت‌های تحقیقاتی زراعتی دو کشور؛

۳۴. اشتراک فعال در نمایشگاه‌ها، کنفرانس‌ها، سیمینارها و مجتمع‌های

بین‌المللی که از طرف ادارات زراعت صنعتی دو کشور تدویر می‌گردد؛

۷. همکاری در عرصه معارف، ساینس، سپورت، توریزم و مراقبت‌های

صحی:

طرفین بر اهمیت انکشاف‌ها در عرصه‌های تعلیم و تربیه، ساینس، ورزش، توریسم و مراقبت‌های صحی میان دو کشور با در نظر داشت انکشاف اقتصادی ملی و بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی دو کشور، توافق نمودند.

کمیسیون موارد ذیل را پیشنهاد نمود:

۳۵. در چارچوب موافقت‌نامه‌ی آموزشی میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان، ارایه به موقع بسته پیشنهادی به جانب ترکمنستان در مورد تعیین سهمیه محصلین با تفکیک رشته‌های تحصیلی؛

۳۶. جانب افغانستان تمایل خویش را جهت معرفی کلتور و لسان‌های ملی ابراز نمود؛

۳۷. دعوت هر دو طرف جهت اشتراک در مناسبت‌های بین‌المللی برای سیستم آموزشی که در افغانستان و ترکمنستان برگزار می‌گردد؛

۳۸. طرفین از اشتراک افغانستان در کنفرانس بین‌المللی نمایشگاه کتاب و علم تحت نام (کتاب راه همکاری و انکشاف است) که هر سال در ماه سپتامبر در عشق‌آباد برگزار می‌گردد؛ موافقت نمودند.

۳۹. راه‌اندازی نمایشگاه‌های مشترک صنایع دستی، هنر، خطاطی، میناتوری و ادبیات دو کشور؛

۴۰. راه‌اندازی کنسرت‌های آواز و موسیقی، گروپ رقص و فلکلور در دو کشور؛

۴۱. آموزش متخصصین افغان در پوهنتون‌های بین‌المللی نفت و گاز در عرصه مهارت‌های تخریکی، به خصوص برای آنانی که در پروژه

کار می‌نمایند، به اساس توافق میان رؤسای جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان؛ (TAPD)

۴۲. انکشاف تأمین روابط مُستقیم و همکاری میان نهادهای ورزشی دو

کشور؛

۴۳. برگزاری جلسات آموزشی دو جانبه میان تیم‌های ملی دو کشور در زمینه‌های مختلف ورزشی؛

۴۴. طرفین در صورت لزوم در زمینه تبادل هیأت به منظور اشتراک در مناسبت‌ها، فستیوال‌ها، انجام مشورت‌ها در زمینه ورزش، تبادل‌های معلومات خواهند نمود. به همین منظور، طرفین روی همکاری میان نهادهای مربوطه‌ی دو کشور تأکید ورزید؛

۴۵. طرفین در زمینه‌ی برگزاری مناسبت‌های بین‌المللی در عرصه ورزش میان دو کشور یکدیگر را حمایت خواهند نمود؛

۴۶. جانب ترکمنستان پیشنهاد نمود که در آینده از فرصت‌های راه اندازی روزهای فرهنگی در ترکمنستان و جمهوری اسلامی افغانستان که فرهنگ غنی و اصلی دو کشور را منعکس می‌کند، یک دیگر را اطلاع دهند. همچنان به منظور اعزام گروپ از دانشمندان، ایجاد گروپ‌ها، موزیم و کارکنان کتابخانه و دیگر متخصصان به سیمینارها، جشنواره‌ها، سمپوزیم‌ها، نمایشگاه‌ها و دیگر رویدادهای فرهنگی بین‌المللی که در مورد موضوعات مختلف در جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان برگزار می‌گردند، یکدیگر را حمایت نمایند؛

۴۷. جانب ترکمنستان اذعان نمود که به اساس حسن همجواری و روابط دوستانه و برادرانه ترکمنستان، آزمایش‌های حفظ‌الصحه در مناطق مرزی جمهوری اسلامی افغانستان انجام گردید؛

۴۸. جانب ترکمنستان پیشنهاد نمود تا برای ایجاد همکاری در در زمینه‌ی مطالعات میراث فرهنگی، فرهنگ، تاریخ، ادبیات و هنرهای محلی ترکمنستان که در کتابخانه‌ها و آرشیف‌های جمهوری اسلامی افغانستان ذخیره می‌باشند، همکاری نماید و در صورت امکان یک کاپی از نسخه آن به ترکمنستان فراهم گردد.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۸۰

جانب افغانی این پیشنهاد را یادداشت نموده و به وزارت مربوطه‌ی افغانستان شریک خواهد نمود؛

۸. برگزاری هشتمین دور اجلاس کمیسیون:

طرفین موافقت نمودند تا هشتمین اجلاس کمیسیون بین‌الحکومتی افغان-ترکمن برای همکاری‌های اقتصادی و تجارتي را در کابل در سال ۲۰۱۹ برگزار نمایند. تاریخ دقیق اجلاس متذکره از مجرای دیپلماتیک ابلاغ خواهد گردید. پروتوکول هذا به تاریخ ۲ نوامبر ۲۰۱۸ در شهر عشق‌آباد در ۳ نسخه اصلی هر یک به زبان‌های دری، ترکمنی و انگلیسی که تمام متون از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند، به امضاء رسید. در صورت بروز اختلاف در تفسیر مفاد این پروتوکول به متن انگلیسی رجحان داده می‌شود.

رئیس هیأت جمهوری اسلامی افغانستان و وزیر مالیه داکتر

محمد همایون قیومی

رئیس هیأت و معاون شورای وزیران ترکمنستان میریدوف میرانگیلدی

رسولویچ

پروتوکول پنجمین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری‌های امنیتی میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان

پنجمین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری‌های امنیتی میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان که منبعاً به نام "کمیسیون" یاد می‌شود، به تاریخ ۷ نوامبر ۲۰۱۸ در شهر کابل برگزار گردید.

در جلسه، اعضای کمیسیون مشترک از جانب جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان اشتراک نمودند (اعضاء منبعاً به نام "طرفین" یاد می‌شوند). از جانب افغانستان جناب صلاح‌الدین ربانی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و از جانب ترکمنستان جناب رشید مردوف معاون رئیس کابینه وزیران و وزیر امور خارجه ترکمنستان رهبری جلسه را مشترکاً به عهده داشتند. فهرست اشتراک‌کننده‌گان جلسه در (ضمیمه‌ی ۱ و ۲) موجود می‌باشد.

طرفین نتایج ملاقات‌های نماینده‌گان وزارت‌ها و ادارات ذیربط دو کشور در چارچوب پنجمین اجلاس کمیسیون را که به توسعه روابط دو جانبه در عرصه همکاری‌های امنیتی کمک خواهد کرد، قناعت بخش خواندند. به اساس آجنداء، در جریان جلسه کمیسیون نکات ذیل را مورد بررسی قرار

داد:

۱. وظایف کمیسیون

به اثر تبادل یادداشت‌ها به منظور تقویت مذاکرات سیاسی، کمیسیون مشترک افغانستان و ترکمنستان در مورد همکاری‌های امنیتی در سال ۲۰۱۳ ایجاد گردید. چهار جلسه این کمیسیون به ترتیب در ترکمنستان (شهر عشق آباد و سرحد آباد) و در جمهوری اسلامی افغانستان (شهر هرات و کابل) برگزار گردید.

در جریان جلسه، پیرامون تحکیم همکاری‌ها میان دو کشور از مجاری ممکن آن، چگونگی ایجاد و حفظ روابط بین ادارات امنیتی دو کشور؛ و همچنین روی حفظ امنیت و ثبات در سرحدات جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان تبادل نظر صورت گرفت.

کمیسیون گزارش طرفین را در مورد اجرای توافقات صورت گرفته در جریان سفر وزیر امور خارجه ترکمنستان به تاریخ (۲۵-۲۶ اپریل ۲۰۱۶، ۲-۳ می ۲۰۱۷، ۸-۱۰ دسامبر ۲۰۱۷) به شهر کابل، (۱۸-۱۹ جون ۲۰۱۶) به شهر هرات و (۲۶-۲۷ جون ۲۰۱۷) به شهر مزارشریف؛ همچنین سفر مشاور شورای امنیت ملی افغانستان به شهر عشق آباد به تاریخ ۹ فبروری ۲۰۱۸ را مورد ارزیابی قرار داد.

طرفین موافقت نمودند تا در صورت ممکن، سالانه دو بار به طور نوبتی جلسات دوامدار مشورتی در جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان برگزار گردد.

کمیسیون با توجه به اهمیت عملی شدن به موقع توافقات صورت گرفته در جریان جلسه، به وزارت‌ها و ادارات ذیربط دو کشور هدایت داد تا کارهای مربوط به توسعه همکاری‌های دو جانبه امنیتی میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان در وقت و زمان آن مورد اجرا قرار گیرد.

۲. همکاری‌های امنیتی در مناطق سرحدی جمهوری اسلامی

افغانستان و ترکمنستان

به منظور عملی شدن توافقات صورت گرفته در جریان جلسات فوق الذکر، طرفین روی ابعاد مختلف همکاری‌ها در عرصه‌ی تأمین امنیت سرحدات دولتی جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان، تبادل نظر نمودند.

طرفین با تأکید بر عملی شدن منظم کارها در این عرصه در مورد ایجاد میکانیزم زیر برای همکاری متقابل میان نماینده‌گان ادارات ذیربط در سه سطح که در جریان چهارمین اجلاس کمیسیون توافق شده بود، موافقت نمودند:

۱. ایجاد ارتباطات مستقیم بین وزیران (مشاورین) شورای امنیت ملی دو کشور (سطح اول "استراتژیک")؛

۲. ملاقات‌های دوامدار بین قوماندان‌های ادارات سرحدی و امنیت ملی در سطح لواء سرحدی (سطح دوم "اجرائیوی") (قوماندان لواء سرحدی، رئیس امنیت ملی ولایت، کمیسار پولیس سرحدی)؛

۳. ایجاد ارتباطات اوپراتیفی بین مسئولین سرحدی و نماینده‌گان امنیت ملی که مسئولیت نقاط عبور مشخص سرحدی دو کشور را به عهده دارند (سطح سوم "اوپراتیفی") (قوماندان‌های کندک سرحدی، معاون ریاست امنیت ملی ولایت و کمیساری پولیس سرحدی)؛

طرفین موافقت نمودند تا ارتباطات مستقیم ارتباطی بین نماینده‌گان مربوط ریاست عمومی امنیت ملی جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امنیت ملی ترکمنستان تأمین گردد.

۳. تأمین امنیت پروژه‌های زیربنایی

در جریان جلسه، طرفین بر اهمیت عملی شدن پروژه پایپ لاین گاز (TAPI)، پروژه خط آهن (TAT) و انتقال برق ترکمنستان به پاکستان از طریق افغانستان (TAP) و دیگر پروژه‌های زیربنایی که نه تنها در توسعه‌ی اقتصادی دو کشور و اتصال منطقه، بلکه در تأمین امنیت منطقه‌ی نقش بسیار مهمی خواهد

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۸۴

داشت، تأکید ورزیدند.

در این ارتباط طرفین روی موارد ذیل توافق نمودند:

۱- جهت تحقق کار ساختمانی پروژه‌های زیربنایی یادشده و سپس برای تأمین شرایط لازم به خاطر فعالیت آن‌ها، در عرصه‌ی امنیتی هر کدام در داخل قلمرو خود اقدامات لازم را انجام می‌دهند؛

۲- به منظور تأمین امنیت پروژه‌های زیربنایی اقدامات لازم برای ایجاد بنیادهای حقوقی، مالی و نظامی - تخنیکی انجام یابد؛

۳- به منظور تأمین شرایط سیاسی - دیپلوماتیک برای تحقق پروژه‌های زیربنایی با اشتراک جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان، اقدامات متقابل در فضای بین‌المللی بین طرفین در سطح عالی تأمین گردد؛

۴- زمینه‌ی تبادل معلومات دوامدار در مورد تهدیدات و خطرات در برابر عملی شدن پروژه‌های زیربنایی ایجاد گردد.

۴. زمان و محل برگزاری اجلاس نوبتی کمیسیون

طرفین موافقه نمودند تا جلسه‌ی بعدی نوبتی کمیسیون در نیمه‌ی اول ۲۰۱۹ در شهر عشق‌آباد برگزار گردد. تاریخ دقیق جلسه از مجاری دیپلوماتیک موافقه خواهد شد.

این پروتوکول در شهر کابل به تاریخ ۷ نوامبر ۲۰۱۸ معادل با ۱۶ عقرب ۱۳۹۷ به زبان‌های دری و ترکمنی در دو نسخه ترتیب و به امضاء رسید. هر دو نسخه دارای اعتبار یکسان می‌باشد.

رئیس هیأت ج.ا. افغانستان صلاح‌الدین ربانی وزیر امور خارجه. رئیس هیأت ترکمنستان رشید مردوف معاون رییس کابینه وزیران و وزیر امور خارجه.

موافقت نامه همکاری
میان کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی افغانستان و کمیته
ملی المپیک ترکمنستان

کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی افغانستان و کمیته المپیک ترکمنستان که
منبعد طرفین نامیده می شوند:

مطابق قوانین و مقررات منشور المپیک و قوانین موضوعه‌ی کشورهایشان با
علاقه‌مندی به انکشاف همکاری دو جانبه،

با آرزوی مساعدت به تطبیق پلان‌ها و عنعنات جنبش المپیک،
با در نظر داشت مطالبات همکاری دو جانبه مثبت جهت نیل طرفین به نتایج
عالی در ورزش،

با محاسبه این که انکشاف جنبش المپیک در میان کشورهای طرفین، در
تحکیم همکاری متقابلاً مفید و در تحکیم دوستی میان مردمان دو کشور اثر
گذار خواهد بود،

طور ذیل توافق نمودند:

ماده-۱

طرفین جهت تنظیم مسابقات مشترک با هم کار نموده، به تربیه ورزشکاران،

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۸۶

ایجاد بنیادها و تطبیق مارکیتینگ، کمک و همکاری خواهند نمود.

ماده-۲

طرفین، در قسمت کمک به فعالیت علمی و تخنیکی سپورت، از جمله تبادلہ معلومات جهت انکشاف انواع مختلف سپورت دو کشور و حمایت از جنبش المپیک همکاری‌های متقابلاً مفید را انکشاف می‌دهند.

ماده-۳

طرفین به مقصد عملی نمودن وظایف محوله منشور کمیته المپیک جهانی، انکشاف انواع ذیل همکاری‌ها را ضروری می‌پندارند:

۱. سازماندهی ملاقات‌ها، مسابقات دوستانه، تدابیر نمایش سپورتی، تدریسی و تربیوی، و همایش با اشتراک تیم‌ها سپورتی دوطرف؛
۲. سازماندهی سفرهای دوجانبه مربیان و احضارات سایر کارشناسان عرصه‌ی سپورت، کارمندان صحی، تیم‌ها و ورزشکاران. تثبیت شرایط مالی و تمویل سفرهای مذکور در حالات مختلف از طرف فدراسیون سپورتی کشورهای طرفین.
۳. تبادلہ اطلاعات در مورد انکشاف تربیه بدنی و سپورت و تجارب کاری.
۴. سازماندهی اشتراک به کانگرس‌ها، کنفرانس‌ها، سیمینارها و کورس‌ها که در دو کشور تدویر می‌گردد.

ماده-۴

طرفین با تفاهم ذات‌البینی، جهت پذیرش تیم‌ها و هیئت‌های جانب مقابل در قلمرو و کشورهای شان مساعدت می‌نمایند.

ماده-۵

در این موافقتنامه طبق توافق طرفین تغییرات و تبدلات آورده شده می‌تواند و این تغییرات به پروتوکول جداگانه که جزء لاینفک آن محسوب می‌گردد، درج گردیده و رسمیت داده می‌شود.

اختلاف نظرها در مورد این موافقتنامه از طریق مشوره و تفاهم جانبین حل و فصل می‌گردد.

ماده-۶

این موافقتنامه بعد از تبادل‌نامه‌ی رسمی و طی مراحل داخلی دولتی طرفین دارای اعتبار قانونی می‌باشد.

این موافقتنامه برای مدت چهار سال اعتبار داشته و طور اتوماتیک برای چهار سال بعدی تمدید می‌گردد. در صورتی که یکی از طرفین تصمیم فسخ آن را داشته باشد، باید شش ماه قبل از میعاد ختم آن جانب مقابل را اطلاع دهد.

این موافقتنامه به زبان‌های دری و ترکمنی در دو نسخه اصلی ترتیب یافته و به تاریخ ۲۱ جنوری سال ۲۰۱۵ در شهر عشق آباد به امضاء رسید. هر دو نسخه از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشد.

- به نمایندگی از کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی افغانستان
- به نمایندگی از کمیته المپیک ترکمنستان

موافقت نامه
میان
حکومت جمهوری اسلامی افغانستان
و
حکومت جمهوری ترکمنستان

در خصوص محل عبور بین المللی خط آهن در سرحد دولتی میان افغانستان -
ترکمنستان

حکومت جمهوری اسلامی افغانستان حکومت ترکمنستان که منبهد به نام "
طرفین" یاد می شود؛

بر اساس روابط دوستی دیرین، تفاهم متقابل، حسن همجواری و همکاری
سودمند متقابل؛

با توجه به اهمیت هماهنگی فعالیت های حمل و نقل خط آهن دو کشور؛
با تمایل به تأمین ارتباط بین المللی خط آهن بین دو کشور؛ و هم چنین عبور
از طریق قلمرو یکدیگر به کشورهای ثالث؛ به شرح زیر به توافق رسیدند:

ماده اول

طرفین به منظور عبور اشخاص و وسایل ترانسپورتهی در سرحد دولتی دو کشور

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۹۰

و به مقصد انتقال محموله‌ها و اموال از سرحد، در ایستگاه تورغندی (جمهوری اسلامی افغانستان) و ایستگاه سرحدآباد (حکومت ترکمنستان) محل عبور بین‌المللی خط‌آهن را ایجاد می‌نمایند که منبع (محل عبور نامیده می‌شود).

ماده دوم

کنترول سرحدی و گمرکی و در صورت لزوم انواع دیگر کنترول مطابق به قوانین داخلی طرفین افراد حقیقی، وسایل نقلیه، محموله‌ها و اموال (که به عنوان کنترول دولتی نامیده می‌شود) در محل عبور مطابق با قوانین داخلی طرفین و یا معاهدات بین‌المللی که طرفین عضویت آن را دارند، انجام می‌شود.

نحوه، طرز و شیوه استندردها جهت مدت زمان کنترول و انتقال معلومات مسافری به سیستم کنترول مطابق به قوانین داخلی طرفین صورت می‌گیرد.

در صورت لزوم دید، طرفین شرایط و ترتیباتی را برای کنترول مشترک ایجاد خواهند کرد. مقررات و چگونگی انجام کنترول مشترک مطابق با موافقت‌نامه‌های جداگانه بین ارگان‌های سرحدی و گمرکی و سایر ادارات طرفین انجام داده خواهد شد.

ماده سوم

کشایش محل عبور بعد از تکمیل مراحل ذیل صورت می‌گیرد:

۱. تکمیل شدن ترتیبات برای عملیاتی ساختن آن.

۲. تکمیل نمودن پروسه‌های منظوری داخلی هر دو طرف (ویا سایر توافقات

جداگانه مربوطه میان طرفین)

۳. ایجاد زیربنای ضروری توسط طرفین برای فعالیت کارمندان کنترول

سرحدی مطابق ماده‌ی ۶.

طرفین، باز و بسته شدن نقطه تثبیت شده را به مجرد عملی شدن آن از مجاری

دیپلوماتیک به هم‌دیگر اطلاع می‌دهند.

مقامات ذیصلاح ذیل مسؤل تطبیق این موافقت‌نامه می‌باشند:

۱. از طرف ترکمنستان- ترکمن دمربولاری، نهاد وزارت صنعت و ارتباطات ترکمنستان؛

۲. از طرف جمهوری اسلامی افغانستان- اداره خط‌آهن افغانستان؛
که منبهد در این موافقت‌نامه به نام "مقامات ذیصلاح" یاد می‌شود.

ماده چهارم

کار محل عبور/ تلاشی در جریان اوقات روز انجام می‌گردد، مگر این‌که ادارات ذیصلاح مطابق به قوانین داخلی کشورهای طرفین طور دیگر توافق کنند. این موافقت‌نامه حقوق و مکلفیت‌های طرفین را که در سایر معاهدات بین‌المللی عضویت دارند، متاثر نمی‌سازند.

ماده پنجم

هر نوع انحصار، محدودیت و توقف حمل و نقل از محل عبور و بازرسی در حالات ذیل صورت می‌گیرد:

۱. در جهت منافع امنیت ملی کشورهای طرفین مطابق با قوانین داخلی آنها؛
۲. به دلایل بیطاری، حفظ‌الصحه، قرنطین‌ها، بهداشت و یا در جریان امراض همه‌جاگیر، آفات حیوانی و یا جلوگیری از انتقال امراض ساری از طریق سرحد عبوری (پرازیتی، عفونت‌های حیوانی، امراض منتقل شونده حشرات)؛

۳. به خاطر حوادث طبیعی؛

۴. به خاطر نظم عامه و صحت عامه و حفظ و مصئونیت عامه؛ و یا

۵. به هدف انجام کار ترمیم و نگهداری.

به اساس پراگراف ذیل، طرفی که چنین انحصار، محدودیت و یا توقف ترافیکی را اعمال می‌نماید، باید به‌زوترین فرصت در خلال مدت ۲۴ ساعت از زمان چنین انحصاری، محدودیت و شروع توقف، با ارایه دلایل و زمان رفع انحصار، محدودیت و توقف را از مجاری دیپلوماتیک به طرف مقابل اطلاع دهد. طرفین موارد مربوط به اعمال محدودیت‌ها و یا قطع تردد از محل عبور

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۹۲

سرحد افغانستان - ترکمنستان را به علت ترمیم واحدهای مربوط به محل عبور و یا تاسیسات مواصلاتی آن محل، حد اقل ۳ ماه قبل از آغاز چنین امور، با ذکر دلایل، دقت آغاز و تاریخ اتمام آن، به هم‌دیگر اطلاع دهند.

ماده ششم

به منظور تامین فعالیت مناسب محل عبور، هر یک از کشورها (به هزینه خویش) در قلمرو خود زیربناهای مورد نیاز را ایجاد می‌نماید. تنظیم امور مربوط به انتقالات بین‌المللی خط آهن مسافری و محموله‌ها بر اساس موافقت‌نامه جداگانه که بین ادارات خط آهن دو کشور منعقد می‌گردد، انجام می‌یابد.

ماده هفتم

طرفین، در صورت لزوم، مشورت‌های دو جانبه را به منظور تطبیق این موافقت‌نامه انجام دهند.

طرفین سال یک بار جهت بازنگری/ بررسی تطبیق مفاد این موافقت‌نامه جلسه و مشوره می‌نمایند.

هر یکی از طرفین مسئولیت پرداخت مصارف ناشی از تطبیق و عملیات این موافقت‌نامه را خودش به عهده دارد.

ماده هشتم

طرفین تمام اقدامات را در جهت تسهیل، ساده‌سازی و تسریع کنترل دولتی و پروسیجرهای عبور و مرور افراد، و سایل نقلیه و اجناس/ کارگور را در سرحد روی دست می‌گیرند.

از این موافقت‌نامه نباید طوری تعبیر گردد که یکی از طرفین اقدامات ضروری در جهت حفظ اخلاق عمومی، حفظ صحت انسانها، حیوانات و گیاهان را در جهت امنیت ملی خویش در قلمرو اش انجام ندهد.

ماده نهم

هر گونه اختلافات یا عدم توافقات مربوط به تفسیر و یا تطبیق مفاد این

۲۹۳ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

موافقت‌نامه از طریق مشوره و مذاکرات میان طرفین از مجاری دیپلماتیک حل و فصل می‌گردد.

ماده دهم

هر گونه تعدیلات و مفاد تکمیلی در این موافقت‌نامه با توافق کتبی دوجانبه طرفین صورت می‌گیرد. و چنین تعدیلات و مفاد تکمیلی به شکل پروتوکول‌های جداگانه - که جز لاینفک این موافقت‌نامه است - صورت می‌گیرد. موارد دیگری که در این موافقت‌نامه و یا در معاهدات بین‌المللی که طرفین عضویت آن را دارند، پیش‌بینی نشده باشد، طرفین از قوانین ملی خویش در ارتباط به فعالیت‌هایی که در قلمرو طرف مربوطه صورت می‌گیرد، پیروی می‌نمایند.

ماده یازدهم

این موافقت‌نامه از تاریخ دریافت آخرین اطلاعیه کتبی از مجاری دیپلماتیک که در آن طرفین از تمام طرز‌العمل‌های داخلی شان مبنی بر انفاذ این موافقت‌نامه اطمینان می‌دهند، مرعی الاجرا می‌گردد.

این موافقت‌نامه برای مدت زمان پنج (۵) سال از تاریخ اجراء آن نافذ می‌باشد و برای مدت زمان مشابه نافذ باقی می‌ماند، مگر این‌که یکی از طرفین قصدش را مبنی بر فسخ این موافقت‌نامه به شکل کتبی به طرف دیگر از مجاری دیپلماتیک حداقل / در خلال شش ماه قبل از انقضای مدت اولیه آن اطلاع دهد.

هریک از طرفین می‌تواند قصدش را مبنی بر فسخ این موافقت‌نامه با دادن شش (۶) ماه اطلاع کتبی به طرف دیگر از طریق ارتباطات دیپلماتیک اطلاع دهد.

با گواهی به مراتب فوق، امضاءکننده‌گان زیر که نمایندگان تام‌الاختیار و از سوی دولت‌های متبوع شان صلاحیت لازم را کسب کرده اند این موافقت‌نامه را امضاء نموده اند.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۹۴

این موافقت‌نامه در شهر عشق‌آباد به تاریخ ۲۰۱۹/۰۲/۲۱ میلادی مطابق به ۱۳۹۷/۱۲/۲ هجری شمسی در دو نسخه اصلی و به زبان‌های دری، ترکمنی و انگلیسی ترتیب و به امضاء رسیده است و تمام متون آن از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند. در صورت بروز اختلاف در تفسیر، به متن انگلیسی آن رجحان داده می‌شود.

از جانب جمهوری اسلامی افغانستان	از جانب حکومت ترکمنستان
محمدیما شمس	تانگری بردی دورخانوف
رییس اداره خط‌آهن افغانستان	وزیر صنایع و ارتباطات ترکمنستان

اعلامیه مشترک
جلالتمآب محمد اشرف غنی رئیس جمهور جمهوری اسلامی
افغانستان
و
جلالتمآب قربانقلی بیردی محمدوف رئیس جمهوری
ترکمنستان

بنابر دعوت قربانقلی بیردی محمدوف رئیس جمهوری ترکمنستان، سفر رسمی محمد اشرف غنی رئیس جمهور جمهوری اسلامی افغانستان به ترکمنستان به تاریخ ۲۱ فبروری ۲۰۱۹ انجام یافت.

سران دو کشور در جریان مذاکرات در مورد وضعیت فعلی و آینده توسعه همکاری‌های جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان؛ و نیز در رابطه به مسایل مهم منطقه‌یی و بین‌المللی مورد علاقه دو طرف، تبادل نظر نمودند.

رؤسای جمهور ضمن بررسی روند اجرای توافقات قبلی و اسناد امضأ شده‌ی دو جانبه نسبت به رشد سریع همکاری‌ها در زمینه‌های سیاسی، تجارتی - اقتصادی، علمی - تکنیکی، فرهنگی - اجتماعی و غیره تأکید نمودند.

سران دو کشور با تلاش بر ارتقای روابط جمهوری اسلامی افغانستان و

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۹۶

ترکمنستان به سطح جدید، معاهده مشارکت استراتژیک بین جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان را امضا کردند که این معاهده باعث تحکیم هر چه بیشتر روابط سنتی دوستانه و حسن هم‌جواری بین دو کشور برادر خواهد بود.

با توجه به علاقمندی متقابل جهت ادامه و تحکیم همکاری‌های همه‌جانبه مطابق با اصول برابری حقوق، حسن هم‌جواری، منافع متقابل، احترام فی مابین با در نظر گرفتن منافع یک‌دیگر، طرفین نسبت به اهمیت تحکیم پایه‌های حقوقی روابط دو جانبه و ادامه عملی انجام مشورت‌های سیاسی تأکید نمودند.

سران دو کشور نسبت به لزوم توسعه همکاری‌ها در زمینه مبارزه با تروریسم بین‌المللی، افراط‌گرایی، مهاجرت غیرقانونی، تعاملات غیرقانونی مواد مخدر و یا مواد کیمیاوی و دیگر معضلات و خطرات امنیت بین‌المللی به صورت دو جانبه و نیز در چارچوب سازمان‌های بین‌المللی، تأکید نمودند.

رئیس جمهور ترکمنستان آمادگی خود را جهت حمایت از روند صلح و ثبات در افغانستان و مبدل شدن افغانستان به یک کشور امن و شگوف‌ضمن احترام به مسیر انتخاب شده از سوی مردم افغانستان جهت توسعه سیاسی و اجتماعی - اقتصادی کشور، اعلام نمود.

رئیس جمهوری اسلامی افغانستان نسبت به سهم ارزنده رئیس جمهور ترکمنستان در زمینه تحکیم ثبات و امنیت و نیز تأمین توسعه پایدار اجتماعی - اقتصادی کشورهای منطقه، تأکید نمود.

طرفین توافق نمودند که از تعمیق روابط تجارتي - اقتصادی و نیز توسعه همکاری‌های مفید بین ادارات اقتصادی و ولایت‌های دو کشور حمایت نمایند. علاوه بر این نسبت به فعال‌سازی کار کمیسیون مشترک به عنوان مکانیزم مؤثر به عمل آوردن اقدامات هم‌آهنگ شده جهت توسعه همکاری‌های متقابلاً مفید، تأکید نمودند.

در حین بررسی زمینه‌های اصلی همکاری‌های اقتصادی سران دو کشور،

زمینهٔ ترانسپورت و ارتباطات را مورد توجه قرار دادند. طرفین نسبت به رون اجرای پروژه پایپ‌لاین گاز ترکمنستان- افغانستان- پاکستان- هند (تاپی)، لین برق و خط فایبر نوری ترکمنستان- افغانستان- پاکستان (تاپ) رضایت خود را اعلام کردند و خاطر نشان نمودند که از ادامه کارهای در زمینه‌های مذکور به صورت همه‌جانبه حمایت خواهند نمود.

طرفین رضایت خویش را در خصوص آغاز عملی موافقت‌نامه ترانزیت و ترانسپورت بین جمهوری اسلامی افغانستان، جمهوری آذربایجان، گرجستان، جمهوری ترکیه و ترکمنستان (موافقت‌نامه راه لاجورد) که به تاریخ ۱۵ نوامبر ۲۰۱۷ امضا شده، ابراز نمودند. طرفین حمایت خویش را نسبت به برگزاری نشست وزرای ترانسپورت و مسئولین ادارات گمرگی کشورهای عضو این موافقت‌نامه در ماه می ۲۰۱۹ در شهر عشق‌آباد، اعلام نمودند.

روئسای جمهور نسبت به بهره‌برداری از خط آهن سرحدآباد- تورغندی و کرکی- امام‌نظر- آقینه؛ و نیز خط برق رباط کشان- قلعه‌نو ارزش زیادی قایل شدند. هم‌چنین از پلان‌های اجراء و اعمار خط‌لین برق آتامراد- خم‌آب- قرقین نیز حمایت شد.

طرفین توافق کردند تا توسعه همکاری‌ها در زمینه‌های آموزش، عمل، فرهنگ، هنر، توریسم و ورزش را تشویق نمایند و نسبت به برقراری ارتباط بین سازمان‌ها مربوطه، کارکنان امور فرهنگی و هنری، محققان مراکز علمی، موسسات آموزشی، رسانه‌ها و اطلاعات جمعی حمایت خواهند نمود.

روئسای جمهور دو کشور نسبت به افزایش رشته‌های آموزشی متخصصین افغان در مؤسسات آموزش ترکمنستان ارزش زیادی قایل شدند.

روئسای جمهور دو کشور اعلام نمودند که نسبت به مطالعه، حفظ و ترویج میراث غنی فرهنگی- تاریخی دو کشور به صورت همه‌جانبه حمایت خواهند نمود.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۲۹۸

محمد اشرف غنی رئیس جمهور جمهوری اسلامی افغانستان از قربانقلی بیردی محمدوف رئیس جمهور ترکمنستان و مردم ترکمنستان بابت پذیرایی گرم و مهمان‌نوازی قدردانی نموده و از رئیس جمهور ترکمنستان جهت انجام سفر به جمهوری اسلامی افغانستان در هر زمان مناسب دعوت نمود. تاریخ سفر از طریق مجاری دیپلوماتیک هم‌آهنگ خواهد شد.

جلالتمآب محمد اشرف غنی
رئیس جمهور جمهوری اسلامی افغانستان

جلالتمآب قربانقلی بیردی محمدوف
رئیس جمهور ترکمنستان

- شهر عشق آباد ۲۱ فبروری ۲۰۱۹

پروتوکول
در مورد تبادل اسناد تصویب معاهده مشارکت استراتژیک
میان جمهوری اسلامی افغانستان
و
ترکمنستان

امضاءکنندگان هر یک، محمدحنیف اتمر سرپرست وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و خواجه عوضوف، سفیر فوق العاده و تام الاختیار ترکمنستان در جمهوری اسلامی افغانستان، اسناد تصویب معاهده مشارکت استراتژیک میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان را که به تاریخ ۲ حوت ۱۳۹۷ هجری شمسی مطابق ۲۱ فبروری ۲۰۱۹ میلادی در شهر عشق آباد امضاء شده و ذریعه مصوبه شماره (۲۰) مؤرخ ۱۳۹۸/۸/۲۰ ولسی جرگه، مصوبه شماره (۱۶) مؤرخ ۱۳۹۸/۹/۱۷ مشرانو جرگه شورای ملی و طی فرمان شماره (۲۲) مؤرخ ۱۳۹۸/۱۰/۱۴ رئیس جمهوری اسلامی افغانستان و ذریعه مصوبه شماره ۱۶۱-VI مجلس ترکمنستان تصدیق و توشیح گردیده است، به تاریخ ۱۸ اکتوبر ۲۰۲۰ تبادل نمودند.

حین تبادل اسناد تصویب مشخص شد که این اسناد به شکل و شیوه مناسب

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۰۰
ترتیب شده است.

مطابق با احکام ماده‌ی ۱۷، معاهده از تاریخ تبادل اسناد تصویب یعنی
۱۷ میزان ۱۳۹۹ هجری شمسی مطابق ۸ اکتوبر ۲۰۲۰ میلادی مرعی الاجراء
می‌گردد.

با گواهی به مراتب فوق، این پروتوکول در شهر کابل، افغانستان به تاریخ ۱۷
میزان ۱۳۹۹ هجری شمسی مطابق ۸ اکتوبر ۲۰۲۰ میلادی در سه نسخه هر
یک به زبان‌های دری، ترکمنی، و انگلیسی ترتیب و امضاء گردیده است.
همه متون دارای اعتبار یکسان می‌باشند.

- محمد حنیف اتمر سرپرست وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی
افغانستان.

- خواجه عوض اوف سفیر فوق‌العاده و تام‌الاختیار ترکمنستان در جمهوری
اسلامی افغانستان.

یادداشت تفاهم
میان
اداره‌ی خط آهن وزارت ترانسپورت جمهوری اسلامی افغانستان
و
نماینده‌گی (تیمیریولری خط آهن) وزارت صنعت و ارتباطات
ترکمنستان
در مورد
جلب سرمایه‌گذاری جهت اعمار تأسیسات خط آهن در
افغانستان

اداره خط آهن وزارت ترانسپورت جمهوری اسلامی افغانستان منبعده به نام طرف افغانستان و نمایندگی خط آهن وزارت صنعت و ارتباطات ترکمنستان منبعده به نام طرف ترکمنستان که به طور مجموعی منبعده به نام طرفین یاد می‌شوند. به منظور توسعه همکاری‌ها و جذب سرمایه‌گذاری‌ها در عرصه اعمار تأسیسات خط آهن در قلمرو افغانستان، تشویق و گسترش مشارکت همکاری‌های استراتژیک ترکمنستان- افغانستان در زمینه سرمایه‌گذاری به موارد ذیل تفاهم رسیدند.

ماده اول

طرفین بر اهمیت بیشتر توسعه همکاری‌ها به اساس روش‌های مروج جذب سرمایه‌گذاری در عرصه اعمار خطوط آهن و تأسیسات خط آهن در قلمرو جمهوری اسلامی افغانستان تأکید نمودند.

طرفین تفاهم نمودند که سرمایه‌گذاران از طریق عواید بهره‌برداری و ارایه خدمات خط آهن، و یا دریافت کالا و خدمات تا زمان برگشت مصارف مجموعی پروژه طبق قوانین طرفین حصول نمایند.

طرفین در این زمینه طبق ظرفیت‌های موجوده خویش به منظور توسعه تماس‌ها، گسترش روابط و ارتباطات بیشتر کمک و همکاری خواهند نمود.

ماده دوم

طرفین مذاکرات و مشوره‌ها را جهت جذب سرمایه‌گذاری، تبادل معلومات طبق مقررات در چارچوب قوانین در زمینه سرمایه‌گذاری، به خصوص اشتراک طرف ترکمنستان در قسمت دیزاین و اعمار خطوط آهن و تأسیسات آن در جمهوری اسلامی افغانستان انجام خواهند داد.

ماده سوم

طرفین جهت اشتراک کمپنی‌های علاقمند در نمایشگاه‌های بین‌المللی، کنفرانس‌ها و سمینارها پیرامون جذب سرمایه‌گذاری در زمینه دیزاین و اعمار تأسیسات خط آهن در جمهوری اسلامی افغانستان سهولت‌های لازم را ایجاد می‌نمایند.

ماده چهارم

این یادداشت تفاهم مبادله یا استفاده دیگر از فن‌آوری‌ها، مواد، اطلاعات طبقه‌بندی شده مطابق با قوانین دولت‌های طرفین را به عنوان تجارت یا دیگر موضوعات محرم دربر نمی‌گیرد.

ماده پنجم

این یادداشت تفاهم یک معاهده بین‌المللی نمی‌باشد، حقوق و تعهداتی را که توسط قوانین بین‌المللی تنظیم می‌شود، تحت شعاع قرار نمی‌دهد.

ماده ششم

تطبیق این یادداشت تفاهم بر اساس صلاحیت‌های طرفین و با توجه به قوانین کشورهای طرفین انجام خواهد شد.

ماده هفتم

طرفین به طور مستقل هزینه‌های مربوط به اجرای یادداشت تفاهم را متحمل خواهند شد.

ماده هشتم

تمام اختلافات مربوط به کاربرد و تفسیر این یادداشت تفاهم توسط طرفین از طریق مذاکرات و مشاوره حل و فصل می‌گردد.

ماده نهم

این یادداشت تفاهم بعد از تاریخ آخرین اطلاع کتبی مبنی بر تکمیل طی مراحل داخلی جهت انفاذ آن از مجاری دیپلماتیک مرعی‌الاجراء می‌گردد و تا زمانی که طرفین به طور کامل مواد این سند را تکمیل می‌نمایند، قابل اجراء خواهد بود.

طرفین می‌توانند این یادداشت تفاهم را فسخ نمایند، مشروط بر این که همدیگر را شش ماه قبل از قصد فسخ، از مجاری دیپلماتیک اطلاع دهند. فسخ این یادداشت تفاهم روی فعالیت‌ها و پروژه‌های جاری در اثنای اطلاع‌دهی در مورد فسخ، تاثیر نمی‌گذارد، مگر اینکه طرفین موافقت کرده باشند.

این یادداشت تفاهم به تاریخ ۱۳۹۸/۳/۲۶ مطابق ۲۰۱۹/۶/۱۶ میلادی در شهر هرات در دو نسخه اصلی، به زبان‌های دری، ترکمنی و انگلیسی که تمام متن‌ها از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشد، به امضاء رسید.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۰۴

در صورت بروز هرگونه اختلاف در تفسیر مفاد این یادداشت تفاهم، به متن انگلیسی رجحان داده می‌شود.

- از طرف اداره خط آهن وزارت ترانسپورت جمهوری اسلامی افغانستان.
- از طرف نماینده‌گی خط آهن "تیمیریولری" وزارت صنعت و ارتباطات جمهوری ترکمنستان

یادداشت تفاهم
میان
اداره خط آهن وزارت ترانسپورت جمهوری اسلامی افغانستان
و
نمایندگی خط آهن (ترکمن تیمیر یولری) وزارت صنعت و
ارتباط ترکمنستان
در مورد
سروی، دیزاین و ساخت خط آهن تورغندی - هرات

اداره خط آهن وزارت ترانسپورت جمهوری اسلامی افغانستان که منبعه به نام طرف افغانستان و نمایندگی خط آهن (تیمیر یولری) وزارت صنعت و ارتباط ترکمنستان که منبعه به نام طرف ترکمنستان و به طور مجموعی به نام طرفین یاد می شوند.

با توجه به تجربه مثبت همکاری ها میان طرفین جهت تقویت روابط اقتصادی، تاریخی و فرهنگی و تقویت همکاری اقتصادی دوجانبه میان دو کشور از طریق اجرای پروژه ها در عرصه خط آهن.
ابراز رضایت از اجرای پروژه های اعمار خط آهن کرکی - امام نظر - آقینه،

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۰۶

اعمار ۱۰ کیلومتر خط آهن جدید برای توسعه ایستگاه سرحدی آقینه، ترمیمات اساسی خطوط آهن ایستگاه تورغندی و اهمیت این پروژه ها گام مهمی در راستای توسعه، تجارت، ترانزیت و روابط اقتصادی میان جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان که فرصت های مناسب برای حمل و نقل کالا میان دو کشور و سایر کشورها به عنوان خدمات حمل و نقل یکپارچه ایجاد می نمایند.

به این ترتیب طرفین قرار ذیل تفاهم نمودند:

ماده اول

طرفین تفاهم نمودند که سروی، دیزاین و اعمار خط آهن تورغندی - هرات، ساختمان های ایستگاه ها، پلتفورم ها به شمول سیستم ارتباطات و سیگنالیینگ (رهنمود ترافیک خط آهن) با گیج ۱۵۲۰ ملی متر، همچنان پل دو منظوره (خط آهن و سرک) میان ایستگاه های خط آهن سرحد آباد (ترکمنستان) و تورغندی (افغانستان) انجام خواهند داد.

در جریان سروی، دیزاین و ساختمان خط آهن تورغندی - هرات، طرفین موضوعات مالی مرتبط به پروژه را مدنظر خواهند گرفت.

ماده دوم

طرفین تفاهم نمودند که طرف افغانستان جزئیات ابتدایی پروژه را به ترکمنستان ارائه خواهد کرد، جزئیات مطالعات تخنیکی، مالی و حقوقی پروژه؛ و هم چنین چارچوب تبادل / سرمایه گذاری توسط طرفین در سند جداگانه تهیه خواهد شد.

ماده سوم

دیزاین، خدمات انجینیری، ساختمان و مشاوره با مشارکت متخصصان، انجینیران، تجهیزات، فراهم آوری ماشین آلات توسط طرف ترکمنستان صورت خواهد گرفت.

در جریان اجرای این پروژه، طرف افغانستان جهت تامین امنیت متخصصان،

۳۰۷ ● پروتوکول‌ها، اعلامیه‌ها و موافقت‌نامه‌ها

انجیران، تجهیزات، مواد ماشین‌آلات، دسترسی پرسونل به محل پروژه ارائه اطلاعات لازم محلی (زمین‌شناسی، توپوگرافی و غیره معلومات) مورد نیاز برای دیزاین و اعمار خط آهن را فراهم خواهد نمود.

طرف افغانستان متعهد است تا شرایط و همکاری لازم را جهت تطبیق پروژه اعمار خط آهن فراهم نماید.

ماده چهارم

طرفین تفاهم نمودند که مسائل حقوقی مالی، اقتصادی و دیگر مسائل مربوطه، خصوصاً پارامترهای فنی، بل‌احجام کار ساختمانی (BoQ) را طی قرارداد جداگانه که قابل قبول برای طرفین باشد در ظرف ۱۸۰ روز بعد از تاریخ امضاء این یادداشت تفاهم ترتیب خواهند نمود.

طرف ترکمنستان دیتایل دیزاین پروژه خط آهن را برای طبق نورم‌ها و استندردهای بین‌المللی انجام خواهند داد.

ماده پنجم

تمام مالیات و هزینه‌های ناشی از دیزاین، اعمار، نصب و سایر کارها تحت این یادداشت تفاهم در قلمرو جمهوری اسلامی افغانستان در قیمت مجموعی قرارداد اضافه خواهد شد.

طرف افغانستان تعهد می‌نماید تا محاسبات به موقع و صحیح را جهت پرداخت مالیات، هزینه‌ها در قلمرو جمهوری اسلامی افغانستان و طبق قوانین جمهوری اسلامی افغانستان که توسط طرف ترکمنستان قابل پرداخت می‌باشد، انجام خواهد داد.

ماده ششم

تمام اختلافات مربوط به کاربرد و تفسیر این یادداشت تفاهم توسط طرفین از طریق مذاکرات و مشاوره حل و فصل می‌گردد.

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۰۸

ماده هفتم

این یادداشت تفاهم بعد از تاریخ آخرین اطلاع کتبی مبنی بر تکمیل طی مراحل داخلی جهت انفاذ آن از مجاری دیپلوماتیک مرعی الاجراء می‌گردد و تا زمانی که طرفین به طور کامل مواد این سند را تکمیل می‌نمایند، قابل اجرا خواهد بود.

این یادداشت تفاهم با رضایت کتبی طرفین از طریق پروتوکول‌های جداگانه -که بخشی جدایی‌ناپذیر این یادداشت تفاهم را تشکیل می‌دهند- اصلاح خواهد شد.

طرفین می‌توانند این یادداشت تفاهم را فسخ نمایند مشروط بر این که همدیگر را شش ماه قبل از قصد فسخ، از مجرای دیپلوماتیک اطلاع دهند.

فسخ این یادداشت تفاهم روی شرایط فعالیت‌ها و پروژه‌هایی که در حال جریان است تأثیر ندارد، مگر این که طرفین چیزی دیگری تفاهم نموده باشند. این یادداشت تفاهم الزامیت قانونی بالای طرفین ندارد.

این یادداشت تفاهم به تاریخ ۱۳۹۸/۰۳/۲۶ مطابق ۱۶/۰۶/۲۰۱۹ میلادی در شهر هرات در دو نسخه اصلی، به زبان‌های دری، ترکمنی و انگلیسی -که تمام متن‌ها از اعتبار یکسان برخوردار است- به امضاء رسید.

در صورت اختلاف در تفسیر مفاد این تفاهم‌نامه به متن انگلیسی آن رجحان داده می‌شود.

- از طرف اداره خط آهن وزارت ترانسپورت جمهوری اسلامی افغانستان

- از طرف نماینده گی خط آهن وزارت صنعت و ارتباطات ترکمنستان

یادداشت تفاهم همکاری میان
وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی جمهوری اسلامی
افغانستان

و

اداره ترکمن آراگتنشیک (Turkmenaragatnashyk) کشور
ترکمنستان
در عرصه مخابرات و اطلاع‌رسانی

وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی جمهوری اسلامی افغانستان و اداره
ترکمن آراگتنشیک (Turkmenaragatnashyk) کشور ترکمنستان که منبهد به
صورت انفرادی به نام "طرف" و به صورت جمعی به نام "طرفین" یاد می‌شوند؛
با تمایل به انکشاف هر چه بیشتر همکاری بر اساس اصول تساوی و منفعت
دو جانبه میان طرفین؛ و با در نظر داشت اهداف و اصول اتحادیه بین المللی پستی،
اتحادیه بین المللی مخابرات؛ طور ذیل به تفاهم رسیدند:

ماده اول

طرفین، بر اساس اصول تساوی و منفعت دو جانبه، همکاری درازمدت در
بخش مخابرات و اطلاع‌رسانی را در مطابقت با قوانین دولت‌های طرفین انکشاف

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۱۰

داده، و چگونگی ایجاد روابط میان ادارات ذی‌علاقه دو دولت، و در صورت لزوم، تطبیق پروژه‌های مشخص میان آن‌ها را در محدوده صلاحیت‌های‌شان توسعه می‌بخشند.

ماده دوم

با در نظر داشت چارچوب این یادداشت تفاهم، همکاری میان طرفین در بخش مخابرات و اطلاع‌رسانی در عرصه‌های ذیل صورت می‌گیرد، اما محدود به آن نمی‌باشد:

- استفاده در بخش مخابرات و اطلاع‌رسانی به منظور کسب اطمینان در مورد فعالیت‌های ادارات و مدیریت دولتی و نیز اداره محلی؛

- حصول اطمینان در مورد همکاری نزدیک و حمایت دوجانبه در محدوده چارچوب اشتراک در فعالیت اتحادیه بین‌المللی پستی و اتحادیه بین‌المللی مخابرات؛

- تقویت همکاری میان متصدیان مخابرات جهت فراهم‌آوری خدمات بین‌المللی؛

- در محدوده چارچوب قابلیت‌های تخنیکی و اداری، طرفین تطبیق انتقال رایگان هرنوع مخابرات، تکنالوژی‌های اطلاعاتی و خدمات پستی از طریق قلمرو کشورهای‌شان را بر اساس شرایط مفاد دوجانبه تضمین می‌نمایند؛

- شرکت مخابراتی ترکمن آراگتنشیک (Turkmenaragatnashyk) دارک فایبر را Dark Fiber که دارای دو هسته (کور) می‌باشد را به قیمت مناسب در داخل خاک ترکمنستان به دسترس شرکت مخابراتی افغان تیلی کام قرار می‌دهد؛
- تقویت تأثیر متقابل متصدیان پستی مشخص، در بخش تبادل انتقال کالاها EMS بر اساس تحویل پول بعد از ارائه کالا؛

- ایجاد دفتر ترانزیت پست در سرحد میان افغانستان و ترکمنستان جهت تبادل پسته‌ها؛ راه‌اندازی خدمات مالی پستی جهت انتقال پول به مشتریان؛ در صورت لزوم، طرفین، در مورد استفاده از فریکونسی‌های رادیویی براساس قوانین

- جاری و قانون ملی دولت‌های شان، تعهدنامه‌های بین‌المللی مشوره می‌نمایند.
- همکاری در بخش انکشاف انجمن معلوماتی؛ تبادلہ دانش و تجربه در رابطه به تطبیق معلومات و تکنالوژی‌های مخابراتی؛
- تدویر و اشتراک در برنامه‌های آموزشی مشترک، سمینارها، کنفرانس‌ها، نشست‌ها، نمایشگاه‌ها؛
- طرفین در سایر بخش‌های مورد توافق که با احکام این یادداشت تفاهم در تناقض قرار نداشته باشد، همکاری می‌نمایند.

ماده سوم

طرفین توافق می‌نمایند که در مدت این یادداشت تفاهم، معلومات فراهم شده توسط طرفین صرفاً به منظور تطبیق اهداف این یادداشت تفاهم مورد استفاده قرار می‌گیرد.

ماده چهارم

مطابق به چارچوب همکاری این یادداشت تفاهم، طرفین تلاش می‌نمایند تا شرایط مساعدی را به منظور تطبیق با کیفیت و به موقع پروژه‌ها و فعالیت‌ها؛ و همچنین انکشاف و امضای اسناد لازم ایجاد نمایند.

طرفین، از طریق نماینده‌گان با صلاحیت، در ارتباط به مسایل مربوط به تطبیق احکام این یادداشت تفاهم؛ و همچنین بررسی و حل و فصل مشکلاتی که در جریان همکاری بودجه می‌آیند، با یکدیگر تماس برقرار می‌نمایند.

با در نظر داشت چارچوب این یادداشت تفاهم، همکاری‌ها طوری به عمل می‌آیند که در مخالفت با قوانین دولت‌های طرفین نباشند.

ماده پنجم

هر نوع اختلافات در رابطه به تفسیر و تطبیق احکام این یادداشت تفاهم از طریق مذاکره و مشوره میان طرفین حل و فصل می‌گردد.

ماده ششم

هر گونه تغییر و تعدیل در این یادداشت تفاهم با رضایت کتبی طرفین صورت

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۱۲

گرفته می‌تواند که بخش لاینفک این یادداشت تفاهم را تشکیل خواهد داد.

ماده هفتم

این یادداشت تفاهم سند بین‌المللی تحت اثر قانون بین‌المللی نیست و هیچ نوع مکلفیت‌های مالی و یا حقوقی را بر طرفین تحمیل نمی‌نماید.

ماده هشتم

این یادداشت تفاهم بعد از تاریخ دریافت آخرین اطلاع کتبی از مجاری دیپلوماتیک مبنی بر اتمام طی مراحل داخلی طرفین مرعی‌الاجراء می‌گردد.

این یادداشت تفاهم برای مدت (۵) سال نافذ می‌باشد و بعد از ختم این دوره بطور خودکار متعاقباً برای مدت (۵) سال دیگر تمدید می‌گردد، مگر این‌که یکی از طرفین با اطلاعیه کتبی قصد اش را مبنی بر فسخ یادداشت تفاهم هذا از مجاری دیپلوماتیک طی (۶) ماه قبل از فسخ اطلاع‌رسانی نماید.

با گواهی به مراتب فوق، امضاءکنندگان که دارای صلاحیت کامل از طرف حکومت‌های مربوطه شان می‌باشند، این یادداشت تفاهم را امضاء نمودند.

این یادداشت تفاهم در شهر کابل کشور افغانستان (ارگ) به تاریخ ۲۰۲۰/۹/۳۰ میلادی مطابق / / ۱۳۹۹ هجری شمسی در دو نسخه اصلی هر یک به زبان‌های دری، ترکمنی و انگلیسی ترتیب و امضاء گردیده که همه متون دارای اعتبار یکسان می‌باشد. در صورت بروز اختلاف در تطبیق مفاد این یادداشت تفاهم، به متن انگلیسی آن رجحان داده می‌شود.

- به نمایندگی از وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی جمهوری اسلامی افغانستان، معصومه خاوری سرپرست وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی.

- به نمایندگی از اداره‌ی ترکمن آرگتنشیک (Turkmenaragatnashyk)،
خواجه عوض اوف سفیر جمهوری ترکمنستان مقیم جمهوری اسلامی
افغانستان.

برنامه همکاری
میان وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان
و
وزارت امور خارجه ترکمنستان برای سال‌های
(۲۰۲۱ - ۲۰۲۲)

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان، با حمایت از پروتوکول منعقدۀ مؤرخ ۵ جولای ۲۰۰۷ در شهر عشق آباد در مورد مشورت‌های دو جانبه میان وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان؛ در جریان سال‌های ۲۰۲۱ - ۲۰۲۲ روی عملی نمودن موارد ذیل همکاری می نمایند:

۱. مشورت‌های دو جانبه

مشورت‌ها در سطح وزرای امور خارجه و یا معینان برگزار می گردد. مشورت‌های موضوعی (Thematic) بین رؤسا و کارشناسان ریاست‌های وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان به شکل ذیل برگزار می گردد:

أ. توسعه همکاری‌های دو جانبه در عرصه مختلف و موضوعات ذی‌علاقه روی مسائل مهم در روابط بین‌المللی (نیمه دوم سال ۲۰۲۱ در شهر عشق آباد،

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۱۴

نیمه دوم سال ۲۰۲۲ در شهر کابل)

ب. همکاری در عرصه توسعه بنیادی حقوقی همکاری‌های دو جانبه و امور قونسل‌ی (نیمه دوم سال ۲۰۲۱ در شهر کابل، نیمه دوم سال ۲۰۲۲ در شهر عشق آباد).

ج. همکاری‌های اقتصادی منطقوی (نیمه دوم سال ۲۰۲۱ در شهر عشق آباد، نیمه اول سال ۲۰۲۲ در شهر کابل).

د. همکاری دو جانبه در چارچوب "پروژه استانبول". (نیمه دوم سال ۲۰۲۱ در شهر عشق آباد، نیمه اول سال ۲۰۲۲ در شهر کابل).

ه. همکاری‌های دو جانبه در چارچوب سازمان ملل متحد (ربع سوم سال ۲۰۲۱ در شهر عشق آباد، ربع سوم سال ۲۰۲۲ در شهر کابل).

و. همکاری‌های امنیتی منطقوی، حفاظت از محیط زیست، مسائل انرژی و آب (نیمه دوم سال ۲۰۲۱ در شهر عشق آباد، نیمه دوم سال ۲۰۲۲ در شهر کابل).

در صورت ضرورت سایر مشورت‌ها و جلسات تیم‌های کاری برگزار شده می‌تواند.

۲- همکاری متقابل در عرصه تبادل معلومات

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان، زمینه را برای تبادل معلومات از قبیل انتشارات، نشرات مطبوعاتی و دیگر عرصه‌های نشرات فراهم می‌نمایند.

این سند به تاریخ ۱۳۹۹/۱۰/۲۰ در شهر کابل به زبان‌های دری و ترکمنی در دو نسخه اصلی امضاء گردید و هر دو نسخه دارای اعتبار یکسان می‌باشند.

- از طرف جمهوری اسلامی افغانستان محمد حنیف اتمر وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی.

- از طرف حکومت ترکمنستان رشید مردوف معاون رئیس کابینه وزیران و وزیر امور خارجه ترکمنستان.

سرچشمه‌ها

۱. آ. بلینتسکی (۱۳۶۴)، خراسان و ماوراءالنهر (آسیای میانه)، ترجمه‌ی پرویز ورجاوند، نشرگفتار، تهران.
۲. آدمک، لودویک، دبلیو (۱۳۴۹)، تاریخ روابط سیاسی افغانستان از زمان امیر عبدالرحمن تا استقلال، ترجمه: علی محمد زهما، ناشر: مؤسسه نشراتی افغان کتاب، کابل.
۳. آرزو، عبدالغفور (۱۳۸۹)، افغانستان و جامعه‌ی جهانی، ناشر: وزارت امور خارجه
۴. (۱۳۹۷)، بحران آب و دیپلوماسی خاموش، نشر پرند، کابل.
۵. (۱۴۰۰)، درون‌کاوی جامعه‌شناسیک دوره‌ی ابدالیان، ناشر: مرکز مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه، چاپ: انتشارات پرند، کابل.
۶. (۱۳۹۹)، بحران آب و راهکارهای مدیریتی (حوضه‌ی آب‌ریز پنج-آمو)، ژورنال مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان، شماره مسلسل ۴۸-۴۷، بهار و تابستان.
۷. چکیده (مقاله‌های علمی پژوهشی)، مقاله‌ی: آسیب شناسی «صورت جلسه‌ی تفاهات کمیته‌ی مذاکراتی آب به منظور درج سند جامع همکاری‌های راهبردی بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری اسلامی

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۱۶

افغانستان»، در آستانه‌ی چاپ؛ کابل.

۸. ابرو، حافظ (۱۳۴۹)، جغرافیای حافظ ابرو (قسمت رابع خراسان: هرات)، به کوشش مایل هروی، انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، تهران.

۹. ابوالقاسی بهادرخان، شجره ترکمن‌ها، رشیدالدین فضل‌الله، جمع التواریخ، بوگولیویف، فرشهای ترکمن، (تهران: موزه فرش ایران)

۱۰. اعظمی، هادی (۱۳۸۵)، وزن ژئوپولیتیکی و نظام قدرت منطقه‌ای (بررسی موردی جنوب غرب آسیا)، فصلنامه‌ی ژئوپلیتیک، سال دوم، شماره سوم و چهارم، تهران.

۱۱. الفستون، مونت استوارت (۱۳۷۶)، افغانان (گزارش سلطنت کابل)، ترجمه محمد آصف فکرت، انتشارات آستان قدس رضوی، چاپ اول، مشهد.

۱۲. بیات، کاوه (آبان ۱۳۷۰)، نبرد گوگ تپه، نگاه نو، ش: ۲

۱۳. بی بی رابعه لوگاشوا (۱۳۵۶)، ترکمن‌های ایران، تهران: دانشگاه فردوسی.

۱۴. بیهقی، ابوالفضل (۱۳۵۶)، تاریخ بیهقی، ناشر: دانشگاه فردوسی، مشهد.

۱۵. پاپلی یزدی، محمدحسین، وثوقی، فاطمه (۱۳۹۰)، دیپلماسی آب ایران (هیدروژئوپلیتیک)، انتشارات پاپلی، چاپ اول، مشهد،

۱۶. پاپلی یزدی، آب و تمدن در افغانستان/ نمونه: هریرود، در آستانه‌ی چاپ.

۱۷. پارسیدس، موسی (۲۰۰۱)، تجاوز بی آزرمانه: پیرامون تجاوز شوروی بر ایران و بخارا در سال‌های ۱۹۲۱-۱۹۲۰، ترجمه عزیز ۱۸. آریانفر، عزیز (؟)، مرکز نشراتی میوند، چاپ دوم، پشاور.

۱۹. پیلتن بطحایی اصل، صدیق، (۱۳۹۵)، مبانی و مکانیزم همکاری‌های زیست‌محیطی ایران و همسایگان در حوزه‌ی آب‌های رودخانه‌ای مشترک، فصلنامه‌ی راهبردی، سال پنجم، شمار: ۲۱

۲۰. حبیبی، عبدالحی (۱۳۶۸)، تاریخ مختصر افغانستان، سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان. بی‌تا.

- ۲۱..... (۱۹۸۹/۱۳۶۸م) تاریخ مختصر افغانستان از زمانه‌های قدیم تا استقلال، ناشر: سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان، آمریکا.
۲۲. حسینی، سیدعلی (۱۳۹۷)، هری رود (مروری بر حوزه ی آبریز)، ناشر: انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان، کابل
۲۳. زمانی، عبدالرحمن (۲۰۱ / ۱۳۹۱)، بازنگری دوره امانی و توطئه‌های انگلیس، ناشر: مؤسسه انتشارات مُسکا، جلال آباد، افغانستان.
۲۴. سارلی، اراز محمد (۱۳۷۳)، تاریخ ترکمنستان، جلد اول، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، تهران.
۲۵. سمرقندی، دولت‌شاه (بی تا)، تذکره الشعرا، تصحیح محمد عباسی، ص ۵۴۱، کتاب فروشی بارانی، تهران.
۲۶. شیخ نوری، محمد امیر (?)، تاریخ اسلام در آسیای مرکزی تا حمله مغول، ناشر: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران.
۲۷. ظهیر، نادر (۲۰۰۶)، نگاهی به ترکمنستان، ناشر: مرکز مطالعات استراتژیک وزارت امور خارجه افغانستان، آرایش: انتشارات میوند، کابل.
۲۸. علامه فلسفی، احمد (?)، جمهوری ترکمنستان، انتشارات فراروان‌شناسی
۲۹. غبار، میرغلام محمد (۱۳۷۴)، افغانستان در مسیر تاریخ، انتشارات جمهوری، تهران.
۳۰. فروغی، پیام (۱۳۸۲)، استفاده از آب های فرامرزی، امنیتین المللی و مدیریت بحران در آسیای مرکزی، فصلنامه مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، سال ۱۲، دره سوم، شماره ۴۳
۳۱. فرهنگ، میر محمد صدیق (۱۳۷۱)، افغانستان در پنج قرن اخیر، جلد اول، چاپ اول، ناشر: مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، قم {ایران}
۳۲. لوگاشوا، بی بی رابعه (۱۳۵۸۶)، ترکمن های ایران، انتشارات آگاه، تهران.
۳۳. متقی، افشین و صادقی، موسی (۱۳۹۳)، جغرافیای سیاسی آب‌ها با تأکید

در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلوماتیک افغانستان و ترکمنستان ● ۳۱۸

- بر منابع آب ایران، سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، تهران.
۳۴. محمودی، سلطان محمود (۱۳۹۶)، مدیریت جامع منابع آبی در حوزه های آبریز افغانستان، جلد اول، نشر پرند، کابل.
۳۵. (۱۳۹۶)، مدیریت جامع منابع آبی در حوزه های آبریز افغانستان، جلد دوم، نشر پرند، کابل.
۳۶. معینی، اسدالله (۱۳۴۴)، گرگان و دشت، ص ۷۷، شرکت سهامی طبع کتاب، تهران.
۳۷. ولودارسکی، میخائیل (۲۰۰۱)، شوروی ها و همسایه های جنوبی شان، ترجمه عزیز آریانفر، مرکز انتشاراتی میوند، پشاور
۳۸. هینتس، والتر (۱۳۶۹)، تشکیل دولت ملی در ایران، ترجمه ی وهاب ولی، ناشر: مؤسسه ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی، تهران.

- Curtis, Glenn E, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Turkmenistan, and Uzbekistan: country studies, Washington, D.C: Federal Research Division, Library congress, 1997
:- Pelinka, Anton; Ronen, Dov (1997). The Challenge of Ethnic Conflict, Democracy and Self-determination in Central Europe. Routledge. , p. 101
Encyclopædia Iranica, "CENTRAL ASIA

آثار چاپ شده

الف) سیاست شناسی:

۱. سیاست خارجی افغانستان در قرن ۲۱
۲. افغانستان و جامعه‌ی جهانی
۳. چگونگی هویت ملی افغانستان
۴. روشنفکر کیست؟
۵. دکترین سیاست خارجی و سیاست‌های راهبردی
۶. بحران آب و دیپلوماسی خاموش
۷. تداوم سیاست خارجی و چالش‌های مرحله‌ی گذار
۸. نواندیشی و دیپلوماسی مدرن افغانستان (محمودلی خان دروازی)
۹. روشنفکر و چگونگی روشنفکری
۱۰. نقش عبدالهادی داوی در دوزنگاه تاریخی: جنبش مشروطیت و دموکراسی
شاهی
۱۱. در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و ترکیه
۱۲. دریچه‌ای به قلمرو تیموریان هرات
۱۳. درون‌کاوی جامعه‌شناسیک دوره‌ی ابدالیان.
۱۴. در سپهر سیاست خارجی: روابط دیپلماتیک افغانستان و تاجیکستان

ب) عرفان:

۱. شعر و شهود عارفانه
۲. مقایسه‌ی انسان کامل از دیدگاه بیدل و حافظ
۳. گوهر گم‌شده‌ی هم‌گرایی.

ج) بیدل‌شناسی:

۱. در خانه‌ی آفتاب (سیری در احوال و آثار بیدل)
۲. گزیده‌ی رباعیات بیدل
۳. بوطیقای بیدل
۴. خوشه‌هایی از جهان‌بینی بیدل
۵. ترصدایی بیدل
۶. مقایسه‌ی انسان کامل از دیدگاه بیدل و حافظ
۷. یک بیت، یک کتاب (در قلمرو بیدل‌شناسی)

د) ادبیات و نقد ادبی:

۱. نقد خلیلی (پژوهشی گذرا بر جهان‌نگری استاد خلیل‌الله خلیلی)
۲. سیاه سپید اندرون (سیری در آثار مولانا حاج محمد اسماعیل سیاه)
۳. درنگی در ادبیات فرنگ (بررسی مکاتب ادبی غرب از کلاسیسیسم تا سوررئالیسم)
۴. هیچ گنجی نیست از فرهنگ به (مجموعه مقالات همایش بین‌المللی رودکی در افغانستان)
۵. شاد زی (در قلمرو ابوعبدالله رودکی)
۶. عاشقان را خدای صبر دهاد (در قلمرو فرخی سیستانی)
۷. بازگشت ادبی (بیگانه‌برگی در ادبیات افغانستان)

۸. عشق ست خلاصه‌ی وجودم (در قلمرو لیلی و معجون نظامی)
۹. اگر فرهاد شد شیرین بماناد (دریچه‌ای بر قلمرو خسرو و شیرین نظامی)
۱۰. ز گیتی بر آهیخت شعر بنفش (در قلمرو ورقه و گلشاه عیوقی)
۱۱. صد صفر و یک الف
۱۲. چگونگی حماسه‌سرایی در ادبیات معاصر افغانستان

هـ) قرآن پژوهی:

۱. نیم‌نگاهی به تفسیر مفاتیح الغیب (قرآن پژوهی)

و) نقد و تصحیح متون:

۱. دیوان محمدامین عندلیب طرزی (تصحیح بر اساس سه نسخه)
۲. بدرود: اشعار روان‌شاد دکتور عبدالرسول آرزو (جمع‌آوری، مقدمه، نگارش و ویرایش)

ز) شعر:

۱. جاری‌تر از همیشه
۲. چشم در چشم آینه
۳. سرود مسلسل
۴. حماسه‌ی ساتی برزن
۵. چهار شاعر، چهار برادر
۶. لبخند خدا
۷. باغچه‌ی بی‌هرس.

● در آستانه‌ی چاپ

- (۱) چتر نگاه (شعر)
- (۲) در روزگار خاکستری (شعر)
- (۳) های دیواندر منم (شعر)
- (۴) سرسختن
- (۵) تولید فکر
- (۶) فریاهای فراموش شده
- (۷) چکیده
- (۸) پرسمان
- (۹) عبور از شکررنجی (نقد ادبی)
- (۱۰) عبور از شطّ بی‌گدار (شعر)
- (۱۱) اشک خنده (شعر)
- (۱۲) نخچیر (داستان‌های کوتاه)
- (۱۳) زمین و زمان یخ بسته بود (رمان)
- (۱۴) شمرزه بلور برف (داستان)
- (۱۵) موسیقی در آینه‌ی ادب و عرفان
- (۱۶) شرع بی‌پیرایه
- (۱۷) ۳۶۵ روز در ایران.

و چند اثر دیگر.